Afgørelser – Reg. nr.: 01831.02

Fredningen vedrører: Tirsbæk Gods

Bemærkninger:

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet: 15-08-1977, 14-02-1952, 22-10-2012

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med den nyeste til sidst

Kendelse, afsagt den 22. oktober 2012

om

delvis ophævelse af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods

Danmarks Naturfredningsforening fremsatte ved brev af 23. september 1974 forslag om fredning af Tirsbæk Gods. Forslaget blev fremsat på foranledning af godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda Neergaard, der havde tilbudt at lade godset frede uden krav om erstatning og på nærmere anførte vilkår.

Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds afsagde den 15. august 1977 kendelse om fredning af Tirsbæk Gods.

Kendelsen omfatter godset og har til formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, "at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov i nær kontakt med Vejle Fjord."

Det fremgår af kendelsen, at fredningen ikke skal være til hinder for, at der frasælges arealer i den nordvestlige del af fredningsområdet, som eventuelt bliver inddraget i byzone, til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri.

Vejle kommune har udarbejdet en lokalplan - lokalplan nr. 1098 - der omfatter dette område samt arealer nord og øst for området; en del af lokalplanområdet er i dag udlagt til villakvarter.

Vejle kommune har den 30. maj 2012 fremsat forslag om, at fredningen af Tirsbæk Gods ophæves for de ejendomme i lokalplanområdet, som er omfattet af fredningen.

Sagens baggrund:

Under behandlingen af sagen om fredning af Tirsbæk Gods oplyste Vejle Kommune, at kommunen havde planer om at føre en vej fra Horsensvej til Juelsmindevej over den nordlige del af godsets jorder, og at kommunen havde planer om at foreslå en del af godsets arealer overført til byzone.

Det fremgår af fredningskendelsen, at nævnet herefter førte forhandlinger med Vejle Kommune, kammerherreinde Neergaard og - efter hendes død - med godsets daværende ejer, Vibeke Algreen-Ussing, samt Danmarks Naturfredningsforening, og at disse forhandlinger resulterede i enighed om indholdet af fredningsbestemmelserne – "fredningsdeklarationens formulering".

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 3, at der ved gennemførelsen af fredningen pålægges godset følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen,

”dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge. Nævnet skal forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt…

4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for:

….

c) at den i indledningen omtalte vej fra Horsensvej til Juelsmindevej gennemføres så nordligt som muligt.
d) at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri, fra den del af ejendommen, som eventuelt bliver inddraget i byzone, hvilket areal, om hvis udstrækning der er opnået enighed mellem ejeren og Vejle kommune, er vist på kortet…”

Den del af fredningsområdet, der er omfattet af fredningsbestemmelsernes § 4 er blevet inddraget under byzonen.

Vejle Kommune har fremsat forslag om, at fredningen af denne del af fredningsområdet ophæves .

Vejle Kommune har anført følgende i fredningsforslaget:

”Vejle Kommune anmoder om en delvis ophævelse af fredning af Tirsbæk Gods af 15. august 1977.

Anmodningen vedrører matrikel nr. 1ab, 1ac, 1ad, 1ae, 1af, 1ag, 1ah, 1ai, 1ak, 1al, 1am, 1an, 1ao, 1ap, 1aq, 1ar, 1as, 1at, 1au, 1av, 1ax, 1ay, 1az, 1aæ, 1aø, 1ba, 1bb, 1bc, 1bd, 1be, 1bf, 1bg, 1bh, 1bi, 1bk, 1bl, 1bm, 1bn, 1bo, 1bp, 1bq, 1br, 1bs, 1bt, 1bu, 1bv, 1bx, 1by, 1bz, 1bæ og del af 1a Tirsbæk Hgd., Engum, omfattet af en del af lokalplan nr. 1098 vedtaget af Vejle Byråd den 7. april 2010.

Kort med fredning, matrikler og lokalplanafgrænsning samt lodsejerliste er vedlagt.

Baggrunden for anmodningen er, at det er en forudsætning i fredningens punkt 4d, at: ”Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for, at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse…”. Dette område er lokalplanlagt med lokalplan nr. 1098, og vedrører lokalplanens delområde 5 og 7, samt en mindre del af delområde der må anvendes til fælles friarealer.

Hensigten med fredningen opretholdes på trods af ophævelsen af fredningens formål, fordi formålet er at bevare Tirsbæk Gods som landbrugs- og skovejendom, samt

samspillet mellem godset og landskabet tæt herpå. Fredningsområdet omfattet af lokalplan nr. 1098 var allerede i 1977 i fredningen forudsat anvendt til bebyggelse. Fredningens hovedformål er derfor intakt.

Den delvise ophævelse har ikke økonomiske konsekvenser. Der ikke skal udbetales erstatning, da fredningen giver mulighed for åben og lav bebyggelse.

Vejle Kommune vil anmode Fredningsnævnet om, at verserende lovliggørelsessager sættes i bero, mens forslaget om ophævelse af fredningen vedrørende lokalplanens delområde 5, 7 og delvis 9 behandles."

Vejle Kommune har sammen med fredningsforslaget fremsendt en lodsejerfortegnelse og et kort, der viser udstrækningen af det areal, forslaget vedrører.

Lodsejerfortegnelsen er vedhæftet denne kendelse

Fredningsnævnets behandling af fredningsforslaget:

Fredningsnævnet har afholdt offentligt møde den 29. august 2012 om Vejle Kommunes forslag.

Fredningsnævnet har bekendtgjort fredningsforslaget i Statstidende for den 13. juli 2012 og i Vejle Amts Folkeblad for den 14. juli 2012.

Fredningsnævnet har indkaldt ejere af de ejendomme, der er omfattet af fredningsforslaget ved breve, dateret den 10. juli 2012 samt de offentlige myndigheder og foreninger, der er klageberettigede, til det offentlige møde.

I det offentlige møde deltog for Vejle Kommune, afdelingsleder Lars Buksti og ingeniør Rikke Tovbjerg Simonsen, for Naturstyrelsen, cand. jur. Gert Lomholt Andersen, Ribe, for Danmarks Naturfredningsforening lokalkomitemedlemmerne Uffe Rømer og Ole Jespersen, Vejle, landinspektør Peter Corneliussen, Vejle, samt lodsejerne Leif Johansen, Tirsbæk Søvej 3, Vejle Ø, Bjarne D. Aarup Tirsbæk Søvej 9, Vejle Ø, Benedikte B. Windfeld, Tirsbæk Søvej 17, Vejle Ø, Anita Westphal, Tirsbæk Søvej 13, Vejle Ø, Anders Stentebjerg, Tirsbæk Søvej 23, Vejle Ø, Louise Laursen og Uffe Christiansen, Tirsbæk Søvej 31, Vejle Ø, Peter Hedegaard Nielsen, Tirsbæk Søvej 47, Vejle Ø, og Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, Vejle Ø.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om det offentlige møde:

"…
Fredningsnævnets formand konstaterede, at der er sket korrekt indkaldelse til mødet i dag, og at forslaget om delvis ophævelse af fredningen af Tirsbæk Gods opfylder betingelserne i naturbeskyttelsesloven.

Fredningsnævnets formand oplyste, at Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds afsagde kendelse den 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods. Forslaget var fremsat af Danmarks Naturfredningsforening på foranledning af godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda Neergaard, der havde tilbudt at lade godset

fredede uden krav om erstatning og på nærmere anførte vilkår. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke skal være til hinder for, at der frasælges arealer i den nordvestlige del af fredningsområdet, som eventuelt bliver inddraget i byzone, til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri. Vejle kommune har udarbejdet en lokalplan - lokalplan nr. 1098 - der omfatter dette område samt arealer nord og øst for området; en del af lokalplanområdet er i dag udlagt til villakvarter. Vejle kommune har den 30. maj 2012 fremsat forslag om, at fredningen af Tirsbæk Gods ophæves for de ejendomme i lokalplanområdet, som er omfattet af fredningen.

Rikke Tovbjerg Simonsen oplyste, at den tidligere ejer af Tirsbæk Gods, kammerherreinde Adda Neergaard, ønskede at sikre Tirsbæk Gods for eftertiden. På hendes foranledning fremsatte Danmarks Naturfredningsforening i 1974 forslag om fredning af godset med det formål at bevare Tirsbæk Gods som en landbrugs- og skovejendom af en sådan størrelse, at der også for eftertiden ville være økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for godset særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord. Vejle Kommune havde allerede, før fredningsforslaget blev fremsat, haft overvejelser om udvikling af arealerne syd for hovedvejen mod Horsens og ned mod godset. Det var oprindeligt kommunens plan, at en del af arealerne skulle udlægges til industriformål. Under behandlingen af fredningsforslaget drøftede Adda Neergaard, Vejle Kommune og Danmark Naturfredningsforening formuleringen af fredningsbestemmelserne. Resultatet af disse drøftelser blev, at det areal, der ifølge kommunens overvejelser skulle udlægges til industriformål, alene måtte frasælges til åben og lav bebyggelse, herunder institutionsbyggeri, når arealet blev inddraget under byzonen. Arealet er nu inddraget under byzonen. I forbindelse hermed har Vejle Kommune udarbejdet en lokalplan for området. Under udarbejdelsen af lokalplanen har kommunen været bevidst om, at der gælder særlige forhold i området på grund af nærheden til Tirsbæk Gods. Lokalplanen er ”meget grøn” og indeholder vilkår for udformningen af bebyggelsen, der er mere restriktive end for andre villakvarterer i kommunen. Disse stramme kriterier skal ses på baggrund af fredningsbestemmelserne, der gælder for fredningsområdet omkring Tirsbæk Gods. Det fremgår således af lokalplanen, at udstykning og bebyggelse af lokalplanområdet skal ske under hensyn til de landskabelige, kulturhistoriske og naturmæssige forhold i området, at bebyggelsen skal følge og indpasses i terrænet, og at der skal fastsættes bestemmelser om bygningernes udformning, så der opnås en høj arkitektonisk værdi og samspil med landskabet. Lokalplanens delområde 9 skal fortsat være et naturområde, medens delområderne 5 og 7 er udlagt til villakvarterer med en bebyggelse på 1 til 2 etager og en største højde over terræn på 8,5 meter. Da lokalplanen er udformet med udgangspunkt i fredningsbestemmelsernes § 4, og da formålet med fredningen af godsets omgivelser opretholdes, fordi det centrale fredningsområde bibeholdes intakt, bør lokalplanområdet udgå af fredningen. Fredningsforslaget udløser ikke erstatningskrav. Naturstyrelsen har overfor kommunen tilkendegivet, at styrelsen er

enig i, at forslaget ikke vil udløse erstatningskrav i forbindelse med en eventuel delvis ophævelse af fredningen af Tirsbæk Gods.

Cand. jur. Gert Lomholt Andersen anførte, at en fredningskendelse alene kan ophæves enten helt eller delvist, hvis tungtvejende samfundsmæssige hensyn taler herfor. Dette udgangspunkt skal fastholdes. Denne sag er speciel, fordi det er bestemt i kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, at den nordvestlige del af fredningsområdet må bebygges med lav og åben bebyggelse, såfremt denne del af fredningsområdet inddrages i byzone. Naturstyrelsen kan tiltræde, at fredningen ophæves for det areal, som fredningsforslaget omfatter, men det skal markeres, at beslutningen træffes ud fra denne sags helt konkrete og særlige omstændigheder for at forhindre, at fredningsnævnets afgørelse danner præcedens for fremtidige sager.

Uffe Rømer oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening ser med sympati på Vejle Kommunes forslag om delvis ophævelse af fredningen af Tirsbæk Gods. Lokalplanområdet er beliggende inden for det areal, der ifølge fredningsbestemmelserne kan frasælges til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri. Det fremgå ikke af fredningsbestemmelserne, at det areal, der kan frasælges til bebyggelse, herefter skal udgå af fredningen. Det betyder som udgangspunkt, at de frasolgte arealer fortsat er omfattet af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, og at fredningsbestemmelserne er gældende for den del af lokalområdet, der er omfattet af fredningen. Det vil være en konsekvens af ophævelsen af fredningen, at arealet herefter alene reguleres af lokalplanen, der blandt indeholder en bestemmelse om, at der i lokalplanområdet må opføres huse i 2 etager og med en højde på 8,5 meter over niveauplan, samt en bebyggelsesprocent, der ikke overstiger 30. I kendelsen om fredning af Tirsbæk er det bestemt, at der i den del af lokalplanområdet, som er fredet, må opføres lav og åben bebyggelse. Danmarks Naturfredningsforening har efterlyst en klar definition af begrebet ”åben og lav bebyggelse”. Ved søgning på internettet er der en vis konsensus for følgende forståelse: ”Fritliggende beboelsesbygninger, med én bolig pr. parcel i maksimal 1½ etage og en maksimal bebyggelsesprocent på 30”. Danmarks Naturfredningsforening mener, at der med udgangspunkt i denne forståelse af begrebet ”åben og lav bebyggelse” alene kan tillades bebyggelse med huse i indtil 1½ etage og på vilkår, at husene føjer sig ind i landskabet på en harmonisk måde. Der er allerede opført funkisvillaer, der er arkitektonisk udformet på en sådan måde, at de dominerer området. Disse villaer kan ikke karakteriseres som en ”åben og lav” bebyggelse. Tirsbæk Gods er en del af landets ”arvesølv”. Lokalplanen burde have indeholdt mere rigoristiske bestemmelser for udformningen af bebyggelsen, så bebyggelsen i højere grad kommer til at harmonere med et klassisk byggeri a la Fredensborg-husene. Fredningsnævnet skal holde sig for øje, at en lokalplan frit kan ændres.

Afdelingsleder Lars Buksti bemærkede hertil, at lokalplanens bestemmelser om bebyggelse i indtil 2 etager og med en maksimal højde på 8,5 meter er en standard i bygningslovgivningen. Begrebet ”åben og lav bebyggelse” har siden 1970´erne været tolket i overensstemmelse med denne standard.

Uffe Rømer anførte heroverfor, at landets kommuner åbenbart tolker denne standard forskelligt.

Hans Henrik Algreen-Ussing oplyste, at hans oldemor, Adda Neergaard, ønskede Tirsbæk Gods fredet for at bevare dette enestående stykke dansk kulturhistorie for eftertiden. Under behandlingen af fredningsforslaget blev der indføjet en bestemmelse - fredningsbestemmelsernes § 4 - om at et areal i det nordvestlige hjørne af fredningsområdet kunne frasælges til "åben og lav bebyggelse", herunder institutionsbyggeri. Det er hans vurdering, at den regulering af bebyggelsen, som fredningsnævnet er garant for, mistes, såfremt fredningsnævnet beslutter sig for en delvis ophævelse af fredningskendelsen. Der er stadig brug for fredningsinstituttet på dette areal for at sikre, at udbygningen af området sker under respekt for områdets landskabelige værdier og dets nærhed til Tirsbæk Gods. Fredensborg husene ligger i et fredet område, hvor fredningen blev fastholdt, men fredningsbestemmelserne blev lempet. Det er hans opfattelse, at en delvis ophævelse af kendelsen om fredningen af Tirsbæk Gods vil være udtryk for en forskelsbehandling, der i yderste tilfælde kan medføre, at fredningen vil blive håndhævet endnu mere restriktivt i de centrale dele af fredningsområdet, som omfatter godset og de nærmeste omgivelser. Såfremt fredningsnævnet beslutter at foretage en delvis ophævelse af fredningen, omfattende den fredede del af lokalplanområdet, bør der foretages en revision af fredningsbestemmelserne, så der skabes bedre muligheder for at drive godset med de mangfoldige muligheder, der er for alternative aktiviteter på dette helt enestående område.

Rikke Tovbjerg Simonsen bemærkede, at lokalplanen er meget detaljeret i forhold til andre lokalplaner. Planafdelingen var under udarbejdelsen af lokalplanen klar over lokalplanområdets særlige historie og de landskabelige værdier, som knytter sig til dette område. Der er taget hensyn til disse forhold i lokalplanen, der blandt andet tilstræber, at området skal være grønt og åbent, så der er en sammenhæng mellem bebyggelsen og det omgivende landskab.

Bjarne Astrup oplyste, at forhistorien til fredningsbestemmelsernes § 4, litra d, kan begrunde, at fredningsnævnet beslutter en delvis ophævelse af fredningen. Allerede i 1977 forudså Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening og ejeren af Tirsbæk Gods, at det ville være hensigtsmæssigt, at fredningsbestemmelserne åbnede mulighed for, at den del af fredningsområdet, som indgår i lokalplanområdet, kunne bebygges på grund af arealets nærhed til villakvarteret syd for området, som allerede dengang var under udbygning.

Peter Hedegaard Nielsen spurgte, hvorledes ophavsmændene bag fredningen ville have stillet sig, såfremt de have kunnet forudse udviklingen.

Hans Henrik Algreen-Ussing anførte heroverfor, at man ville have indføjet en bestemmelse i fredningskendelsen om, at denne del af fredningsområdet, skulle udgå af fredningen. Bestemmelsen i § 4, litra d, er udtryk for et kompromis mellem Adda de

Neergaard og Vejle Kommune. Kompromisset gik ud på, at den del af fredningsområdet, der indgår i lokalplanområdet, ikke måtte anvendes til industri mod, at Vejle Kommune måtte anlægge en marina øst for havnen.

Fredningsnævnet foretog herefter besigtigelse af lokalplanområdet.

Fredningsnævnets formand oplyste, at udskrift af fredningsnævnets forhandlingsprotokol fra det offentlige møde vil blive sendt til de lodsejere i lokalplanområdet samt de myndigheder og foreninger, som har deltaget i det offentlige møde. Såfremt protokollatet giver anledning til yderligere bemærkninger, skal disse være fredningsnævnet i hænde senest den 15. september 2012. Fredningsnævnet vil efter fristens udløb optage sagen til kendelse…"

Fredningsnævnet har inden det offentlige møde modtaget følgende brev, dateret den 27. august 2012, fra Lars Bonde, Vejle.

Lars Bonde har skrevet følgende i brevet:

"Borgermøde den 29. august om ophævelse af fredning i Tirsbæk Bakker
Ingen af naboerne på Hegnsgårdsvejs nordlige del - fra nr. 93 og nordpå har mulighed for at deltage i det offentlige møde kl. 10, hvorfor de bemærkninger vi ville have fremført sendes skriftligt.

Bemærkningerne drejer dig primært om området syd for den planlagte rundkørsel, idet løbet jo allerede er kørt i forhold til området nord for, da kommunen har set gennem fingrene med den gældende fredning.

Vi vil gerne protestere imod ophævelse af fredningens bestemmelser. Ophævelsen vil medføre en forringelse af vores udsyn i forhold til det fredede område, der trods muligheden for åben-lav-bebyggelse, i det mindste sikrer at der ikke opstilles skure, drivhuse osv. i bebyggelsen. Dette har vi naturligvis forholdt os til, da vi købte vores grunde.

I lokalplanen er der planlagt vej langs bækken syd for den forventede rundkørsel. Det er svært at forestille sig, at etableringen af vejen ikke vil betyde en større terrænændring, hvilket er i strid med den eksisterende Fredning. Heller ikke dette havde vi kunnet forestille os ved køb af vores hus. Hvis Fredningsnævnet havde været hørt i forbindelse med udarbejdelse af lokalplanen kunne dette muligvis have hindret planlægningen af vejen langs bækken.

Både vej og huse vil blive meget synlige for os om vinteren, hvor der ikke er løv på træerne. Vi ønsker derfor, at området fortsat indgår som et fredet område med den beskyttelse, der ligger heri…"

Efter det offentlige møde har fredningsnævnet modtaget følgende indlæg fra Flemming og Benedikte Windfeld, Tirsbæk Søvej 17, Vejle Ø:

"…
Hermed fremsendes bemærkninger til ovennævnte sag. Det er undertegnedes opfattelse, at der bør ske delvis ophævelse af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, alternativt at der bør meddeles dispensation til den allerede opførte bebyggelse i Tirsbæk Bakker. Bemærkningerne er opdelt i 4 afsnit vedrørende henholdsvis 1) bebyggelsen i Tirsbæk Bakker, 2) fredningens formål, 3) indrettelseshensyn/værdispild og 4) en sammenfatning.

<u>1) Bebyggelsen i Tirsbæk Bakker</u>

På høringsmødet den 29. august 2012 gav formand for Dansk Naturfredningsforening (DN) Uffe Rømer udtryk for, at man i DN som udgangspunkt så med sympati på Vejle Kommunes forslag om delvis ophævelse af fredningen af Tirsbæk Gods, og at man i DN fandt, at der i Tirsbæk Bakker var bygget mange klassiske danske længehuse i 1 plan, som klædte naturen rigtig godt, hvorimod der lå nogle store funkisvillaer i 2 plan, som man fandt ikke faldt godt nok ind i naturen.

Da vi købte vores grund i Tirsbæk Bakker, var der som en del af handlen inkluderet 5 timers arkitekthjælp ved Ravn Arkitektur, der er arkitekterne bag projektet. Vi tog imod arkitekthjælpen, som dels bestod i en uddybning af tankerne bag udstykningen og dels inspiration til vores kommende hus. I forbindelse med førstnævnte forklarede Ravn Arkitektur, at tanken i området var, at landskabets naturlige højdeforskelle skulle fremhæves, ved at bygge 1-plans huse i de lave områder og 2-plans huse i de højere områder.

Det har således aldrig været intentionen, at alle husene i Tirsbæk Bakker skulle være 1-plans huse, der faldt mest muligt ind i naturen, men derimod at nogle af husene højdemæssigt skulle skille sig ud fra de øvrige, for netop at understrege højdeforskellene i landskabet.

Dette fremgår da også af *Lokalplan nr. 1098,* side 7: "Den overordnede idé for bygningshøjder og tæthed er at understrege landskabets højdepunkter og kurvaturer. Således kan der bygges tæt og højt i op til 4 etager på det højeste punkt mod nord, og på de lavere arealer mod syd skal bebyggelsen være åbenlav."

Vi fik forklaret, at der ligger et naturligt forhøjet "bælte" på tværs af boligvejene, og at man i dette bælte gerne så nogle huse, der ragede op over de øvrige, hvorfor man besluttede, at der på grundene 59,60,103,104,108 og 109 måtte bygges i 2 plan op til 8,5 meter.

At funkishusene i 2 plan virker dominerende i forhold til længehusene i 1 plan, er således helt i tråd med den overordnede idé for udstykningen.

På omtalte høringsmøde havde formand for DN Uffe Rømer endvidere en kommentar om, at funkishusene stilmæssigt ikke passede til det øvrige byggeri i Tirsbæk Bakker. Hertil kan vi igen fremhæve, at det aldrig har været intentionen, at de enkelte byggerier stilmæssigt skulle passe sammen – tværtimod. Af *Lokalplan nr. 1098, s*ide 7 fremgår følgende: ”Planen er arealmæssig stor og giver derfor mulighed for, at der kan bygges stort set alle typer af huse; parcelhuse, kædehuse, dobbelthuse, gårdhavehuse, punkthuse og etagehuse. Det varierede udbud skal give mulighed for, at man kan bo hele livet i området, og at det kan tilføre området dynamik.” Det er således helt i tråd med de bagvedliggende idéer for lokalplanen, at der er opført meget forskelligartede huse i området.

I forbindelse med høringsmødet besigtigede vi Tirsbæk Bakker og gik en tur på fordelingsvejen til området. Formand for DN Uffe Rømer påpegede i den forbindelse, at han syntes, lige netop vores hus (Tirsbæk Søvej 17 – det hvide funkisbyggeri) tog sig for dominerende ud i landskabet. Til det kan vi kun svare, at hvis man stiller sig op på fordelingsvejen og kigger direkte op mod vores hus, som det blev gjort den pågældende dag, vil det naturligvis være dominerende, idet der er frit udsyn til vores hus, da der kun er fællesområde foran. Hvis man forestillede sig, at vi var gået imod Ravn Arkitekturs tanker for området, og istedet havde bygget et lille 1-plans hus, havde det stadigvæk været det, man ville få øje på, når man står nede på fordelingsvejen og ser direkte op mod vores grund. Når man kører ind i området til Tirsbæk Bakker kan man end ikke se vores hus, og når man drejer op ad 1. stikvej, som vores hus ligger på, er det heller ikke synligt, da vejen snor sig, og huset ligger tilbagetrukket i forhold til de øvrige.

Iøvrigt er der i henhold til Lokalplanen planlagt en ”lund” af træer på fællesområdet ”foran” vores hus (se f.eks. kortbilag 6 til Lokalplan 1098), således at man ikke kommer til at se direkte op på vores hus fra fordelingsvejen men derimod op mod en klynge træer.

Endvidere ønsker vi at henlede opmærksomheden på, at en væsentlig årsag til, at funkishusene i Tirsbæk Bakker fremstår dominerende i forhold til 1-plans husene er, at ejerne af husene i 1 plan ikke har valgt at udnytte den tilladte byggehøjde. Af Lokalplan 1098 fremgår, at grundene 59,60,103,104, 108 og 109 må bebygges i 2 etager med en max.højde på 9,5 meter, og at de øvrige grunde må bebygges i 1 etage med en max.højde på 7,5 meter. Såfremt byggehøjden i større grad havde været udnyttet, og man havde set byggerier overvejende i en højde af 7,5 meter eller ihvertfald deropad, havde funkishusene i 2 plan heller ikke set så dominerende ud. Det bemærkes i den forbindelse, at vores 2-plans funkisvilla er bygget med en højde på 6,375 meter, dvs. lavere end hvad der ville have været muligt også for 1-plans husene.

At vores og de øvrige funkishuse ikke i falder i god smag hos DN kan vi nok ikke ændre på, men med begrundelse i ovenstående, mener vi at de til fulde overholder Lokalplan 1098, og at Lokalplanen er udarbejdet i stor respekt for naturen i området blot har arkitekterne valgt at fremhæve områdets smukke natur på en anden måde, end DN ville have gjort, idet Ravn Arkitektur ønsker højdeforskellene udnyttet og fremhævet og ønsker forskelligartede byggerier, hvorimod DN ønsker mere ensartede byggeri i mere ens byggehøjde.

2) Fredningens formål

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 kan Fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når dette ikke vil stride imod fredningens formål.

Formålet med fredningen af Tirsbæk Bakker er at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord (jf. Fredningsnævnets kendelse af 15. aug. 1977 /5/).

Det gøres gældende, at i forhold til fredningens formål, er det uden betydning, om bebyggelse af området sker med huse i 1 eller 2 etager.

Det fremgår endvidere af fredningsprotokollen, at fredningen af Tirsbæk Bakker ikke er til hinder for, at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse.

Uffe Rømer, DN, har efterlyst en klar definition af begrebet "åben og lav bebyggelse", jf. referat fra høringsmødet den 29. august 2012. Det bemærkes, at Uffe Rømers argumentation for, at lav bebyggelse maksimalt omfatter 1½ etage er baseret på en vis konsensus ved søgning på internettet. Denne fortolkning kan ikke lægges til grund. Anvendelsen af et etageantal på 1½ er historisk, og findes i dag alene i enkelte planer, hvor man ikke har været opmærksom på indførelsen af nye standarder.

Erhvervs- og Byggestyrelsen har med hjemmel i Byggeloven udstedt Bygnings-reglementet 2010. I Bygningsreglementets kapitel 2.7. fastlægges Byggeretten, dvs. det forhold, at kommunalbestyrelsen ikke kan nægte at godkende et byggeri, når byggeriet opfylder de i Byggeretten nævnte betingelser og ikke overstiger de nævnte bebyggelsesprocenter, etageantal, højde- og afstandsforhold. Vedrørende etageantal fremgår det af Bygningsreglementets kapitel 2.7.2, stk. 1, at

"Kommunalbestyrelsen kan ikke nægte at godkende en bygningshøjde efter kap. 2.7, når bebyggelsens højde ved det ansøgte ikke overstiger 2 etager og ingen del af bygningens ydervægge eller tag er hævet mere end 8,5 m over terræn."

Disse mål understøttes af Vejle Kommunes Kommuneplan. I henhold til Vejle Kommunes Kommuneplan 2009-2021, bilag 5 om generelle bebyggelsesregulerende bestemmelser, skal der således ved "åben lav bebyggelse" forstås bebyggelse i maksimalt 2 etager og med en maksimal højde på 8,5 meter.

Det bemærkes endvidere, at Vejle Kommunes lokalplan for området (lokalplan 1098) anvender de samme kriterier med 2 etager og max. 8,5 meter. Det er blevet bekræftet af Rikke Tovbjerg Simonsen, byplanlægger i Teknik & Miljø, Plan i Vejle Kommune, at denne fortolkning har været lagt til grund siden 1970'erne, og at dette harmonerer med den nutidige byggestil, hvor funkishuse på 2 etager ikke er ualmindelige.

Dette skal sammenholdes med, at det fremgår af Bygningsreglementets kapitel 2.1. med tilhørende vejledning, at ved bebyggelse i et nyudlagt område, skal der lægges vægt på, hvad der tilstræbes i området, og at rammebestemmelser vedrørende grundstørrelse, etageareal, etageantal og højde- og afstandsforhold i en kommuneplan kan være vejledende for, hvad der er sædvanligt eller tilstræbes i området.

Tilsvarende lægger SKAT til grund, at lav bebyggelse omfatter 2-plans huse.

Sammenfattende må det således konstateres, at lav bebyggelse i dag omfatter bebyggelse i 2 etager og med en maksimal højde på 8,5 meter. Bebyggelse, der opfylder disse kriterier, herunder områdets 2-plans funkisvillaer, bør der således uden videre kunne meddeles dispensation til i overensstemmelse med fredningens formål.

3) Indrettelseshensyn, berettigede forventninger og værdispild

Vejle Kommunes udstedelse af byggetilladelse udgør en begunstigende forvaltningsakt. Denne forvaltningsakt kan ikke uden videre omgøres. I den forbindelse skal det tages i betragtning, at området er bebygget, og at byggetilladelserne således allerede er udnyttet. Grundejerne har således haft berettigede forventninger om, at grundene kunne bebygges i henhold til de udstedte byggetilladelser, og har allerede indrettet sig i overensstemmelse med byggetilladelserne ved at bebygge de pågældende grunde. En efterfølgende afgørelse om ændring eller nedrivning af nybyggerierne vil endvidere udgøre et stort værdispild, og være meget indgribende over for adressaterne. En retlig lovliggørelse i form af en dispensation fra Fredningsnævnet vil således være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, mens et eventuelt påbud om fysisk lovliggørelse vil stride imod proportionalitetsprincippet.

4) Sammenfatning

Sammenfattende er det vores opfattelse, at Fredningsnævnet bør foretage en delvis ophævelse af fredningen, alternativt meddele dispensation til den opførte bebyggelse. Dette resultat vil være i overensstemmelse med lokalplanen og kommuneplanen.

Endvidere er der for både 1- og 2-plansvillaerne i området tale om åben-lav bebyggelse, hvortil der i medfør af fredningsprotokollen kan ske frasalg.

> Og endelig vil et eventuelt påbud om fysisk lovliggørelse stride imod proportionalitetsprincippet…"

Fredningsnævnets afgørelse:

De daværende ejere af Tirsbæk Gods ønskede gennem fredningen at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der fortsat er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed at bevare de særlige landskabelige og kulturelle værdier, der knytter sig til godset i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord.

Det fremgår af kendelsen, at Vejle Kommune allerede i 1970´erne havde planer om blandt andet at overføre en del af godsets arealer til byzone, og at der under behandlingen af sagen blev ført forhandlinger mellem kommunen, godsets daværende ejere og Danmarks Naturfredningsforening om indholdet af fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnet lægger til grund, at blandt andet fredningsbestemmelsernes § 4, litra d) er et resultat af disse forhandlinger, og at der i det område, som inddrages under byzone, kan sælges grunde til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri.

Kendelsen indeholder ikke bestemmelser om, at dette område herefter skal udgå af fredningen. Fredningsbestemmelser gælder derfor fortsat for området.

Der er ikke i kendelsen om fredningen af godset tage stilling til, hvorledes den åbne og lave bebyggelse i området skal udformes.

Såfremt dispensationer til bebyggelse i området skal meddeles med udgangspunkt i ønsket om at bevare de særlige landskabelige og kulturelle værdier, der knytter sig til godsets centrale dele, vil der kun kunne meddeles dispensationer til bygninger, der er karakteristiske for bygningsmassen under Tirsbæk gods.

En sådan praksis vil ikke være i overensstemmelse med den opfattelse, der er kommet til udtryk i - tidligere - Overfredningsnævnets og senere - Naturklagenævnets afgørelser om nybyggerier i fredede områder.

Det er ifølge denne praksis udgangspunktet, at der kan dispenseres fra en frednings byggeforbud til nybyggerier under visse forudsætninger og på vilkår blandt andet om bebyggelsens udformning, således at bebyggelsen opføres i overensstemmelse med lokal byggeskik og dermed falder naturligt ind i landskabet. Overfredningsnævnets og Naturklagenævnets praksis er primært udtryk for et ønske om, at byggeriet skal indpasses i landskabet. Det udelukker imidlertid ikke anvendelse af nutidigt formsprog og moderne materialer. Afgørende er ifølge praksis, at nybyggeri ved sin placering, proportioner og fremtoningspræg føjer sig ind i landskabet på en harmonisk måde.

Såfremt fredningsnævnet skal dispensere til nybyggerier i området, vil fredningsnævnet følge de retningslinjer, der er kommet til udtryk i denne praksis.

Fredningen af Tirsbæk Gods var som anført begrundet i kammerherreinde Neergaards ønske om at bevare godset for eftertiden og at skabe et økonomisk grundlag herfor. Kammerherreinde Neergaard forhandlede fredningsbestemmelserne med Vejle Kommune og Danmarks Naturfredning. Det blev af hensyn til udviklingen i Vejle Øst indsat en bestemmelse i fredningskendelsen om, at der i den nordvestlige del af fredningsområdet kunne frasælges arealer til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri, såfremt denne del af fredningsområdet eventuelt blev inddraget i byzone.

Fra det tidspunkt, hvor denne del af fredningsområdet inddrages i byzone, og der dermed åbnes mulighed for, at området kan bebygges, vil området ikke længere have økonomisk betydning for driften af godset, således at denne forudsætning for fredningen ikke længere kan hævdes i denne del af fredningsområdet.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse af den del af fredningsområdet, fredningsforslaget vedrører.

Det er fredningsnævnets vurdering, at området ikke indeholder de landskabelige værdier, der findes i fredningsområdet omkring godsets bygninger og ned mod Vejle Fjord, og at arealet ikke længere isoleret set er fredningsværdigt.

Fredningsnævnet lægger til grund, at formålet med fredningen vil blive opretholdt, selvom fredningen ophæves for det området, forslaget vedrører, fordi de centrale fredede områder under Tirsbæk gods ikke berøres af forslaget, og fordi fredningens hovedformål derfor opretholdes.

Da fredningsnævnet således alene har en begrænset censuradgang vedrørende byggerier i det område, forslaget vedrører, og da det er forudsat, at området må bebygges, vurderer fredningsnævnet, at der i denne sag foreligger de særlige omstændigheder, der kan begrunde ophævelse af fredningen af den del af fredningsområdet, der er omfattet af lokalplan 1098.

Fredningsnævnet tager derfor Vejle Kommunes forslag om delvis ophævelse af fredningen af Tirsbæk Gods til følge som nedenfor bestemt.

Thi bestemmes:

Kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods ophævedes for så vidt angår ejendommene matr. nr. 1ab, 1ac, 1ad, 1ae, 1af, 1ag, 1ah, 1ai, 1ak, 1al, 1am, 1an, 1ao, 1ap, 1aq, 1ar, 1as, 1at, 1au, 1av, 1ax, 1ay, 1az, 1aæ, 1aø, 1ba, 1bb, 1bc, 1bd, 1be, 1bf, 1bg, 1bh, 1bi, 1bk, 1bl, 1bm, 1bn, 1bo, 1bp, 1bq, 1br, 1bs, 1bt, 1bu, 1bv, 1bx, 1by, 1bz, 1bæ og del af 1a Tirsbæk Hgd., Engum.

Vagn Kastbjerg
formand

Lodsejer- og matrikelfortegnelse:

Ejerl.	Mat. nr.	Mat. bogstav	Navn	Adresse-1	Postdistrikt
Tirsbæk Hgd., Engum	1	AC	Lasse Agerbæk Kidmose Majken B. Kidmose	Tirsbæk Søvej 1	7120 Vejle Øst
	1	AD	Leif Johansen Anne Marie Johansen	Tirsbæk Søvej 3	7120 Vejle Øst
	1	AE	Charlotte Terp Munck Jens Munck	Tirsbæk Søvej 5	7120 Vejle Øst
	1	AF	Marianne H. Andersen Kim Grau Andersen	Tirsbæk Søvej 7	7120 Vejle Øst
	1	AG	Susanne Borggaard Bjarne D. Aarup	Tirsbæk Søvej 9	7120 Vejle Øst
	1	AH	Kasper S. Bjergbæk Bettine W. Risør	Tirsbæk Søvej 11	7120 Vejle Øst
	1	AI	HUSCOMPAGNIET MIDT- OG NORDJYLLAND	Plutovej 3	8700 Horsens
	1	AK	Alex Noppenau Jensen	Tirsbæk Søvej 19	7120 Vejle Øst
	1	AL	Benedikte B. Windfeld Flemming I. Windfeld	Tirsbæk Søvej 17	7120 Vejle Øst
	1	AM	Charlotte M. Sørensen Claus Nielsen	Tirsbæk Søvej 15	7120 Vejle Øst
	1	AN	Carl Bruun Jørgensen Anita Westphal	Fjordbakken 5 Amstrup	8300 Odder
	1	AO	Anders Stentebjerg Malene M. Kallestrup	Tirsbæk Søvej 23	7120 Vejle Øst
	1	AP	Jeppe Østerby Hørning Lenette Ø. Hørning	Tirsbæk Søvej 25	7120 Vejle Øst
	1	AQ	Helle Guldmann Jesper F. Guldmann	Tirsbæk Søvej 27	7120 Vejle Øst
	1	AR	Susanne N. Behrend	Tirsbæk Søvej 29	7120 Vejle Øst
	1	AS	Louise Laursen Uffe Christiansen	Kystager 6	7120 Vejle Øst
	1	AT	Rikke Lykke Ravn Per Ravn	Tirsbæk Søvej 41	7120 Vejle Øst
	1	AU	Claus Lind Christensen Jonna Lind Andersen	Strandvejen 59B, st. 6	7120 Vejle Øst

	1	AV	Tina Lind Bjørn Christensen	Tirsbæk Søvej 37	7120 Vejle Øst
	1	AX	Jan Oliver-Schmidt Dea Louise Theibel	Tirsbæk Søvej 35	7120 Vejle Øst
	1	AY	Stig Jørgen Olesen Stine Aare Jensen	Erik Eriksens Vej 74	7100 Vejle
	1	AZ	HUSCOMPAGNIET MIDT- OG NORDJYLLAND	Plutovej 3	8700 Horsens
	1	AÆ	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	AØ	Lisbeth Rasmussen Peter Hedegård Nielsen	Spangager 2	7120 Vejle Øst
	1	BA	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BB	Helle Melchior Hvilsom Lars Hvilsom	Vinbjergvej 1	7120 Vejle Øst
	1	BC	Bo Gordon Vallentin Mette Gordon Vallentin	Svend Dyrings Vej 54	7100 Vejle
	1	BD	HUSCOMPAGNIET MIDT- OG NORDJYLLAND	Plutovej 3	8700 Horsens
	1	BE	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BF	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BG	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BH	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BI	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BK	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BL	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BM	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BN	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BO	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BP	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BQ	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BR	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BS	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BT	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BU	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BV	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BX	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BY	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BZ	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	BÆ	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst
	1	A	Hans Henrik Algreeen-Ussing	Tirsbækvej 133	7120 Vejle Øst

	1	AB	Tirsbæk Bakker A/S	Kystager 22	7120 Vejle Øst

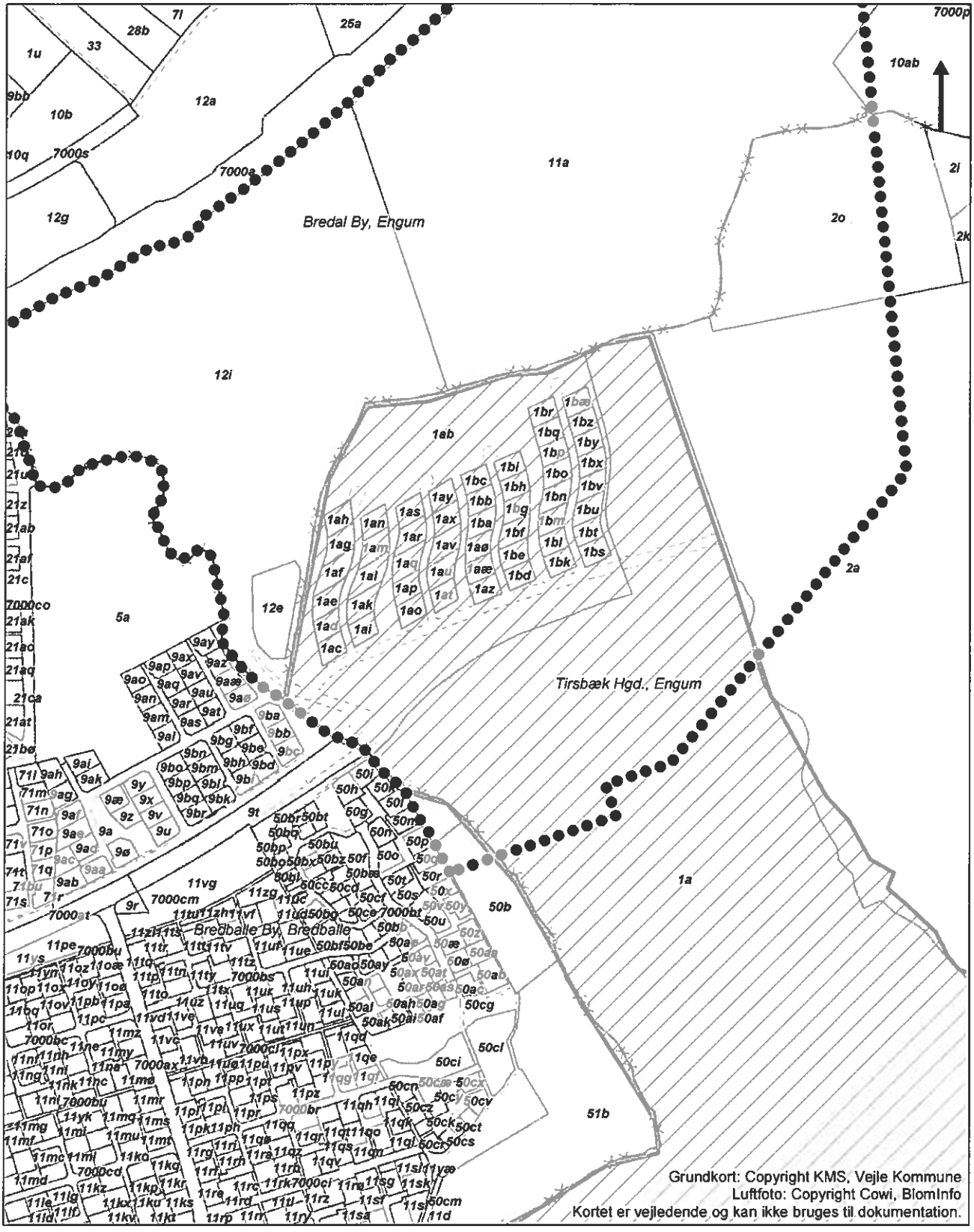

0 250 500 Meter

Signatur

- Fredet område
- Lokalplan nr. 1098s afgrænsning
- Ejerlav
- Matrikelskel
- Optaget vej

vejle KOMMUNE Teknik & Miljø Plan

Delvis ophævelse af fredning

Fredning af Tirsbæk Gods

Mål: 1:7.000
Dato: 20.04.2012
Rev: xxx
Init.: ritsi

REG. NR 1831 Aa
1213 INV
15/8-77

Modtaget [illegible]

U D S K R I F T

a f

F R E D N I N G S P R O T O K O L L E N

for

Vejle amts sydlige fredningskreds.

------oOo------

Den 15. august 1977 afsagde nævnet kendelse i sagen:

FVAS.nr. 27o/1974 Fredning af Tirsbæk gods
matr. nr. 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 e,
1 f, 1 g, 1 h, 1 i, 1 k, 1 l, og
1 m Tirsbæk, Engom sogn, Vejle amt.

1303/10-17

Ved skrivelse af 23. september 1974 indbragte Danmarks Naturfredningsforening for nævnet spørgsmål om fredning af godset "Tirsbæk" ved Vejle Fjord, hvilken fredning ejeren af "Tirsbæk", kammerherreinde Add Neergaard havde tilbudt frivilligt og uden erstatning på nærmere anførte vilkår.

Nævnet antog sagen, og bekendtgørelse herom har været indrykket i Statstidende og Vejle Amts Folkebla for den 5. oktober 1974.

Nævnet forelagde fredningspåstanden for en række myndigheder, deriblandt Vejle kommune, der henledte op mærksomheden på, at kommunen havde planer om at føre e vej fra Horsensvej til Juelsmindevej over den nordlige del af godsets jorder, at kommunen havde planer om at foreslå en del af godsets arealer overført til byzone, og at kommunen anså det nødvendigt, at en nærmere plan lægning af den rekreative udnyttelse af arealerne fand sted.

Nævnet har herefter ført en række forhandlinger med Vejle kommune ved borgmester Willy Sørensen og - efter kammerherreinde Neergaards død - den nuværende ejer af godset Vibeke Algreen-Ussing samt Danmarks Naturfredningsforening, hvilke forhandlinger er resulteret i enighed om fredningsdeklarationens formulering.

Fredningen gennemføres herefter således:

1. Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontak med Vejle Fjord.

2. Fredningen omfatter Tirsbæk gods, nemlig matr. nr. 1 a 1 b, 1 c, 1 d, 1 e, 1 f, 1 g, 1 h, 1 i, 1 k, 1 l og 1 . Tirsbæk, Engom sogn samt parceller udstykket herfra se nere end den 11. oktober 1974, ialt ca. 39o ha.

3. Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelse af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt væ tige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

   a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydr ændres, er ikke tilladt.

   b) Nye landbrugsbygninger iøvrigt, herunder landarbejderboliger, skal opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.

   c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldnin er ikke tilladt. Gravning af grus til godsets eget brug kan ske ved "Skovgaard" og "Overmarken".

   d) "Møllekæret", "Slotsengen" og "Strandengen" skal bevares som græsningsarealer. For at fremme dette formål har ejeren ret til at omlægge arealerne til korn marker i en periode på 1 år eller 2. Såfremt ejeren måtte ønske det, eller nævnet finder det fornødent, skal uønsket bevoksning kunne fjernes ved det offentliges foranstaltning (evt. af kommunen) uden udgift for ejeren, således at disse arealer stedse bevarer deres nuværende karakter.

   e) Opstilling af boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignende samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.

f) Arealerne må ikke benyttes til motorbaner, flyve-pladser og lignende eller til oplagspladser, losse-pladser og bilkirkegårde.

g) Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning eller lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.

h) Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.

i) De på ejendommen værende alléer, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn må ikke fældes. Dog kan rådne træer eller andre uddøende træer fældes mod efterplantning med samme træsort.

j) Såfremt ejeren ønsker at afdrive større løvskovstrækninger eller løvskovstrækningerne ved kysten, skal han forinden afdrivningen give nævnet meddelelse herom med oplysning om, hvorledes han agter at genplante arealet, således at der er mulighed for at rejse fredningssag til bevarelse af den bestående skovstrækning eller til sikring af genplantning med løvskov. På samme måde forpligter ejeren sig til, såfremt han agter at tilplante ikke fredskovspligtige arealer forinden at give meddelelse til nævnet, således at en sådan tilplantning eventuelt kan forhindres ved rejsning af fredningssag.

Det bemærkes, at en sådan fredningssag gennemføres mod erstatning efter de til enhver tid gældende regler.

k) Stendiger og stengærder må ikke fjernes eller gennembrydes.

1) Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykle på ejendommens private veje og stier. Knallertkørsel og anden motorkørsel er ikke tilladt. Ridning er kun tilladt efter aftale med ejeren.

Dog skal det på kortet viste areal være undtaget for offentlighedens færdselsret.

4. Fredningen skal iøvrigt ikke være til hinder for:

a) at ejendommen drives som landbrugsejendom og skovejendom efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens regler.

b) at ejeren opsætter vildthegn eller andet hegn om ejendommen, dog således, at allerede eksisterende veje og stier ikke derved afspærres, og således, at planer om hegn over åben mark forelægges nævnet til godkendelse.

c) at den i indledningen omtalte vej fra Horsensvej til Juelsmindevej gennemføres så nordligt som muligt.

d) at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri, fra den del af ejendommen, som eventuelt bliver inddraget under byzone, hvilket areal, om hvis udstrækning der er opnået enighed mellem ejeren og Vejle kommune, er vist på kortet.

Yderligere arealer af ejendommen, herunder i det pågældende område, forventes ikke inddraget til byformål.

e) at der frasælges et areal af matr. nr. 1 a og 1 h Tirsbæk, som vist på kortet, til anlæg af en "Marina" med tilsluttende arealer samt til offentlig parkeringsplads, dog således, at planerne for "Marinaen"

og for indretningen af dette areal iøvrigt forelægges nævnet til godkendelse efter samråd med Vejle kommune.

Såfremt bundforholdene i fjorden udfor det påtænkte Marina-areal skulle betinge anlæg af en mole umiddelbart øst for den fastsatte afgrænsning, kan arealafgrænsningen reguleres efter samråd med ejeren og nævnet.

Det bemærkes, at fredningens generelle bestemmelser er gældende for Marina-arealet med de indskrænkninger som følger af arealets benyttelse som Marina-areal.

f) at Vejle kommune efter samråd med ejeren og nævnet indretter en mindre parkeringsplads (lo - 12 biler) (naturplads) ved den nuværende vej fra Bredballe til Assendrup.

g) at der senere mod erstatning - efter den til enhver tid gældende lovgivning - foretages ændringer i indholdet af fredningsdeklarationen til sikring af offentlighedens adgang til og benyttelse af arealerne, således at de hertil fornødne indretninger kan etableres uanset, at de måtte være i strid med denne deklarations bestemmelser.

5. Såfremt ejeren af godset ved mageskifte (jfr. 4^{d} og 4^{e}) eller ved køb erhverver arealer i Vejle kommune i tilknytning til Tirsbæk gods, skal han tilbyde sådanne arealer inddraget under denne fredning, jfr. det under 1. anførte om fredningens formål.

T h i b e s t e m m e s :

Tirsbæk gods, matr. nr. 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 e, 1 f, 1 g, 1 h, 1 i, 1 k, 1 l, og 1 m Tirsbæk, Engom sogn samt parceller udstykket herfra senere end den 11. oktober 1974,

ialt ca. 390 ha, fredes som foran bestemt uden erstatning med nævnet som påtaleberettiget.

Vagn Vejen Petersen Willy Sørensen

Bruun

SIGNATURER

- Græsningsareal
- Område undtaget for offentlighedens færdselsret
- Område som eventuelt inddrages til byformål
- Område forbeholdt eventuel marina m.v.
- Fredningsgrænse

Planlagt omtrentlig vejlinie

OVERMARK

grusgrav

MØLLEKÆR

Jernbane

TIRSBÆK

SKOVGÅRD

grusgrav

Slotsengen

Strandengen

VEJLE FJORD

1:10000

100 0 500 1000 m

Kortbilag til fredningsnævnets kendelse af 15/8 1977 vedr.

Tirsbæk Hovedgård

Engom sogn

Vejle kommune

Vejle amt

Udarbejdet af fredningsplanudvalgets sekretariat i aug. 1977

FREDNINGSNÆVNET>

REG. NR. 1831/Ba Afskrift. 14/2 52

Matr. nr. 1g m. fl. Tirsbæk,
Engem sogn.

Anmelder:
Fredningsnævnet
for
Vejle amt.

Stempel- og bevrfri i h. t.
l. nr. 140 af 7. maj 1937 § 33.

Fredningsdeklaration.

Undertegnede ejer af Tirsbæk Hovedgaard kammerherre, hofjægermester Frode de Neergaard bestemmer herved, at den gamle kampestensmur i parken og dyrehaven, henholdsvis på matr. nr. 1g og 1g af Tirsbæk Hovedgaard, Engem sogn, fredes.

Denne kampestensmur, der er indtegnet på et af landinspektør Harald Ernstsen udfærdiget kort, der vedhæftes, og hvoraf en kalke vedhæftes den genpart af deklarationen, som opbevares i ejendommens akt på dommerkontoret, og som væsentligst består af store sten og er opført til forskellige tider, må herefter ingensinde nedbrydes helt eller delvist, ligesom der ikke må fjernes sten fra muren.

Den til enhver tid værende ejer af Tirsbæk skal være forpligtet til at frede og opretholde stenmuren.

Denne deklaration må tinglyses som hæftelse på matr. nr. 1g og 1g af Tirsbæk Hovedgaard tillige med de matr. nre., i forbindelse med hvilke de udgør en fast ejendom, med oprykkende prioritet efter den gældsat nu påhvilende gæld, og idet der med hensyn til servituter og lignende henvises til ejendommens blad i tingbogen, hvorved bemærkes, at ingen af disse er i strid med fredningen.

Fredningen er frivillig, og der ydes intet vederlag.

Påtaleberettiget er fredningsnævnet for Vejle amt eller den institution, som eventuelt ved senere lovgivning måtte overtage nævnets funktioner.

Tirsbæk, den 13. februar 1952.

Frode Neergaard.

God-

kendes i henhold til lov nr. 140 af 7. maj 1937.

Fredningsnævnet for Vejle amt, den 14. februar 1952.

P. n. v.

C. Rudbeck.

Indført i dagbogen for retskreds nr. 47, Bjerre og Hatting herreder med Voer og Nim herreder samt Stensballegaard Birk, den 16. februar 1952.

Lyst: Tingbog: Bd. Engom Bl: 3

Akt: Skab N Nr. 309.

Lyst på 1a, 1m, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g Tirsbæk, Engom sogn.

C. Rudbeck.

1. 140/1937.

§ 14II 2 kr. 00 øre.

skriver: to kroner.

KMT/BH.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

d. 3/3 - 1952.

P. n. v.

Rudbeck

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.: 01831.02

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

for

Vejle amts sydlige fredningskreds.

Sekretariatet
Domhuset, 6000 Kolding
Telefon: (05) 52 28 00 (lokal 343)

Kolding, d. 22.10.1985.

FVAS. j. nr. 72/1985

Modtaget i fredningsstyrelsen

23. OKT. 1985

1831 Aa

LVS+REG.
25/10-85
PN.

Hr. Bernhard Vacher,
Tirsbæk Strandvej 147,
7100 Vejle.

Til fredningsregisteret
til orientering 6/11-85

Overfor fredningsnævnet er der ansøgt om godkendelse af opførelse af et læskur til får på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum og indhegning ved ansøgerens beboelse og have.

Ejendommen er beliggende indenfor strandbeskyttelseslinie og omfattet af Overfredningsnævnet kendelse af 15. august 1977 vedrørende fredning af Tirsbæk gods.

Ansøgeren har oplyst, at læskuret, der har et areal på ca. 7 m^2 og en højde på ca. 1 1/2 m, opføres af rafter, og at taget udføres med sort tagpap. Raftestolperne kan ikke bære et tag med græstørv. Han har opført et hegn ved ejendommen, fordi der har været betydelige gener som følge af almenhedens benyttelse af stien tæt ved helårsbeboelsen.

Der er foretaget besigtigelse.

Nævnet meddeler herefter dispensation i medfør af naturfredningslovens § 46 og § 34 til opførelse af læskuret som beskrevet. Endvidere godkendes den foretagne indhegning. Nævnet har herved lagt vægt på, at fårehold på det tilstødende engareal er ønskelig af hensyn til landskabsplejen, og at indhegningen alene fremtræder som en relativ beskeden afmærkning af ejendommen med det formål at hindre ulovlig færdsel, samt at indhegningen ikke spærrer for almenhedens frie passage langs stranden.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K, af Miljøministeriet, Vejle amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening samt kommunen.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Opmærksomheden henledes på, at der eventuelt tillige kræves tilladelse fra andre myndigheder.

Børge Andersen

KOPI er sendt til:
1) Fredningsstyrelsen, Amaliegade 13, 1256 Kbh. K.(2 expl.)
2) Danmarks Naturfredningsforening, 2000 Kbg. F.
3) Vejle amtskommunes fredningsafd. j.nr.8-70-52-1-631-9-85.
4) Vejle Kommune, tekn. forv., Kirkegade 25, 7100 Vejle.

1303/10-40

Foto venter

Fredningsnævnet
for
Vejle amts sydlige fredningskreds,
Sekretariatet,
Domhuset, 6000 Kolding
Telefon: (05) 52 28 00 (lokal - 5010)

REG. NR. 01831.020
BA/MW
Kolding, d. 08.02.89.
FVAS. j. nr. 155/1988.

Vejle Amtskommune,
Forvaltningen for Teknik og Miljø,
Damhaven 12,
7100 Vejle.

Vedr. etablering af rekreativ stirute Tirsbæk - Ulbækhus.

Vejle Amt har ansøgt om fredningsnævnets godkendelse af en stirute Tirsbæk - Ulbækhus.

Det hedder bl.a. i amtets skrivelse af 18. oktober 1988:

> "Projektet er tænkt som en rekreativ cykelstirute, der forbinder Vejle by med det fredede område ved Ulbækhus, og hvorfra der i eksisterende fredninger er udlagt stiforbindelse videre til Daugård Strand området.
>
> Stiens linieføring er fastlagt ud fra ønske om så kystnært et forløb som muligt efter forholdene.
>
> .....
>
> Stilinieføringen berører dels 2 fredede områder (Tirsbæk gods fredningen - gennemført som frivillig, erstatningsfri fredning ved nævnskendelse af 15. august 1977, nævnets j.nr. 170/1974 og Ulbækhusfredningen - gennemført ved Overfredningsnævnets kendelse af 30. august 1971, samt strandbeskyttelseslinien. Området er landzone, og det er efter Regionplanen for Vejle Amt og særligt naturområde.
>
> Indenfor Tirsbæk gods fredningen sker nyanlæg på strækningen st. 555-1100, hvilket forudsætter nævnsgodkendelse i henhold til fredningskendelsen, § 3, pkt. c, (efter indhentning af udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening). Etablering fra st. 555 til ca. st. 640 forudsætter endvidere nævnsgodkendelse efter strandbeskyttelsesliniebestemmelsen."

Danmarks Naturfredningsforening har i skrivelse af 13. november 1988 udtalt:

> "Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds har anmodet om en udtalelse fra DN vedr. linjeføringen af en rekreativ cykelsti. Baggrunden er, at en strækning af stien (st. 555 - 1100) er

5/10-167

Foto venter

JVS INB både § 34 & 46

delvis nyanlæg inden for Tirsbæk gods-fredningen (rejst af DN, kendelse af 15. aug. 1977). Af interesse for denne sag er kendelsens § 3, stk. 1:'Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykle på ejendommens private veje og stier.' samt § 3, stk. c: 'Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt.'

Ernst Torp og undertegnede fra lokalkomiteen har besøgt området. Vi kan konstatere, at nyanlæg må ske på en kort strækning fra st. 555 - 600 for at føre stien uden om Fiskerhuset. Fra st. 600 til st. 740 følger stien en eksisterende allé på grænsen mellem engen og den skovklædte skrænt mod øst.

Herfra skal stien føres op ad skrænten for at munde ud i den eksisterende skovvej gennem Tirsbæk Storskov (st. 740 - 1100). Hele denne strækning nyanlægges. Iflg. amtets 'Beskrivelse af anlægsarbejdet' lægges stien i eller langs eksisterende skovspor. Disse er dog vanskelige at iagttage på stedet - skrænten er klædt af ældre højstammet løvskov med en ret tæt undervækst.

Det er vores vurdering, at af hensyn til områdets natur burde stien fortsætte ad den nævnte allé mod nord til Tirsbæk slot for derefter at dreje mod øst uden om Louisehøj ad en eksisterende vej, der fortsætter ud i Tirsbæk Storskov-vejen.

Imidlertid danner denne 'eksisterende vej' en del af sydgrænsen for et område om slottet, som ved fredningen blev undtaget for offentlighedens færdselsret. Så vidt vi har erfaret, har amtet netop måttet projektere den dyre stirute op ad skrænten, fordi godsets ejer har udtrykt megen modstand mod den mere nærgående, men i vore øjne fornuftigere linieføring.

Iflg. fredningskendelsens § 4, stk. g skulle der dog være en mulighed for mod erstatning at udvide offentlighedens adgangsret til også at omfatte den pågældende vejstrækning.

Alternativt må vi forlange, at skrøntlinien bliver anlagt så skånsomt som muligt. Amtet har projekteret den med en såkaldt '2. Normaltværprofil', hvilket indebærer, at kørebanen får en bredde på 2,5 m, hvortil kommer befæstning på mindst 2 x 0,75 m. Det mener vi er en helt unødvendig anlægsbredde, også i betragtning af, at stien på denne strækning har en hældning på 123 o/oo, så cykling må være umulig."

Fredningsnævnet har i skrivelse af 3. september 1985 til Vejle Amt vedrørende et stianlæg bl.a. udtalt:

"Med hensyn til ansøgningen om anlæggelse af en sti langs stranden skal nævnet ikke udtale sig her imod, forudsat at der ikke sker fjernelse af eksi-

sterende bevoksning langs fjorden."

Der er foretaget besigtigelse.

Nævnet finder ikke, at projektet er i strid med fredningens formål. Når henses hertil og da en stirute indenfor strandbeskyttelseslinien ikke strider mod fredningsmæssige hensyn, meddeles dispensation i medfør af naturfredningslovens § 34 og § 46 til etablering af den projekterede sti, dog på vilkår, at kørebanen ikke anlægges med en bredde over 2,00 m.

Det er endvidere et vilkår, at der ikke sker fjernelse af den eksisterende bevoksning langs fjorden.

Efter naturfredningslovens § 64 a bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af Miljøministeriet, Vejle amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening samt kommunen.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, og tilladelsen kan derfor ikke udnyttes før ankefristens udløb.

Børge Andersen

KOPI er sendt til:
1) Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm.
2) Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.(j.nr. 3927, reg.nr. 88-11-09).
3) Vejle Kommune, tekn. forv., Kirkegade 25, 7100 Vejle.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
10 FEB. 1989

REG. NR. 1831.02

BA/MW
Kolding, d. 01.07.91
FVAS. nr. 25/1991

Fredningsnævnet
for
Vejle amts sydlige fredningskreds
Sekretariatet
Domhuset, 6000 Kolding.
Telefon: 75522800 (lokal 5010)

Vejle Kommune,
Teknisk Forvaltning,
Kirkegade 25,
7100 Vejle.

Deres j.nr. 01.03.03G02
0191/91

Overfor fredningsnævnet er ansøgt om tilladelse til på Vejle kommunes ejendom matr. nr. 1 n Tirsbæk Hovedgård, Engum, at opføre en is- og kaffepavillon samt opstille et mobilt toilet, bebygget areal henholdsvis ca. 30 m^2 og 18 m^2, og foretage renovering af et strandområde ved Tirsbæk Strand.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets kendelse af 15. august 1977 vedrørende fredning af Tirsbæk gods samt af strandbeskyttelseslinien efter naturfredningslovens § 46. Ifølge kendelsens pkt. 4, litra E, skal fredningen ikke være til hinder for, at der på ejendommen anlægges marina med tilhørende offentlig parkeringsplads m.v. efter forelæggelse for og godkendelse af fredningsnævnet.

Det hedder bl.a. i Vejle Amts skrivelse af 19. april 1991:

> "Anlæg af en egentlig marina (lystbådehavn) er dog ikke mulig med de nuværende retningslinier i amtets regionplan, idet nye lystbådehavne skal placeres som sideudvidelser af eksisterende havneanlæg.
>
> Den 24. februar 1982 gav Fredningsnævnet tilladelse til anlæg af en jollehavn med tilhørende oplags- og parkeringsplads omkring den tidligere Tirsbæk kro, j.nr. 247/81. Fredningsnævnets tilladelse er tidsubegrænset til forskel fra amtets zonetilladelse fra dengang, der udløber den 15. september 1991.
>
> Det nu foreliggende projekt går, ud over opførelse af kiosk og toilet, ud på
> - anlæg af offentligt parkeringsareal på ca. 1500 m^2 syd for alléen ud mod stranden
> - terrænregulering i mindre omfang af græsarealet ud mod stranden
> - rensning af stranden og etablering af stenhøfder med henblik på at stabilisere sandaflejringer langs med kysten.

.....

Ad. 12.11.10-0025

Sålænge marinaprojektet ikke vil kunne realiseres, jf. ovenfor, bør det flade areal mellem alléen, skoven og stranden friholdes for parkering, plantning og andre skæmmende anlæg af landskabelige og fredningsmæssige grunde.

Det synes dog acceptabelt, at det indtil nu indhegnede og afgræssede område syd for alléen og ud mod kysten gøres egnet og ændres til opholdsareal for badegæster m.v. såfremt det sikres, at områdets naturpræg bevares.

Beplantning, borde og bænke samt parkering syd for alléen bør derfor ikke tillades som skitseret. Parkering bør i stedet ske på nordsiden af alléen som en udvidelse af den eksisterende parkeringsplads, hvor der i øvrigt er rigeligt med areal, og både toilet og kiosk bør placeres i umiddelbar tilknytning til den tidligere krobygning og bag eksisterende beplantning dér."

Der har været foretaget besigtigelse, og kommunen har ændret projektet efter forslag fra Vejle Amt.

Nævnet meddeler herved dispensation i medfør af naturfredningslovens § 34 og § 46 til udførelse af det omhandlede projekt med de af amtet foreslåede ændringer og på vilkår, at kystområdets naturpræg bevares. Det forudsættes herved, at græsarealet klippes i et antal halvcirkelformede "lommer" langs stranden. Nævnet har ved dispensationen godkendt den af kommunen foreslåede placering af kiosk- og toiletbygningen.

Efter naturfredningslovens § 64 a bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af Miljøministerie, Vejle Amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening samt kommunen.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, og tilladelsen kan derfor ikke udnyttes før ankefristens udløb.

Børge Andersen

KOPI er sendt til:
1) Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm (4 expl.)
2) Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.
3) Vejle amts landskabskontor j.nr. 8-70-21-2-631-3-91.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
[illegible] JUL 1991

REG. NR.

BA/MW
Kolding, d. 03.08.1991.
FVAS. nr. 38/1991

Fredningsnævnet
for
Vejle amts sydlige fredningskreds
Sekretariatet
Domhuset, 6000 Kolding.
Telefon: 75522800 (lokal 5010)

Vejle Amt,
Forvaltningen for teknik og miljø,
Damhaven 12,
7100 Vejle.

Deres j.nr.8-70-51-3-631-2-91

Overfor fredningsnævnet er der ansøgt om tilladelse til at etablere stryg fra sydsiden af søen ved Tirsbæk Gods til Tirsbækken på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Området er omfattet af fredningskendelse af 15. august 1977. Ejendommen ligger i landzone. Efter Regionplanen for Vejle Amt ligger ejendommen i egentligt og særligt naturområde. Området er kulturhistorisk interesseområde og udpeget som større nationalt naturområde.

Det hedder bl.a. i Vejle Amts skrivelse af 12. april 1991:

> "Amtets vandløbsafdeling ønsker at skabe mulighed for fiskepassage fra Tirsbækkens nedre til bækkens øvre forløb gennem parksøen. En sådan passage er umuliggjort af den nuværende opstemning af søen.
>
> Fiskepassagen kan etableres ved at udforme et stryg, som skaber et nyt løb fra søen til Tirsbækken. Der ændres ikke ved søens vandspejl ved indgrebet. For at udligne niveauforskellene, må vandløbsmængden øges ved hjælp af snoninger på vandløbet. Disse ønskes etableret på et areal på ca. 1/4 ha i det nordvestlige hjørne af Slotsengen. Stryget etableres i øvrigt som projekteret af Hedeselskabet november 1990.
>
> Passagen ønskes skabt for at Tirsbækken kan leve op til amtets målsætning som gyde- og yngelopvækstområde for laksefisk. Opstrøms Tirsbæk Gods har vandløbet de rigtige fysiske betingelser for at opfylde målsætningen.
>
> Ejeren har godkendt Hedeselskabets projekt.

Ad 1211/10 6 25

Ifølge fredningskendelsen skal Slotsengen fastholdes som græsningsareal, men da arealet som skal bruges til etablering af stryg er ganske lille, anses projektet ikke i det væsentlige at stride mod fredningskendelsen."

Nævnet meddeler hermed dispensation i medfør af naturfredningslovens § 34 til udførelse af det forelagte projekt i overensstemmelse med de fremsendte kort og beskrivelse.

Efter naturfredningslovens § 64 a bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af Miljøministeriet, Vejle Amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening samt kommunen.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, og tilladelsen kan derfor ikke udnyttes før ankefristens udløb.

Børge Andersen

KOPI er sendt til:
1) Skov- og Naturstyrelsen, Slotsmarken 13, 2970 Hørsholm (3 expl.)
2) Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K.
3) Vejle amts landskabskontor
4) Vejle Kommune, Tekn. forv., Kirkegade 25, 7100 Vejle.

√ REG. NR. 1831.02

BA/MW
Kolding, d. 21.10.1991
FVAS. nr. 131/1991

Fredningsnævnet
for
Vejle amts sydlige fredningskreds
Sekretariatet
Domhuset, 6000 Kolding.
Telefon: 75522800 (lokal 5010)

Hr. advokat Bent Skov,
Kirkegade 2,
7100 Vejle.

Deres j.nr. 15056-1

Overfor fredningsnævnet er ansøgt om tilladelse til anlæg af en golfbane med 9 huller på ejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Tirsbæk Hovedgård, Engum, bl.a. omfattende "Slotsengen" mod Vejle Fjord, ialt ca. 20 ha. Det nu foreliggende projekt erstatter en tidligere behandlet skitse, der også omfattede "Strandengen", jfr. nedenfor under pkt. 3d.

Tirsbæk gods blev frivilligt og uden erstatning fredet ved fredningsnævnets kendelse af 15. august 1977.

Det hedder bl.a. i nævnets kendelse:

"1. Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

.....

3. Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelse af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.....

d) "Møllekæret", "Slotsengen" og "Strandengen" skal bevares som græsningsarealer. For at fremme dette formål har ejeren ret til at omlægge arealerne til kornmarker i en periode på 1 år eller 2. Såfremt ejeren måtte ønske det, eller nævnet finder det fornødent, skal uønsket bevoksning kunne fjernes ved det offentliges foranstaltning (evt. af kommunen) uden udgift for ejeren, således at disse arealer stedse bevarer deres nuværende karakter.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 1211/10-0025 Bil.
Akt. nr. 9
Ad

.....

4. Fredningen skal iøvrigt ikke være til hinder for:

.....

d) at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri, fra den del af ejendommen, som eventuelt bliver inddraget under byzone, hvilket areal, om hvis udstrækning der er opnået enighed mellem ejeren og Vejle kommune, er vist på kortet.

Yderligere arealer af ejendommen, herunder i det pågældende område, forventes ikke inddraget til byformål.

e) at der frasælges et areal af matr. nr. 1 a og 1 h Tirsbæk, som vist på kortet, til anlæg af en "Marina" med tilsluttende arealer samt til offentlig parkeringsplads, dog således, at planerne for "Marinaen" og for indretningen af dette areal iøvrigt forelægges nævnet til godkendelse efter samråd med Vejle kommune.

....."

Ejeren har anført, at golfbanen kun omfatter en meget begrænset del af det fredede areal, der udgør 387 ha, og at projektet ikke strider mod bestemmelserne om græsningsarealer og heller ikke vil være til hinder for en fortsat landbrugsmæssig drift af godset. Efter kendelsen er det i øvrigt tilladt at omlægge "Slotsengen" og "Strandengen" til kornmarker i indtil 2 år. Der vil ikke ved anlæggelsen, således som projektet er udformet, ske indgreb, som ændrer helhedsindtrykket af græsningsarealerne. Den tidligere ejer ønskede fredningen gennemført for at bevare godset som landbrug og naturområde, og udlejning af et mindre areal til golfbane er ikke i strid med dette formål. Almenheden vil fortsat have adgang på ejendommens private veje og stier, og samspillet mellem landbrug og natur bevares. En eventuel fortjeneste ved udlejning af arealet kan anvendes til vedligeholdelse af godsets bygninger, der er fredet.

Vejle Amt og Vejle Kommune har godkendt projektet på nærmere angivne vilkår.

I Vejle Amts skrivelse af 7. august 1991 hedder det bl.a.:

"I forhold til den af Fredningsnævnet tidligere behandlede skitse er forslaget ændret således, at der ikke anlægges golfbane søværts strandbeskyttelseslinien.

Fredningsnævnet skal herefter alene tage stilling til, om anlæggelse af en golfbane vil være forenelig med fredningens formål, og om Fredningsnævnet i givet fald vil være indstillet på, efter forelæggelse af et konkret projekt, at meddele de fornødne dispensationer, jfr. fredningens § 3.

Der henvises i øvrigt til tidligere udtalelse af 10. april 1991 samt amtets brev af 8. april 1991 til advokat Bent Skov.

Det kan i øvrigt oplyses, at Landskabskontoret har gennemgået placeringen af de enkelte "huller" med henblik på at belyse de problemer, der kunne opstå i forbindelse med en eventuel senere projekteringsfase.

Hul nr. 5 skønnes på baggrund af det fremsendte kortmateriale at være placeret delvis inden for et område, der er omfattet af naturfredningslovens § 43. Med en mindre flytning af teestedet og forskydning af fairway mod vest, vil hullet kunne anlægges uden at berøre vådområdet.

Hullerne 6, 7, 8 og 9 ligger på et stærkt skrånende terræn. Alt afhængig af, hvor plan en flade fairway skal udgøre, for at forhindre at golfkuglen efter udspil ruller til siden, kan placeringen betyde, at der skal foretages større terrænarbejder. Såfremt dette måtte blive aktuelt skal opmærksomheden henledes på fredningens § 3, stk. c, idet Fredningsnævnet på et senere tidspunkt kan give dispensation til terrænændringer, men kun såfremt, der foreligger vægtige grunde herfor. Principielt bør "hullerne" placeres på en sådan måde, at tærrænændringer undgås."

Danmarks Naturfredningsforening og Skov- og Naturstyrelsen har ikke kunnet anbefale projektet.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har om det tidligere projekt bl.a. udtalt:

"Projektet anses principielt at være i strid med fredningens formål, som det er angivet i kendelsens § 1 og nøjere bestemt i § 3, stk. d, e og h. Det giver ikke en generel udvidelse af offentlighedens adgang til de fredede arealer, men kan tværtimod af sikkerhedsmæssige grunde hæmme færdsel på strækninger af områdets stier. Der er ikke tale om, at offentlighedens adgang til fredningen sikres gennem projektet, da ingen aktuelle forhold antaster denne adgang. En tilladelse kan efter lokalkomiteens vurdering således ikke hjemles efter Fredningskendelsens § 4 g",

jfr. skrivelse af 6. maj 1991.

Foreningen har yderligere anført, at det af kendelsen fremgår, at "Slotsengen" stedse skal bevare karakteren af græsningsareal, at der vil ske en uacceptabel forstyrrelse af området, at en golfbane strider mod formålet at bevare et samspil mellem landbrug og natur, at der er en sikkerhedsrisiko, og at adgangen til banerne vil blive forbeholdt golfklubbens medlemmer. Desuden kan der ikke ses bort fra, at der med tiden vil blive opsat skilte og udført andre indretninger i strid med kendelsen. Hverken almene interesser eller samfundsmæssige hensyn taler for at godkende projektet.

Foreningen har i en udtalelse af 5. september 1991 fastholdt sin protest mod anlæggelse af en golfbane og anført, at de nu foreliggende planer ikke ændrer foreningens holdning. Det hedder bl.a. i foreningens skrivelse:

"At tre golfhuller er trukket landværts strandbeskyttelseslinjen ændrer ikke, at en væsentlig del af anlægget ligger i Tirsbæk-fredningens kerneområder Slotsengen og Mølleengen. Herved anfægtes en kun 14 år gammel fredning, der er rekvireret af Tirsbæk gods selv."

Skov- og Naturstyrelsen har i skrivelse af 14. maj 1991 om det tidligere projekt bl.a. udtalt:

> "Den foreslåede golfbane ligger som helhed inden for - og centralt i - den i 1977 gennemførte fredning af Tirsbæk Gods.....
>
> Golfbaneanlægget beslaglægger dels agerjord, dels "Slotsengen" og "Strandengen", om hvilke det i fredningens pkt. 3 d) er fastsat, at de "skal bevares som græsningsarealer.....
>
> Den foreslåede golfbane er i øvrigt som helhed beliggende inden for EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 45, "Vejle Fjord Skove", et område der er udpeget på grund af vigtigheden for sårbare skovfugle.
>
> Styrelsen finder på baggrund af ovenstående, at det foreslåede anlæg af golfbane - uanset naturvenlig anlæg og drift af golfbanen - vil være i strid med fredningens formål og derfor forudsætter gennemførelse af en ny fredningssag, jf. naturfredningslovens § 34a."

I styrelsens skrivelse af 14. august 1991 hedder det:

> "Ved revisionen af projektet respekteres strandbeskyttelseslinien, og "Strandengen" inddrages ikke i golfbaneanlægget.
>
> Det foreslåede golfbaneanlæg ligger imidlertid fortsat som helhed inden for - og centralt i - den i 1977 gennemførte frednings af Tirsbæk Gods. Idet henvises til det i Skov- og Naturstyrelsens skrivelse af 14. maj 1991 til Fredningsnævnet fremførte, finder styrelsen på den baggrund, at det foreslåede golfbaneanlæg, uanset de foretagne ændringer, vil være i strid med fredningens formål og derfor forudsætter gennemførelse af en ny fredningssag, jf. naturfredningslovens § 34a."

Der er foretaget besigtigelse.

To af nævnets medlemmer finder ikke, at der er tale om ændringer som medfører, at projektet skal behandles i medfør af naturfredningslovens § 34a. Det foreliggende projekt omfatter en meget begrænset del af det samlede fredningsområde, og anvendelsen til golfbane ses ikke at stride mod fredningens formål, såfremt anlægget udføres under særlig hensyntagen til de åbne græsarealer mod Vejle Fjord. Disse medlemmer stemmer for at meddele dispensation i medfør af naturfredningslovens § 34 til anlæggelse af en golfbane med 9 huller på vilkår, at der ikke foretages nybyggeri, at anlæggelsen ikke medfører indskrænkninger i offentlighedens adgang til og færdsel på godsets jorder, at golfbanen ikke udstykkes som selvstændig ejendom, men drives som en del af godsets fremtidige aktiviteter, at detaljeret projekt for golfbanens anlæg og drift m.v. fremsendes til fredningsnævnets godkendelse, og at den del af golfbanen, der placeres på "Slotsengen", anlægges uden væsentlige indgreb i de eksisterende forhold bl.a. uden dræning og anlæg til kunstig vanding.

Et af fredningsnævnets medlemmer finder, at der bør meddeles afslag til det ansøgte, da anlæggelse af en golfbane strider mod fredningens formål og indhold, og da det ikke kan tillægges betydning, at der er tale om en frivillig fredning uden erstatning. Dette medlem

udtaler videre, at ansøgningen vil påføre området en aktivitet, der intet har med landbrugsmæssig drift at gøre, og medføre en stedse klipning og gødning af en meget stor del af de engarealer, der er fredningsbestemte til afgræsning.

At det totale fredede areal kun berøres lidt er uden betydning, da golfbanen netop placeres på de fredningsmæssigt mest velbegrundede områder. Afgørende ændringer i en kun 14-årig gammel fredning bør ikke kunne foretages, blot fordi områdets vigtige nærrekreative værdi - slotsmiljø i nær kontakt med skov, eng og fjord - kan udnyttes økonomisk.

Der er tale om en så vidtgående ændring af fredningen, at sagen ikke kan behandles i medfør af naturfredningslovens § 34.

Efter stemmeflertallet meddeles dispensation i medfør af naturfredningslovens § 34 til anlæggelse af en golfbane i overensstemmelse med det foreliggende projekt.

Efter naturfredningslovens § 64 a bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Afgørelsen kan i medfør af naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet, Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm, af Miljøministeriet, Vejle Amtsråd, Danmarks Naturfredningsforening, kommunen og ejeren.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Børge Andersen

KOPI er sendt til:
1) Skov- og Naturstyrelsen, Landskabskontoret, j.nr. SN 1211/10-0025 (3 expl.)
2) Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 Kbh. K., j.nr. 0111-163.
3) Vejle amts landskabskontor j.nr. 8-70-53-4-631-3-90.
4) Vejle Kommune, Tekn. forv., Kirkegade 25, 7100 Vejle.

REG. NR. 1831.02

OVERFREDNINGSNÆVNET

Slotsmarken 15
2970 Hørsholm
Telefon 45 76 57 18

Advokat Bent Skov
Kirkegade 2
7100 Vejle

20. december 1991

J.nr. 2830 T/91

Vedr. Deres j.nr. 15056-1.

Fredningsnævnet for Vejle Amts Sydlige Fredningskreds har den 21. oktober 1991 meddelt tilladelse til, at der på nærmere angivne vilkår må anlægges en golfbane på ejendommen matr.nr. 1 a m.fl. Tirsbæk Hvdg., Engum. Tilladelsen er meddelt som en dispensation fra fredningsnævnets kendelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk gods, jf. naturfredningslovens § 34. Miljøministeriet v/ Skov- og Naturstyrelsen samt Danmarks Naturfredningsforening har påklaget fredningsnævnets afgørelse til Overfredningsnævnet.

Fredningskendelsen.

Fredningen af Tirsbæk gods blev gennemført efter begæring af Danmarks Naturfredningsforening. Efter fredningskendelsens indhold og Deres supplerende oplysninger var baggrunden for foreningens rejsning af sagen, at godsets daværende ejer ønskede ved en fredning at undgå en af Vejle Kommune påtænkt byudvikling på arealer under godset. Under sagens behandling for fredningsnævnet opnåedes der enighed mellem ejeren, kommunen og Danmarks Naturfredningsforening om fredningens gennemførelse og indhold, og godsets nuværende ejer vedstod den tidligere ejers afkald på fredningserstatning. Fredningsnævnet afsagde kendelsen i overensstemmelse hermed. Kendelsen blev ikke påklaget til Overfredningsnævnet.

Rd 1211/10-0025, 16

Fredningsbestemmelsernes pkt. 1 lyder således:

> Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

De øvrige fredningsbestemmelser er udtryk for, at den på fredningstidspunktet bestående tilstand i det væsentlige skal opretholdes. Af fredningsområdet, der omfatter hele godset på 387 ha, tillades dog ca. 25 ha anvendt til bymæssig bebyggelse og ca. 15 ha anvendt til anlæg af en marina. Det er i pkt. 3, d, særligt bestemt, at bl.a. "Slotsengen" skal bevares som et græsningsareal, og at uønsket bevoksning på dette areal skal kunne fjernes, "således at disse arealer stedse bevarer deres nuværende karakter".

Spørgsmålet om dispensation.

De har for ejeren ansøgt fredningsnævnet om dispensation fra fredningskendelsen til anlæg af en 9 hullers golfbane på et areal, der bl.a. omfatter "Slotsengen". Under sagens behandling for fredningsnævnet blev projektet noget ændret og har nu et indhold som vist på et skitseforslag dateret 22. juni 1991. Banen vil herefter dække et areal på ca. 16 ha. På foranledning af Vejle Amt viser skitseprojektet en mulig udvidelse til en 18 hullers golfbane, men spørgsmålet om dispensation angår alene anlæg af en 9 hullers bane.

For fredningsnævnet anbefalede Vejle Amt og Vejle Kommune projektets gennemførelse. Miljøministeriet v/ Skov- og Naturstyrelsen og Danmarks Naturfredningsforening udtalte sig imod en dispensation - for styrelsens vedkommende under henvisning til, at det ansøgte må anses for at være i strid med fredningens formål og derfor ikke kan tillades efter naturfredningslovens § 34.

Ved en flertalsbeslutning traf fredningsnævnet herefter den påklagede afgørelse.

Påstande og synspunkter for Overfredningsnævnet.

Miljøministeriet v/ Skov- og Naturstyrelsen har påstået fredningsnævnets afgørelse ophævet under henvisning til, at projektets gennemførelse vil forudsætte en ændring af fredningskendelsen efter reglerne for gennemførelse af nye fredninger, jf. naturfredningslovens § 34 a.

Danmarks Naturfredningsforening har påstået sagen henvist til fornyet behandling efter naturfredningslovens § 34 a.

Både Vejle Amt og Vejle Kommune har meddelt Overfredningsnævnet, at man ikke har yderligere bemærkninger til sagen.

De har for ejeren påstået fredningsnævnets afgørelse stadfæstet. Til spørgsmålet, om naturfredningslovens § 34 afgiver fornøden hjemmel for en dispensation, har De særligt anført, at den ansøgte golfbane kun vil beslaglægge mindre end 5 % af det samlede fredningsområde, at der ikke skal opføres ny bebyggelse i tilslutning til banen, at golfbaner ifølge erfaringer fra udlandet bidrager til bevarelse af den naturlige fauna og flora på stedet, og at også den planlagte golfbane på Tirsbæk gods vil have en sådan naturbevarende effekt. De har i øvrigt anført, at det ved vurderingen af dispensationsansøgningen bør tages i betragtning, at fredningen i 1977 var frivillig, og at der ikke blev betalt erstatning til ejeren, at helhedsindtrykket af græsningsarealerne vil blive bevaret, at godset fortsat vil blive drevet som en landbrugsejendom og skovejendom, at indtægter af golfbanen vil kunne anvendes til vedligeholdelse af godsets fredede bygninger, og at offentligheden vil få større adgang til godsets arealer, end det nu er tilfældet.

Overfredningsnævnets afgørelse.

Efter naturfredningslovens § 34 kan der meddeles dispensation fra en fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra fredningsbestemmelser end nævnt i § 34 samt ændringer og hel eller delvis ophævelse af fredningsbestemmelser kan efter lovens § 34 a kun foretages efter reglerne om gennemførelse af nye fredninger.

Det kan ikke påvirke afgrænsningen af området for lovens § 34, om den pågældende fredning er gennemført på ejerens initiativ og uden erstatning til ejeren. Det er også uden betydning for afgrænsningen, om den ansøgte foranstaltning forekommer rimelig.

Det centrale i formålet med fredningen af Tirsbæk gods, således som formålet er udtrykt i fredningsbestemmelsernes pkt. 1, er bevaring af de særlige landskabelige og kulturelle værdier, der på fredningstidspunktet var knyttet til godset. Efter fredningskendelsen skal "Slotsengen" stedse bevares med karakter af græsningsareal.

Det ansøgte indebærer en sådan afvigelse fra eller ændring af fredningsbestemmelserne, at en dispensation efter lovens § 34 ikke kan meddeles, og fredningsnævnets afgørelse af 21. oktober 1991 ophæves derfor.

I sagens behandling har deltaget 10 af Overfredningsnævnets 11 medlemmer. Afgørelsen er truffet med 9 stemmer mod én. Mindretallet har stemt for at stadfæste fredningsnævnets afgørelse.

På Overfredningsnævnets vegne

FREDNINGSNÆVNET FOR VEJLE AMT
RETTEN I Horsens
Rådhustorvet 1
8700 Horsens
Tlf. 75 62 13 00 (kun formiddag)

REG. NR. 1831.02
HORSENS, DEN 25.11.1992.

FA. NR. 319/1992.

Nævnets afgørelse kan efter naturfredningslovens § 58 indbringes for Overfredningsnævnet (adr. Amaliegade 13, 1256 København K) af bl.a. den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse, og forskellige myndigheder.
Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede.
En tilladelse kan ikke udnyttes før udløbet af klagefristen. Er klage iværksat, kan tilladelsen ikke udnyttes medmindre den opretholdes af Overfredningsnævnet.
Det tilføjes, at nævnets tilladelse ikke fritager for at indhente fornøden tilladelse fra andre myndigheder, og at forpligtelser ifølge tinglyste servitutter er forbeholdt.
Ifølge naturfredningslovens § 64 a bortfalder en tilladelse, der er meddelt af fredningsnævnet eller Overfredningsnævnet i henhold til kap. VI eller § 53, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra tilladelsens meddelelse. Dette gælder også andre tilladelser samt dispensationer, der er meddelt efter denne lov eller udstedt i henhold til loven, en fredningskendelse eller en fredningsbestemmelse.

Overfredningsnævnet ny adr.:
Slotsmarken 15, 2970 Hørsholm

Vejle Amt,
Teknisk og Miljø,
Damhaven 12,
7100 Vejle.

Ang. retablering/oprensning af Neder Mølledam ved Tirsbæk Gods på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Den 4. november 1992 har De tilskrevet Fredningsnævnet således:
".....
Den 5. oktober 1992 har Vejle Amt modtaget en ansøgning fra Vejle Kommune om retablering/oprensning af Neder Mølledam ved Tirsbæk Gods på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods af 15. august 1977 (FVAS 270/1974). ejendommen ligger i landzone. Efter Regionplanen for Vejle Amt ligger ejendommen i særligt naturområde og kulturhistorisk interesseområde. Steen Hvass, Vejle Museum, har meddelt, at man derfra ikke har kommentarer til det fremsendte projekt.

Vejle Kommune har aftalt med Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, at der kan foretages oprensning af Neder Mølledam ved Tirsbæk Gods. Oprensningen omfatter oprensning af aflejret slam, fjernelse af deponerede jordbunker og etablering af et omløb af Tirsbækken, så den ikke løber igennem mølledammen mere, men så dammen får vand fra vandløbet gennem et indløbsrør.

Omløbet etableres bl.a. ved hjælp af en del af det oprensede materiale, som vil komme til at fungere som en vold mellem vandløb og mølledam. Projektet har til formål at gavne det landskabelige indtryk (oprenset mølledam) og samtidig bedre vandkvaliteten i Tirsbækken. I fredningskendelsen er der intet, der taler imod den planlagte forbedring, som anses for at blive til gavn såvel landskabeligt som naturmæssigt.

12.11/10-0025

Der ses derfor ikke herfra at være fredningsmæssige betænkeligheder ved det ansøgte.

....."

Fredningsnævnet tillader herved for sit vedkommende det ansøgte.

P. N. V.

J. Bruun.

Kopi til:
1. Danmarks Naturfredningsforening
2. Skov- og Naturstyrelsen
3. Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
26 NOV. 1992

FREDNINGSNÆVNET FOR
VEJLE AMT
RETTEN I HORSENS
8700 HORSENS
TLF. (75) 62 13 00 (KUN FORMIDDAG)

REG. NR. 1831.02

HORSENS, DEN 16. juni 1993.

FA. NR. 16/1993.

Nævnets afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 kan efter lovens § 78 påklages til Naturklagenævnet af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse og forskellige myndigheder. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede. Klagen indgives skriftligt til fredningsnævnet, der videresender den til Naturklagenævnet.
En tilladelse kan ikke udnyttes, før udløbet af klagefristen.
Nævnets tilladelse fritager ikke for at indhente fornøden tilladelse fra andre myndigheder. Forpligtelser ifølge tinglyste servitutter er forbeholdt.
Ifølge naturbeskyttelseslovens § 66 stk. 2 bortfalder en tilladelse efter § 50 stk. 1 hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vejle Amt,
Teknik og Miljø,
Damhaven 12,
7100 Vejle.

Ang. etablering af faunapassage ved Overmøllen i Tirsbæk i Vejle kommune.

Den 16. april 1993 har De tilskrevet Fredningsnævnet således:
"....
Den 22. marts 1993 har Vejle amts miljøkontor søgt om dispensation fra Fredningsnævnets kendelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk gods, Engum sogn, Vejle, FVAS. nr. 270/1974 til etablering af faunapassage i Tirsbækken ved Overmøllen. Projektet er beskrevet i vedlagte projektbeskrivelse "Faunapassage ved Overmøllen i Tirsbæk".

Området ligger i landzone. Efter regionplanen for vejle Amt ligger ejendommen i egentligt og særligt naturområde (særligt værdifuldt landskab, område med interesse for friluftslivet og kulturhistorisk interesseområde).
Bækken er målsat som gyde- og yngelopvækstområde for laksefisk (B1).

Projektets formål er at skabe faunapassage i Tirsbæk ved Overmøllen, hvor der findes en opstemning på 1,5 m for den tidligere vandmølle. Projektet indgår som en del af flere tiltag, som skal gøre Tirsbækken passabel for fisk. Heriblandt kan nævnes, at der i december 1992 blev etableret et omløbsstryg ved voldgraven, samt foretaget en oprensning af mølledammen ved Nedermølle.

Faunapassagen anlægges som et 130 m langt stenstryg nord for søen på et areal bevokset med pil, udgørende ca. 1000 m^2. Arealet grænser mod vest til et areal beplantet med nåletræer og mod øst til dyrket mark. Etablering af stryget vil kræve, at pilebevoksningen fældes. Den nuværende opstemning bibeholdes og stryget får udløb uforts.....

2d 1211/10-0025
Akt 22

LUS IH

middelbart nedenfor opstemningen. Den tidligere mølledam oprenses til en gennemsnitsdybde på 1 m og en af de 2 øer i dammen fjernes. Vand til søen tilføres gennem et PVC-rør, som forbinder stryget med søen. Der indbygges en rensebrønd i rørledningen for at modvirke tilsanding af søen. Søen får et areal på 1600 m^2, hvoraf øen udgør 200 m^2.

Mellem stryg og sø anlægges en mindre dæmning, som etableres med materiale fra opgravningen. Dæmningen kommer til at ligge i niveau med brinkerne i mølledammen i dag, og kommer derfor ikke til at hæve sig over terræn. Det resterende opgravede meteriale planeres ud i et jævnt lag på de tilstødende landbrugsarelaer.

Af fredningsbestemmelserne fremgår det bl.a., jvf. punkt 3. c., at ændringer i terræn ved afgravning eller påfyldning ikke er tilladt. Nævnet kan i alle tilfælde dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge.

Der synes ikke at være nogen uoverensstemmelser mellem fredningens formål, som er at bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot,avlsbygninger, agerjord og skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord og det omtalte projekt vedrørende etablering af et stryg.

Både mølledam og vådbundsområdet med pilebevoksningen i tilknytning hertil er arealer, som er under kraftig tilgroning. Foruden en forbedring af bækkens fysiske forhold vil man med en oprensning af mølledammen og fældning af pilebevoksningen forbedre såvel arealets naturmæssige som landskabelige værdi. Desuden etableres vandindtaget til søen på en måde, så fremtidig tilslamning undgås. Man skal derfor ikke herfra udtale sig imod det ansøgte.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite for Vejle Kommune har fået tilsendt en projektbeskrivelse samt kopi af dette brev. Naturfredningsforeningen har meddelt, at man indtil videre ikke har nogen indvendinger imod projektet.

Der er endvidere rettet henvendelse til Vejle Kulturhistoriske Museum, som efter en besigtigelse af området har meddelt amtet, at man ikke har indvendinger imod projektet.

fort.....

Da projektet ønskes gennemført i foråret 1993 skal vi venligst anmode om, at der træffes en hurtig afgørelse i sagen.

Det bemærkes iøvrigt, at det ansøgte tillige vil kræve tilladelse efter naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven. Ansøgning efter disse 2 love er under sagsbehandling ved amtet og kommunen.

...."

Fredningsnævnet har den 7. juni 1993 afholdt møde og besigtigelse på ejendommen med deltagelse af repræsentanter for Vejle Amt, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkommitté, Vejle kommune og Tirsbæk Gods.

Tirsbæk Gods tog forbehold om at vandmøllen efter restaurering kan udnytte vandet på sædvanlig måde. Godset forudsætter endvidere, at der ikke vil blive større færdsel end hidtil.

Der fremkom ikke indvendinger mod projektet.

Fredningsnævnet tillader herefter for sit vedkommende at det ansøgte projekt etableres.

P. N. V.

J. Bruun.

Kopi til:
1. Danmarks Naturfredningsforening
2. Vejle kommune.
3. Tirsbæk Godskontor.
4. Skov- og Naturstyrelsen (2x).

FREDNINGSNÆVNET FOR
VEJLE AMT
RETTEN I HORSENS
8700 HORSENS
TLF. (75) 62 13 00 (KUN FORMIDDAG)

REG. NR. 1831 02

HORSENS, DEN 21. april 1994

FA. NR. 43/1993

Nævnets afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 kan efter lovens § 78 påklages til Naturklagenævnet af den, der har begæret fredningsnævnets afgørelse og forskellige myndigheder. Klagefristen er 4 uge fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende klageberettigede. Klagen indgives skriftligt til fredningsnævnet, der videresender den til Naturklagenævnet.
En tilladelse kan ikke udnyttes, før udløbet af klagefristen.
Nævnets tilladelse fritager ikke for at indhente fornøden tilladelse fra andre myndigheder. Forpligtelser ifølge tinglyste servitutter er forbeholdt.
Ifølge naturbeskyttelseslovens § 66 stk. 2 bortfalder en tilladelse efter § 50 stk. 1 hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vejle Kommune
Teknisk Forvaltning
Flegborg 8 a,
7100 Vejle.

Ang. udlægning af sand på strand-og engarealer ved Tirsbæk.

Den 2. december 1993 har De tilskrevet Fredningsnævnet således:

".....

Baggrund Efter flere møder og besigtigelser afsiger Fredningsnævnet den 1. juli 1991 kendelse om, at det fremsendte projekt om kiosk, P-plads, stenhøfder mv. godkendes med de indarbejdede ændringer. Ligeledes godkendes det, at græsarealet ud mod kysten gøres egnet og ændres til opholdsareal for badegæster på vilkår, at kystområdets naturpræg bevares.

Baseret på erfaringerne efter den meget store publikumstilstrømning i sommeren 1992 tilfører Vejle Kommune arealet ca. 1500 kbm. havsand ultimo december 1992. Heraf forsvinder ca. 200 kbm. ved ekstraordinært højvande, 100 kbm. anvendes andetsteds og de resterende ca. 1200 kbm. fordeles på arealet i april/maj måned 1993.

Forstranden (ca. 2100 kvm.) får et tyndt lag sand. Bagstranden (ca. 2000 kvm.) bestående af græs og marehalmsbevoksede strandvolde, flere vejspor fra tidligere sandafhentninger og enkelte flade busketter med hybenroser, tilføres et tykt lag sand formet som sandgryder. Det samme er tilfældet med ca. 900 kvm. af det tilgrænsende engareal.

Medens hovedparten af det tilsejlede sand fortsat lå i depot på stedet, klagede Danmarks Naturfredningsforening over sandtilførslen ved skrivelse af 29/2 1993.

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Jnr. SN 1211/10-0025

Efterfølgende har der været afholdt flere møder mellem Naturfredningsforeningen, Fredningsnævnet, Vejle Amt og Vejle Kommune.

I forbindelse med seneste besigtigelsesmøde den 6/10 1993 blev det aftalt, at Vejle Kommune søger forholdet lovliggjort gennem fremsendelse af ansøgning om dispensation.

I den anledning ansøges hermed om dispensation fra de aktuelle bestemmelser i Tirsbækfredningen og i Naturbeskyttelsesloven hvad angår standbeskyttelseslinien samt ferske enge.

Dispensationen forudses omfatte tilladelse til, at sandet bibeholdes som udlagt under forudsætning af

- at ingen niveauforskelle overstiger 1 meter,
- at eventuel efterregulering sker i retning mod fjorden, og
- at påbegyndt tilplantning med marehalm hentet fra tilgrænsende områder fortsættes og afsluttes

----------".

Sagen har været forelagt Vejle Amtskommunes fredningsafdeling, som i en skrivelse af 7. januar 1994 udtaler:

".....
Udlægning af sand på eng- og strandarealer ved Tirsbæk.

Fredningsnævnet har de 7. december 1993 fremsendt ansøgning fra Vejle Kommune om dispensation efter Tirsbækfredningen til bibeholdelse af sandudlægning på strand- og engarealer på matr. nr. 1 n Tirsbæk Hovedgaard, Engum.

Udtalelse:
Amtet har i henhold til naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 15 meddelt afslag til bibeholdelse af den del af sandudlægning, der er placeret i en større afstand end 30 m fra kysten.

Amtet er, under forudsætning af fredningsnævnets tilsvarende dispensation fra Tirsbækfredningen, indstillet på at meddele Vejle Kommune efterfølgende dispensation efter naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 15 til oplægning af sand i maksimalt 1 m,s højde indenfor en afstand af 30 m fra kystlinien.

Sagsfremstilling:

Vejle Kommune tilføte i december 1992 arealerne ved Tirsbæk ca. 1500 m³ sand med henblik på at forbedre områdets karakter som rekreativt område.

Den 29. februar 1993 gjorde Danmarks Naturfredningsforening opmærksom på, at udlægningen af sand efter deres opfattelse var i strid med den dispensation, som fredningsnævnet for amtets sydlige fredningskreds den 1. juli 1991 til etablering af kiosk p-plads m.v.

Efter at have afholdt et møde på stedet meddelte fredningsnævnet den 5. juli 1993, "at den foretagne terrænændring og påfyldning med betydelige mængder sand ikke er omfattet af nævnets tilladelse af 1. juli 1991."

Fredningsnævnet overgav hermed sagen til Vejle Amt som tilsynsmyndighed.

Amtet har i efteråret 1993 holdt flere møder med Vejle Kommune med henblik på at få forholdet legaliseret.

Kommunen har den 2. december fremsendt en dispensationsansøgning dels til nævnet i henhold til bestemmelserne i Tirsbækfredningen dels til amtet i henhold til naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 15.

Tirsbæk fredningen:

Matr. nr. 1 n)på fredningstidspunktet en del af matr. nr. 1 a) Tirsbæk Hovedgaard, Engum er omfattet af Fredningen af Tirsbæk Gods.

Af fredningsbestemmelsen § 3 stk. c fremgår at "ændringer i terrænnet ved afgravning eller påfyldning ikke er tilladt." Af § 4 stk. e fremgår at fredningen ikke er til hinder for at der frasælges et areal af matr. nr. 1a og 1h (det nuværende matr. nr. 1n) til anlæg af en marina efter nærmere godkendelse. Det bemærkes at fredningens generelle bestemmelser er gældende for marinaarealet med de indskrænkninger, som følger af arealets benyttelse som marina-areal.

Vurdering:
Amtet har i sin vurdering af sagen medtaget at arealet foruden Tirsbækfredningen er omfattet af strandbeskyttelseslinien og ikke

mindst er et område, der siden 1. juli 1992 har været omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet naturtype - fersk eng.

Amtet har gennem forhandlingerne søgt om der med kommunen kunne opnås enighed om en vis reduktion af sandmængderne, der er udlagt på det beskyttede engområde. Kommunen har med sin ansøgning om legalisering af hele sandudlægningen tilkendegivet, at man ikke er indstillet på en sådan løsning.

I vurderingen af om forbedringen af områdets værdi til almene rekreative forhold kan berettige indgrebet i naturområdet må man have for øje, at området i den oprindelige tilstand allerede er anvendeligt i rekreativt øjemed.

I Vejle Kommunes reviderede ansøgning (dateret 27. maj 1991) er området betegnet som "græsareal til ophold". I Fredningsnævnets afgørelse af 1. juli 1991 tillades det reviderede projekt på vilkår "at kystområdets naturpræg bevares". Det forudsættes herved, at græsarealet klippes i et antal halvcirkelformede "lommer" langs stranden." Fredningsnævnet har således lagt vægt på, at det blev muligt at udnytte området rekreativt, uden at der blev foretaget større landskabelige indgreb.

Amtet finder, at dette synspunkt fortsat må lægges til grund for vurderingen.

Den gamle grænse mellem eng- og strandarealerne har ligget i en afstand af 15 til 30 m. fra kystlinien. Dette er baggrunden for at amtet er indstillet på at meddele dispensation til sandopfyldningen indenfor en afstand af 30 m fra kystlinien. I praksis betyder dette at den bagestliggende sandopfyldning - et areal på ca. 8 x 50 m skal flyttes længere ud mod kysten
.....".

Fredningsnævnet har den 18. april 1994 foretaget besigtigelse af det omhandlede areal med deltagelse af repræsentanter for Vejle Amt, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, Vejle Kommune og ejeren af Tirsbæk.

Fredningsnævnet har på grundlag af det fremkomne truffet følgende

a f g ø r e l s e:

Fredningsnævnet meddeler for sit vedkommende fornøden dispensation fra Tirsbækfredningen til at foretage udlæg af sand fra vandkanten ind til den bestående beplantning med vilde roser og følgende en linie i forlængelse af disse.

Et af nævnets medlemmer vil derhos give dispensation i overensstemmelse med indstillingen fra Vejle Amt.

Nævnets flertal pålægger Vejle Kommune at udjævne arealet landværts den fornævnte linie således, at dets oprindelige karakter af strandeng retableres.

Agnes Tellerup

Lars Kromann-Larsen

J. Bruun

Kopi til: Vejle Amtskommunes fredningsafdeling
Danmarks Naturfredningsforening
Skov- og Naturstyrelsen
Tirsbæk Gods.

FREDNINGSNÆVNET FOR VEJLE AMT
Retten i Kolding
Domhusgade 24
6000 Kolding

Kolding, den 19. august 1996
FVA j. nr. 17/96
Sekretær: Elna Ovesen

FOTOKOPI
RETTEN I KOLDING

Vejle amt
Teknik og Miljø
Naturplejeafdelingen
Damhaven 12
7100 Vejle

REG. NR. 1831.02.

Vedr. ansøgning om dispensation fra fredningen af Tirsbæk Gods

Ved skrivelse af 30. maj 1996 har Vejle amt, Teknik og Miljø, Naturplejeafdelingen (j. nr. 8-70-51-8-631-2-96), fremsendt en ansøgning fra Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, om tilladelse til oprensning af godsets voldgrave.

I amtets skrivelse hedder det:

"Oprensningen ønskes foretaget ved at sænke vandspejlet midlertidigt, så sand og slam i voldgravens nordligste del kan afvandes før bortgravning.

Materialet vil blive bortgravet med gravemaskine og transporteret bort fra voldgravene til udplanering på agerjord nordvest for godset. Materialet kan planeres ud i et tyndt lag, så de landskabelige værdier ikke påvirkes i nævneværdig grad. En del af materialet kan arbejdes ind i et gammel privat grusgravskår lige vest for voldgravene som en form for efterbehandling til fordel for landskabet. Der skal fjernes skønsmæssigt 3.000 m^3.

Der ønskes etableret en midlertidig adgangsvej til voldgravenes vestside fra den nærliggende grusvej, for at skaffe adgang for gravemaskine og vogne.

Desuden har Allgreen-Ussing mundtligt søgt om tilladelse til at etablere et mindre sandfang på ca. 20 m^2 i Tirsbækken umiddelbart ovenfor indløbet til voldgravene, så sandaflejring i fremtiden kan undgås og fremtidige oprensninger elimineres.

....

Ifølge fredningskendelsen er ændringer af terrænet ved afgravning eller påfyldning ikke tilladt. Som nævnt forventes udplanering af materiale på markerne nord for godset ikke at ændre det kuperede landskab, idet materialet ved jordbearbejdning arbejdes ned i arealet. Opfyldning af dele af den gamle råstofgrav forventes at bedre de landskabelige forhold ved godset.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods (FVAS nr. 270/1974 af 15. august 1977) og ligger i landzone. Efter Regionplanen for Vejle Amt ligger ejendommen i særligt naturområde (særligt værdifulde landskaber og naturtyper, egnet for friluftsliv). Desuden er det kulturhistorisk interesse-

Miljø- og Energiministeriet
J.nr. SN 1996 5 52 48 22
Telefon
Direkte telefon
75 50 71 11 - 5000
Telefax
75 52 44 08

20 AUG. 1996
Akt. nr.

område (nr. 73). Derudover er området EF-fuglebeskyttelsesområde og større internationalt naturområde.

Der ses ikke herfra at være betænkeligheder ved det ansøgte.

...."

Ansøgningen har været forelagt for Danmarks Naturfredningsforening, der ved skrivelse af 22. juli 1996 har udtalt, at lokalkommiteen ikke har haft bemærkninger til det ansøgte, hvilket man fra foreningens side kan tilslutte sig.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler Fredningsnævnet tilladelse til den ansøgte ~~udstykning~~, der ikke findes at stride mod fredningens formål.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Genpart er sendt til ejendommens ejer, godsejer Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, Tirsbækvej 133, Tirsbæk, 7120 Vejle Øst, Vejle kommune, Teknisk afdeling, Skolegade 1, 7100 Vejle, Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165, København K, og Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger

Telefon
75 52 48 22

Direkte telefon
75 50 71 11 - 5000

Telefax
75 52 44 08

FREDNINGSNÆVNET FOR VEJLE AMT
Domhusgade 24
6000 Kolding

Kolding, den 22. august 1997
FVA j. nr. 43/97
Sekretær: Birgitte Andersen

FOTOKOPI
FREDNINGSNÆVNET

Vejle amt
Teknik og Miljø
Naturplejeafdelingen
Damhaven 12
7100 Vejle

REG. NR. 1831.02.

Vedr. Deres j. nr. 8-70-51-8-631-6-97: ansøgning om dispensation fra fredningen af Tirsbæk Gods

Fredningsnævnet har den 13. august 1997 modtaget ansøgning om dispensation fra fredningen af Tirsbæk Gods til prøvegennemgravning af et dige i godsets park med henblik på, at fastslå digets alder, før Vejle Museum tager stilling til, om en fjernelse af diget vil kunne anbefales.

Fredningsnævnets afgørelse:

Efter det oplyste, navnlig indgrebet begrænsede karakter, meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, tilladelse til den ansøgte prøvegennemgravning.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kap 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

[illegible] naturstyrelsen
[illegible] SN 1996-1211/10-0007
Akt nr. 2
Bil.

Kopi af dette brev er sendt til Vejle Museum, Flegborg 18, 7100 Vejle (j. nr. VKH 06083), til Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2, 1165 København K, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
26 AUG. 1997

Preben Bagger
formand

Telefon 75 52 48 22

Direkte telefon 75 50 71 11 - 5000

Telefax 75 52 44 08

FREDNINGSNÆVNET FOR VEJLE AMT **tlf. 75 52 28 00**

Domhusgade 24
6000 Kolding
Fax 7552 4408

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Naturafdelingen
Damhaven 12
7100 Vejle

FOTOKOPI
FREDNINGSNÆVNET

Åbent fra 08.00 - 14.00
Gennemvalg 75507111
Lokal 5103 - Birgitte Andersen

REG. NR. 1831.02

Den oktober 1998
J.nr. FVA 32/98

Deres J.nr. 8-70-51-8-631-6-97

Ansøgning om dispensation fra fredningen af Tirsbæk Gods til delvis fjernelse af stendige og til flytning af trærække i en lindealle

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved skrivelse af 17. juli 1998 fra Vejle Amt, hvori det hedder:

"Marianne Kirkegaard og Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods har ansøgt om tilladelse til at fjerne et stendige, som er beliggende i godsets have tæt op ad en avisbygning. Diget ønskes fjernet for at skabe mulighed for at fa' adgang til godsets have fra det nærliggende maskinhus, og ikke som i dag at være tvunget til at entrere haven gennem en gitterport længst væk fra bygningerne.

Hvor diget står i dag, ønskes etableret en mindre kørevej langs østfløjen af avlsbygningeme. Fjernelsen af diget er blevet aktualiseret af ønsket om at a restaureret godsets renæssancehave, hvilket senest er blevet foretaget i årene 1914-18.

Diget er sammen med en række andre stendiger, der omkranser haven, omfattet af naturbeskyttelseslovens § 4. Behandling efter denne lov vil dog afvente den af Fredningsnævnet trufne afgørelse.

Arealerne er omfattede af fredningen af Tirsbæk Gods af 15. august 1977 (FVAS nr. 270/1974). Ifølge fredningen er alle stendiger omfattede af fredningen, idet det af fredningstekstens punkt 3 K fremgår-

"Stendiger og stengærder må ikke fjernes eller gennembrydes".

Desuden er stendigeme omkring haven og omkring havens vinbjerg beskyttede gennem en frivillig deklarationsfredning af 14. februar 1952.

Stendigeme omkring godsets have er anlagt i 1745, hvilket fremgår af et indmejslet årstal i en af digemes sten.

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 1996 - 12, 11/10 -0007 Bil. 1
4

Det ca. 65 m lange stendige, som ønskes fjernet er ikke inkluderet blandt de diger, der er omfattet af deklarationsfredningen fra 1952. Det er af ejerne fonnodet, at diget er blevet opført i forbindelse med havens seneste renovering i 1914-18. For at fa konstateret/sandsynliggjort digets alder søgtes Fredningsnævnet om tilladelse til en prøvegennemgravmng af diget. Nævnet tillod dette i brev af 22. august 1997.

Gennemgravningen afslørede, at diget står på et kraftigt, underjordisk fundament af to skifter svære, utilhuggede granitsten i størrelsen ca. 50/60 X 60/70 cm. Selve diget er sat med mindre sten, som også er mindre end de sten, som det oprindelige yderdige omkring haven består af

Jorden bag diget (øst for diget) gav indtryk af at være opfyldt med rester af nyere affald. Opfyldet skal efter Vejle Museums vurdering opfattes som en befæstelse af skrænten mod øst ind mod haven, blandt andet ind mod havens vinbjerg.

Ud fra fund i prøvegravningen kan stendiget ikke dateres med sikkerhed, men fund af et stykke mørkglaceret tagsten viser, at diget er etableret efter midten af 1700-tallet. Tirsbæk Gods' hovedbygning har fra midten af af 1700-tallet til begyndelsen af dette århundrede haft mørkglaceret tegltag.

Fundet af tagstensstykket modbeviser ikke, at diget er lavet i forbindelse med renovering af haven i 1914-18.

Ejerne er interesserede i at bevare det underjordiske fimdament af store sten, og oven på dette anlægge indkørslen, som alene skal tjene til brug for mindre traktorer og haveredskaber. Det vil sige, at den del af diget, som synes mest oprindelig bliver bevaret.

Det er ejernes ønske at fjerne jordopfyldet. Derved frilægger man et bagved liggende, større stendige, hvoraf man i dag kun kan se de øverste to skifter. Det er sandsynligt, at der er tale om et stendige, som er af samme alder som det øvrige yderdige rundt om haven. Diget har formentlig fungeret som en tidligere befæstelse af skrænten mod øst. Fjernelse af opfyldet vil frilægge yderligere adskillige skifter af stor granitsten. Etableringen af kørevejen og fjernelsen af opfyldet vil give en mere klar fornemmelse for digerne og deres betydning for terrasseringen og denned stabiliseringen af terrænet.

Ejerne vil fjerne en række yngre lindetræer, som er plantet umiddelbart op ad dette dige. Det er for at undgå, at trærøddeme med tiden forskubber diget, når det er blevet frilagt.

i forbindelse med fælles besigtigelse på godset har Vejle Museum og Skov- og Naturstyrelsens kulturhistorie ske kontor mundtligt givet udtryk for, at man ikke vil være imod fjernelse af det "nye" dige, men gerne ser det underjordiske fundament bevaret. Man ser også gerne det nu tildækkede dige frilagt.

For ejerne vil det være en tillægsgevinst ved fjernelsen af det "nye" dige, at

der bliver skabt mere luft mellem avlsbygningens østmur og skrænten til haven. Murværket bærer præg af, at plantevækst fra diget har overgroet muren og gjort den vedvarende fugtig. Avlsbygningen er som resten af Tirsbæk Gods bygningsfredet.

Ejerne er positive over for en besigtigelse, hvis Fredningsnævnet skulle ønske det, forud for at man træffer afgørelse i sagen.

Ejendommen ligger i landzone. Ifølge Regionplan for Vejle Amt ligger ejendommen i værdifulde landskaber og i beskyttelsesområde for kulturhistoriske interesser.

Ud fra aldersvurderingen af diget, bevarelsen af digets fundament samt frilægning af det nu tildækkede dige, skal amtet ikke udtale sig imod det ansøgte."

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse den 9. oktober 1998. Der henvises til vedlagte udskrift af Fredningsnævnets protokol.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Amtet anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 dispensation til den ansøgte delvise fjernelse af et stendige på betingelse af, at det tilbageværende, parallelle stendige sikres mod udskridning. Der gives ligeledes dispensation til den ansøgte flytning af den ene trærække i en lindealle med forholdsvis unge træer.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Kopi af dette brev er sendt til Marianne Kirkegaard og Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Kirkegade 25, 7100 Vejle (j. nr. 02.05.10g01), til Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/formanden Vagn Kjeldsen,

Niels Skousvej 25, 7100 Vejle, til Vejle Museum, Flegborg 18, 7100 Vejle, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København K.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
26 OKT 1998

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 01831.02

Dispensationer i perioden: 02-07-2002 - 02-11-2006

Fredningsnævnet for Vejle amt SCANNET

04 JULI 2002

Skov- og Naturstyrelsen
Modtaget i

REG. NR. 1831.02

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Naturafdelingen
Damhaven 12
7100 Vejle

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 75 52 28 00
Fax 75 52 44 08

Gennemvalg 75507111
Lokal 5000

Nævnets j. nr. FVA 1/2002
Deres j.nr. 8-70-51-8-631-2-01

Tirsbæk Fredningen

2. juli 2002

Ansøgning om tilladelse til oprensning af vandhul og rydning af del af bestående granbevoksning i Tirsbæk-fredningen nord for Vejle Fjord

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved Vejle Amts brev af 8. januar 2002, hvori det hedder:

"Hans-Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods har den 19. september 2001 søgt om tilladelse til at oprense et vandhul, som tidligere har været kreatur-vandingshul, men nu er fuldstændig tilgroet med Tagrør.

Desuden er han interesseret i at rydde dele af en bevoksning af 25-årig gran nord og vest for vandhullet.

Vandhullet ønskes oprenset for at få genskabt et vandhul med permanent vandspejl med henblik på at skabe et miljø for fuglevildt og padder samt et varieret planteliv langs vandhulskanterne.

Fjernelse af dele af granbevoksningen vil ske af landskabelige årsager for at kunne fremhæve en tidligere kuperet eng i tilknytning til vandhullet.

Rydning og oprensning foregår tæt på kysten og vil kunne give Tirsbæk mulighed for at skabe en skoveng/strandeng med et ferskvandshul i umiddelbar nærhed af Vejle Fjord.

Bevoksningen mod fjorden vil forblive ubrudt efter de nævnte tiltag.

Det ansøgte ligger inden for fredningen af Tirsbæk Gods (FVAS nr. 270/ 1974) og ligger i landzone. Efter Regionplan for Vejle Amt ligger ejendommen:

- i kulturhistorisk beskyttelsesområde inden for kystnærhedszonen
- i værdifulde landskaber i særligt værdifuld natur
- i internationale naturbeskyttelsesområder (EF-fuglebeskyttelsesområde

Skov- og Naturstyrelsen
SN 2001 - 1211/10-0016
nr. 2 Bil.

og EF-habitatområde).

Desuden ligger vandhul og granbevoksning inden for 300 m strandbeskyttelseslinien og vandhullet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningskendelsens formål er blandt andet at".. .bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov. Alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Det er amtets opfattelse, at oprensning af vandhullet for at få skabt et permanent åbent vandspejl og rydning af gran, så der skabes en sammenhæng mellem dyrket mark, skov, eng, vandhul og Vejle Fjord, er i overensstemmelse med intentionerne i fredningen. Det fremgår også af målebordsblad fra 1870'erne, at der på dette tidspunkt var denne sammenhæng, som Hans Henrik Algreen-Ussing vil prøve at opnå med sit projekt. Det virker ud fra generalstabskortene fra 1867 til 1876 og sognekortene fra 1848 og 1852 som om der ikke tidligere har været en sø i området, men at der har været forsøg på afdræning af området.

Det vil ud fra en kulturhistorisk synsvinkel være ønskeligt, at søen ikke bliver for stor og at området bliver afgræsset. Det vil sammen med rydning af grankulturen være med til at genskabe det oprindelige kulturlandskab.

Der ses derfor ikke fra amtets side at være fredningsmæssige betænkeligheder ved det ansøgte."

Fredningsnævnet har forelagt ansøgningen for Danmarks Naturfredningsforening, hvis lokalkomite har svaret ved brev af 28. april 2002, hvori det hedder:

"DNs lokalkomite i Vejle kan acceptere etableringen af et åbent vandspejl i moseområdet og fjernelse af granbevoksningen, som det fremgår af ansøgningen, og med samme begrundelse i forhold til fredningsdeklarationen, som er anført af Vejle amt.

Mosearealet er angivet på registreringskort nr. 17 i serien "Beskyttet natur i Vejle amt". Lokalkomiteen vil henstille, at kun en del af dette areal - svarende til arealet af det omtalte tidligere kreaturvandingshul - oprenses til vandhul. Herved opnås en sammenhæng mellem græsningseng, vådbundsområde og åbent vandspejl."

Vejle Amt har den 16. maj 2002 meddelt følgende:

"Fredningsnævnet har anmodet om amtets udtalelse vedrørende Danmarks Naturfredningsforenings forslag til begrænsning af omfanget for oprensning, hvor der ønskes skabt en åben vandflade.

Området hvor oprensningen skal ske er i dag tæt rørskov på et stort område. Derfor er ansøger ikke interesseret i oprensning af hele området og det vil også blive ganske bekosteligt. Ansøger har givet udtryk for interesse for oprensning på landsiden af rørskoven, så oprensningen ikke giver øget adgang og forstyrrelse fra kystsiden.

Forslaget fra Danmarks Naturfredningsforening ligger derfor fint i tråd med ansøgers interesser og med amtets naturmæssige og kulturhistoriske ønsker for oprensning."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle Amt og af Danmarks Naturfredningsforening anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte fjernelse af granbevoksning samt til, at det moseareal, der er angivet på registreringskort nr. 17 i serien "Beskyttet natur i Vejle amt" - svarende til arealet af det omtalte tidligere kreaturvandingshul - oprenses til vandhul.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade 1, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

Fredning
BREDBALLE
Kulturhistorisk Beskyttelsesområde
Strandbeskyttelses-
linie
Sø

X

Fredningsnævnet for Vejle amt

Modtaget i Skov- og Naturstyrelsen
12 JULI 2002
Karina Nielsen

SCANNET

REG. NR. 1831.02

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Åbent Land
Damhaven 12
7100 Vejle

FOTOKOPI
FREDNINGSNÆVNET

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 75 52 28 00
Fax 75 52 44 08

Gennemvalg 75507111
Lokal 5000

Nævnets j. nr. FVA 1/2002
Deres j.nr. 8-70-51-8-631-2-01

Tirsbæk Fredningen

11. juli 2002

Ansøgning om tilladelse til oprensning af vandhul og rydning af del af bestående granbevoksning i Tirsbæk-fredningen nord for Vejle Fjord

Den 2 juli 2002 gav Fredningsnævnet dispensation i sagen.

I afgørelsen hedder det:

"Under henvisning til det af Vejle Amt og af Danmarks Naturfredningsforening anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte fjernelse af granbevoksning samt til, **at det mooseareal, der er angivet på registreringskort nr. 17** i serien "Beskyttet natur i Vejle amt" - svarende til arealet af det omtalte tidligere kreaturvandingshul - oprenses til vandhul."

Danmarks Naturfredningsforening har ved brev af 4. juli 2002 gjort opmærksom på, at den fremhævede formulering er uheldig efter sammenhængen og indstillingen fra Vejle Amt og Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsnævnet er enig heri og berigtiger tilladelsen, således at det oven for citerede afsnit i stedet formuleres således:

"Under henvisning til det af Vejle Amt og af Danmarks Naturfredningsforening anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte fjernelse af granbevoksning samt til, **at en del af det mooseareal, der er angivet på registreringskort nr. 17** i serien "Beskyttet natur i Vejle amt" - svarende til arealet af det omtalte tidligere kreaturvandingshul - oprenses til vandhul."

Kopi af denne skrivelse er sendt til Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade 1, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, Danmarks Naturfredningsfo-

Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 2001 - 1211/10 - 0016
Akt. nr. 3 Bil.

rening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger

RETTEN I KOLDING
DANMARKS DOMSTOLE

Referat

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 75 52 28 00
Fax 75 52 44 08

Gennemvalg 75507111
Lokal 5000

Nævnets j. nr. FVA 45/2002

Tirsbæk Gods

9. januar 2003

Besigtigelse i forbindelse med ansøgning om tilladelse til udstykning og nyopførelse af bygning til erstatning for ældre landarbejderbolig.

Besigtigelse foretaget den 9. januar 2003 kl. 09.30 på Tirsbækvej 191, 7120 Vejle Ø.

Følgende var mødt:

Ejeren, godsejer Hans-Henrik Algreen-Ussing, sammen med landinspektør Ole Buhl.

For Fredningsnævnet: amtsrådsvalgt medlem Kristian Bundgaard og formanden, dommer Preben Bagger.

For Vejle kommune Keld Lindbjerg.

For Vejle Amt Evan Juul.

Vagn Kjeldsen, Danmarks Naturfredningsforening.

Svend Howitz, Friluftsrådet.

Det kommunevalgte medlem, Erik Rasmussen, var indkaldt, men ikke mødt.

Formanden oplyste, at der er modtaget et indlæg af 6. november 2002 fra Hanne og Lennart Kampgaard samt fra Kirsten og Aksel Mark.

Indlægget er sendt til alle indkaldte og indgår i nævnets beslutningsgrundlag.

121/10-0016

Forholdene blev besigtiget. Det blev konstateret, at den ældre landarbejderbolig benævnt "Ole Peter Høj" fremtræder i meget dårlig vedligeholdelsesstand. Godsejer Algreen-Ussing oplyste, at huset ikke har været

beboet i omkring 10 år, og at det ikke skønnes økonomisk realistisk at forsøge at sætte huset i stand.

Landinspektør Ole Buhl redegjorde for ansøgningen og påviste udstrækningen af det ansøgte byggefelt. Den planlagte vej skal følge terrænet for at bryde landskabet så lidt som overhovedet muligt og anlægges som en befæstet grusvej. Bredden på 5 meter omfatter hele "vejkassen" med rabat. Selve kørebanens bredde udgør kun 3 meter, hvilket i dag må siges at være standard. Ifølge den praksis, der følges efter landbrugsloven, er der mulighed for at fraskille tiloversblevne landarbejderboliger. Der påtænkes opført en eksklusiv bebyggelse inden for det ansøgte byggefelt. Der foreligger ikke konkrete byggeplaner, idet dette må bero på en købers ønsker, men ejeren ønsker at byggeriet bliver et traditionelt og ikke påfaldende byggeri. Når byggefeltet ønskes forskudt mod nord i forhold den nuværende bebyggelse, skyldes det et ønske om, at afsætte mere plads til have mod syd end tilfældet er nu, hvor huset ligger tæt op ad et krat, der ikke er en del af fredsskoven og derfor forudses ryddet. Der er ingen planer om yderligere udstykning til parcelhusbebyggelse. Bemærkninger i ansøgningen om udstykning af yderligere 3,5 ha er alene indsat for det tilfælde, at ejeren af den udstykkede parcel skulle ønske at disponere over et yderligere areal til rideheste eller lignende.

De øvrige mødte havde lejlighed til at udtale sig.

Keld Lindbjerg henholdt sig til Vejle kommunes brev af 22. oktober 2002.

Vagn Kjeldsen anførte, at DNF principielt er imod, at der sker ny bebyggelse inden for de fredede områder. Hvis der gives tilladelse, bør byggefeltet indskrænkes især ind mod parcelhuskvarteret ved Kystager, der ligger helt op til Tirsbæks jorder. Det vil være at foretrække, hvis adgangen kunne ske via Kystager, og ellers bør adgangsvejen være uden belysning.

Svend Howitz var på linje hermed.

Evan Juul henholdt sig til Vejle Amts brev af 28. november 2002. Amtet kan principielt tilslutte sig en dispensation til udstykning, men på betingelse af, at det konkrete byggeprojekt forelægges Fredningsnævnet til senere godkendelse. Det bør overvejes at forskyde byggefeltet mod syd og at begrænse det. En senere udstykning med anlæg af hestefold vil kunne være i strid med fredningens formål, der er at bevare herregårdslandskabet intakt.

Der var enighed om, at spørgsmålet om evt. yderligere udstykning ikke var til afgørelse i forbindelse med denne sag.

Formanden konstaterede, at alle havde haft lejlighed til at udtale sig.

Fredningsnævnets afgørelse vil blive meddelt skriftligt.

Besigtigelsen sluttede ca. kl. 10.15.

Preben Bagger
formand

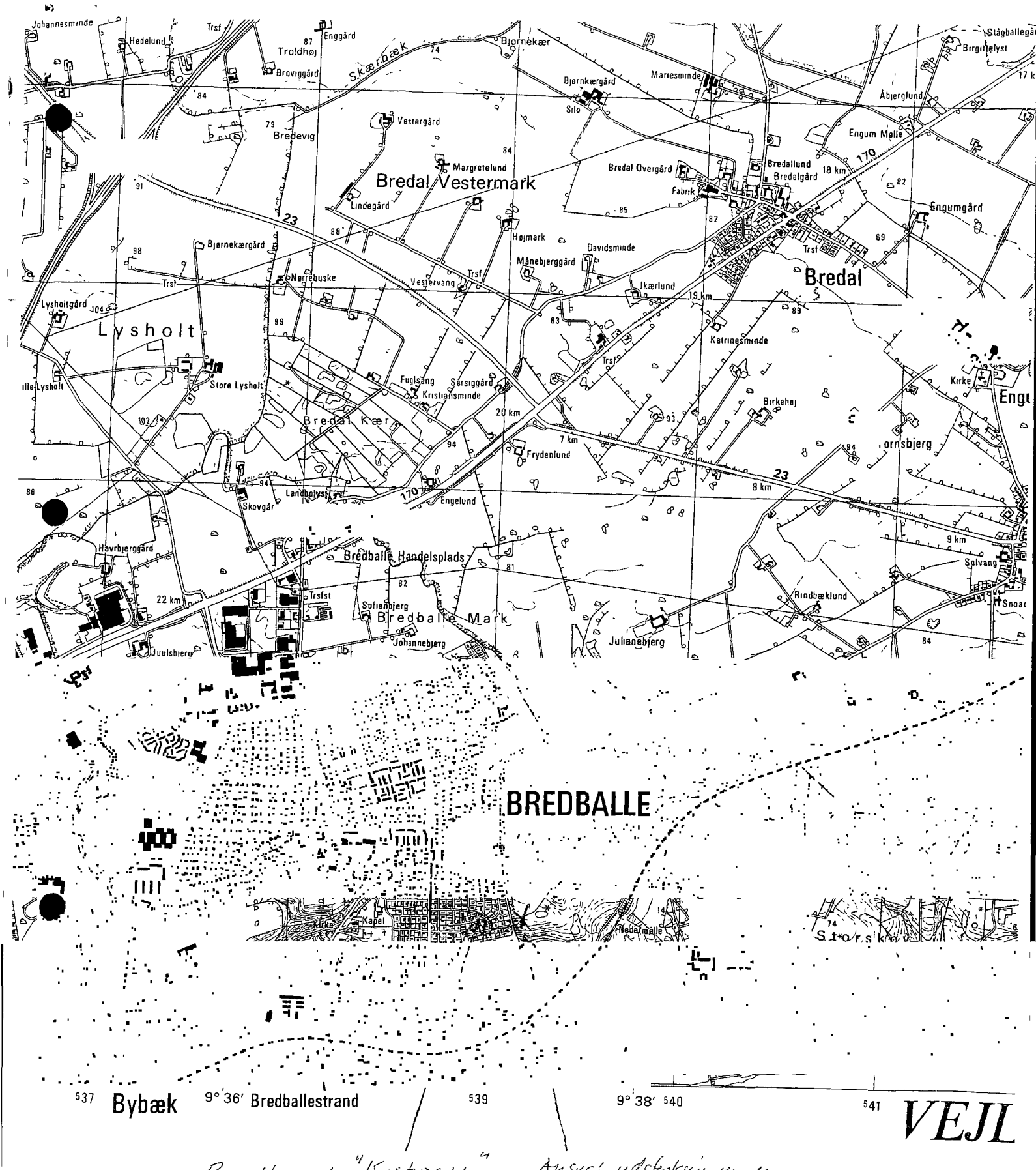

Parallelvej "Kystager" Ansøgt udstykning m.m.

1:25000

0 0,5 1 1,5 km

sk Da Europæisk Datum 1950 Projektion UTM ZONE 32

gnet fra middelvandstand og angivet i meter Kurveinterval 2 5 m

middelvandstand og angivet i meter Kurveinterval Se signaturforklaring

UTM-NETTET

ZONEBETEGNELSE	EKSEMPEL PÅ EN KORTREFERENCE I HEKTOMETER			
32 U	PUNKT JULIANEBJERG	□	→	↑
100 KM KVADRAT	1 100 km kvadrat se figur til venstre	NG		
NG	2 Find og bestem (kun STORE cifre) den første lodrette kilometerlinie VEST for punktet		39	
	3 Skøn afstanden linie - punkt i hektometer		8	
	4 Find og bestem (kun STORE cifre) den første vandrette kilometerlinie SYD for punktet			76
	5 Skøn afstanden linie punkt i hektometer			3
	KORTREFERENCE			

Fredningsnævnet for Vejle amt

REG. NR. 1831.02

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Damhaven 12
7100 Vejle

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 75 52 28 00
Fax 75 52 44 08

Gennemvalg 75507111
Lokal 5000

SCANNET

Nævnets j.nr. FVA 45/2002
Deres j.nr. 8-70-51-8-631-3-02

Fredningen omkring Tirsbæk gods

16. januar 2003

Ansøgning om etablering af ny bebyggelse inden for fredningen omkring Tirsbæk Gods

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved Vejle Amts brev af 28. november 2002, hvori det hedder:

"Ansøgning om etablering af ny beboelse

Fra Vejle Kommune har vi den 23. oktober 2002 modtaget en ansøgning fra Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S om tilladelse til at udstykke et areal på ca. 5500 m2 til beboelsesformål fra Tirsbæk Gods, landbrugsejendommen matr. nr. 1 a m.fl. Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Arealet, der er bebygget med en gammel forfalden og ubeboelig landarbejderbolig, søges samtidig bebygget med en ny helårsbebeboelse, idet den eksisterende bebyggelse forudsættes nedrevet. Der søges endvidere om anlæggelse af en ny ca. 300 m lang adgangsvej til arealet fra Kommunevejen Tirsbækvej, idet en tidligere adgangsvej har været sløjfet i en årrække.

Arealet er beliggende med vestgrænse op til et større parcelhuskvarter i byzone og med sydgrænse op til fredskov under Tirsbæk Gods. Mod nord grænser arealet op til et åbent landbrugsareal mod Tirsbækvej.

Arealet og adgangsvejen er omfattet af fredningskendelse for Tirsbæk Gods og naturbeskyttelseslovens bestemmelse om skovbyggelinie. Ifølge regionplanen ligger arealerne i værdifuldt landskab og jordbrugsområde.

Efter anmodning fra Vejle Kommune fremsendes ansøgningen hermed til Fredningsnævnets behandling i relation til fredningskendelsen. Det skal i den forbindelse bemærkes, at kommunen for sit vedkommende er indstillet på at meddele fornøden landzonetilladelse på nærmere betingelse om etablering af en afskærmende beplantning mod det åbne land (mod nord).

Amtets vurdering

Fredningskendelsen for Tirsbæk Gods indebærer bl.a. visse indskrænkninger i ejendom-

Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 2001-1211/16-0016
Akt. nr. 6
Bil. 2

mens udnyttelse, idet Fredningsnævnet dog kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt der skønnes at foreligge væsentlige grunde herfor og efter forud indhentet udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

I relation til det ansøgte henvises til fredningsbestemmelserne stk. 1 og stk. 3 pkt. a, b og c, hvorefter en eventuel dispensation synes at bero på et konkret skøn.

Det er vores vurdering, at den ansøgte etablering af en selvstændig beboelsesejendom med en ny bebyggelse ikke vil være i strid med fredningens formål, jf. ovennævnte stk. 1 vedrørende bevarelse af godset som landbrugsejendom m.v. Med denne vurdering er der især lagt vægt på arealets beliggenhed i et yderområde af godsets jorder og i umiddelbar tilknytning til et eksisterende parcelhusområde.

Før der træffes afgørelse i sagen, skal vi foreslå et besigtigelses- og forhandlingsmøde på stedet."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse den 9. januar 2003. Der henvises til vedlagte referat.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle amt anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte udstykning, der ikke skønnes at stride mod fredningens formål i betragtning af, at arealet i forvejen er bebygget. Tilladelsen gives på betingelse af,

at byggefeltet som angivet i ansøgningen reduceres med en en bræmme på 10 meter nærmest parcelhuskvarteret ved Kystager,

at det konkrete byggeprojekt forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse med henblik på byggeriets indpasning i herregårdslandskabet blandt andet med hensyn til bebyggelsens omfang, byggestil, materiale- og farvevalg samt den konkrete placering inden for byggefeltet under hensyn til byggeriets karakter, og

at adgangsvejen anlægges som en befæstet grusvej i en samlet bredde for hele "vejkassen" på højst 5 meter, at der ikke etableres belysning langs vejen, og at vejens endelige forløb forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S, lan-

dinspektør Ole D. Buhl, Fredericiavej 16, 7100 Vejle (j. nr. 2002.0362), til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, samt til Hanne og Lennart Kampgaard, Kystager 5, 7120 Vejle Ø og til Kirsten otg Aksel Mark, Kystager 7, 7120 Vejle Ø.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
17 JAN. 2003

Med venlig hilsen

Preben Bagger
Formand

Fredningsnævnet for Vejle amt

SCANNET

Vejle kommune
Teknisk Forvaltning
Skov & Park-afdelingen
Kirketorvet 22
7100 Vejle

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 5 SEP. 2003

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

Bemærk !
Nyt telefon- og fax nr. 5000

Nævnets j.nr. FVA 20/2003
Deres j.nr. 05.01.00P20

Fredningen omkring Tirsbæk Gods

4. september 2003

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved Vejle Kommunes brev af 14. april. Fredningsnævnet har den 16. april 2003 anmodet Vejle Amt en udtalelse. Amtet har svaret ved brev af 3. juli 2003, hvori det hedder:

"Etablering af gang/cykelsti på matr. nr. lø Tirsbæk Hovedgård, Engum. Nævnets j.nr. FVA 20/2003

Vejle Kommune har den 16. april 2003 ansøgt Fredningsnævnet for Vejle Amt om tilladelse til at etablere en kombineret gang/cykelsti igennem Kongeskoven fra Strandvejen i Bredballe til Tirsbæk Strand. Stien ønskes anlagt for at adskille gående og cyklende trafik fra den kørende trafik.

Den nuværende vej gennem Kongeskoven fungerer som en del af den kystnære cykelrute til Daugård Stand, j f. amtets cykelrutefolder.

Den foreslåede gang/cykelsti skal i nordvest og i sydøst nyetableres, mens den på mellemstykket skal følge en eksisterende skovsti.

Stiforløbet løber igennem den vestligste del af fredningen af Tirsbæk Gods af 15. august 1977 (FVAS nr. 270/1974).

Iflg. fredningskendelsen er der følgende indskrænkninger i udnyttelsen af arealerne (pkt. 3, side 3)..... c) ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning.....

Af fredningskendelsen fremgår det, at der på et areal nord for stranden og sejlklubbens oplagsplads kan ske frasalg af jord til marina, dvs. at man i forbindelse med fredningen har været indstillet på, at dette areal kunne bruges til rekreative formål af offentligheden. Den sydlige del af den nu foreslåede sti løber igennem dette areal.

Af fredningen fremgår det også, at der skal ske høring af Danmarks Naturfredningsforening forud for, at Fredningsnævnet træffer afgørelse.

Stien kommer til at løbe gennem fredskov. Randbøl statsskovdistrikt har den 4. juni 2003 givet tilladelse til stien i medfør af skovloven (kopi af tilladelsen vedlagt).

Amtets vurdering i.f.t. fredningen har afventet statsskovdistriktets stillingtagen til, om der var behov for den foreslåede sti.

Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 2001 - 1211/10 - 0016
Akt. nr. 7 Bil.

Stien vil også forløbe inden for 300 m strandbeskyttelseslinien samt i kanten af et engareal, der er omfattet af naturbeskyttelsesloven. Endelig ligger arealet inden for internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-habitatområde 67 og EF-fuglebeskyttelsesområde 45).

Iflg. Regionplan for Vejle Amt ligger stien i særligt værdifuldt naturområde og i værdifulde landskaber. Desuden ligger den i kulturhistorisk interesseområde (kulturmiljøområde).

Amtets vurdering

Det vurderes, at der er et behov for at få adskilt gående og cyklende trafik fra den øvrige trafik mellem Strandvejen og Tirsbæk Strand. Der kan i perioder være en meget intens trafik ad adgangsvejen til Tirsbæk Strand.

Amtet skal ikke udtale sig imod etablering af stien, forudsat at den nyetablerede strækning nærmest Tirsbæk Strand etableres som en udbygning i den eksisterende vej skråning, så det åbne, beskyttede engareal ikke påvirkes i væsentligt omfang.

Det bør dog kraftigt overvejes, om det nordlige nyanlæg gennem lukket skov ikke kan undgås. I stedet kan en eksisterende sti benyttes og udvides. Derved kan et stykke skov bevares uberørt i overensstemmelse med intentionerne i EF-habitatdirektivet vedr. beskyttelse af de skovfugle (især rovfugle). Netop rovfuglene er udpegningsgrund-laget for EF-fuglebeskyttelsesområdet."

Fredningsnævnet har forelagt de to forslag til stiføring for Danmarks Naturfredningsforening, der ved ved brev af 10. juli 2003 har meddelt, at man ikke har principielle indvendinger, men vil støtte Vejle Amt i dets vurdering og anbefalinger.

Såvel Vejle Kommune som er kommet med yderligere indlæg om stiens forløb.

Vejle kommune har i brev af 7. august 2003 anført:

"I Fredningsnævnets brev af 9. juli anmodes om Vejle Kommunes bemærkninger vedrørende Vejle Amts forslag til ændret stiføring. Vejle Kommune skal bemærke følgende:

Målet med stien er at adskille biltrafik fra cykel- og gangtrafik. Kommunen er af den opfattelse at den af kommunen foreslåede stiføring vil være den linieføring der bedst fanger både gående og cyklende trafik som kommer fra henholdsvis fortov, asfalteret vej og busholdeplads nord for stiens begyndelse. Med den af amtet foreslåede linieføring er der sandsynlighed for at en større andel af den cyklende og gående trafik stadig vil benytte vejen til den motoriserede trafik, da mennesket af natur er tilbøjeligt til at vælge den korteste rute.

Vejle amt ønsker en ændring i linieføring af hensyn til skovens fugle, især rovfuglene. Vejle Kommune er den opfattelse, at den af Kommunen foreslåede linieføring vil påvirke skovfuglene mindre end den af Amtet foreslåede. Det må antages, at den af Amtet foreslåede linieføring vil trække støj og andre gener dybere ind i skoven som følge af færdslen."

Vejle Amt har i brev af 13. august 2003 anført:

"Fredningsnævnet har i brev af 8. august 2003 bedt Vejle Amt kommentere brev fra Vejle Kommune af 7. august 2003 vedr. tracé for ny gang/cykelsti.

Kommunens opfattelse er, at den af kommunen foreslåede stiføring bedre opfanger gående og cyklende trafik, og dermed leder de svage trafikanter væk fra den eksisterende vej til opholdsarealerne ved Vejle Fjord. Kommunen mener ikke, at gående og cyklende vil benytte amtets foreslåede stiføring, der benytter en eksisterende sti på det nordligste stykke, hvor kommunen opererer med nyanlæg på det nordligste stykke.

Det ligger fast, at cyklende i de to forslag skal ledes bort fra eksisterende vej i det samme punkt. Gående, som kommer til stedet med bybus vil med amtets forslag blive ledt direkte fra busholdepladsen ind på den eksisterende sti uden at skulle ud på den eksisterende vej, dvs. en kortere og mere sikker vej.

I forhold til forstyrrelse af skovens fugle vil forstyrrelsen fra gående/cyklende være ens, om man vælger den ene eller anden løsning. Der er trods alt ikke langt mellem de to foreslåede tracéer. Amtets forslag opererer med brug af en eksisterende sti. Det betyder at anlæggelsen ikke vil få indflydelse på skoven. Kommunens forslag kræver fældning af eksisterende fredskov og anlæggelse og befæstelse af en ny sti. Derfor betragtes amtets forslag at betyde mindre forstyrrelse af skoven.

Uanset hvilken løsning der vælges, vil en stor del af cyklende trafik efter amtets opfattelse fortsat komme til at foregå ad den eksisterende vej."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle Amt og Danmarks Naturfredningsforening anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til den ansøgte stiføring med den ændring, at stiens på sit nordlige forløb skal følge den eksisterende skovsti som foreslået af Vejle Amt, da Fredningsnævnet kan tiltræde, at dette forløb vil give den mindste forstyrrelse af skoven.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Vejle Amt, Teknik og Miljø, Naturgruppen, Damhaven 12, 7100 Vejle (j. nr. 8-70-51-8-631-1-03), til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

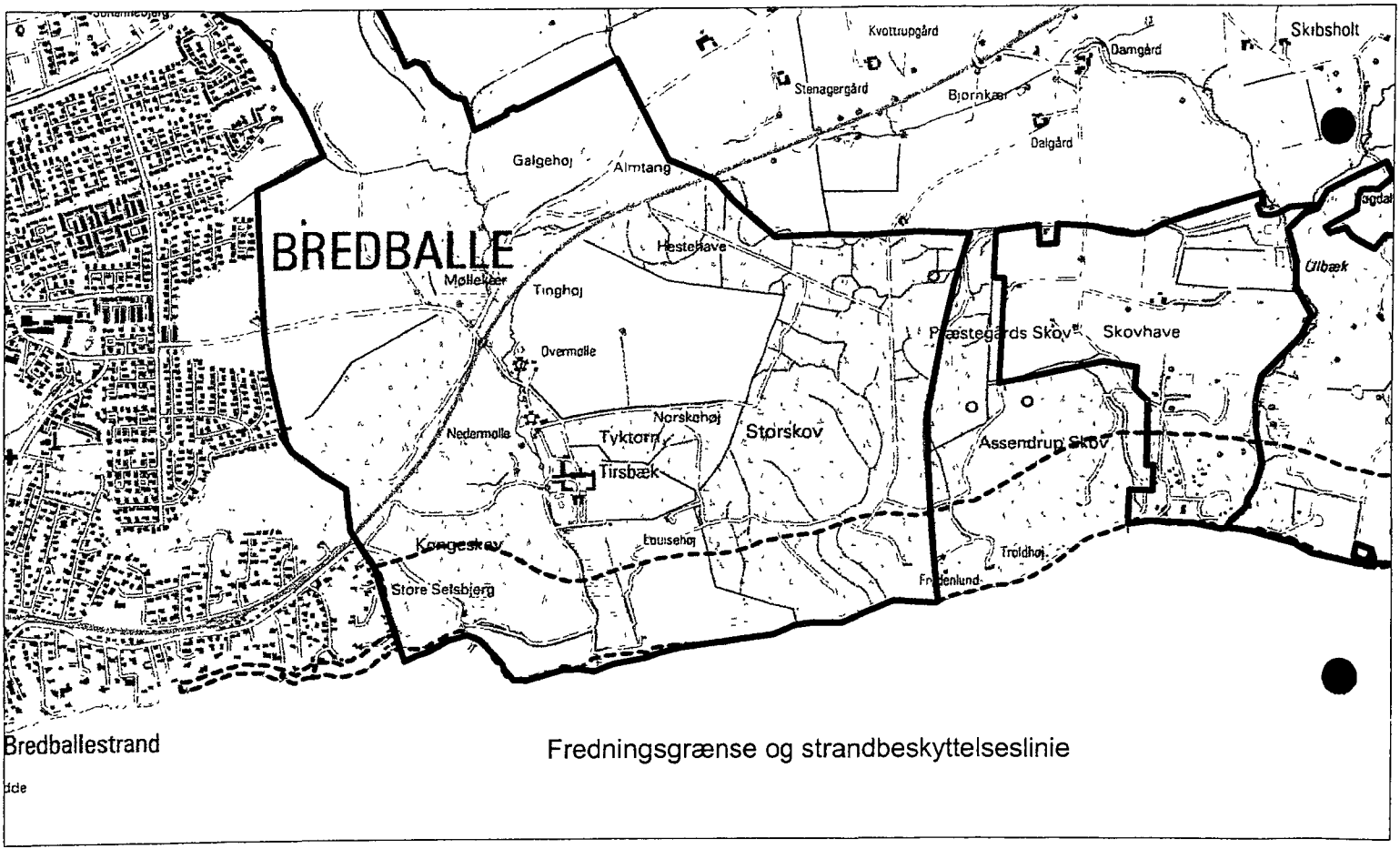

Bredballestrand

Fredningsgrænse og strandbeskyttelseslinie

dde

1831.02

Fredningsnævnet for Vejle amt

SCANNET

Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S
Landinspektør Ole D. Buhl
Fredericiavej 16
7100 Vejle

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
15 OKT. 2003

FOTOKOPI
FREDNINGSNÆVNET

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

Bemærk !
Nyt telefon- og fax nr.

Nævnets j. nr. FVA 50/2003
Deres j.nr. 2002.0362
Vejle Amts j. nr. 8-70-51-8-631-3-02

14. oktober 2003

Fredningen omkring Tirsbæk Gods

Ansøgning om etablering af ny bebyggelse inden for fredningen omkring Tirsbæk Gods

Sagen er oprindeligt indbragt for Fredningsnævnet ved brev af 28. november 2002 fra Vejle Amt.

Den 16. januar 2003 gav Fredningsnævnet tilladelse til udstykning med henblik på bebyggelse af et areal, hvorpå der lå en nu faldefærdig landarbejderbolig. Det anføres, at tilladelsen er givet blandt andet på betingelse af,

"at det konkrete byggeprojekt forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse med henblik på byggeriets indpasning i herregårdslandskabet blandt andet med hensyn til bebyggelsens omfang, byggestil, materiale- og farvevalg samt den konkrete placering inden for byggefeltet under hensyn til byggeriets karakter,"

Ved brev af 11. september 2003 har Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S ansøgt om tilladelse til et konkret byggeprojekt. I brevet hedder det:

"Med henvisning til tilbagekaldelse af tidligere ansøgning (vort brev af 08.07.2003) har der været en dialog mellem Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite for Vejle, v/lektor Vagn Kjeldsen, godsejer Hans-Henrik Algreen-Ussing og den interesserede bygherre dir. Michael Slipsager.

Der er nu udarbejdet et nyt byggeprojektforslag, som tager sit udgangspunkt i et gård-udtryk

Nedenfor er udgangspunktet og resultatet af dialogen med DN- Vejle afd opsummeret:

Med Fredningsnævnets afgørelse af 16. januar 2003 er eksistensen af en byggeret til helårsbeboelse i landzone fastslået og udstykning af en selvstændig ejendom på 5500 m2 med vejret over Tirsbæks jorder ned til Tirsbækvej principielt tilladt.

Der er ikke indkommet indsigelser mod afgørelsen. 19. marts udløb klagefristen vedr. Vejle amts principtilladelse i henhold til naturbeskyttelsesloven vedr. byggeri inden for skovbyggelinien. Klageberettigede er de samme, som til Fredningsnævnets kendelse, og der var ikke indkommet klager.

Skov- og Naturstyrelsen
J. nr. SN 2001 - 1211/10-0016
Akt. nr. 9

Fredningsnævnet er fortsat "censurmyndighed", idet principtilladelse af 16. januar 2003 bestemmer, *" at det konkrete byggeprojekt forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse med henblik på byggeriets indpasning i herregårdslandskabet blandt andet med hensyn til bebyggelsens omfang, byggestil, materiale og farvevalg, samt den konkrete placering inden for byggefeltet under hensyn til byggeriets karakter."*

Som interesseret køber til grunden har Michael Slipsager herefter forelagt sit forslag til bebyggelse af ejendommen for Vejle kommune, som efter anbefaling har videresendt sagen til Fredningsnævnet.

I sit høringssvar har Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite for Vejle afvist dette byggeprojektforslag, som for voluminøst og monumentalt.

Der er herefter indledt en dialog med deltagelse af DN's lokalkomite for Vejle v/Vagn Kjeldsen, Tirsbæk Gods v/ godsejer Hans-Henrik Algreen-Ussing og dir. Michael Slipsager, med det formål nærmere at definere rammerne for et projektforslag, som kan imødekomme både bygherrens ønsker om et byggeri af en vis størrelse, Tirsbæk gods ønske om ved et attraktivt salg at kunne frigøre midler til den fortsatte renoveringsproces omkring de centrale dele af Tirsbæk og DN's ønsker om at fastholde hensynet til landskabet og de kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov. (Dette er Tirsbæk Gods og Michael Slipsager i øvrigt enige i. Slipsager er lejer af flere af Tirsbæk's avlsbygninger og har i samarbejde med Tirsbæk nænsomt renoveret disse lejemål løbende igennem de sidste 10 år).

Det er i dialogen blevet klart, at der i byggeprojektet principielt kan vælges mellem 3 udtryk:

1) Hovedbygnings-stilen (det forkastede projekt)
2) Landarbejderboligen/længehuset (som den eksisterende ruin)
3) Udflyttergården/den 3-længede ejendom

Hovedbygnings-stilen er forkastet af DN som for voluminøs/monumental. Ansøgningen til Fredningsnævnet er trukket tilbage.

Landarbejderboligen/længehuset kan gennemføres, men giver - set i relation til, at der er betydelige omkostninger ved anlæg af en ca. 350 m ny adgangsvej fra Tirsbækvej til parcellen (grusvej, nøje tilpasset landskabet og uden belysning) samt andre byggemodningsomkostninger som set i relation til forholdsvis få boligetagemeter, vil give en for høj kvadratmeter pris og ikke danne basis for et salg af grunden, som kan frigøre midler til den fortsatte renoveringsproces omkring den centrale bygningsmasse på godset, jf. nedenstående hovedpunkter fra vor ansøgning om principtilladelse til udstykning, 10.09.2002

Tirsbæk Gods er på en række punkter i samme situation som de fleste af landets gamle herregårde/godser

- *der er en stor bygningsmasse at vedligeholde*
- *bygningsmassen er for en stor del fredet og uegnet til moderne animalsk produktion*
- *ren planteproduktion giver et stadigt ringere afkast*
- *skovbrug giver kun et ringe bidrag til driften*

Vi nåede derfor i dialogen frem til, at "gårdudtrykket" (udflyttergården) kan være den mellemløsning, som - i den rette udformning - kan imødekomme de forskellige ønsker og hensyn.

Gårdudtrykket skal i sit materiale- og farvevalg give udtryk for tilknytningen til Tirsbæk, formentlig med murværk i "Tirsbæk"-rød, vandskuret og med tegltag (sort). (Det skal bemærkes at den nuværende forfaldne bygning er bindingsværk med stråtag (ej rød tegl).) Der skal lægges vægt på at der skabes en harmonisk "gårdsplads" med lavere sidebygninger (til garager, træ/flisfyr, træopbevaring, udenomsrum, hobbylandbrug, redskaber m.v.) og et harmonisk, klassisk symmetrisk "stuehus" med udnyttelig tagetage og uden dominerende glaspartier.

Sidelængerne skal modvirke det behov for "småbygninger" til diverse formål, som ellers typisk over tid opstår, når man bor og lever landligt.

Størrelsesforholdet må nærmere arkitektonisk fastlægges så vidt muligt inden for byggefeltet, idet det dog kan være nødvendigt at søge sydvesthjørnet af byggefelt-hjørne flyttet af hensyn til

sidelænge mod øst. Bebygget areal for stuehus ca. 240 m2 og 2 udhusbygninger a ca. 120 m2.

Alt i alt en bebyggelse, som signalerer at være en del af det åbne land/landbrugets byggeskik - med tilknytning til Tirsbæk, og i modsætning til den nærliggende villapark, men tillempet moderne byggeteknik og de beboelsesmæssige krav, som en moderne familie kan stille.

Algreen-Ussing og Slipsager er naturligvis bekendte med, at sagen ikke alene afgøres af Danmarks Naturfredningsforenings Vejle afd., men føler, at man har haft en konstruktiv dialog med DN-Vejle, som jo kender Tirsbæk Gods situation i detaljer. På ovennævte grundlag har Slipsager herefter ladet udarbejde et nyt projekt-forslag, som tager sit udgangspunkt i "gårdudtrykket".

Der vedlægges:

Oversigts- og nivellementsplan i 1:1000 med vejforbindelse til Tirsbækvej. Grundplan i 1:100 og 1:200
Facadeskitser i 1:100 og 1:200

Der er ikke udarbejdet en ny foto-animation af projektet (som er ret bekostelig) , men som det fremgår af tegningsmaterialet er byggeriets højde væsentlig reduceret. Byggeriet vil ikke længere kunne ses fra Tirsbækvej.

Til det reviderede projektforslag bemærkes iøvrigt:

Der er tale om en tre-længet gård med et symmetrisk udtryk og i klassisk stil uden store glaspartier. Sidelængernes størrelse afledes af en garagebygning med plads til 2 biler samt værksted og plads til have/minitraktor m.v. Den anden sidebygning (mod øst) disponeres til fyrrum (fastbrændsels/træpillefyr) med opbevaring samt "stald"-plads til evt. hobby-dyr m.v., som kan holdes inden for de miljømæssige regler gældende for helårsbeboelser i landzone.

Byggeriet vil blive udført i ekstraordinær kvalitet med granitsokkel, granittrappe, zink eller kobbertagrender m.v.

Set i relation til at den eksisterende, forfaldne bygning er opført som bindingsværk og med stråtag, og dermed afviger fra den øvrige boligmasse på Tirsbæk (som enten er rødpudset med røde tegl eller håndstrøget røde mursten med røde tegl), og at man ydermere ikke fra Tirsbæks øvrige boligmasse kan se matriklen, er det bygherrens primære ønske med hensyn til materiale- og farvevalg, at det samlede byggeri kan fremtræde hvidpudset med sort tegl. Alternativt røde håndstrøgne mursten med sort tegl.

Der gøres opmærksom på. at projektet - af hensyn til den overordnede symmetri og helhed - indebærer, at det i januar 2003 fastlagte byggefelt ønskes revideret, således at den nærmest Bredballe Villapark beliggende del af byggefeltet flyttes til det nordøstlige hjørne, af hensyn til den østlige længe-bygnings placering.

Vejle kommune er orienteret om, at den tidligere fremsendte byggeansøgning nu ændres til et mindre omfattende byggeri, og afventer, ligesom ansøgerne, Fredningsnævnets behandling af sagen.

Vi er til rådighed, såfremt der er behov for yderligere oplysninger."

Ansøgningen har været forelagt for Vejle Amt, der har svaret ved brev af 17. september 2003, hvori det hedder:

"Med brev af 3. juli 2003 fremsendte Fredningsnævnet et projekt vedr. udstykning af et areal fra Tirsbæk Gods til bebyggelse med en helårsbeboelse til vores udtalelse til brug for eventuel godkendelse af byggeriet m.m., jf. vilkår herom i nævnets tilladelse af 16. januar 2003.

Som følge af modstand fra Danmarks Naturfredningsforening blev projektet imidlertid tilbagekaldt, jf, nævnets fax af 9 juli 2003.

Nævnet har efterfølgende fremsendt et revideret projekt til udtalelse. Projektet fremgår af

modtaget redegørelse af 11. september 2003 med tilhørende situationsplan udarbejdet af landinspektørfirmaet Jens Bo I/S og bygningstegninger udført af Erik Agerskov (tegninger dateret den 9. september 2003).

Det er vores vurdering, at projektet er i overensstemmelse med de fastsatte vilkår for tilladelsen af 16. januar 2003, både med hensyn til bebyggelsens placering og udførelse samt anlæg af adgangsvej.

Det skal bemærkes, at vi ikke har indvendinger imod eventuel imødekommelse af bygherrens primære ønske om udførelse af byggeriet, så dette fremstår hvidpudset med sort tegltag."

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har ved brev af 1. oktober 2003 meddelt, at man på baggrund af den førte dialog og bebyggelsens placering i det fredede område ikke har yderligere kommentarer.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite har ved brev af 4. oktober 2003 yderligere anført:

"I forbindelse med ovenstående sag er jeg blevet ringet op af medlem af fredningsnævnet, Erik Rasmussen, Vejle, der ønskede en uddybning af lokalkomiteens kommentar af 1. oktober.

Samtalen viste, at fredningsnævnsmedlemmerne og lokalkomiteen øjensynligt har fået tilsendt forskelligt materiale som baggrund for vores udtalelse.

Når jeg i vores kommentar henviser til "den førte dialog", drejer det sig om et møde mellem ansøger, godsejer Hans Henrik Algreen Ussing, landinspektør Ole Buhl og undertegnede, hvor rammegrundlaget for byggeriet blev diskuteret. Herunder kom vi frem til som kompromis under hensyntagen til fredningsdeklarationens ønske om at bevare *"de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov... "*, at

- bygningsudtrykket er den 3-længede "udflyttergård" med en harmonisk gårdsplads
- at materiale- og farvevalget skal give udtryk for tilknytning til Tirsbæk (herunder vandskuret, "Tirsbæk-rødt" murværk)
- at stuehuset skal være klassisk symmetrisk uden dominerende glaspartier.

Lokalkomiteen henstillede på mødet desuden til, at det bebyggede areal blev reduceret i forhold til den oprindelige projektskitse."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kortbilag.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til vilkårene i Fredningsnævnets tilladelse af 16. januar 2003 godkender Fredningsnævnet det nu forelagte byggeri på betingelse af, at materiale- og farvevalget giver udtryk for tilknytning til Tirsbæk, herunder med vandskuret, "Tirsbæk-rødt" murværk og med tag i røde teglsten. Fredningsnævnet godkender samtidig den ansøgte ændring af byggefeltet.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden

bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Vejle Amt, Teknik og Miljø, Landskabsgruppen, Damhaven 12, 7100 Vejle, til Vejle Kommune, Skolegade 1, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ formanden Vagn Kjeldsen, Junker Strangesvej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, Amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

1831.02

Fredningsnævnet for Vejle amt

SCANNET

Landbrugets ByggeRådgivning
Niels Finsensvej 20
7100 Vejle

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
17 NOV. 2003

SKOVOG
FREDNINGSMED

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

Bemærk !
Nyt telefon- og fax nr.

Nævnets j.nr. FVA 51/2003
Vejle Amts j. nr. 8-70-51-8-631-2-03

Fredningen omkring Tirsbæk Gods

14. november 2003

Ansøgning om ændring af vinduestype i fredet facade.

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved brev af 17. september 2003 fra Landbrugets ByggeRådgivning. Sagen er har været forelagt Vejle Amt, som har svaret ved brev af 26. september 2003, hvori det hedder:

"Den 18. september 2003 har Fredningsnævnet anmodet om en udtalelse vedrørende etablering af forsamlingslokaler til lukkede forsamlinger, hvor gæster bespises fra såvel egen som ekstern køkken i en overflødig driftsbygning på ejendommen matr. nr. 1-a m.fl., Tirsbæk Hovedgård, Engum - Tirsbæk Gods.

Ejendommen er omfattet af fredningskendelsen for Tirsbæk Gods og ligger i landzone.

Efter Regionplanen for Vejle Amt ligger ejendommen i et værdifuldt landskab.

Fredningssagen vedrørende Tirsbæk Gods er af Danmarks Naturfredningsforening indbragt for Fredningsnævnet den 23. september 1974. Den 15. august 1977 afsagde Nævnet kendelse i sagen (FVAS nr. 270/1974).

Fredningens formål er at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed bevare værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov.

Fredningskendelsen indebærer bl.a. visse indskrænkninger i ejendommens udnyttelse, idet Fredningsnævnet dog kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt der skønnes at foreligge væsentlige grunde herfor og efter forud indhentet udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening. Der henvises i den forbindelse til stk. 3, punkt h, hvoraf det fremgår, "Der må ikke i eksisterende bygninger eller nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden i den sydlige del af ejendommen kan genåbnes".

Der søges om at etablere "forsamlingslokaler til lukkede forsamlinger, hvor gæster bespises fra såvel egen som ekstern køkken" i den pågældende bygning. Efter ansøgers oplysning vil det betyde, at det er tanken at arrangere private- og firmafester og arrangementer med bespisning.

Bygningen, der skal anvendes til formålet er en tidligere staldbygning på 1168 m2, der nu er overflødig for ejendommens landbrugsdrift. Indvendig skal der etableres festlokaler, og der etableres toiletfaciliteter i hjørnet ind mod gårdanlægget.

Skov- og Naturstyrelsen
J.nr. SN 2001 - 1211 10-0016
Akt. nr. 10 Bl.

Bygningens nuværende vindueshuller bevares, men de nuværende støbejernsvinduer skal udskiftes med nye trævinduer, hver delt i 4 felter og med termoglas.

Det er Amtets vurdering, at den ansøgte ændrede anvendelse af den overflødige staldbygning til restaurationsformål ikke vil være i strid med fredningens formål, jf. stk. 1 i fredningskendelsen, idet bygningen ikke mere anvendes til landbrugsformål og dermed er overflødig for ejendommens landbrugsmæssige drift, og ved at etablere den pågældende restaurationsvirksomhed i bygningen, kan den bevares og vedligeholdes som en del af bygningsmassen til godset.

Efter omstændighederne skal man ikke herfra udtale sig imod det ansøgte."

Sagen har desuden været forelagt for Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, der har svaret ved brev af 25. oktober 2003, hvori det hedder:

"Fredningsnævnet ønsker DNs udtalelse vedr. ændring af vinduestype i en staldbygning, som ønske indrettet til "forsamlingslokale til lukkede forsamlinger, hvor gæster bespises fra såvel egen som eksternt køkken".

Det er vores vurdering, at spørgsmålet om vinduestype alene angår bygningsfredningen, som DN ikke er part i.

Derimod er etableringen af et forsamlingslokale som beskrevet i umiddelbar konflikt med landskabsfredningens § 1, stk. h, der går imod indretning af restauration eller cafeteria i eksisterende eller nye bygninger.

Det er lokalkomiteens holdning, at hvis der udelukkende er tale om et forsamlingslokale, som kan bestilles af lukkede selskaber, og hvis denne funktion *ikke* fremgår af bygningens ydre med facadekendetegn eller påfaldende skiltning, så kan den ændrede anvendelse accepteres.

Vil der derimod blive tale om offentlig markeret restaurationsvirksomhed med fri adgang og åbenlys skiltning, er det vores opfattelse, at det klart vil være i strid med fredningsbestemmelserne."

Landbrugets ByggeRådgivning har i brev af 4. november 2003 til Fredningsnævnet udtalt:

"På baggrund af Deres ønske om en udtalelse vedr. anvendelsen af forsamlingslokale på Tirsbæk Gods fremsendes hermed den af bygherren satte begrænsning på bygningens fremtidige anvendelse og udseende.

Anvendelsen af omhandlende bygning vil afgrænses til forsamlingslokale for lukkede selskaber, hvor der ikke er offentlig adgang.
De ydre omgivelser, samt bygningens facade vil ikke blive skæmmet af påfaldende skiltning, belysning eller lignende markeringer."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kortbilag.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle amt anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til det ansøgte, der ikke skønnes at stride mod fredningens formål. Det er en betingelse for for tilladelsen, at anvendelsen af bygningen begrænses til forsamlingslokale for lukkede selskaber, hvor der ikke er offentlig adgang, og at de ydre omgivelser, herunder bygningens facade vil ikke blive skæmmet af påfaldende skiltning, belysning eller lignende markeringer.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Vejle Amt, Teknik og Miljø, Landskabsgruppen, Damhaven 12, 7100 Vejle, til Vejle Kommune, Skolegade 1, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ formanden Vagn Kjeldsen, Junker Strangesvej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, Amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

REG. NR. 1831.02 SNS

NATURKLAGENÆVNET
FORMANDEN

Frederiksborggade 15, 1360 København K
Tlf. 3395 5700
Fax. 3395 5769
X 400. S=nkn, P=sdn, A=dk400; C=dk
E-mail: nkn@nkn.dk

- 3 NOV. 2004

J.nr.: 03-121/600-0002
MTJ

SCANNET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
5 NOV. 2004

LCS

Afgørelse
i sagen om etablering af en sti
ved Tirsbæk Strand ved Engum i Vejle.

Fredningsnævnet for Vejle Amt har den 4. september 2003 meddelt dispensation, jfr. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til etablering af en sti på matr. Nr. 1o Tirsbæk Hovedgård, Engum. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Vejle Kommune.

Vejle Kommune har søgt om tilladelse til at etablere en kombineret gang og cyklesti igennem Kongeskoven fra strandvejen i Bredballe til Tirsbæk Strand. Stiens rute er skitseret på et kort vedlagt ansøgningen.

En del af stiruten løber gennem fredskov. Ifølge skovloven må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer på fredskovspligtige arealer, medmindre det er nødvendigt for skovdriften. Forbudet kan dog fraviges, når særlige grunde taler for det. Randbøl Statsskovdistrikt har den 4. juni 2003 meddelt tilladelse til det ansøgte. Statsskovdistriktets afgørelse er ikke påklaget.

Fredningsdispensationen
Området er omfattet af fredningskendelse vedrørende fredning af Tirsbæk Gods afsagt af Vejle amts sydlige fredningskreds den 15. august 1977. Ifølge fredningskendelsen har fredningen af Tirsbæk Gods til formål: ".. at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord". Fredningskendelsens § 3

2001-121/10-0016
11

fastsætter en række indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen. Fredningskendelsens § 3, c) fastsætter således: " Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt…". Ifølge § 3 kan der dog dispenseres fra bestemmelserne: "..dog således, at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening".

Vejle Kommune har i sin ansøgning anført, at stien ønskes anlagt for at adskille gående og cyklende trafik fra den kørende trafik.

Vejle Amt har i en udtalelse af 4. juli 2003 anført, at den nuværende vej gennem Kongeskoven fungerer som en del af den kystnære cykelrute til Daugård Strand. Den foreslåede sti skal i nordvest og sydøst nyetableres, mens den på mellemstykket skal følge den eksisterende skovsti. Stiforløbet går igennem den vestligste del af fredningen af Tirsbæk Gods. Vejle Amt har henvist til de i fredningskendelsen § 3 fastsatte indskrænkninger i udnyttelsen af arealerne. Amtet har anført, at det af fredningskendelsen fremgår, at der på et areal nord for stranden og sejlklubbens oplagsplads kan ske frasalg af jord til marina, hvilket indebærer, at man i forbindelse med fredningen har været indstillet på, at dette areal kunne bruges til rekreative formål af offentligheden. Den sydlige del af den nu foreslåede sti løber igennem dette areal.

Vejle Amt har videre i sin udtalelse anført, at stien vil forløbe indenfor 300 m strandbeskyttelseslinjen samt i kanten af et engareal, der er omfattet af naturbeskyttelsesloven. Endelig ligger arealet indenfor internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-habitatområde nr. 67, "Skove langs nordsiden af Vejle Fjord" og EF-fuglebeskyttelsesområde nr. 45 "Skovområde langs nordsiden af Vejle Fjord"). I Vejle Amts regionplan 2001-2013 er området, hvor stien er planlagt, udlagt som særligt værdifuldt naturområde, værdifuldt landskab og kulturhistorisk interesseområde (kulturmiljøområde). Amtet har vurderet, at der er behov for at få adskilt gående og cyklende trafik fra den øvrige trafik mellem Strandvejen og Tirsbæk Strand, idet der i perioder kan være en meget intens trafik ad adgangsvejen til Tirsbæk Strand. Amtet har ikke udtalt sig imod etablering af stien, forudsat at den nyetablerede strækning nærmest Tirsbæk Havn etableres som en udbygning i den eksisterende vejskråning, så det åbne, beskyttede engareal ikke påvirkes i væsentligt omfang. Amtet finder dog, at det kraftigt bør overvejes, om det nordlige nyanlæg gennem lukket skov kan undgås. I stedet kan en eksisterende sti benyttes og udvides. Derved kan et stykke urørt skov bevares i

overensstemmelse med intentionerne i EF-habitatdirektivet vedrørende beskyttelse af de skovfugle, især rovfugle, der er udpegningsgrundlaget for EF-fuglebeskyttelsesområdet.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité for Vejle har i en udtalelse den 10. juli 2003 anført, at lokalkomitéen ikke har indvendinger mod det principielle i at etablere en gang- og cykelsti mellem Strandvejen og Tirsbæk havn. Lokalkomitéen støtter Vejle Amt i dets vurdering og anbefalinger, også hvad angår forslaget om at benytte den eksisterende skovsti på den nordlige del af strækningen.

Vejle Kommune har i en udtalelse den 7. august 2003 udtalt, at kommunen er af den opfattelse, at den af kommunen foreslåede stiføring er den, der bedst fanger både gående og cyklende trafik, som kommer fra henholdsvis fortov, asfalteret vej og busholdeplads nord for stiens begyndelse. Med den af amtet foreslåede linjeføring er der sandsynlighed for, at en større andel af den gående og cyklende trafik stadig vil benytte vejen til den motoriserede trafik, da mennesket af natur er tilbøjelig til at vælge den korteste rute. Den af kommunen foreslåede linjeføring vil endvidere påvirke skovfuglene mindre end den af amtet foreslåede, da det må antages, at den af amtet foreslåede linjeføring vil trække støj og andre gener dybere ind i skoven som følge af færdslen.

Vejle Amt har den 13. august 2003 anført, at cyklende i de to forslag skal ledes bort fra eksisterende vej i samme punkt. Gående, som kommer til stedet med bybus, vil med amtets forslag blive ledt direkte fra busholdepladsen ind på den eksisterende sti uden at skulle ud på den eksisterende vej, dvs. en kortere og mere sikker vej. I forhold til forstyrrelse af skovens fugle vil forstyrrelsen fra gående eller cyklende være ens, om man vælger den ene eller den anden løsning. Der er trods alt ikke langt mellem de to tracéer. Amtets forslag opererer med brug af en eksisterende sti. Det betyder, at anlæggelsen ikke vil få indflydelse på skoven. Kommunens forslag kræver fældning af eksisterende fredsskov og anlæg og befæstelse af en ny stistrækning. Uanset hvilken løsning, der vælges, vil en stor del af den cyklende trafik efter amtets opfattelse fortsat komme til at gå ad den eksisterende vej.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet for Vejle Amt har ved sin afgørelse af 4. september 2003 meddelt dispensation, jfr. Naturbeskyttelsesloven § 50, stk. 1, til den ansøgte stiføring med den ændring, at stien på sit nordlige

forløb skal følge den eksisterende skovsti som foreslået af Vejle Amt, da Fredningsnævnet kan tiltræde, at dette forløb vil give den mindste forstyrrelse af skoven.

Vejle Kommunes klage.
Klagen angår det stillede vilkår om ændret stiforløb i forhold til kommunens ansøgning. Vejle Kommune har i sin klage fastholdt sine tidligere anførte synspunkter. Kommunen har med henvisning til, at det område, hvor stien ønskes etableret, er udpeget som fuglebeskyttelses- og habitatområde, anført, at området er udlagt for at beskytte henholdsvis hvepsevåge og isfugl. Isfuglen må antages at opholde sig omkring den bæk, der løber ud i nærheden af godset, hvorfor stien ikke kan have indflydelse herpå. For hvepsevågens vedkommende må mest mulig ro være fremmende for artens mulighed for at yngle. Vejle Kommune mener fortsat, at den af kommunen foreslåede linjeføring vil medføre mindst gene, da støj fra gående og cyklende trafik vil være samlet i en tracé i stedet for at blive delt ud på to.

Kommunen har videre anført, at besøgende, der kommer med bus, kan gå direkte via busholdeplads ind på sti, og derfor ikke, som hævdet af amtet, skal ud på eksisterende vej med den af kommunen foreslåede linjeføring.

Afgørelse
Naturklagenævnets formand har på nævnets vegne, jf. naturbeskyttelseslovens § 81, stk. 3, truffet følgende afgørelse.

Nærværende afgørelse vedrører alene den af Fredningsnævnet for Vejle Amt meddelte dispensation fra fredningen ved Tirsbæk Gods, jfr. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, såfremt det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Formålet med fredningen er: ".. at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord". Naturklagenævnet finder ikke at den meddelte dispensation er i strid med fredningens formål.

Med hensyn til stiføringen på den nordlige del af arealet finder Naturklagenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte Fredningsnævnet for Vejle Amts vurdering, der tager udgangspunkt i Vejle Amts udtalelse i sagen, som Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité har tilsluttet sig, om at stiføringen på ca. 50 m af den nordlige strækning bør følge en eksisterende sti. Der er herved lagt vægt på, at benyttelsen af den eksisterende stiføring indebærer et mindre indgreb i arealet. Det af Vejle Kommune anførte kan ikke føre til et andet resultat.

På denne baggrund stadfæstes Fredningsnævnet for Vejle Amts dispensation af 4. september 2003 på de anførte vilkår.

Per Schou Christiansen / Michael Trier Jacobsen

Viceformand Fuldmægtig

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88. stk. 1.

REG. NR 1831.02

Fredningsnævnet for Vejle amt

SCANNET

Brahe & Partnere
Arkitektfirma AS
Lillebælts Allé 18
7000 Fredericia

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
[illegible] 2005

FAX 7620 6640

Nævnets j.nr. FVA 50/2003

Fredningen omkring Tirsbæk Gods

21. marts 2005

Ansøgning om etablering af gæsteværelse/depotrum i loftsetagen til tidligere tilladt ny bebyggelse inden for fredningen omkring Tirsbæk Gods

Den 16. januar 2003 gav Fredningsnævnet tilladelse til udstykning på med henblik på bebyggelse af et areal, hvorpå der lå en faldefærdig landarbejderbolig på nærmere vilkår.

Den 14. oktober 2003 godkendte Fredningsnævnets et konkret byggeprojekt.

Ved brev af 18. marts 2005 har De forespurgt om Fredningsnævnets holdning til følgende:

"Det er vort ønske at ansøge Vejle Kommune om tilladelse til etablering af gæsteværelse/ depotrum i loftsetagen på den ene af bygningsanlæggets 2 sidefløje. Forinden denne ansøgning, ønsker vi for god ordens skyld at få vurderet, om nævnet skal høres omkring dette, og i så skal jeg anmode om en godkendelse heraf.

Den påtænkte udnyttelse vil ske inden for de bygningsrammer, som de er godkendt og under opførelse, og vil ikke give anledning til ændringer i bygningens ydre, hverken størrelse eller udformning, idet de kobberbelagte pyntekviste giver tilstrækkeligt dagslys.

Indretningen vil blive udført med let flyttelige gipspladevægge.

Jeg skal samtidig påpege, at vi har valgt at foreslå ovennævnte indretning i den sidefløj, som vender bort fra naboejendommen så ingen bliver generet af yderligere indkig.

....."

Det er min opfattelse, at etablering af gæsteværelse/depotrum i loftsetagen som beskrevet er omfattet af den allerede givne tilladelse. Fredningsnævnet skal derfor ikke give yderligere tilladelse.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Vejle Amt, Teknik og Miljø, Landskabsgruppen, Damhaven 12, 7100 Vejle, til Vejle Kommune, Skolegade 1, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite

2201-1211/10-0016
12

v/ formanden Vagn Kjeldsen, Junker Strangesvej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
formand

REG. NR. 1831.02

Fredningsnævnet for Vejle amt

Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S
Landinspektør Ole D. Buhl
Fredericiavej 16
7100 Vejle

SCANNET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
27 JULI 2006

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Nævnets j.nr. FVA 22/2006
Deres j.nr. 2006.0114

Fredningen af Tirsbæk Gods

26. juli 2006

Ansøgning om udstykning af areal omkring tidligere skovfogedbolig inden for fredningen omkring Tirsbæk Gods

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet den 11. maj 2006. Fredningsnævnet har forelagt sagen for Vejle Amt, der har svaret ved af 21. juni 2006, hvori det hedder:

"Nævnets j.nr. FVA 22/2006

Fredningsnævnet har anmodet om en udtalelse vedrørende ansøgning om udstykning af en parcel fra matr.nr. 1 a m.fl., Tirsbæk Hovedgård, Engum, beliggende Tirsbækvej 133 - Tirsbæk Gods

Ejendommen er omfattet af fredning af Tirsbæk Gods.

Efter Regionplanen for Vejle Amt er ejendommen omfattet af Naturbeskyttelseslovens bestemmelser vedrørende strandbeskyttelseslinie og skovbyggelinie.

Fredningsnævnet har afsagt kendelse den 15. august 1977. Fredningsnævnet er påtaleberettiget.

Der søges om tilladelse til at udstykke en parcel på ca. 1.35 ha omkring eksisterende bygningslod i godsets sydøstlige hjørne, Skovgården. Der agtes ikke opført ny bebyggelse eller iværksat fysiske ændringer i terrænet.

Af fredningsbestemmelsen pkt. 1 og 2 fremgår det "fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

Fredningsnævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening".

Der ses ikke herfra at være fredningsmæssige betænkeligheder ved det ansøgte. Man skal ikke herfra udtale sig imod det ansøgte.

Det skal bemærkes, at der hermed ikke er taget stilling efter de ovennævnte bestemmelser i

SNS-121-00241

Naturbeskyttelsesloven."

Fredningsnævnet har tillige forelagt ansøgningen for Danmarks Naturfredningsforening. Lokalkomiteen har ved brev af 27. juni 2006 svaret, at man ingen indvendinger har mod udstykningen, forudsat at den - som beskrevet - stadig er underlagt fredningsdeklarationens bestemmelser.

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle amt anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til det ansøgte, der ikke skønnes at stride mod fredningens formål.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandling af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Vejle Amt, Teknik og Miljø, Plangruppen, Damhaven 12, 7100 Vejle (j.nr. 8.70.51.8-171), til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, , til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
nævnsformand

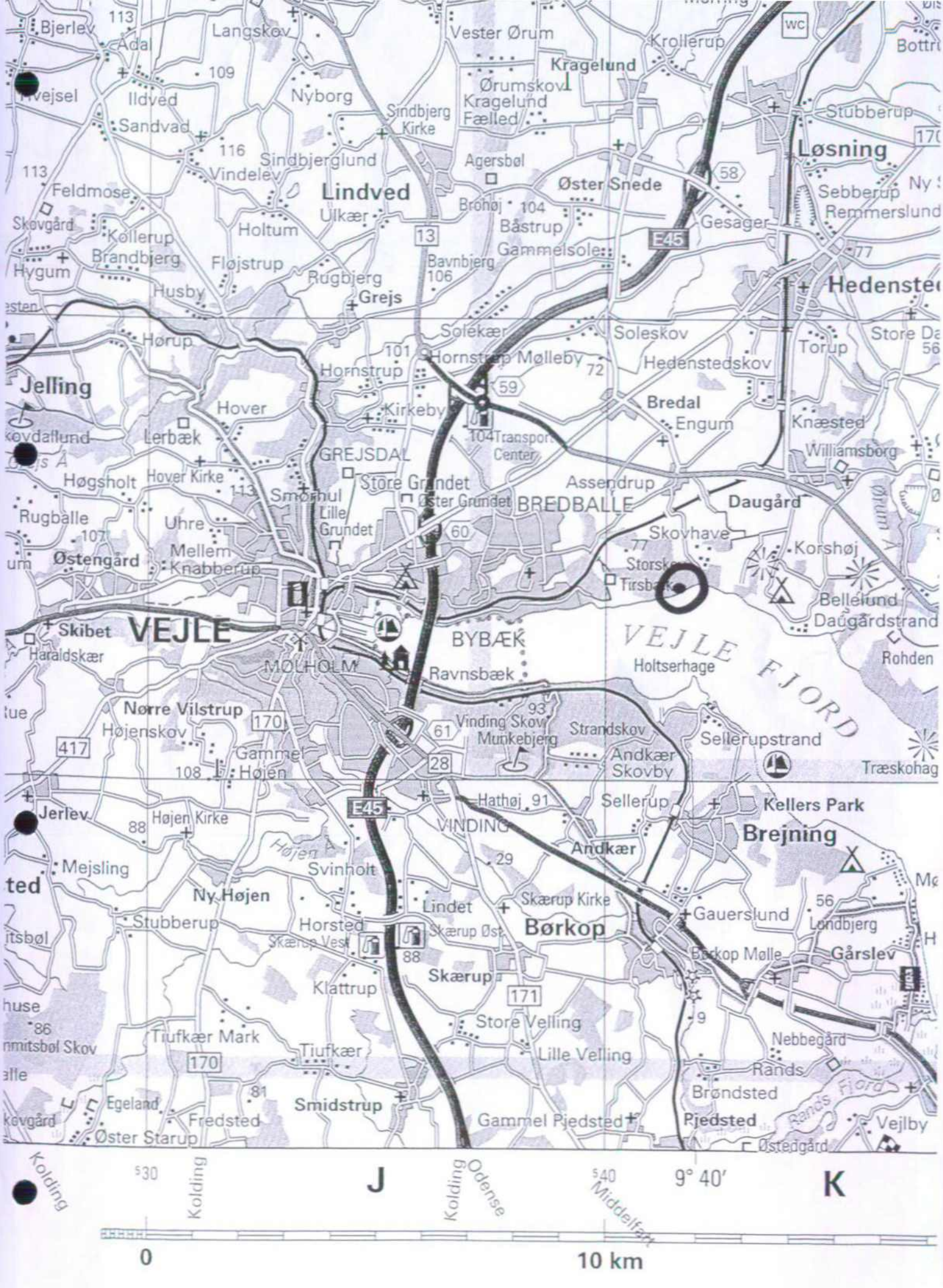
Bjerlev
Ådal
Langskov
Vester Ørum
Krollerup
Kragelund
Ørumskov
Kragelund Fælled
Hvejsel
Ildved
Nyborg
Sindbjerg Kirke
Sandvad
Stubberup
Løsning
Sindbjerglund
Agersbøl
Vindelev
Lindved
Øster Snede
Feldmose
Ulkær
Brohøj
Sebberup
Remmerslund
Skovgård
Kollerup
Holtum
Båstrup
Gesager
Brandbjerg
Gammelsole
Fløjstrup
Bavnbjerg
Hygum
Rugbjerg
106
Husby
Grejs
Hedenstec
Hørup
Solekær
Soleskov
Store Da
Torup
Hornstrup Mølleby
Hornstrup
Hedenstedskov
Jelling
Kirkeby
Bredal
Hover
Engum
Knæsted
Lerbæk
104 Transport Center
GREJSDAL
Williamsborg
Høgsholt
Hover Kirke
Store Grundet
Assendrup
Smørhul
Øster Grundet
BREDBALLE
Daugård
Rugballe
Lille Grundet
Uhre
Skovhave
Mellem Knabberup
Østengård
Korshøj
Bellelund
Skibet
VEJLE
BYBÆK
VEJLE FJORD
Daugårdstrand
Haraldskær
MØLHOLM
Holtserhage
Rohden
Ravnsbæk
Nørre Vilstrup
Vinding Skov
Strandskov
Sellerupstrand
Højenskov
Munkebjerg
Andkær Skovby
Gammel Højen
Træskohag
Jerlev
Hathøj
Sellerup
Kellers Park
Højen Kirke
VINDING
Brejning
Mejsling
Andkær
Svinholt
Ny Højen
Lindet
Skærup Kirke
Stubberup
Horsted
Skærup Øst
Børkop
Gauerslund
Skærup Vest
Børkop Mølle
Gårslev
Skærup
Klattrup
Store Velling
Tiufkær Mark
Nebbegård
Tiufkær
Lille Velling
Rands
Brøndsted
Egeland
Smidstrup
Fredsted
Gammel Pjedsted
Pjedsted
Vejlby
Øster Starup
Østedgård
Kolding
J
K
9° 40′
Kolding
Kolding
Odense
Middelfart
0
10 km

REG.NR. 7031.02

Fredningsnævnet for Vejle amt

SCANNET

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Naturgruppen
Damhaven 12
7100 Vejle

FREDNINGSNÆVNET

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
15 SEP. 2006

Nævnets j.nr. FVA 39/2006
Deres j.nr. 8.70.51.8-175

Tirsbæk Gods

14. september 2006

Ansøgning om oprensning af voldgrav ved Tirsbæk Gods

Sagen er indbragt for Fredningsnævnet ved Vejle Amts brev af 27. juni 2006, hvori det hedder:

" Hans Henrik Algreen-Ussing har telefonisk anmodet om at få en fornyet tilladelse til oprensning af sand og slam fra voldgraven ved Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet gav den 19. august 1996 tilladelse til oprensningen og til etablering af et sandfang i Tirsbækken lige nord for og opstrøms voldgraven, så fremtidig tilledning af materiale til voldgraven reduceres.

Hans Henrik Algreen-Ussing anmoder om at få en tilladelse på tilsvarende betingelser, da den gamle tilladelse må anses for forældet, til trods for, at det ikke fremgår af Fredningsnævnets tilladelse fra 1996. Der er nu fundet midler til at foretage oprensningen, som ønskes foretaget i august 2006, hvorfor

Hans Henrik Algreen-Ussing anmoder om en hurtig sagsbehandling.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods (FVAS nr. 270/1974), og ligger i landzone. Efter Regionplanen for Vejle Amt ligger voldgraven i naturområde, og er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det samme gælder vandløbet Tirsbækken, hvor sandfanget ønskes lavet. Desuden ligger ejendommen i værdifulde landskaber inden for kystnærhedszonen. Den ligger også i kulturmiljøområde og i internationalt naturbeskyttelsesområde (EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-habitatområder).

Det oprensede materiale ønskes planeret ud i et tyndt lag på markarealer nord for voldgraven. Disse arealer er i regionplanen udlagt som jordbrugsarealer: En lille del ønskes benyttet til at retablere en lille, privat grusgrav vest for voldgraven.

Oprensningen og sandfanget kræver tillige tilladelse fra amtet efter naturbeskyttelsesloves § 3. Også her er det en fornyet tilladelse fra tidligere ansøgning.

Der ses derfor ikke herfra at være fredningsmæssige betænkeligheder ved det ansøgte, da der er tale om udførelsen af et projekt, som allerede er blevet accepteret tidligere."

Ansøgningen er fremsendt flere gang pr. e-mail, som Fredningsnævnet beklageligvis ikke ses at have modtaget.

SNS-121-00241
2

Som det fremgår er der tale om en ansøgning om benyttelse af en tidligere meddelt, men forældet tilladelse.

Fredningsnævnet har derfor efter omstændighederne undladt at høre Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite.

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle amt anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til det ansøgte, der ikke skønnes at stride mod fredningens formål.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandling af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, , til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
nævnsformand

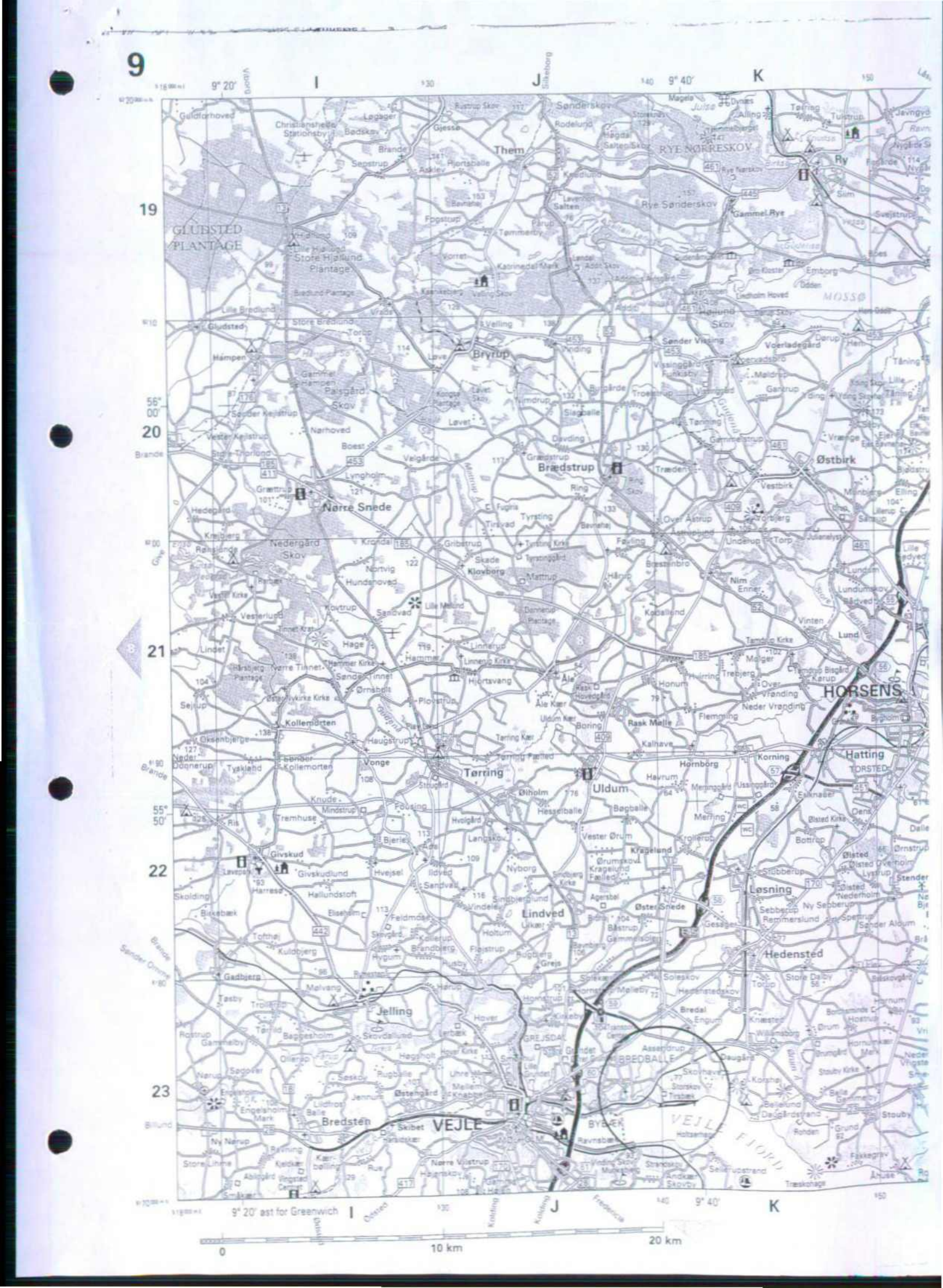
9
I
J
K
9° 20'
9° 40'
19
20
21
22
23
56° 00'
55° 50'
GLUDSTED PLANTAGE
Store Hjallund Plantage
Gludsted
Hampen
Bryrup
Nørre Snede
Brædstrup
Them
Rye Nørreskov
Rye Sønderskov
Ry
Gammel Rye
Østbirk
Horsens
Hatting
Torsted
Tørring
Uldum
Lindved
Løsning
Hedensted
Jelling
Bredsten
Vejle
Vejle Fjord
Bredballe
Givskud
Kollemorten
Rask Mølle
Korning
Lund
Tørring Kær
Ål
Ål Kær
Ørnsbølt
Hjortsvang
Hornborg
Ny Sebberup
Sebberup
Stubberup
Ølsted
Ølholm
Vester Ørum
Krageland
Nyborg
Lindved Kær
Øster Snede
Sønderskov
Rodelund
Magelø
Dynæs
Alling
Tørring
Tulstrup
Javngyd
Rye Nørreskov
Rye Nørskov
Gammel Rye
Svejstrup
Emborg
Mosso
Ådden
Ladholm Hoved
Sønder Vissing
Voerladegård
Tåning
Gammelstrup
Vrænge
Vestbirk
Mønberg
Elling
Illerup
Sønder Kejlstrup
Vester Kejlstrup
Nørhoved
Boest
Velgårde
Lyngholm
Grædtrup
Hedegård
Nedergård Skov
Krejberg
Rønslinde
Gribstrup
Skade
Klovborg
Mattrup
Tyrsting
Tirsbæk
Fugtris
Ring
Træden
Over Åstrup
Underup
Torp
Julianelyst
Nim Enge
Lundumskov
Lundum
Vinten
Tørring Kirke
Hage
Hammer
Hammer Kirke
Linnerup
Linnerup Kirke
Sønder Tinnet
Vester Tinnet
Hårsbjerg Plantage
Sejlup
Kollemorten
Haugstrup
Vonge
Tyskland
Nedre Døjnerup
Øksenbjerge
Knudemindstrup
Tremhuse
Ris
Givskudlund
Hvejsel
Ildved
Sandvad
Hallundstoft
Harresø
Lavesen
Skolding
Birkebæk
Tofthøj
Kuldbjerg
Gadbjerg
Tøsby
Trollerup
Rostrup
Gammelby
Bøggesholm
Skovdalund
Lerbæk
Høgsholt
Engelsholm
Mark
Balle
Lildhøj
Jennum
Østergård
Rugbølle
Søskov
Uhre Mølle
Knabberup
Ny Nørup
Store Uhre
Kærbølling
Rue
Nørre Vilstrup
Hejlskov
Skibet
Vejlefjordskolen
Ravnsbjerg
Vejle Fjord
Holtsmark
Strandskov
Andkær
Skovby
Selle Vadestrand
Træskohage
Åhuse
Ro
Hedensted Skov
Soleskov
Horsnæs
Mølleby
Bredal
Engum
Knæsted
Wilhelmsborg
Daugård
Skovhave
Storskov
Tirsbæk
Daugårdsgrund
Ballelund
Stouby
Stouby Kirke
Grund
Rohden
Fiskegrav
Ørum
Ørum Mark
Hornskær
Nedre Vingsted
Sønder Aldum
Ny Sebberup
Remmerslund
Gesager
Ølsted Kirke
Ølsted Nederholt
Ølsted Overholt
Lysstup
Stender
Dalle
Ørnstrup
Bottrup
Merring
Engsgård
Ussinggård
Falknæser
Havrum
Mergingård
Kalhave
Flemming
Neder Vrønding
Over Vrønding
Trebjerg
Honum
Tørring Præstegård
Tørring Præstegård
Ål Hovedgård
Uldum Kær
Boring
Kabalmose
Kabalmose
Bavnehøj
Føvling
Bæstrupbro
Hårup
Tyrsting Kirke
Tyrstinggård
Fugtris
Tirsbæk
Ring
Træden
Grædstrup
Gammelstrup
Vestbirk
Mønberg
Elling
Illerup
Julianelyst
Underup
Torp
Lundumskov
Lundum
Vinten
Tørring Kirke
Tørring Bisgård
Karup
Vrønding
Neder Vrønding
Over Vrønding
Trebjerg
Honum
Rask Mølle
Flemming
Kalhave
Korning
Hatting
Torsted
Hornborg
Havrum
Mergingård
Ussinggård
Falknæser
Merring
Engsgård
Ølsted Kirke
Ølsted
Ølsted Overholt
Lysstup
Stender
Dalle
Ørnstrup
Bottrup
Sebberup
Ny Sebberup
Stubberup
Remmerslund
Gesager
Sønder Aldum
Ølholm
Vester Ørum
Krageland
Ørumskov
Krageland Fælled
Nyborg
Sindbjerg Kirke
Sindbjerglund
Agersbøl
Øster Snede
Lindved Kær
Lindved
Bøgballe
Hesselballe
Uldum
Tørring
Haugstrup
Vonge
Tyskland
Nedre Døjnerup
Øksenbjerge
Knudemindstrup
Tremhuse
Ris
Givskudlund
Hvejsel
Ildved
Sandvad
Hallundstoft
Harresø
Lavesen
Skolding
Birkebæk
Tofthøj
Kuldbjerg
Gadbjerg
Tøsby
Trollerup
Rostrup
Gammelby
Bøggesholm
Skovdalund
Lerbæk
Høgsholt
Engelsholm
Mark
Balle
Lildhøj
Jennum
Østergård
Rugbølle
Søskov
Uhre Mølle
Knabberup
Ny Nørup
Store Uhre
Kærbølling
Rue
Nørre Vilstrup
Hejlskov
Skibet
Vejlefjordskolen
Ravnsbjerg
Vejle Fjord
Holtsmark
Strandskov
Andkær
Skovby
Selle Vadestrand
Træskohage
Åhuse
Ro
Hedensted Skov
Soleskov
Horsnæs
Mølleby
Bredal
Engum
Knæsted
Wilhelmsborg
Daugård
Skovhave
Storskov
Tirsbæk
Daugårdsgrund
Ballelund
Stouby
Stouby Kirke
Grund
Rohden
Fiskegrav
Ørum
Ørum Mark
Hornskær
Nedre Vingsted
Sønder Aldum
9° 20' øst for Greenwich
0
10 km
20 km

Fredningsnævnet for Vejle amt

REG. NR. 1831.02

Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S
Landinspektør Ole D. Buhl
Fredericiavej 16
7100 Vejle

SKAL KASSERES

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Nævnets j.nr. FVA -45/2006
Deres j.nr. 2006.0114

21. november 2006

Fredningen af Tirsbæk Gods

Ansøgning om tilladelse til opførelse af aftægtsbolig inden for fredningen af Tirsbæk Gods

Ansøgningen er modtaget med brev af 29. september 2006 fra landinspektør Ole D. Buhl. I brevet anføres:

"Vedr. : Tirsbæk Gods - fredningen ved Vejle Fjord
Generationsskifte på Tirsbæk Gods - aftægtsbolig

På vegne af ejerne af Tirsbæk Gods, godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing og moderen Vibeke Algreen-Ussing ansøges hermed om tilladelse fra Fredningsnævnet til opførelse af en aftægtsbolig på Tirsbæk til brug for Henrik og Vibeke Algreen-Ussing (Hans Henriks forældre), jf. nedenstående nærmere beskrivelse og vedlagte kortbilag og bygningstegninger.

Ønsket om den nævnte aftægtsbolig har været drøftet med formanden for lokalkomiteen for Naturfredningsforeningen i Vejle, Vagn Kjeldsen, idet naturfredningsforeningen har en selvstændig veto-ret i forhold til fredningen. Nærværende ansøgning forudsættes naturligvis forelagt Naturfredningsforeningen via Fredningsnævnet.

Sagen vil endvidere efterfølgende blive forelagt Vejle kommune i forhold til planloven, idet sagen her ønskes behandlet efter planlovens regler om ret til opførelse af aftægtsboliger på større landbrugsejendomme (jf. ændringerne af planloven i 2002). Disse regler forhindrer i øvrigt en efterfølgende udstykning af en aftægtsbolig, således at denne kan ejes og finansieres selvstændigt. Aftægtsboligens nøje sammenhæng med Tirsbæk Gods - økonomisk og funktionelt sikres hermed.

I første omgang søges dog afklaret, om opførelse af en aftægtsbolig kan godkendes i forhold til fredningen

Der er nedenfor nærmere redegjort for baggrunden for ansøgningen, herunder de helt specielle forhold for Tirsbæk Gods.

Tirsbæk Gods situation/baggrund for ansøgningen

Siden 1999 har Hans Henrik Algreen-Ussing været ejer af 3/4 af Tirsbæk Gods, mens den sidste 1/4 ejes af moderen Vibeke Algreen-Ussing. Hans Henrik Algreen-Ussing har 2 søstre, Charlotte Stevenson som er bosat i England og Alette Algreen-Ussing som i dag bor i til

SNS-121-00241
3

leje på Tirsbæk sammen med sin familie (og som planlægger at flytte til Skovgården, jf. ansøgning til fredningsnævnet af 08.05.2006 - FVA 22/2006).

I forbindelse med afslutning af generationsskifte på godset, hvorved Hans Henrik Algreen-Ussing overtager den sidste 1/4 af godset fra sin moder er der i familien et stort ønske om, at Henrik og Vibeke Algreen-Ussing kan fraflytte den store hovedbygning på Tirsbæk, og bosætte sig i en passende bolig i nærhed til Tirsbæk Gods.

Den nuværende bolig på hovedbygningen på Tirsbæk Gods er på ikke mindre end 1600 m2.

Ombygning af eksisterende boliger (tidligere medarbejderboliger, som nu udlejes) vil efter familiens mening ikke kunne gennemføres uden at spolere det oprindelige udtryk omkring Tirsbæk. Der er et stort ønske om en vis afstand fra hovedbygningen og miljøet her, som også præges af dele af driftsbygningernes udlejning til bl. a. kontorformål, landbrugsdriften m.v., men samtidig med en tilknytning til Tirsbæks "kerneområde" - som er beliggende mellem jernbanen og fjorden - og en tilknytning til den lidt spredte bebyggelse bestående af tidligere landarbejderboliger og driftsbygninger ("kornmøllen", "smedien", "bageriet" ... m.fl. jf kortbilaget). En bebyggelse, hvor hver del har sin egen historie, og hvor historien nu ønskes fortsat ved at sætte et nyt "mærke" for den tid vi lever i i dag - og med størst mulig respekt for det historiske Tirsbæk, som møder os på stedet.

Bebyggelsen ønskes placeret som angivet på vedlagte fotoplan - på et plateau ret tæt ved jernbanen, hvorfra der er en fin udsigt over "kerneområdet", men hvor bebyggelsen på den anden side ikke vil virke dominerende idet den ligger tilbagetrukket fra vejforløbene og med "ryggen" mod jernbanen og skovbevoksning.

Bebyggelsen ønskes endvidere opført i en stil, materiale og farvetone, som harmonerer med og følger det historiske Tirsbæk. Der henvises til vedlagte facadetegninger.

Bebyggelsens grundplan på ca. 220 m2 giver mulighed for en statelig beboelse med delvis kælder og udnyttet tagetage.

Ansøgerne er gerne til rådighed for en besigtigelse på stedet og indgår gerne i en evt. dialog vedr. detaljer omkring projektets nærmere udformning.

Jeg er til rådighed, hvis der er spørgsmål eller kommentarer til det fremsendte."

Fredningsnævnet har forelagt ansøgningen for Vejle Amt, der har svaret følgende ved brev af 31. oktober 2006:

"Fredningsnævnet har anmodet om en udtalelse vedrørende ansøgning om opførelse af aftægtsbolig på Tirsbæk Gods.

Ejendommen er omfattet af fredningskendelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods. Fredningsnævnet er påtaleberettiget og Fredningsnævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

Der søges om tilladelse til at opføre en aftægtsbolig i tilknytning til Tirsbæk Gods til Henrik og Vibeke Algreen-Ussing. Ansøgningen er begrundet i, at "i forbindelse med afslutning af generationsskifte på godset, hvorved Hans Henrik Algreen-Ussing overtager den sidste 1/4 af godset fra sin moder er der i familien et stort ønske om, at Henrik og Vibeke Algreen-Ussing kan fraflytte den store hovedbygning på Tirsbæk og bosætte sig i en passende nærhed til Tirsbæk Gods".

Det fremgår videre, at ombygningen af eksisterende boliger (tidligere medarbejderboliger, som nu udlejes) vil efter familiens mening ikke kunne gennemføres uden at spolere det oprindelige udtryk omkring Tirsbæk. Der er et stort ønske om en vis afstand fra hovedbygningen og miljøet her, som også præges af at dele af driftsbygningerne er udlejet til bl.a. kontorformål, landbrugsdriften m.v

Bebyggelsen ønskes placeres på et plateau tæt ved jernbanen, hvorfra der er fin udsigt over "kerneområdet" og hvor bebyggelsen vil ligge tilbagetrukket fra vejforløbene og med

"ryggen" mod jernbanen og skoven. Bebyggelsens grundplan er på ca. 220 m2 og dertil kommer udnyttet tagetage og delvist udnyttet kælder.

Af fredningsbestemmelsens pkt. 1 og 2 fremgår det "fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

Af kendelsens § 3 fremgår, at "ved fredningen pålægges indskrænkninger i udnyttelse af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge". Det fremgår videre, at nye landbrugsbygninger i øvrigt, herunder landarbejderboliger, skal opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.

Amtets udtalelse:
Det er Amtets vurdering, at der ikke er behov for en ny aftægtsbolig/landarbejderbolig, da der er medarbejderboliger på godset, som er udlejet og dermed ikke bruges i forbindelse med godsets drift.

Der ses således ikke at være vægtige grunde til at dispensere fra bestemmelsen om, at nyt boligbyggeri ikke er tilladt. Endvidere kan der henvises til, at godset ligger meget bynært, hvilket giver familien mulighed for at bosætte sig i en passende bolig i byen og alligevel være tæt på godset."

Fredningsnævnet har videre forelagt sagen for Danmarks Naturfredning, hvis lokalkomite den 9. november 2006 har svaret:

"Fredningsnævnet anmoder om en udtalelse om ovennævnte sag fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle.

Lokalkomiteen har af Tirsbæk Gods som nævnt i følgebrevet været inviteret til en drøftelse af et muligt byggeri af den beskrevne aftægtsbolig. På mødet gav undertegnede udtryk for, at lokalkomiteen principielt så med skepsis på et sådant byggeri på baggrund af fredningsdeklarationens bestemmelser - uanset den arkitektoniske tilpasning og en forståelse for familiens bevæggrunde.

Idet det er lokalkomiteens opfattelse, at der allerede er en tilstrækkelig volumen i den eksisterende bygningsmasse på godset, og at der er tale om en helt ny bebyggelse uden tæt tilknytning til de nuværende bygninger, mener vi ikke, at der er tilstrækkelig baggrund for en dispensation fra deklarationens bestemmelser. Lokalkomiteen følger således Vejle Amts indstilling."

Om ejendommens beliggenhed henvises til vedlagte kort.

Fredningsnævnets afgørelse:

Under henvisning til det af Vejle amt anførte meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, **afslag på** dispensation til det ansøgte, der skønnes at stride mod fredningens formål.

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 12. Klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet for Vejle amt, Domhusgade 24, 6000 Kolding, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De

indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandling af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

Andre myndigheders tilladelse kan være nødvendig.

Kopi af denne skrivelse er sendt til godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vibeke Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, til Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Vagn Kjeldsen, Junker Stranges Vej 19, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, , til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Med venlig hilsen

Preben Bagger
nævnsformand

REG.NR. 18302

SCANNET

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

J. nr. 31/2007: Ansøgning fra Michael Slipsager, Tirsbækvej 191, 7100 Vejle, om dispensation til at befæste en grusvej over ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård med græsarmeringssten.

Michael Slipsager har ansøgt fredningsnævnet om dispensation fra kendelsen om fredning af Tirsbæk gods, afsagt den 15. august 1977, til at befæste grusvejen fra Tirsbækvej op til ejendommen Tirsbækvej 191, Vejle, med græsarmeringssten. Grusvejen løber over ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum sogn, der tilhører godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing. Det fremgår af ansøgningen, at grusbelægningen på vejen skylles væk under voldsomme skybrud. Michael Slipsager ønsker derfor at befæste grusvejen med græsarmeringssten med huller eller riller, hvorpå der lægges et lag løst grus; hullerne eller rillerne i græsarmeringsstenene vil ifølge Michael Slipsagers oplysninger holde på gruslaget ved kraftigt nedbør.

Fredningsnævnet har besigtiget grusvejen torsdag den 15. november 2007 og har efterfølgende indhentet en udtalelse fra Hans Henrik Algreen-Ussing.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Michael Slipsager afslag på ansøgningen.

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods med det formål

> "at sikre og bevare "Tirsbæk gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord".

Kendelsen vedrører cirka 390 ha jord omkring Tirsbæk gods og omfatter blandt andet ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum sogn.

Fredningssagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og med tiltræden af den daværende ejer af Tirsbæk gods, kammerherreinde Adda Nedergaard, som havde tilbudt en frivillig fredning uden krav om erstatning.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 3, at

> "Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

Bls-121-00118 akt 5

...

c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. Gravning af grus til godsets eget brug kan ske ved "Skovgaard" og "Overmarken..."

I 2003 meddelte Fredningsnævnet for Vejle amt dispensation til, at ejeren af Tirsbæk gods måtte udstykke en byggegrund fra ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, og at der måtte opføres et hus på den udstykkede grund. Fredningsnævnet begrundede dispensationen med, at arealet i forvejen var bebygget, så den ansøgte udstykning ikke skønnedes at stride mod formålet med fredningen. Fredningsnævnet fastsatte følgende vilkår for dispensationen:

"...

at det konkrete byggeprojekt forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse med henblik på byggeriets indpasning i herregårdslandskabet blandt andet med hensyn til bebyggelsens omfang, byggestil, materiale - og farvevalg samt den konkrete placering inden for byggefeltet under hensyn til byggeriets karakter, og

at adgangsvejen anlægges som en befæstet grusvej i en samlet bredde for hele "vejkassen" på højst 5 meter, at der ikke etableres belysning langs vejen, og at vejens endelige forløb forelægges Fredningsnævnet til forhåndsgodkendelse.

..."

Michael Slipsager købte den udstykkede grund, der nu er blevet matrikuleret som matr. nr. 1 aa Tirsbæk Hovedgård, Engum. Grunden ligger ovenfor Tirsbækvej. Michael Slipsager har anlagt en grusvej fra Tirsbækvej over ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, der på dette sted er en stærkt kuperet mark med fald mod nord, op til matr. nr. 1 aa smst.

I et brev af 28. juni 2007 til fredningsnævnet har Michael Slipsager ansøgt om tilladelse til at befæste grusvejen med belægningssten.

Michael Slipsager har blandt andet anført i brevet:

"...

Èn af betingelserne var, at vejen skulle følge terrænet, men da vi har en meget kraftig stigning på marken op til huset, blev vejen anlagt i det område, med den mindste stigning, men til trods for det, har vejen stadig en meget kraftig stigning på 16 %.

Fredningsnævnet har afgjort, at vejen skal være en befæstet grusvej, hvilket også var i fuld overensstemmelse med, hvad vi gerne ville have, så det var alt sammen vældig fint. Vi fik mulighed for at etablere en vej på 5 meter, den blev imidlertid kun 4 meter i bredden.

September sidste år havde vi et regulært skybrud i Vejle, som medførte store oversvømmelser i byen, og som også medførte, at vores nyanlagte vej, nærmest skyllede væk. Dette på trods af, at vi havde lagt dræn ned og lavet grøfter, for at trække vandet

væk fra vejen. Vejen blev imidlertid repareret med nye læs af stabilt grus, vejtromler, vejhovl og andet stort maskineri. Vejen har fungeret fint, indtil for et par dage siden, hvor et nyt kraftigt regnvejr har ramt området. Vi havde en gummiged ude forleden dag, som rettede vejen op igen, og i den forbindelse talte jeg med entreprenøren, Ejvind Larsen, og konklusionen er desværre at vi nok må indstille os på, flere kraftige og kortvarige regnbyger/skybrud i fremtiden.

I bestræbelserne på at få vejen til at følge landskabet, har vejen desværre den ulempe at vandet fra markerne løber ned på vejen og med det kraftige fald, skyller vejen hele tiden ned mod Tirsbækvej, så desværre ser det ud til at vores vejproblem vil være et oftere og oftere tilbagevendende problem.

Jeg vil høre om jeg kan få tilladelse til, i stedet for at befæstet grusvej, at få brolæggere til at anlægge en belægningssten som farvemæssigt ikke vil afvige markant fra den nuværende gråbrune grusvej. Dette skal naturligvis gøres efter den eksisterende vej, i samme niveau og samme bredde. Med en fast belægning, vil vejen sagtens kunne tage de store vandmasser som kommer ned ved kortvarige skybrud..."

Michael Slipsager har i øvrigt oplyst i brevet, at der er lagt dræn ned i vejen og gravet grøfter langs vejen.

I en mail af 29. august 2007 til nævnet har Michael Slipsager foreslået, at grusvejen befæstes med græsarmeringssten og et lag sten ovenpå, så betonstenene formodentlig kun "ses endnu mindre". I mailen har Michael Slipsager blandt andet anført:

"...

Som det fremgår af Fredningsnævnets afgørelse, står der at vejen skal anlægges (jeg citerer) "som en befæstet grusvej". Vi håber at vi måske kan få lov til at fortolke det som, at hvis vi lægger disse græsarmerings sten ned, og lægger løs sten materiale oven på, så vil græsarmerings stenene indgå som en form for befæstning til grusvejen...

Det lyder måske lidt søgt, men det er en befæstning der mangler, for at holde på det løse stenmateriale, da det som nævnt skyller væk pga de voldsomme regnskyl, kombineret med den 16 % stigning vi har på vejen..."

Mailen var vedhæftet en fil med et billede af en armeringssten, som Michael Slipsager foreslår lægges på tværs af vejen, så grusbelægningen bliver liggende selv ved kraftige regnbyger og skybrud. Michael Slipsager har anført på den vedhæftede fil, at armeringstenene i løbet af få år vil blive mindre synlige og dermed falde endnu mere i med grusvejen.

Fredningsnævnet besluttede at behandle sagen på skriftligt grundlag og anmodede derfor Miljøcenter Ribe, Randbøl Statsskovdistrikt, Skov – og Naturstyrelsen, Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Hanne og Lennart Kampgaard, Vejle Ø, og Kirsten og Aksel Mark, Vejle Ø, om en udtalelse.

I et brev af 8. oktober 2007 har Randbøl Statsskovdistrikt oplyst, at skovdistriktet ikke har nogen bemærkninger til ansøgningen.

I en mail af 17. oktober 2007 har Friluftsrådet anført, at "Tirsbæk miljøet overalt omfatter grusveje som adgangsveje, mark – og skovveje"; Friluftsrådet kan derfor ikke anbefale, at der meddeles "dispensation fra fredningsbestemmelserne som foreskriver grusveje".

I et brev af 17. oktober 2007 har Danmarks Naturfredningsnævnt anført:

> "...
>
> Michael Slipsagers ejendom inklusiv den foranliggende eng og adgangsvejen er en del af fredningen af Tirsbæk Gods... Fredningens formål er bl.a. at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier.
>
> Om adgang til det fredede område anføres, at "Der ikke må lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje og stier".
>
> Adgangsvejen til Michael Slipsagers ejendom fører op gennem en bakke med en grøn eng og er allerede ganske synlig i landskabet. Det er derfor yderst vigtigt, at en eventuel ændring af vejens belægning udføres på en måde, der ikke gør vejen mere dominerende i landskabet. Danmarks Naturfredningsforening kan f. eks. ikke acceptere, at græsarmeringsstenene dækkes af et lag lyse sten.
>
> Det er i øvrigt uklart om Michael Slipsager er ejer af adgangsvejen, eller om den stadig tilhører godset.
>
> Det er lokalkomiteens opfattelse, at en besigtigelse af stedet er nødvendig inden en afgørelse..."

Vejle kommune har i et brev af 23. oktober 2007 meddelt, at kommunen som bygnings – og vejmyndighed ikke har bemærkninger til ansøgningen.

I en mail af 25. oktober 2007 har Lennart Kampgaard på egne vegne og på vegne Kirsten og Aksel Mark oplyst, at de ikke har indsigelser mod ansøgningen, og at de vurderer, at det ansøgte ikke vil skæmme området. Lennart Kampgaard har tilføjet, at ansøgningen bør imødekommes henset til de gener, som er forbundet med benyttelsen af adgangsvejen til ejendommen.

Fredningsnævnet besluttede på baggrund af udtalelsen fra Danmarks Naturfredningsforening, at der skulle ske besigtigelse, inden nævnet træffer afgørelse i sagen. Fredningsnævnet indkaldte derfor til besigtigelse den 15. november 2007.

I et brev af 8. november 2007 til fredningsnævnet har Michael Slipsager anført blandt andet:

> "...
>
> Der har været forskellige løsninger til overvejelse, for at løse "det tekniske problem" vi har med vejen. En af dem var faktisk den samme løsning som år tilbage blevet lavet (asfalt med små løse sten på toppen/fra offentlig side) fra adgangsvejen til Tirsbæk fra

vest, hvor der også gennem mange år, når jeg kørte på arbejde på Tirsbæk var en utrolig hullet vej ned til sejlklubben Neptun's jolleafdeling. Men den løsning syntes vi var for omfattende og derfor har vi heller ikke søgt om den, men den har i hvert fald løst problemet dernede.

Jeg vil netop gerne bibeholde grusvejen og det tror jeg vi alle på denne indkaldte liste er enige om. Det eneste problem er simpelthen at vejen skyller væk, da vi har en endnu kraftigere stigning, end den man har på adgangsvejen fra vest til Tirsbæk Gods. Så gruset skyller væk på det stejle stykke, som udgør ca. en fjerdedel af vejen, resten af vejen er fin.

Men som nævnt vil vi bibeholde grusvejen og det eneste jeg vil, er at lægge en belægning under den samme grus, som gør at belægningen under gruset er mere fast, vil holde bedre på gruset, og gøre vejen betydelig nemmere at vedligeholde, så vi undgår at der bliver huller i vejen.

Så for ikke at ulejlige folk med et møde den 15/11, om noget som jeg ikke har til hensigt skal ændre udtrykket, vil jeg høre om det ikke er rigtig fortolket, at så længe at det er en grusvej, hvor jeg lægger den eksisterende grus på toppen af den nye befæstning, som vil bestå i en form for fast belægning, temlig sikkert en såkaldt græs-armeringssten, da de har riller og huller i sig, som vil kunne holde på gruset. På toppen af denne lægger den eksisterende grus, så farven ovenpå er den samme. Så med dette forslag, formoder jeg at jeg ikke går ud over det jeg allerede har fået lov til, nemlig at lægge en befæstet grusvej. Det er blot befæstningen, jeg ønsker at bedre..."

Fredningsnævnets behandling af sagen.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelse den 15. november 2007. I besigtigelsen deltog Michael Slipsager, Erik Abitz, Friluftsrådet, Uffe Rømer, Danmarks Naturfredningsforening, og naturgeograf Jørgen Clausen, Miljøcenter Ribe.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol om besigtigelsen:

"...

Fredningsnævnets formand oplyste endvidere, at Michael Slipsager har ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at befæste grusvejen fra Tirsbækvej til ejendommen Tirsbækvej 191, Vejle; det areal, hvorpå grusvejen er anlagt, er fredet ved kendelse, afsagt den 15. august 1977, om fredning af Tirsbæk Gods. Ifølge fredningsbestemmelserne må der ikke foretages terrænændringer ved afgravning eller påfyldning. Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles Michael Slipsager dispensation til at befæste grusvejen.

Michael Slipsager oplyste, at Fredningsnævnet for Vejle i begyndelsen af 2003 meddelte ham dispensation til at etablere en 5 meter bred grusvej som adgangsvej fra Tirsbækvej til den villa, han ville opføre ovenfor bakken. Han anlagde herefter grusvejen. Det har imidlertid vist sig, at grusvejen er ufremkommelig efter kraftige

regnskyl, fordi vejen nærmest skyller væk. Problemet forværres af, at grusvejen er anlagt således, at den følger terrænet, så overfladevand fra de omliggende marker løber ned på grusvejen, så belægningen af grus og sand skylles ned på Tirsbækvej. Han har rådført sig med en brolægger, som oplyser, at problemet kan løses, såfremt grusvejen befæstes med belægningssten. Han har undersøgt mulighederne for at skaffe belægningssten, der ikke farvemæssigt afviger markant fra den nuværende gråbrunevej, og fundet frem til en græsarmeringssten i beton, som kan holde på grus og sand. Når stenen er lagt ned i grusvejen, skal der køres sand og grus på, så grusvejen kommer til at fremtræde farvemæssigt som den eksisterende vej.

Erik Abitz oplyste, at Friluftsrådet har overvejet ansøgningen og har vurderet, at grusvejen efter befæstelse med armeringssten vil få en så markant fremtoning i terrænet, at den kommer til at fremtræde som et fremmedelement, fordi overfladevand vil skylle grus og sand væk fra vejen, så armeringsstenene vil blive synlige i løbet af meget kort tid. Der er overalt i skovene omkring Tirsbæk Gods grusbelagte skovveje; flere af vejene fører gennem stærkt kuperet terræn, så de bliver eroderet under kraftigt regnskyl, men det begrunder ikke, at de skal befæstes med et fremmedelement for at sikre, at man kan færdes på dem. Alle grusveje skal vedligeholdes, og der skal jævnligt køres grus på sådanne veje, så de hele tiden er fremkommelige; det er et vilkår, man som vejens ejer må leve med, når man vælger at bo i et fredet område.

Uffe Rømer kunne tiltræde Erik Abitz' opfattelse og tilføjede, at alle skovvejene på de fredede arealer omkring Tirsbæk Gods er grusveje. Såfremt vejen op til Tirsbækvej 191 befæstes, vil den efter regnskyl komme til at fremtræde som en indkørsel, belagt med betonsten; det vil skæmme det fredede landskab og i betænkelig grad ændre landskabsbilledet.

Michael Slipsager bemærkede hertil, at han ikke vil ændre vejføringen. Hans ønske om at befæste vejen skal betragtes som en afværgeforanstaltning for at sikre, at vejen også fremover er farbar. Han er klar over, at vejen også efter befæstelse med armeringssten vil kræve vedligeholdelse, fordi den efter afslutningen af anlægsarbejdet skal fremtræde som en grusvej for at ligne vejene i området.

Naturgeograf Jørgen Clausen fremlagde bilagsblad med "Matrikeldata" og oplyste, at marken nedenfor Tirsbækvej 191, hvorpå grusvejen er anlagt, tilhører godsejer Hans Henrik Allgreen-Ussing og efterlyste godsejerens stillingtagen til ansøgningen.

Michael Slipsager bemærkede, at han ikke har drøftet sin henvendelse til fredningsnævnet med Hans Henrik Allgreen-Ussing.

Fredningsnævnets formand oplyste, at nævnet ikke kan tage stilling til sagen, før der foreligger en udtalelse fra Hans Henrik Allgreen-Ussing.

Fredningsnævnets formand udsatte derfor behandlingen af sagen for at indhente en udtalelse fra Hans Henrik Allgreen-Ussing og tilføjede, at nævnet vil træffe afgørelse, når udtalelsen foreligger..."

Fredningsnævnet anmodede herefter ved brev af 29. november 2007 Hans Henrik Allgreen-Ussing om en udtalelse.

I brev af 29. januar 2008 har Hans Henrik Allgreen-Ussing oplyst, at han ikke har nogen bemærkninger til Michael Slipsagers ansøgning om forstærkning af dele af adgangsvejen til Tirsbækvej 191 og har tilføjet:

> "Det er min interesse at vejoverfladen udføres i et materiale, der er modstandsdygtigt overfor den regnvandsmængde der vil passere ned over vejen. Ved at vælge den løsning som M.S. ansøger om vil den nuværende erosion nedbringes betragtelig, og således vil der ikke blive bortskyllet så stor en mængde materiale som tilfældet er i dag.
>
> Jeg anser M.S.'s løsning for værende holdbar på den del af vejen, som er stejl, og ligeledes for at være diskret i forhold til andre løsninger såsom, afløbsrender, vejbrønde, m. m..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk gods og dets omgivelser er gennemført blandt andet for at bevare de for godset landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord. Grusvejen, som blev anlagt i forbindelse med udstykningen af matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, for at skaffe vejadgang til Michael Slipsagers nyopførte villa oven for Tirsbækvej, fremtræder markant og som et fremmedelement i det enestående landskab syd for Tirsbækvej. Såfremt grusvejen skal befæstes yderligere, er det derfor vigtigt, at en eventuel ændring af vejens belægning udføres på en måde, der ikke gør vejen mere dominerende i landskabet. Selvom de armeringssten, som Michael Slipsager foreslår nedlagt i grusvejen for at befæste denne, dækkes af er lag grus, sten eller sand, er det nærliggende antage, at overfladevand vil skylle dette dæklag bort, så armeringsstenene vil blive blotlagt og dermed markant fremhæve vejen som en indkørsel, belagt med betonsten. Fredningsnævnet vurderer derfor, at det vil stride mod formålet med fredningen af Tirsbæk gods at meddele Michael Slipsager dispensation til dette anlægsarbejde.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Michael Slipsager, Hans Henrik Algreen-Ussing, Vejle Kommune, Skov – og Naturstyrelsen, Randbøl Statsskovdistrikt, Miljøcenter Ribe, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle, Friluftsrådet samt andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har

modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del,
Kolding, den 27. februar 2008.

Vagn Kastbjerg,
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.
Randbøl Statsskovdistrikt, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
Skov – og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø.
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådets lokalafdeling v/ John Kaare, Højderygen 21, 7120 Vejle Ø.
Hanne og Lennart Kampgaard, Kystager 5, 7120 Vejle Ø,
Kirsten og Aksel Mark, Kystager 7, 7120 Vejle Ø.
Michael Slipsager, Tirsbækvej 191, 7120 Vejle Ø.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 4 MRS. 2008

REG. NR. 1831.02

SCANNET

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen
- 3 JULI 2008

Fredningsnævnets j. nr. 20/2008: Ansøgning fra Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S, Vejle, om dispensation til at opføre en aftægtsbolig på ejendommen matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Landinspektør Ole Buhl, Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S, Vejle, har i et brev af 31. marts 2008 på vegne Vibeke og Henrik Algren-Ussing, Tirsbæk Gods, ansøgt fredningsnævnet om dispensation fra kendelsen, afsagt den 15. august 1977, om fredning af Tirsbæk Gods til at opføre en aftægtsbolig på Louisehøj - matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård, Engum - til erstatning for den tidligere skovløberbolig samme sted, fordi det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 3, at "Nyt boligbyggeri, tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt".

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag, fordi fredningsnævnet fra tidligere besigtigelse af godset og dets omgivelser, herunder skovløberboligen på Louisehøj, kender lokaliteterne.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der er anført under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse"

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods.

Kendelsen vedrører cirka 390 ha jord omkring godset og omfatter blandt andet ejendommen matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård, Engum sogn.

Fredningssagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og med tiltræden af den daværende ejer af Tirsbæk gods, kammerherreinde Adda Nedergaard, som havde tilbudt en frivillig fredning uden krav om erstatning.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1. at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

BLS-121-00118 akt 9

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet nybyggeri m.v. på godsets jorde. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

> "Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.
>
> a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
> b) ...
> c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. Gravning af grus til godsets eget brug kan ske ved "Skovgaard" og "Overmarken..."

I et brev af 27. juni 2007 ansøgte landinspektør Ole Buhl på vegne Vibeke og Henrik Algren-Ussing fredningsnævnet om dispensation til at opføre en aftægtsbolig på Louisehøj, som er beliggende umiddelbart syd for slotshaven i en afstand af ca. 300 m fra godsets hovedbygning. Brevet var vedlagt tegninger og beskrivelse til en aftægtsbolig med et grundareal på 294 m^2

Fredningsnævnet anmodede blandt andet Randbøl Statsskovdistrikt om en udtalelse i anledning af ansøgningen, fordi aftægtsboligen ønskes opført på et fredskovpligtigt areal.

I et brev af 3. september 2007 til fredningsnævnet oplyste statsskovdistriktet, at skovdistriktet ikke ville meddele godkendelse efter skovloven § 11, stk. 1, og § 38 til et byggeri af denne størrelse på Louisehøj.

På baggrund af statsskovdistriktets brev af 3. september 2007 forespurgte fredningsnævnet ved brev af 7. november 2007 Vibeke og Henrik Algren-Ussing, om de var indstillet på at ændre projektet til en aftægtsbolig, således at et nybyggeri på Louisehøj kan opføres indenfor de rammer, hvortil der efter skovlovens § 11, stk. 1, kan meddeles dispensation.

I et brev af 9. november 2007 meddelte statsskovdistriktet Vibeke og Henrik Algren-Ussing afslag på en ansøgning efter skovloven til opførelse af en aftægtsbolig med et grundareal på 294 m^2 på Louisehøj.

Vibeke og Henrik Algren-Ussing har herefter udarbejdet et ændret projekt, som de ved brev af 14. marts 2008 har forelagt Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet (tidligere Randbøl Statsskov-distrikt).

I et brev af 28. marts 2008 til landinspektør Ole Buhl har Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet meddelt Vibeke og Henrik Algren-Ussing tilladelse til at opføre en aftægtsbolig med en grundplan på 169 m^2 og et udhus på 16 m^2 på Louisehøj til erstatning for skovløberboligen.

Skov- og Naturstyrelsen har anført følgende i brevet:

> "**Afgørelse**

Skov- og Naturstyrelsen giver hermed ***tilladelse*** til opførelse af ny bolig på 169 m2 grundplan og 16 m2 udhus på matr. nr. 1c Tirsbæk Hgd., Engum i Vejle Kommune. Nedenstående kort viser byggeriets omfang og placering.

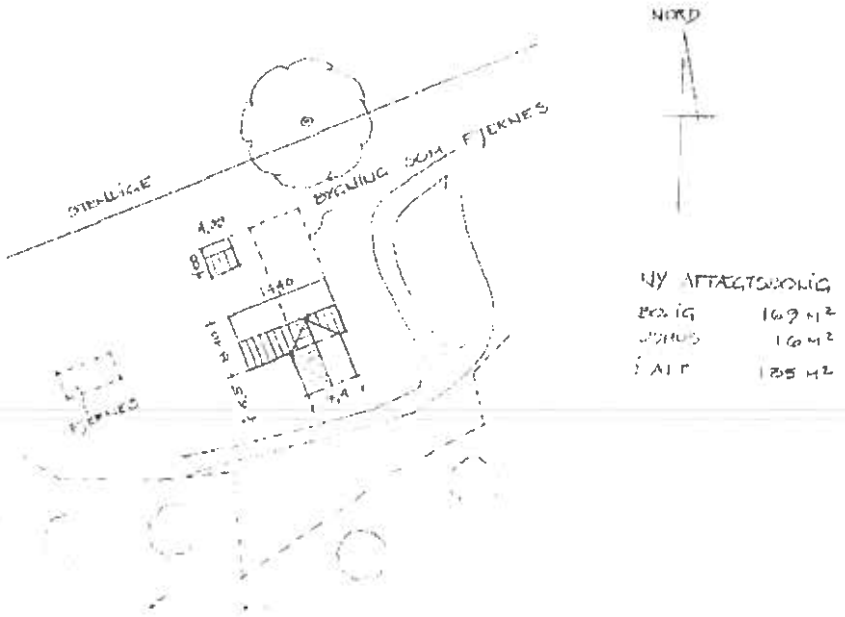

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt i brev af 14. marts 2008.
2. Det eksisterende hus på 140 m2 og det eksisterende grundmurede udhus på 32 m2 skal fjernes.
3. Byggefelt og have må ikke udvides.

Der stilles ikke vilkår om erstatningsskov, fordi udvidelsen er under bagatelgrænsen.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1 og § 39 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 793 af 21. juni 2007) og § 1, § 2 i bekendtgørelse om erstatningsskov (nr. 874 af 24. november 1997).

...

Redegørelse for sagen

Med brev af 14. marts 2008 har du på ejerens vegne ansøgt om tilladelse til opførelse af en ny bolig på 169 m2 grundplan samt et udhus på 16 m2 på matr.nr. 1c Tirsbæk Hgd., Engum. Boligen ønskes opført med stort set samme placering som den tidligere skovløberbolig Louisehøj på 140 m2, som i den forbindelse bliver nedrevet. Samtidig fjernes et grundmuret udhus på 32 m2.

Skov- og Naturstyrelsen gav den 9. november 2007 afslag på opførelse af en bolig på 294 m2 grundplan på samme sted, fordi udvidelsen af grundarealet var væsentlig større, end hvad der kræves til en evt. modernisering af huset til en tidssvarende standard og hvad der er praksis for at tillade.

Den 7. januar 2008 besigtigede vi i fællesskab med ejeren huset Louisehøj. Hus og have ligger med en naturlig afgrænsning af vej mod syd og øst, stendige mod nord og skovbevoksning mod vest. Louisehøj var beboet på det tidspunkt, men iflg. ejerens oplysninger, er huset i dårlig stand. Til huset hører desuden et stabilt, grundmuret udhus med heltag og indlagt vand på 32 m2 samt et brændeskur. Et nyt hus på stedet ønskes drejet 90 grader, så det ligger mere hensigtsmæssigt i forhold til verdenshjørnerne, samt trækkes lidt væk fra stendiget. Udhuset og brændeskuret ville blive fjernet ved opførelse af et nyt hus. Ejeren kunne også fortælle, at haven ikke ville blive udvidet efter byggeriet.

Arealet er beliggende i Natura 2000-område, nr. 67 Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord, samt Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Nedrivning og genopførelse af et hus på samme sted sker uden at der inddrages skovbevoksede arealer.

Dispensation fra fredskovspligten skønnes derfor ikke at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller at medføre betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Begrundelse for afgørelsen
Efter skovlovens § 11, stk. 1, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg, gennemføres terrænændringer eller anbringes affald uden sammenhæng med skovdriften. Efter § 38 kan der dog gives dispensation, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun tilladelse, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov. Der kan normalt gives tilladelse til udvidelse af eksisterende boliger til en tidssvarende standard, også selv om de ikke længere er nødvendige for driften.

I forhold til ansøgningen af 6. november 2007, som gik på opførelse af et hus på 294 m2 grundareal, er huset i den nuværende ansøgning reduceret væsentligt til et grundareal på 169 m2 samt et udhus på 16 m2, i alt 185 m2. Samtidig med at det eksisterende hus fjernes, fjernes et grundmuret udhus på 32 m2. Udvidelsen ligger derfor indenfor den praksis der er på området..."

I brevet af 31. marts 2008 til fredningsnævnet har landinspektør Ole Buhl anført:

"Skov- og Naturstyrelsen har nu tilladt et reduceret byggeprojekt i forhold til skovloven. Der henvises til afgørelse fra SNS af 28. marts...

Jeg skal hermed anmode om, at Fredningsnævnet herefter genoptager sagen om nedrivning/genopførelse af bebyggelse på "Louisehøj".

Jeg vedlægger til nævnets orientering kopi af foreliggende reviderede tegninger for projektet. Byggeriet er - som det fremgår – kraftig reduceret i forhold til det i 2007 forelagte projekt.

Byggeriet agtes opført i samme udtryk og farveholdning som angivet i ansøgningen i 2007, dvs. med rødt tegltag med pudsede facader i Tirsbæk-rød....

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag og har i høringsbrev af 23. april 2008 anmodet Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 9. juni 2008.

Fredningsnævnet har modtaget bemærkninger til ansøgningen fra Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, samt Danmarks Naturfredningsforening.

I et brev af 28. maj 2008 har Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, udtalt blandt andet:

> "...
>
> I det arealet hvor Louisehøj ligger er fredskovspligtigt, har Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet behandlet sagen efter skovloven, hvorved der den 28. marts 2008 er givet tilladelse til opførelse af en bolig på 169 m2 og et udhus på 16 m2.
>
> Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet har derudover ikke flere bemærkninger i sagen."

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev, modtaget den 9. juni 2008 oplyst følgende:

> "...
>
> Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S har på vegne af Tirsbæk Gods ansøgt om tilladelse til opførelse af en ny bolig på 169 kvadratmeter grundplan samt et udhus på 16 kvadratmeter.
>
> Boligen ønskes opført med stort set samme placering som den eksisterende bolig "Louisehøj" på 140 kvadratmeter. Samtidig fjernes et grundmuret udhus på 32 kvadratmeter.
>
> Tirsbæk gods blev fredet ved fredningsnævnets kendelse i 1977. Formålet med fredningen var at sikre godsets drift inden for de eksisterende rammer. Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelserne, at det hverken er tilladt at opføre nye boliger på de fredede arealer, opføre tilbygninger til eksisterende bygninger eller ombygge disse.
>
> Arealet for den nye bolig er beliggende i Natura 2000-område, nr. 67 Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord, samt i Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. En nedrivning af det nuværende hus og udhus, samt bygning af ny bolig og et lille udhus sker uden at

inddrage skovbevoksede arealer. Projektet vil derfor ikke forringe naturværdierne i området.

I tilslutning til den nuværende bygning er der kun fliseterrasser af begrænset størrelse. Dette *skal* ligeledes være tilfældet ved det planlagte hus.

Det planlagte hus er tænkt opført i "Tirsbækstil" med røde facader, hvide gesimser og rødt tegltag.

Det er naturfredningsforeningens opfattelse, at det planlagte hus ikke på nogen væsentlig måde vil ændre karakteren af det nuværende område.

Naturfredningsforeningen er derfor af den opfattelse, at der er tilstrækkelig baggrund for en dispensation for fredningsdeklarationens bestemmelser..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk gods og dets omgivelser er gennemført blandt andet for at bevare de for godset landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord.

Aftægtsboligen skal opføres tilnærmelsesvist på det sted, hvor skovløberboligen ligger, med en beskeden udvidelse af det samlede bebyggede areal på matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård, Engum, samt i det formsprog og farvevalg, der er karakteristisk for bygningsmassen på Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet vurderer, at det ikke vil stride mod intentionerne bag fredningen af Tirsbæk Gods at meddele Vibeke og Henrik Algren-Ussing dispensation til at gennemføre det reviderede projekt.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000- område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr.45. Godset er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark. Efter habitatdirektivets art. 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter i habitatområderne samt forstyrrelse af de arter, som området er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger. Ifølge art. 6, stk. 3, og stk. 4, skal medlemslandene vurdere konsekvenserne af planer og projekter, når disse kan påvirke en lokalitet væsentligt. Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Ifølge bekendtgørelsens § 3 må den kompetente myndighed ikke give en nærmere opregnet række tilladelser og dispensationer, såfremt dette skønnes at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter, eller kan medføre betydelig forstyrrelser for arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet vurderer, at dispensation fra fredningsbestemmelserne til at gennemføre byggeriet ikke vil indebære en sådan forringelse for Natura 2000 området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50. stk. 1. og stk 2. Vibeke og Henrik Algren-Ussing dispensation til at opføre en aftægtsbolig med en grundplan på 169 m^2 og et udhus med en grundplan på 16 m^2 på ejendommen matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård. Engum, til erstatning for skovløberboligen og på vilkår,

at aftægtsboligen opføres i overensstemmelse med det projekt, der er forelagt fredningsnævnet,

at bygningsrester fra aftægtsboligen og fra nybyggeriet fjernes fra det fredede område,

at terrasseanlæg omkring aftægtsboligen ikke får en større udtrækning end det aktuelle terrasseanlæg omkring skovløberboligen.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Vejle Kommune, Skov – og Naturstyrelsen, Randbøl Statsskovdistrikt, Miljøcenter Ribe, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle, Friluftsrådet samt andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del
Kolding, den 1. juli 2008.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Vibeke og Henrik Algren-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Landinspektør Ole Buhl, Landinspektørfirmaet Jens Bo I/S, Fredericiagade 16, 7100 Vejle.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.
Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø.
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådets lokalafdeling v/ John Kaare, Højderygen 21, 7120 Vejle Ø
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen
29 SEP. 2008

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

J. nr. 2/2008: Ansøgning fra Vejle Kommune om dispensation til at renovere Tirsbæk Strand.

Vejle Kommune har ved brev af 9. januar 2008 ansøgt fredningsnævnet om dispensation fra fredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. august 1977, om fredning Tirsbæk Gods, til at renovere Tirsbæk Strand. Brevet var vedlagt en omfattende projektbeskrivelse. Det fremgår blandt andet af projektbeskrivelsen, at Vejle Kommune vil fjerne "Rynket rose" på strandengen og benytte en del af de efterladte huller som sandgryder, udlægge sand på de kystnære arealer, hvor en del af "Rynket rose" fjernes, opføre en kombineret kiosk-, toilet- og publikumsbygning på stranden, etablere en parkeringsplads ovenfor stranden og anlægge en handicapsti til stranden.

Disse elementer i renoveringsprojektet kræver, at fredningsnævnet meddeler dispensation fra kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet Vejle Kommunes ansøgning på nævnets møde den 7. maj 2008. Sagen blev under mødet udsat, fordi Friluftsrådet ønskede projektet ændret.

Vejle Kommune og Friluftsrådet har efterfølgende ført forhandlinger om ændringer i projektet.

Efter mødet har fredningsnævnet den 16. juni 2008 modtaget det endelige projekt til renovering af stranden.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Vejle Kommune dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at gennemføre det endelige projekt på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods.

Kendelsen vedrører cirka 390 ha jord omkring godset og omfatter blandt andet en del af Tirsbæk Strand.

Fredningssagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og med tiltræden af den daværende ejer af Tirsbæk gods, kammerherreinde Adda Nedergaard, som havde tilbudt en frivillig fredning af godset og uden krav om erstatning.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle

værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet nybyggeri m.v. på godsets jorde. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

"Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
b) ...
c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. ...
d) "Møllekæret", "Slotsengen" og "Strandengen" skal bevares som græsningsarealer. For at fremme dette formål har ejeren ret til at omlægge arealerne til kornmarker i en periode på 1 år eller 2. Såfremt ejeren måtte ønske det, eller nævnet finder det fornødent, skal uønsket bevoksning kunne fjernes ved det offentliges foranstaltning (evt. af kommunen) uden udgift for ejeren, således at disse arealer stedse bevarer deres nuværende karakter.
e) Opstilling af boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignede samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.
f) ...
g) Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning eller lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.
h) Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.
i) De på ejendommen værende alléer, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn må ikke fældes. Dog kan rådne træer eller andre uddøende træer fældes mod efterplantning med samme træsort.

...

4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for:

....

e) at der frasælges et areal af matr. nr. 1 a og 1 h Tirsbæk, som vist på kortet, til anlæg af en "Marina" med tilsluttende arealer samt til offentlig parkeringsplads, dog således, at planerne for "Marinaen" og for indretningen af dette i øvrigt forelægges nævnet til godkendelse efter samråd med Vejle kommune.

Såfremt bundforholdene i fjorden udfor det påtænkte Marina-areal skulle betinge anlæg af en mole umiddelbart øst for den fastsatte afgrænsning, kan arealafgrænsningen reguleres efter samråd med ejeren og nævnet.

Det bemærkes, at fredningens generelle bestemmelser er gældende for "Marina-arealet med de indskrænkninger som følger af arealets benyttelse som Marina-areal.

f) at Vejle kommune efter samråd med ejeren og nævnet indretter en mindre parkeringsplads (10-12 biler) (naturplads) ved den nuværende vej fra Bredballe til Assendrup..."

Under forberedelsen af sagen reviderede Vejle Kommune projektet og sendte den 4. februar 2008 fredningsnævnet et revideret projekt. Det fremgår blandt andet af det reviderede projekt, at det målet at indrette Tirsbæk Strand som en familievenlig strand, og at renoveringen af stranden og benyttelsen af den skal ske i respekt for de landskabelige og naturmæssige værdier i området.

Det hedder om baggrunden for overvejelserne om renoveringen af strandområdet i det reviderede projekt:

"**Baggrund**
Området ved Tirsbæk Stand har hørt under Tirsbæk gods indtil Vejle Kommunes køb af arealet i 1978. Indtil 1880'erne lå der et teglværk med udskibningskaj på arealet. Dele af teglværksruinerne ses stadig i skoven nordøst for parkeringspladsen. Rødstensbygningen, der nu anvendes af Jolleklubben Neptun, fungerede dengang som beboelse for teglværksbestyrerne.
I 1960'erne var der campingplads i en del af området, og bestyrerboligen fungerede som restaurant, og Vejle Fjordbåde lagde til ved området. Disse aktiviteter ophørte i begyndelsen af 1970'erne.

Siden Vejle kommunes overtagelse er der løbende sket forbedringer af den offentlige tilgængelighed. I begyndelsen af 1990'erne blev der blandt andet bygget kiosk og toiletbygning, og Tirsbæk Strand er den første af Vejle Kommunes strandområder, der siden starten af 1990'erne hvert år har fået tildelt det Blå Flag efter Friluftsrådets kriterier.

Området er utroligt populært i offentligheden og blandt kommunens børneinstitutioner. Folk bruger området rekreativt hele året, og der er mange badegæster om sommeren. Det er samtidig hjemsted for Jolleklubben Tirsbæk.

Tirsbæk Strand er sammen med Albuen de to badestrande, som ligger tættest på Vejle By, og området har således meget stor betydning som nærrekreativ badestrand for mange mennesker. Albuen er primært indrettet til unge mennesker, mens Tirsbæk Strand ønskes indrettet som en mere naturnær strand til brug primært for børnefamilier

Områdets popularitet og de mange brugere har sat sine spor, og området virker pt. nedslidt - fx den eksisterende kioskbygning. De løbende udbygninger har ligeledes medført, at området fremstår lettere rodet og uorganiseret blandt andet

pga. en uklar funktionsopdeling og mange forskellige installationer (hegn, affaldsspande, infotavler m.m.)

Vejle Kommune ønsker derfor at gennemføre en samlet renovering af området, for at forbedre den rekreative og friluftsmæssige brug af området under hensyntagen til de naturmæssige og marine værdier i området, der ligeledes forbedres ved renoveringen.

Skitseforslagets hidtidige tilblivelse

Stig L. Anderssons tegnestue har i foråret 2006 udarbejdet første udkast til et skitseforslag til renoveringen af området. Dette skitseforslag blev i efteråret 2006 forelagt Danmarks Naturfredningsforening, Vejle Amt og Jolleklubben, og deres bemærkninger blev derefter indarbejdet i næste skitseforslag.

Dette forslag blev fremlagt på et velbesøgt offentligt tilgængeligt møde den 18. april 2007, hvor blandt andet repræsentanter fra Jolleklubben og Danmarks Naturfredningsforening deltog.

De kommentarer, der kom frem på borgermødet, er af Natur & Miljøforvaltningen i Vejle Kommune blevet indarbejdet i den plan, som er vedlagt denne ansøgning. Det drejede sig blandt andet om placeringen af den kommende kiosk/toilet bygning og udformningen af den nye mole/bro, så der er plads til både Jolleklubbens brugere og alle andre (krabbefiskende børn og badegæster) og en bedre naturpleje..."

Under fredningsnævnets behandling af sagen, der skete på et offentligt møde den 7. maj 2008, blev sagen udsat for at Vejle Kommunen kunne gennemgå projektet med Friluftsrådet, der under mødet gav udtryk for, at Tirsbæk Strand har et stort potentiale for friluftslivet; dette potentiale er efter Friluftsrådets opfattelse ikke udnyttet i det foreliggende projekt. Friluftsrådet ville derfor drøfte disse forslag til forbedringer af projektet med kommunen, inden projektet blev endelig forelagt fredningsnævnet til afgørelse.

Det endelige projekt er gengivet i sin fulde ordlyd under afsnittet "Fredningsnævnets behandling af sagen".

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 7. maj 2008, hvor nævnet tillige foretog besigtigelse.

I mødet deltog for Vejle Kommune, Natur- og Friluftsliv, biolog Henriette Lang Sørensen, Vejle, for Miljøcenter Ribe naturgeograf Jørgen Clausen, Ribe, for Danmarks Naturfredningsforening lokalkomitemedlem Uffe Rømer, Vejle og for Friluftsrådet arkitekt Erik Abitz, Vejle.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingssprotokol om mødet:

"...

Fredningsnævnets formand oplyste, at nævnet har modtaget en ansøgning fra Vejle Kommune om dispensation fra kendelsen af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk gods til at renovere Tirsbæk Strand. Vejle kommunen har i det reviderede projekt, der er dateret den 4. februar 2008, beskrevet de forskellige elementer i renoveringsprojektet. En del af de tiltag, som kommunen vil iværksætte på Tirsbæk Strand, kræver, at fredningsnævnet meddeler dispensation hertil.

Henriette Lang Sørensen forelagde det reviderede projektet og oplyste, at det er formålet med projektet at give Tirsbæk Strand et løft for at forbedre stranden som et bynært rekreativt område, fordi stranden er et yndet udflugtsmål for byens borgere. Ifølge projektet skal der udlægges sand på det kystnære areal i en ca. 15 meter bred bræmme samt på et mindre areal øst for pynten, regnet fra vandkanten, så stranden gøres bredere.

Henriette Lang Sørensen oplyste endvidere, at der er 3 delvist nedbrudte høfder ud for stranden. Resterne af høfderne skal fjernes. Ifølge projektet er der planlagt bygget et antal nye høfder. Eksperter, der har vurderet høfdernes betydning for kysten, er af den opfattelse, at dette element i forslaget bør vurderes nærmere, inden der træffes beslutning om bygning af nye høfder. Eksperterne foreslår dog, at der bygges en central høfde på pynten, og at der yderst på høfden etableres en tværbro, som kan benyttes af badegæster. Det eksisterende brohoved, som benyttes af jolleklubbens medlemmer, er i en så dårlig stand, at det skal fjernes og erstattes af et nyt brohoved, som skal opføres ca. 30 meter mod nordvest, målt ude i vandet, og 40 meter målt på stranden. Ifølge projektet skal der bygges et snorkelrev ud for kysten; dette element udgår og erstattes af et stenrev ud for den centrale høfde.

Henriette Lang Sørensen tilføjede, at bevoksningen af Rosa Ragusa langs stranden skal fjernes; hullerne efter bevoksningen skal fyldes med sand, og der skal plantes en lav stedsspecifik vegetation med skyldig hensyntagen til strandengen. Strandengen skal hegnes og afgræsses forår og efterår af heste, så vegetationen holdes nede, for at engen kan bruges som rekreativt område.

Henriette Lang Sørensen oplyste tillige, at der ikke er toiletfaciliteter på stranden; publikum henvises derfor til jolleklubbens toiletter. Da området besøges hele året af institutioner og skoleklasser samt om sommeren tillige af badegæster, skal der etableres ordentlige toilet- og publikumsfaciliteter. Kommunen vil derfor fjerne den eksisterende kioskbygning, der skæmmer området, og opføre en bygning på nordsiden af alleen ud til Tirsbæk Gods. Bygningen skal indeholde en kiosk, toiletter og et lokale, der kan bruges til undervisning - for eksempel naturskole. Der foreligger ikke et konkret byggeprojekt; bygningen kunne for eksempel gøres transparent ved at isætte store vinduespartier i husets langsider mod vand og land. Når kioskbygningen er fjernet, skal jolleklubbens område saneres og hegnes med en hæk eller anden slørende beplantning.

Henriette Lang Sørensen oplyste endelig, at parkeringspladsen nord for alleen skal renoveres. Lunkerne skal fyldes op med stabilt grus, og kørevejen skal befæstes med "plader" med perforering, så der kan sås græs på kørevejen. Kommunen forestiller sig,

at trafikken til og fra stranden og parkeringspladsen skal ensrettes og med adskillelse af kørende, gående og cyklister; biler skal ledes cirkulært rundt på parkeringspladsen for at gøre området så trafiksikkert som muligt. Til højre for indkørslen til alleen skal der etableres handicap-, korttids- og cykelparkering; indkørslen til alleen skal afspærres, så den gående trafik til og fra stranden fra parkeringspladsen nord for alleen kan foregå sikkert. Kommunen foreslår, at der etableres en trampesti over engen. Borde, bænke og affaldsspande på strandarealet skal revideres, så inventaret på stranden bliver så ensartet som muligt.

Henriette Lang Sørensen anførte, at det reviderede projekt er blevet forelagt ejeren af Tirsbæk Gods, der ejer en del af strandarealet; ejeren har erklæret sig indforstået med, at der udlægges sand på den del af stranden, der hører under godset. Kommunen har endvidere drøftet projektet med repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforening, som har meddelt foreningens tilslutning til projektets gennemførelse.

Uffe Rømer bemærkede, at kommunen bør være varsom ved etableringen af parkeringspladsen for at undgå, at den bliver et for dominant element i landskabet. Kommunen bør nøjes med at markere færdselsretningen rundt på arealet og undlade markante belægninger.

Arkitekt Erik Abitz bemærkede, at Friluftsrådet ikke kan anbefale, at fredningsnævnet meddeler dispensation til gennemførelsen af det foreliggende projekt. Friluftsrådet har ikke deltaget i kommunens drøftelser med Danmarks Naturfredningsforening om projektet. Det er Friluftsrådets opfattelse, at Tirsbæk Strand har et stort potentiale for friluftslivet; dette potentiale er ikke udnyttet i det foreliggende projekt. Friluftsrådet har forslag til forbedringer af projektet, som rådet ønsker kommunens stillingtagen til, inden projektet forelægges fredningsnævnet til afgørelse.

Henriette Lang Sørensen bemærkede, at projektet sidste år blev forelagt og gennemgået på et offentligt møde, hvor Friluftsrådet havde mulighed for at fremsætte ændringsforslag og forslag til forbedringer.

Naturgeograf Jørgen Clausen oplyste, at flere elementer i projektet kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens bestemmelser om strandbeskyttelseslinjen. Det endelige projekt skal derfor tillige forelægges miljøcentret til godkendelse.

Fredningsnævnets formand oplyste, at fredningsnævnet alene skal træffe afgørelse om de dele af projektet, der skal gennemføres landværts og foreslog, at Vejle kommune, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet internt drøfter de ændringsforslag og forslag til forbedringer, som ifølge Friluftsrådet kan styrke projektet og forbedre området som et bynært rekreativt strandområde.

Henriette Lang Sørensen, Uffe Rømer og Erik Abitz tiltrådte opfordringen og oplyste, at de vil gennemgå projektet og derefter forlægge et revideret, endeligt projekt for fredningsnævnet.

Der var enighed om, at fredningsnævnet skal sende det endelige projekt i høring, og at nævnet kan afgøre sagen på skriftligt grundlag, såfremt ingen af de hørte anmoder om fornyet besigtigelse.

Sagen udsat for at afvente fremsendelsen af et revideret, endeligt projekt til renovering af Tirsbæk Strand...."

Fredningsnævnet udsatte herefter sagen for at afvente et endeligt projekt.

Fredningsnævnet modtog det endelige projekt med brev af 16. juni 2008 fra Vejle Kommune, hvori kommunen redegør for drøftelserne med Friluftsrådet om rådets forslag til renovering af stranden.

Ifølge det endelige projekt skal foretages følgende renoveringsarbejder på Tirsbæk Strand:

"...

Projektbeskrivelse:

De elementer, der ønskes udført er følgende (angivet vedlagte på tegning):

1. Udbedring og forlængelse af eksisterende høfder og muligvis anlæggelse af nye høfder.

2. Udvide strandarealet ved sandpåfyldning mellem Brohoved og høfte samt på ikke beskyttede del af stranden (se skitsetegning).

3. Etablere et snorkelrev ud for høfden

4. Opføre ny bygning på ca. 110 m^2 med kiosk, offentlige toiletter samt naturformidlingsværksted.

5. Fjerne den eksisterende nedslidte kioskbygning

6. Ny afgrænsning (beplantning eller indhegning) mellem Jolleklubbens areal og parkeringspladsen

7. Ny fast bro og brohoved lige ud for Jolleklubbens areal

8. Fjernelse af eksisterende brohoved

9. Medflytning af de eksisterende flydebroer fra nuværende placering til nyt brohoved

10. Udvide og forbedre det nuværende parkeringsareal samt ændre nuværende til- og frakørselsmuligheder til parkeringsarealet

11. Etablere handicapsti /-adgang fra parkeringspladsen/kiosk til vandet

12. Etablere handicap- og cykelparkeringsmuligheder nær stranden

13. Forbedre den internationale cyklerute gennem området

14. Forbedre affaldsindsamlingsmulighederne i området

15. Bevare og forbedre de eksisterende bålpladser i området

16. Fjerne Rosa rugosa (rynket rose) fra strandengen med en påfyldning af strandsand i hullerne og plantning af lav stedsspecifik vegetation landværts hullerne.

17. Pleje strandengen ved afgræsning med heste eller alternativt slåning af vegetationen et par gange om året primært for at opnå en bedre naturtilstand på arealet sekundært for at give mulighed for at strandgæster kan opholde sig på arealet.

18. Etablering af trampesti over engen.

Ad 1: De tre eksisterende høfder er delvist nedbrudte. De tre høfter ønskes fjernet og erstattet af en høfte på spidsen af næsset. Høfden opbygges i natursten og udformes, så den bedst muligt sikrer, at det udlagte sand på stranden ikke forsvinder. Der kan således blive tale om at lave en T-høfte. Længden af høften vil blive på ca. 30 meter.
Den præcise udformning af høfden fastlægges i en analyse af fjordens kystpåvirkninger ift. erosion og segmentaflejring

Ad 2: Den nuværende sandstrand er forholdsvis smal, og for at fjerne presset fra den beskyttede strandeng og give badegæsterne mere albuerum og derved forbedre de rekreative muligheder udvides sandstranden med mere strandsand mellem de udvidede høfder (Ad 1). Den eksisterende kystlinje flyttes over en strækning på ca. 175 meter ca. 15 meter længere ud ved at påfylde ca. 2500 m^2 rent strandsand i 0,1 – 0,5 meters tykkelse. Der skal som i ovenstående dog laves en analyse på de konkrete muligheder for strandudvidelsen, så den aktuelle udformning tilpasses fjordens påvirkning af kysten. Der lægges desuden et tyndt lag sand på et mindre areal mod øst, som ikke er beskyttet strandeng. I den forbindelse søges et lille sumpområde med mosevegetation bevaret.

Ad 3: Ud for høfden laves et kunstigt snorkelrev vinkelret på kysten på ca. 10m * 90 m = 900 m^2 af store natursten. Revet tænkes placeret på 3-4 meters vanddybde, og der udlægges i en tykkelse på 1-3 meter og på en sådan måde, at revet vil være foreneligt med Jolleklubbens ønske om, at der skal være en frihøjde på over revet, så det ikke udgør nogen risiko for jolleklubbens medlemmer. Revet markeres evt. i begge ender med et flag.
Revet er tænkt som en forbedring af området – da det 1) giver nye oplevelsesmuligheder for badegæster, 2) kan øge sikkerheden for badegæsterne på stranden, idet der i dag ofte kommer motorbåde for fuld fart tæt på og langs kysten, og her vil revet virke som en naturlig afgrænsning, og 3) forbedre levemuligheder for den del af fjordens plante- og dyreliv, der er tilknyttet stenrev herunder større makroalger, og dermed bidrage til at øge den biologiske diversitet i Vejle Fjord..

Der skal dog også her - som i ovenstående - laves en analyse af de konkrete muligheder for etablering af revet, så den aktuelle udformning tilpasses fjorden, kysten og det marine liv..

Ad 4: Den nye bygning med kiosk, offentlige toiletter og naturformidlingsværksted placeres på det nuværende parkeringsareal bag trærækken, der udgør en forlængelse af alleén til Tirsbæk Gods. Den nye bygning tænkes udformet som en transparent bygning i en etage med fladt tag holdt i rødbrune farver og evt. med bevoksning på taget.
Den indeholder et naturformidlingsværksted, som er tænkt til brug for kommunens skoler og børnehaver. Værkstedet udstyres med vaske/borde m.v. og muliggør et nærstudie og en mere detaljeret formidling af ting fundet i/ved vandet samt i skov og naturområdet i det hele taget.

Derudover flytter den nuværende kioskfunktion med over i den nye bygning (ad 5) og der skal være offentlige toiletter i bygningen. I dag skal besøgende i området benytte Jolleklubbens toiletter.

Den fremtidige kiosk og toiletbygning vil blive større end den eksisterende kioskbygning. Til gengæld vil bygningen komme til at ligge længere væk fra kysten, og bygningen vil blive skærmet for indsyn fra vandsiden, idet den lægges bag eksisterende allé.

Ad 5 og 6: Den eksisterende kiosk, der er på ca. 60 m^2, nedrives og arealet overgår til Jolleklubbens brug. Der opnås dermed en bedre mulighed for optimal udnyttelse af Jolleklubbens område, og afgrænsningen mellem Jolleklub og det øvrige strandområde kan forbedres. Dette tænkt gjort ved at udskifte de tre forskellige hegnstyper med samme beplantning, som pt. vokser mellem Jolleklubbens område og vejen ud mod kysten.

Den eksisterende hæk langs jolleklubbens arealer mod syd forlænges langs klubbens fremtidige areal mod øst frem til den eksisterende cykelsti nord for klubbens areal. Det overvejes at udskifte til bøgehæk på hele strækningen.

Ad 7, 8, og 9: Det eksisterende brohoved er i så dårlig stand, at der kræves en genetablering helt fra bunden. Det vil sandsynligvis ikke kunne holde til endnu en hel sæson. Brohovedet fjernes derfor helt, og af hensyn til Jolleklubbens brugere flyttes brohovedet 30 meter mod nordvest (målt ude i vandet) / 40 meter (målt på stranden). Denne placering er mere optimal i forhold til Jolleklubben, og der anlægges en befæstet sti fra Jolleklubbens areal til brohovedet.
Det nye brohoveds areal svarer i størrelse til det nuværende (ca. 70 m^2), så Jolleklubbens faciliteter ikke forringes. Broanlægget vil bestå af et brohoved med ophalerplads for enden samt to smallere broarme (flydebroer) på hver 35 meter til anlæg og fortøjring af jollerne.

Ad 10: Parkeringsarealet består i dag af det mindre grusareal, hvor der er plads til ret få biler. Det resterende areal er græsdækket og meget blødt, så det kan stort set ikke

bruges. Det resulterer i, at arealet v. Tirsbæk Strand og langs tilkørselsvejen gennem Kongeskoven er et stort parkeringsvirvar i badesæsonen.
Hele det nuværende græsklædte areal mellem skoven og alleén tænkes udformet som et brugbart parkeringsareal, så trafikken styres og optimeres. Der vil være plads til ca. 100 parkerede biler på arealet. Arealet holdes i græs, men søges stabiliseret, så der ikke er bløde partier på P-pladsen dels ved let dræning, dels ved at udlægge stabilt materiale i huller (grus/sten). Ved at holde arealet i græs vil det kunne anvendes til leg og ophold uden for badesæsonnen.
Adgangen til og fra parkeringsarealet fastholdes ved siden af Jolleklubbens område, mens tilkørslen gennem det nuværende hul i alleén lukkes af, så der ikke kommer privatkørsel den vej fra.
Parkeringsarealet udformes, så den enkelte kører ind ved siden af Jolleklubbens område, drejer ind på parkeringsarealet, ud i den anden ende og langs skovbrynet tilbage, så bilerne kører rundt på og om arealet "mod uret".
Den eksisterende alle bliver derved frihold fra alt andet trafik end de få lastbiler, som kører denne vej ind til Tirsbæk Gods.

Ad 11: Den eksisterende sti fra parkeringsarealet ned til vandet forbedres, så den gøres mere handicapvenlig med en handicapvenlig belægning. Nederste stykke laves som en sti af lærkebrædder helt ned til og lidt ud i vandet. Der etableres evt. en belagt opholdsplads forbeholdt de handicappede.

Ad 12: På det nuværende parkeringsareal ud mod stranden etableres et areal med mulighed for cykelparkering, så folk, der cykler til stranden, har et sted at stille deres cykel. Erfaringer viser, at folk vælger at tage deres cykel med så langt de kan, så for at undgå en masse cykler, der er smidt alle mulige steder – evt. til gene for den lastbil-trafik til godset, der skal gennem alléen. Der etableres cykelparkering på ca. 1/3 af det nuværende parkeringsareal ud mod stranden. På de resterende 2/3 af arealet etableres handicapparkeringspladser, og "holde ind" parkering for dem, der kun kører forbi for et kort ophold, hvor de nyder udsigten over vandet.

Ad 13: Gennem området løber den nationale cykelrute nr. 5, Østkystruten. Det skal den fortsætte med at gøre, og for at øge sikkerheden ledes cyklerne bag om Jolleklubbens lokaler ad den cykel-/gangsti, der allerede løber der. Ligeledes lukkes der af for at biler kan køre mellem alleén og parkeringsarealet, men adgangen den vej styrkes for de cyklende med en sti langs skovbrynet. Anlæggelse af sti langs skovbryn vil ikke blive prioriteret højt nu, da de fleste cykler kommer via vejen og ind ad alleen.

Ad 14: Affaldsindsamlingsmulighederne i området skal forbedres med nye skralde-spande og indsamlingsmuligheder.

Ad 15: De eksisterende bålpladser i området bevares. Enkelte bænke i forbindelse med bålpladserne udskiftes eller forbedres.

Ad 15: På stranden gror en hel del rynket rose (Rosa rugosa) som et langt bælte (ca. 1000 m^2) samt to mindre områder (ca. 100 m^2 og 50 m^2). Rynket rose fjernes ved bortgravning, så rødderne kommer med op, og de huller, der bliver herefter, påtænkes delvist efterfyldt med ny ren strandsand, så rosen får sværere ved at etablere sig igen.

Hullerne vil herefter fremstå som små lavninger som en form for klitgryde. Hullerne afgrænses landværts med en lav stedsspecifik vegetation i hullerne, og kan fremover bruges som opholdsareal for strandgæsterne.
Rynket rose er en invasiv art, som breder sig på vore strandarealer. Udbredelsen af rynket rose er et problem dels fordi den fortrænger alt øvrig vegetation på de arealer, hvor den breder sig, dels fordi den er ubehagelig og stikkende for publikum.

Ad 17: Strandengen skal plejes ved afgræsning med heste eller alternativt ved en tilbagevendende slåning og fjernelse af vegetationen et par gange om året. Afgræsningen vil ske uden for badesæsonen, således arealet fra 15. juni til 1. september er tilgængeligt for badegæster. Strandengen er i dag under tilvoksning med høje urter og græsser bl.a. stor nælde, tidsel og rørgræs. En pleje af engen vil sikre en bedre naturtilstand på området. Arealet vil desuden kunne anvendes til ophold for strandgæsterne.

Ad 18: Af hensyn til at lette adgangen til stranden ønskes etableret en trampesti fra P-pladsen og alléen ned til stranden. Trampestien vil blive etableret længst mod øst på engarealet (nr. 17 på tegningen). For at komme ned til stien, skal der etableres et par trappetrin i træ for at komme fra alleen og ned på engen.

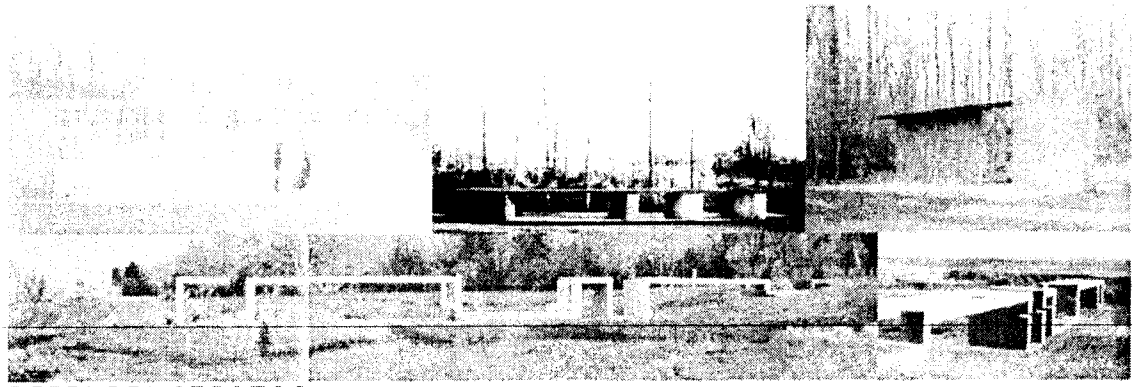

REFERENCEFOTOS

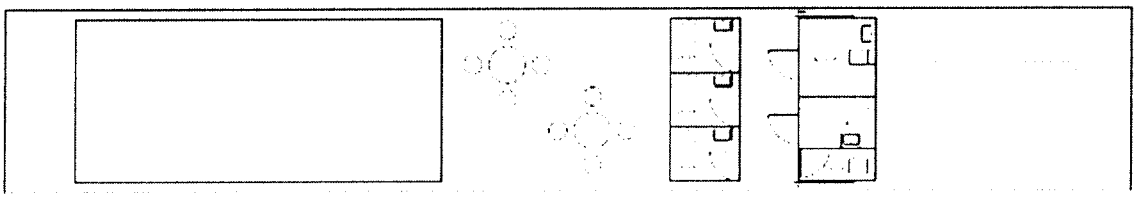

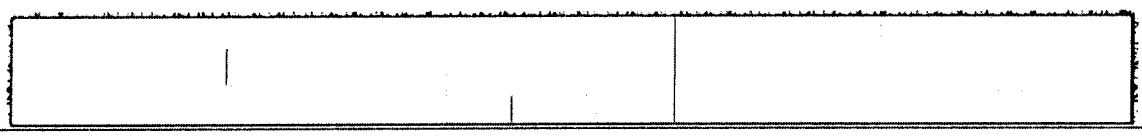

EKSEMPEL PÅ DISPONERING AF NYBYGNING SOM UDFØRES I TRÆ MED GRÆS PÅ TAGET MÅL 1:100

Kommunen har anført følgende i brevet af 16. juni 2008 om blandt andet drøftelserne med Friluftsrådet:

"Ny projektbeskrivelse for Tirsbæk Strand efter møde med Friluftsrådet

Vejle Kommune har på baggrund af Fredningsnævnsmødet den 7. maj 2008 og et efterfølgende møde med Friluftsrådets med repræsentant, Erik Abitz den 29. maj 2008 udarbejdet en ny projektbeskrivelse for renovering af Tirsbæk Strand.

Vejle Kommune har modtaget følgende forslag fra Friluftsrådet til forbedringer af det af kommunen ansøgte projekt til renovering af Tirsbæk Strand, så projektet efter Friluftsrådets mening bedst muligt tilgodeser friluftslivet bredt set:

1. Det anbefales at eksisterende bygningsmasse ved Tirsbæk strand renoveres, at bolig heri nedlægges og at kiosk nedrives. Vi mener at behov for bygningsfaciliteter fuldt ud kan dækkes i eksisterende bygninger om fornødent med mindre sideudvidelse eller forlængelse af hovedbygningen.
2. Det anbefales at adgangsvejen til stranden og videre til godset omlægges, således at al biltrafik føres så nordligt som muligt nord om strandarealet og således at national cykelrute 5 overalt forløber syd for bilvejen dvs. tættere på kysten end biladgangsvejen. Der er stort behov for at fjerne al biltrafik fra strandarealet tættest på kysten.
3. Det anbefales, at køre- og parkeringsarealer befæstes med brolægning, på selve vejarealet med brosten, på parkeringsarealet med håndstore sten nedtromlet i jordoverfladen. Sådan overflade vil være kørefast og græsbevokset året rundt.
4. Det anbefales, at der på spidsen af kysten ved skel til godset kun laves høfte af store kampesten oven vande, og at der af hensyn til sejlsporten ikke etableres stenrev så tæt på stranden at stenrevs overflade er mindre end 3 meter under daglig vande. Vi kan ikke anbefale at der laves broer eller andre bygningskonstruktioner i tilknytning til denne høfte. Bygningskonstruktioner ud i fjorden bør holdes samlet i strandarealets vestlige hjørne.

Vejle Kommune har efterfølgende haft et møde med Friluftsrådets repræsentant Erik Abitz, hvor de 4 forslag blev diskuteret. På mødet præsenterede kommunen sine bemærkninger til Friluftsrådets forslag. Kommunens bemærkningerne er opsummeret nedenfor.

Ad 1.
De eksisterende bygninger på Tirsbæk Strand har Vejle Kommune stillet til rådighed for Sejlklubben Neptuns jolleafdeling til klubfaciliteter- og

aktiviteter. Lejligheden er udlejet til bolig iht. almindelige udlejningsvilkår. Kommunen har desuden kontraktligt indgået aftaler om mindre viceværtforpligtelser med lejeren, så han fungerer som en form for opsynsmand på Tirsbæk Strand. Vejle Kommune har ingen planer om at flytte disse aktiviteter eller opsige lejeren af den private bolig.

En del af formålet med renoveringen på Tirsbæk Strand har netop været at få adskilt Jolleklubbens aktiviteter fra de offentlige aktiviteter på stranden. I dag skal besøgende på stranden således anvende toiletter hos Jolleklubben, og det finder Vejle Kommune uhensigtsmæssigt. Friluftsrådets forslag om at anvende den eksisterende boligmasse i området vil betyde et større mix af aktiviter i området, end der er i dag.

Såfremt man som ønsket af Friluftsrådet flytter kiosk, toiletter og naturværkstedslokaler op i de eksisterende bygninger vil det dels kræve en større renovering af bygningerne, dels at der sker en tilbygning til de eksisterende bygninger, idet det vurderes, at alle aktiviteter for Jolleklubben og de offentlige aktiviteter ikke vil kunne rummes inden for de eksisterende bygninger.

Hvis man flytter kiosk og toiletter væk fra stranden vil man desuden let kunne skabe et trafikalt kaos, idet det vil være svært at forhindre borgere i at parkere på vejen for at få en is eller gå på toilettet, når de forlader stranden. Hvis kiosk og toiletter ligger på P-pladsen, vil der ikke opstå problemer af den karakter.

Vejle Kommune opretholder på den baggrund sin ansøgning om at etablere en kiosk-, toilet- og naturværkstedsbygning på Tirsbæk Strand.

Ad 2.
Muligheden for at flytte den eksisterende adgangsvej nord om Jolleklubbens hus blev diskuteret på offentligt møde i april 2007. På det tidspunkt blev muligheden afvist af Vejle Kommune, idet omlægning af vejen vil blive meget dyr, og Vejle Kommune har på nuværende tidspunkt ingen planer om at afsætte penge til en omlægning af vejen.

Desuden vil omlægning af vejen ind i dette område ikke være uproblematisk rent naturmæssigt. Vejen vil skulle føres helt tæt op ad og muligvis ind i et beskyttet engareal, som bør bevares. Desuden har Vejle Kommune tidligere fået afslag på at anlægge en cykelsti langs vejen ned gennem skoven til Tirsbæk Strand, fordi området er udlagt som NATURA 2000 område, hvor der bl.a. skal tages hensyn til fugle i området.

Vejle Kommune ønsker ikke at anlægge en ny adgangsvej til Tirsbæk Strand, men ønsker at bevare den eksisterende adgangsvej.

Ad 3

Vejle Kommune finder, at etablering af en brolægning på køre- og parkeringsarealet vil være en meget dyr løsning, og løsningen vil ikke få arealet til at fremstå som et grønt areal, som ønsket af Danmark Naturfredningsforening. Hvorvidt det vil blive nødvendigt at befæste parkeringsarealet er et spørgsmål. I den tidligere fremsendte ansøgning ønsker kommunen ikke umiddelbart at befæste selve parkeringsarealet, men at gøre det kørevenligt ved at foretage dræning og udjævning af arealet inden det sås til med græs.

Vejle Kommune opretholder derfor sin ansøgning om at etablere et parkeringsareal, som fremstår med græs hele året, og hvor kun kørevejene på arealet befæstes med plastmåtter eller håndstore sten.

Ad 4

Vejle Kommune udtager sine ønsker om at anvende høften som en rekreativ mulighed for at komme ud til vandet, idet både Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningforening er imod en sådan anvendelse. Der vil således kun blive søgt om en høfte i kampesten udformet så den bedst muligt beskytter stranden. Der kan således blive tale om, at der skal anlægges en T-høfte.

Ved anlæggelse af stenrevet vil der blive taget hensyn til jolleklubbens og sejleklubbens ønsker om en frihøjde over revet på 2-3 meter af hensyn til sejladssikkerheden. Alternativt vil revet kunne afmærkes. Der vil blive taget kontakt til Sejlklubben Neptun i forbindelse med den endelige udformning af stenrevet.

Vejle Kommune søger om en høfte i kampesten udformet så den bedst muligt beskytter stranden. Der kan således blive tale om, at der skal anlægges en T-høfte. Ved anlæggelse af stenrevet vil der blive taget hensyn til jolleklubbens og sejleklubbens ønsker om en frihøjde over revet på 2-3 meter af hensyn til sejladssikkerheden.

I øvrigt

Der er desuden vedlagt brevet en skitse til den bygning, der ønskes opført i stedet for den eksisterende kiosk. Bygningen vil blive udført i træ, som holdes i naturtræ eller alternativt males i en diskret jordfarve. Der vælges en diskret tagbelægning, og der vil evt. kunne lægges græs på taget.

Vejle Kommune håber, at Fredningsnævnet på baggrund af den reviderede projektbeskrivelse snarest vil træffe afgørelse vedr. kommunens projekt om at renovere Tirsbæk Strand...."

Fredningsnævnet har efter modtagelsen af det endelige projekt anmodet Vejle Kommune, Natur & Miljøforvaltningen, Skov og Natur, Miljøcenter Ribe, By- og Landskabsstyrelsen, Skov- og Natur-

tyrelsen, Trekantsområdet, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om bemærkninger til det endelige projekt med høringsfrist den 3. juli 2008.

Ved fristens udløb forelå der udtalelser fra Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

Friluftsrådet har i en mail af 24. juni 2008 kommenteret projektet således:

> "...
> Som det fremgår af ny projektbeskrivelse fra Vejle Kommune, udarbejdet efter møde med undertegnede repræsentant for Friluftsrådet, så har Vejle Kommune ikke fundet anledning til ændringer i foreliggende projekt, der imødekommer Friluftsrådets to højest prioriterede anbefalinger.
>
> Jeg har ved vort seneste bestyrelsesmøde i Friluftsrådet, kreds Trekantområdet, fået opbakning til at fastholde den i Friluftsrådet i øvrigt generelle indstilling:
> 1) at flere parter af friluftsliv ikke mindst i særlig værdifuldt naturområde godt kan anvende samme bygning, og
> 2) at biltrafik ved badestrand skal foregå bagerst i landskabet, længst fra strandkanten, til gavn for badegæster og cyklister.
>
> Vor anbefaling bygger på Friluftsrådets generelle erfaring med friluftsliv ved danske badestrande og Friluftsrådet kreds Trekantområdets erfaring fra øvrige badestrande samt øvrige arealer og anlæg for friluftsliv i Vejle Kommune.
>
> Tirsbæk strand bør efter Friluftsrådets synsvinkel, såfremt der her påtænkes væsentlige standardforbedringer, renoveres så ovennævnte Friluftsrådets to væsentlige prioriteter tilgodeses.
>
> Friluftsrådet kan derfor ikke anbefale, at Fredningsnævnet giver Vejle Kommune dispensation til ansøgt nybyggeri på strandarealet.
> Friluftsrådet afventer, at Vejle Kommune med et afslag fra Fredningsnævnet til ansøgt dispensation fra naturfredningen omprojekterer og bevilger fornødne ressourcer, der vil muliggøre en for friluftslivet som helhed væsentlig forbedring af Tirsbæk strand."

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev af 25. juni 2008 udtalt:

> "...
> Vejle Kommune har på baggrund af Fredningsnævnsmødet den 7. maj 2008 og et efterfølgende møde med Friluftsrådets repræsentant Erik Abitz den 29. maj, udarbejdet en ny revideret projektbeskrivelse for renovering af Tirsbæk Strand.
>
> Naturfredningsforeningen støtter fuldt ud den af Vejle Kommune udarbejdede og reviderede projektbeskrivelse med de præciseringer, der er anført i Henriette Lang Sørensens brev til Fredningsnævnet dateret 16.06.2008.
>
> Naturfredningsforeningen vil derfor anbefale, at Fredningsnævnet meddeler ansøgeren dispensation fra fredningsbestemmelserne, således at projektet kan gennemføres..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk gods og dets omgivelser er gennemført blandt andet for at bevare de for godset landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord. Fredningskendelsen forudsætter, at en del af det fredede areal kan anvendes til rekreative formål.

Fredningsnævnet vurderer, at det som udgangspunkt ikke vil stride mod intentionerne bag fredningen af Tirsbæk Gods at meddele Vejle Kommune dispensation til at gennemføre det endelige projekt til renovering af Tirsbæk Strand. Det bemærkes, at fredningsnævnet ikke skal forholde sig til de elementer i projektet, der vedrører anlæg ude i fjorden.

Tirsbæk Strand ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Tirsbæk Strand er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark. Efter habitatdirektivets art. 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter i habitatområderne samt forstyrrelse af de arter, som området er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger. Ifølge art. 6, stk. 3, og stk. 4, skal medlemslandene vurdere konsekvenserne af planer og projekter, når disse kan påvirke en lokalitet væsentligt. Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Ifølge bekendtgørelsens § 3 må den kompetente myndighed ikke give en nærmere opregnet række tilladelser og dispensationer, såfremt dette skønnes at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter, eller kan medføre betydelig forstyrrelser for arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet vurderer, at dispensation fra fredningsbestemmelserne til at gennemføre renoveringen af stranden ikke vil indebære en sådan forringelse for Natura 2000-området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, fordi stranden allerede i dag er udlagt til og benyttes som rekreativt område for indbyggerne i Vejle.

Tirsbæk Strand ligger ikke i den centrale del af fredningsområdet, og en fortsat benyttelse af stranden til rekreativt formål strider heller ikke mod hverken intentionerne bag fredningen af Tirsbæk gods eller formålet med fredningen af godset og dets omgivelser.

Stranden fremtræder i dag nedslidt og uden en overordnet plan for offentlighedens benyttelse af stranden. Renoveringen af stranden kan derfor bidrage til at forskønne det fredede område og samtidig regulere brugen af området til gavn for naturen og mindske nedslidningen som følge af offentlighedens adgang til det fredede område.

Fredningsnævnet finder, at etableringen af parkeringspladsen kan lette presset på de øvrige fredede arealer ved Tirsbæk Strand, så de ikke benyttes til parkering, ligesom forbedrede publikums-faciliteter vil være til gavn for befolkningens brug af stranden.

Det er ligeledes fredningsnævnets vurdering, at de øvrige elementer, der indgår i projektet, kan gennemføres, uden at det vil stride mod formålet med fredningen, fordi disse elementer vil bidrage til en regulering af brugen af det fredede område og kan gennemføres med respekt for de landskabelige og naturmæssige værdier i området.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, Vejle Kommune dispensation fra fredningsbestemmelsernes § 3, litra c), d) g) og i), samt § 4, litra e) og f) til at gennemføre renoveringsprojektet på vilkår,

at projektet gennemføres i overensstemmelse med den endelige projektbeskrivelse,

at bygningsrester fra den eksisterende kioskbygning fjernes og deponeres uden for det fredede område,

at bygningsrester fra nybyggeriet fjernes fra det fredede område,

og

at spor efter renoveringsarbejdet fjernes fra de fredede arealer efter arbejdets afslutning.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Vejle Kommune, Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Skov- og Naturstyrelsen, Randbøl Statsskovdistrikt, Miljøcenter Ribe, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle, Friluftsrådet samt andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del
Kolding, den 24. september 2008.

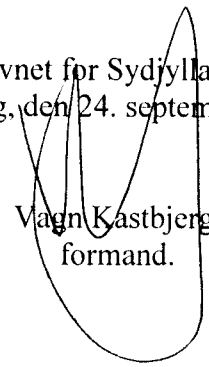

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Vejle Kommune, Natur & Miljøforvaltningen, Skov og Natur, Skolegade 1, 7100 Vejle.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.
By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, Vejle, c/o Uffe D. Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø.
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådet c/o Erik Abitz, Solvej 20, 7120 Vejle Ø.
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
Vibeke og Henrik Algren-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.

Modtaget i
By- og Landskabsstyrelsen
19 JAN. 2009

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

F 43/2008

Ansøgning fra landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen, Kgs. Lyngby, om dispensation til at genoprette og renovere haven ved Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har modtaget en ansøgning af 3. september 2008 fra landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen på vegne ejeren af Tirsbæk gods, Hans Henrik Algren-Ussing, om dispensation til at genoprette stendigerne, alléerne og hækkene m.v. i herregårdshaven ved Tirsbæk Gods. Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods. Det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk gods og de for godset særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven i nær kontakt med Vejle Fjord. Fredningskendelsen indeholder en række bestemmelser, der regulerer brugen og driften af godsets ejendom, herunder bestemmelser om forbud mod terrænændringer og fældning af alléerne, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation til genopretningsprojektets gennemførelse, medmindre de enkelte dele af projektet henhører under plejen af de fredede arealer.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 16. december 2008, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele ejeren af Tirsbæk gods dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at gennemføre projektet på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods.

Kendelsen vedrører cirka 390 ha jord omkring godset og omfatter blandt andet en del af Tirsbæk Strand.

Fredningssagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og med tiltræden af den daværende ejer af Tirsbæk gods, kammerherreinde Adda Nedergaard, som havde tilbudt en frivillig fredning af godset og uden krav om erstatning.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 3:

"Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
b) ...
c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. ...
d) "Møllekæret", "Slotsengen" og "Strandengen" skal bevares som græsningsarealer. For at fremme dette formål har ejeren ret til at omlægge arealerne til kornmarker i en periode på 1 år eller 2. Såfremt ejeren måtte ønske det, eller nævnet finder det fornødent, skal uønsket bevoksning kunne fjernes ved det offentliges foranstaltning (evt. af kommunen) uden udgift for ejeren, således at disse arealer stedse bevarer deres nuværende karakter.
e) Opstilling af boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignede samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.
f) ...
g) ...
h) ...
i) De på ejendommen værende alléer, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn må ikke fældes. Dog kan rådne træer eller andre uddøende træer fældes mod efterplantning med samme træsort.
...

k) Stendiger og stengærder må ikke fjernes eller gennembrydes.
l) Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykle på ejendommens private veje og stier...

4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for:

.... b) at ejeren opsætter vildthegn eller andet hegn om ejendommen, dog således, at allerede eksisterende veje og stier ikke derved spærres, og således, at planer om hegn over åben mark forelægges nævnet til godkendelse..."

I brevet af 3. september 2008 har landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen anført blandt andet:

"...

Hermed søges om tilladelse til genopretning af stendiger, genplantning af allér og hække samt mindre terænreguleringer i haven i forbindelse med Realdanias kampagne om bevaring af herregårdshaver.

I september 2006 iværksatte fonden Realdania kampagnen: "Herregårdshaver – bevaring med fokus på drift og pleje" med det formål, at udvikle et antal demonstrationsprojekter, der kan anvise metoder for sikring af herregårdshaver i fremtiden både i kulturhistorisk, arkitektonisk og teknisk forstand. Der blev i alt udvalgt ni haver, hvoraf Tirsbæk er en af dem.

Haven på Tirsbæk blev anlagt omkring 1745 af den daværende ejer, Niels Linde, og kan ses på et matrikelkort fra 1799. Haven blev omgivet af et fortsat eksisterende, 2-2,5 m højt kampestensdige (4 alen). Hovedaksen går fra slottet og følger terrassernes stigning op til havens højeste punkt, som er ca. 45 m over voldgraven. Haven er delt op i tre overordnede rum: dyrehaven, frugthaven og prydhaven. Dyrehaven og frugthaven er adskilt af en allé, der går tværs over haveanlægget.

I havens nordvestlige hjørne omdannede Niels Linde en anden bakke til et vinbjerg. Højen blev inddelt i fire stenterrasser af næsten samme højde som stendiget rundt om haven. Terrasserne var beplantet med vinstokke.

Flere spor i haven kan i dag fortælle, hvordan haven har set ud i 1700-tallet og udviklet sig gennem århundreder. I projektet for havens fornyelse lægges der stor vægt på bevaring og istandsættelse af havens oprindelige og historiske elementer med fokus på, at den fremtidige pleje og vedligeholdelse bliver så enkel som mulig.

Tegning LH-1.02 og LH-2.02 af 03.09.08 vedlægges. Tegningerne angiver hhv. eksisterende og fremtidige forhold.

Nedenfor nævnes de anlægsarbejder som ønskes udført nu, og som kræver tilladelse i forhold til naturfredningerne af 13. februar 1952 og 15. august 1977.

- Stendiget rundt om hele haven skal genoprettes alle de steder, hvor det er styrtet sammen. Al træopvækst i en afstand af et par meter fjernes for at synliggøre stendiget, for fremover at beskytte det.
- I det nordøstligste hjørne af voldgraven genoprettes stensætningen.
- Terrasserne i haven skal rettes op. Terrænet bearbejdes således, at overgangene fra en terrasse til den næste kommer til at stå præcise.
- Træerne i den tværgående allé i haven og alléen ned til fjorden er stortset alle døde. Lindetræerne er blevet skåret ned til ca. tre meters højde i 1990 og hovedparten af træerne er efterfølgende gået ud. Der er derfor ikke noget at redde. Den tværgående allé i haven ryddes og genplantes med lind, med samme afstand mellem træerne som i den oprindelige allé. Hvis økonomien kan rumme det genplantes alléen ned til fjorden ligeledes.
- Mod nord og øst afgrænses prydhaven af en ny takshæk. Hækken erstatter en eksisterende udlevet tjørnehæk. Taksen er en plante, der trives meget godt omkring Vejle fjord, hvor man mener, at den som et af de få steder i DK er naturligt forekommende.
- Vinbjerget renoveres, så der igen bliver terrasser med mulighed for dyrkning af vinstokke op ad stensætningerne. De to nederste terrasser forventes udført i forbindelse med Realdanias projekt. Hvis økonomien tillader det genopføres alle fire

terrasser.

- Dyrehaven udtyndes på sigt, så den blivende bestand af store træer kommer til at stå med en afstand på -15-20 meter. Yderligere information om havens istandsættelse kan læses på www. herregaardshaver.dk...."

Følgende tegninger, der er vedlagt ansøgningen, viser herregårdshaven før og efter genopretningsprojektets gennemførelse.

Tegningerne er ikke målfaste.

Haven før projektets gennemførelse:

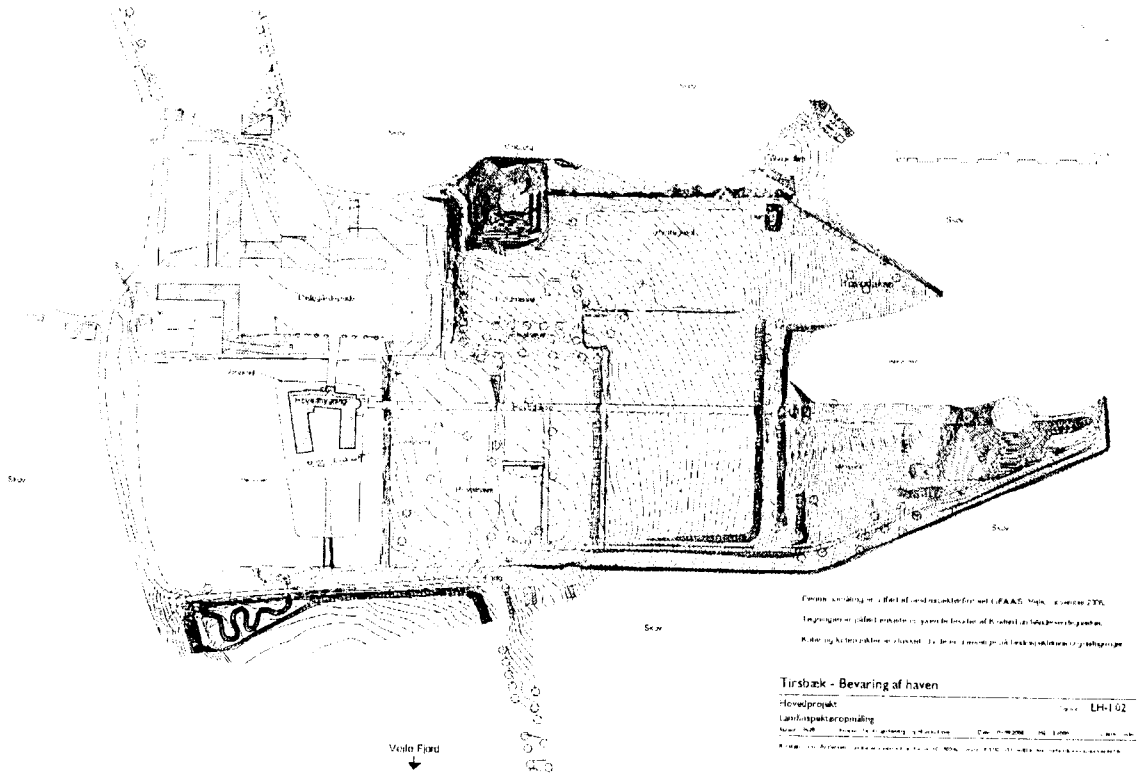

Haven efter genopretningsprojektets gennemførelse:

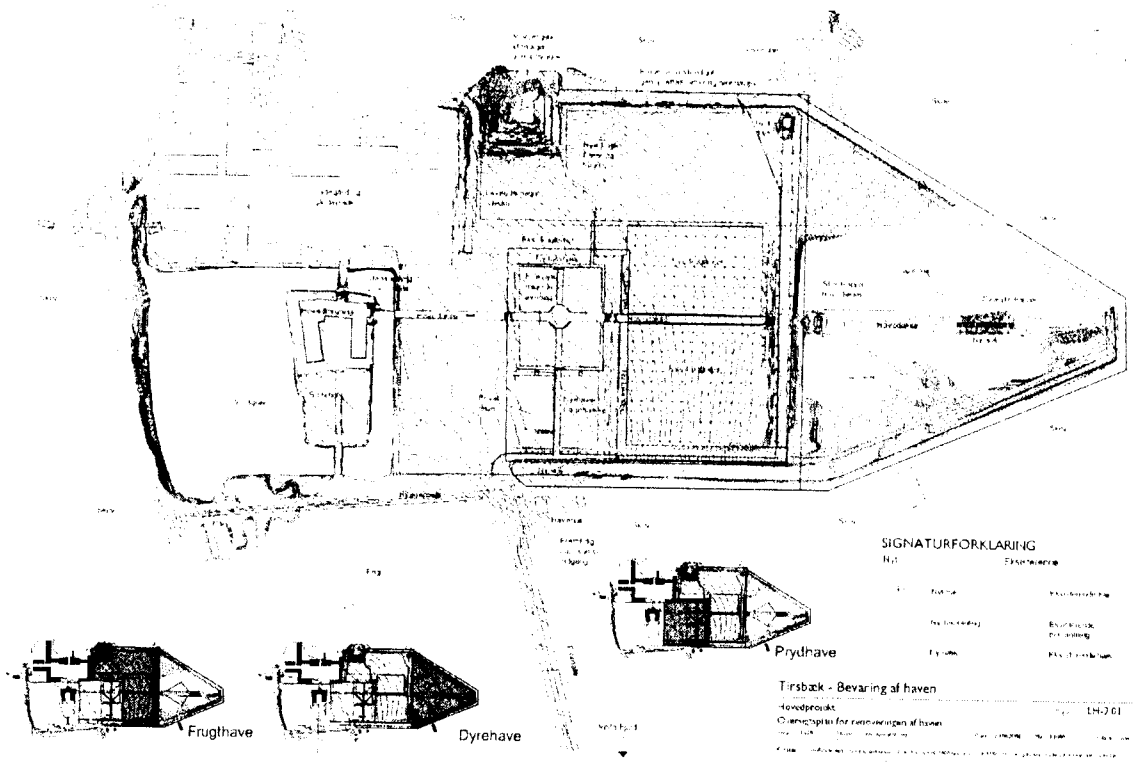

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har den 16. december 2008 foretaget besigtigelse af herregårdshaven ved Tirsbæk gods.

I besigtigelsen deltog ansøgeren Hans Henrik Algren-Ussing, landskabsarkitekt Marie Louise Wanscher, biolog Henriette Lang Sørensen, Vejle Kommune, forstfuldmægtig Inke Larsen, Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet, naturgeograf Jørgen Clausen, Miljøcenter Ribe, Uffe Rømer, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, og Erik Abitz, Friluftsrådet.

Der er anført følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol:

"...

Fredningsnævnets formand konstaterede, at der er sket korrekt indkaldelse til nævnets møde og oplyste, at det minister udpegede medlem af fredningsnævnet har meddelt forfald.

Fredningsnævnets formand oplyste, at landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen på vegne ejeren af Tirsbæk gods, Hans Henrik Algren-Ussing, har ansøgt om dispensation til at genoprette stendigerne, alléerne og hækkene m.v. i herregårdshaven ved Tirsbæk Gods. Haven er fredet ved kendelse, afsagt den 15. august 1977 af Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds. Fredningskendelsen indeholder en række bestemmelser, der regulerer brugen og driften af godsets ejendom, herunder be-

stemmelser om forbud mod terrænændringer og fældning af allérne, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation til genopretningsprojektets gennemførelse, medmindre de enkelte dele af projektet henhører under plejen af de fredede arealer.

Landskabsarkitekt Marie Louise Wanscher forelagde projektet under henvisning til ansøgningen af 3.september 2008 og oplyste blandt andet, at Realdania har iværksat dette projekt sammen med andre projekter om bevaring af gamle herregårdshaver for at sikre de kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, der findes i de gamle herregårdshaver. Realdania har besluttet at udvikle et antal demonstrationsprojekter, der repræsenterer en tidsperiode og en stilart. Herregårdshaven ved Tirsbæk er udvalgt, fordi den er en af de få danske renæssancehaver. I forbindelse med udarbejdelsen af projektet har den projekterende arkitekt taget udgangspunkt i et matrikelkort, der er dateret 1799, som viser havens struktur. Der foreligger tillige en ældre beskrivelse af haven, der indeholder værdifulde oplysninger. I haven findes flere spor, der fortæller, hvordan haven så ud i 1700-tallet, og hvorledes den har udviklet sig gennem de følgende århundreder. Under udarbejdelsen af projektet er der fokuseret på bevaring og istand-sættelse af havens oprindelige og historiske elementer, så den fremtidige pleje og vedligeholdelse kan blive så enkel som mulig.

Haven er omkranset af et cirka 2 til 2,5 meter højt kampestensdige, der slutter nord for godset, hvor der er anlagt et vinbjerg, som er en sjældenhed i Danmark. Vinbjerget er inddelt i 4 stenterrasser af samme højde som stendiget omkring haven. Det fremgår af gamle beretninger, at der blev dyrket vin på godset indtil 1809. Haven deles i en nordlig og en sydlig del af en hovedakse, der er anlagt fra slottet mod øst til havens højeste punkt, som er ca. 45 meter over voldgraven.

Ifølge projektet er haven delt op i tre overordnede rum med en prydhave nærmest slottet, en frugthave længere mod øst og i havens fjerneste del en dyrehave. Dyrehaven adskilles fra frugthaven af en nordsydgående allé. De enkelte elementer i genopretningen er beskrevet i ansøgningen. I forbindelse med arbejdets gennemførelse og genskabelsen af havens forskellige elementer skal der foretages terrænreguleringer, så konturerne genskabes og understreger de enkelte elementer. Prydhaven skal adskilles fra frugthaven af en ny hæk af taks. I prydhavens nordøstlige del skal der anlægges 4 nye hækrum omkranset af hækbøg, og der skal gøres plads til en fontæne, som skal have tilledt vand gennem en nedgravet ledning fra Nedre Dam. Vinbjergets stendiger skal genopbygges, og på arealet sydøst for vinbjerget skal der plantes nye frugttræer og sættes et hegn. Frugthaven skal ryddes for træer, og der skal foretages genplantning med frugttræer op mod den nordsydgående allé, der adskiller frugthaven fra dyrehaven. Denne allé består af træer, der skal fældes, fordi de er blevet beskåret og er enten døende eller døde. Alléen skal genplantes med lindetræer, der skal stå med samme afstand mellem træerne som i den oprindelige allé; alléen skal forlænges mod nord til Nedre Dam; hovedaksen skal saneres, og der skal etableres afløb, så regnvand ikke borteroderer hovedaksen.

Marie Louise Wanscher tilføjede, at offentligheden skal have adgang til herregårdshaven ad skovvejen og vejen, der syd for slottet fører mod øst frem til porten sydøst for slottet samt ad fjordalléen, der ligeledes fører frem til porten. Porten, der er fra

1910, skal være hovedindgangen til herregårdshaven. Fra porten og ind i prydhaven skal stianlægget befæstes på en sådan måde, at stien også kan benyttes af kørestolsbrugere. Der bliver ikke andre adgangsveje til herregårdhaven end indgangen gennem porten mod syd.

Uffe Rømer påpegede, at porten mellem skovvejen og vejen syd for slottet er lukket og signalerer, at der ikke er adgang ind på området, selvom offentligheden ifølge fredningsbestemmelsernes § 3, litra l, og kortbilaget til fredningskendelsen har ret til at benytte denne vej og de øvrige private veje og stier på godsets område.

Erik Abitz bemærkede, at det offentlige financierer genopretningen af parken; det må derfor være et krav, at almenheden får adgang til parken. Fjordalléen bør genåbnes, så offentligheden kan benytte denne allé som adgangsvej til herregårdshaven.

Hans Henrik Allgren-Ussing bemærkede, at der intet er til hinder for, at porten åbnes, og at almenheden skal have adgang til herregårdshaven i de 15 år, Realdania fonden stiller som en betingelse for støtten til havens genopretning.

Hans Henrik Allgren-Ussing tilføjede, at han gerne vil anlægge en sti syd for hækken langs vejen mod øst for at sikre, at publikum respekterer, at slottet er en privat bolig. Han forestiller sig, at hækken, der adskiller vejen fra engen, kan fjernes, og at der kan plantes en ny hæk cirka 1 til 1½ meter nærmere vejen, hvorefter der kan anlægges en sti, hvor hækken har stået. Stien vil komme til at ligge i et lavere niveau end vejen, og derved sikres en vis form for afstand til slottet. Der er en faunapassage nedenfor skovvejen; stien skal føres gennem dette område på nogle egetræs planker. Han forestiller sig, at der kan ske en diskret skiltning ved broen til slottet for at markere, at dette område er privat.

Biolog Hanne Lang Sørensen oplyste, at faunapassagen er § 3-område, der ikke må røres.

Repræsentanterne fra Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet oplyste, at de foreninger, de repræsenterer ikke har indvendinger mod projektet, såfremt offentlighedens adgang til parken sikres som skitseret af Hans Henrik Allgren-Ussing..."

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk gods og dets omgivelser er gennemført blandt andet for at bevare de for godset særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord.

Herregårdshaven øst for slottet ligger i den centrale del af fredningsområdet. Haven bærer i et vist omfang præg af forfald og mangelfuld vedligeholdelse. De dele af projektet, der er pleje af de en-

kelte elementer i havelandskabet, kan Hans Henrik Algreen-Ussing gennemføre uden dispensation fra fredningsbestemmelserne eller efter en plejeplan, udarbejdet af Vejle Kommune.

Vedligeholdelsen af bestående elementer i haven, såsom genopretning af stendiget, hvor det er sunket sammen, vinbjergets terrasser og stensætningen i voldgravens nordøstre hjørne kan ske uden dispensation fra fredningsnævnet, fordi disse tiltag er plejeforanstaltninger inden for de rammer, hvor der ikke skal meddeles dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at de øvrige tiltag, der ønskes gennemført, og som indebærer, at der skal foretages terrænændringer, fældes enkeltstående træer, hække og allétræer for at foretage genplantning går ud over pleje af den fredede herregårdshave og derfor ikke kan gennemføres uden dispensation fra fredningsnævnet.

Fredningsnævnet vurderer, at det som udgangspunkt ikke vil stride mod intentionerne bag fredningen af Tirsbæk Gods at meddele Hans Henrik Algren-Ussing dispensation til at gennemføre de øvrige elementer i projektet i overensstemmelse med den beskrivelse, der fremgår af ansøgningen fra landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen og landskabsarkitekt Marie Louise Wanschers beskrivelse af projektet under fredningsnævnets besigtigelse af haven. Fredningsnævnet har ved denne vurdering lagt vægt på, at den allervæsentligste del af de allétræer samt øvrige træer og buske, der ønskes fældet i herregårdshaven inden for diget og samt i fjordalléen enten er døde eller skåret ned til ca. 3 meters højde, at alléerne inden for diget og i fjordalléen har mistet deres karakter, at projektet tilstræber at genskabe slottets renæssancehave, og at det er væsentligt, at alle de enkelte elementer i projektet gennemføres på én gang for i fremtiden at sikre haven både i kulturhistorisk og arkitektonisk forstand.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Godsets jorder er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark. Efter habitatdirektivets art. 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter i habitatområderne samt forstyrrelse af de arter, som området er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger. Ifølge art. 6, stk. 3, og stk. 4, skal medlemslandene vurdere konsekvenserne af planer og projekter, når disse kan påvirke en lokalitet væsentligt. Habitatdirektivet er implementeret i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Ifølge bekendtgørelsens § 3 må den kompetente myndighed ikke give en nærmere opregnet række tilladelser og dispensationer, såfremt dette skønnes at indebære en forringelse af naturtyper eller levesteder for arter, eller kan medføre betydelig forstyrrelser for arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet vurderer, at dispensation fra fredningsbestemmelserne til at gennemføre genopretningen af herregårdshaven ikke vil indebære en sådan forringelse for Natura 2000-området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Fredningsnævnet finder derfor, at der kan meddeles dispensation til at fælde enkeltstående træer, hække og allétræerne inden for havediget, træerne i fjordalléen samt til at foretage de terrænreguleringer, der er nødvendige for projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, Hans Henrik Algren-Ussing dispensation til at gennemføre genopretningsprojektet på vilkår,

at projektet gennemføres i overensstemmelse med landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersens beskrivelse i brevet af 3. september 2008 af projektet,

at der til erstatning for de fældede allétræer i herregårdshaven og i fjordalléen sker genplantning,

at fældede træer, jord og andet affald fra genopretningsprojektet fjernes og deponeres uden for det fredede område,

og

at spor efter renoveringsarbejdet fjernes fra de fredede arealer efter arbejdets afslutning.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Hans Henrik Algren-Ussing, Vibeke og Henrik Algren-Ussing, Vejle Kommune, Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet, Miljøcenter Ribe, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle, Friluftsrådet samt andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del
Kolding, den 15. januar 2009.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Vibeke og Henrik Algren-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 135, 7120 Vejle Ø.
Vejle Kommune, Natur & Miljøforvaltningen, Skov og Natur, Skolegade 1, 7100 Vejle.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.
By- og Landskabsstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, Vejle, c/o Uffe D. Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø.
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådet c/o Erik Abitz, Solvej 20, 7120 Vejle Ø.
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen
- 4 FEB. 2010

Fredningsnævnet for Sydjylland,
Nordlig del.

Fredningsnævnets j. nr. 7/2009: Ansøgning fra Arkimentor ApS, Søndergade 8, Egtved, om dispensation til at opføre en aftægtsbolig på ejendommen matr. nr. 1 c Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Vejle Kommune har ved brev af 17. februar 2009 forelagt fredningsnævnet en ansøgning fra Arkimentor ApS på vegne Hans Henrik Algren-Ussing, Tirsbæk Gods, om dispensation fra kendelsen, afsagt den 15. august 1977, om fredning af Tirsbæk Gods til at inddrage en tidligere driftsbygning på Tirsbæk Gods til beboelse, fordi det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 3, at "Nyt boligbyggeri, tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt".

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag, fordi fredningsnævnet fra tidligere besigtigelse af godset og dets omgivelser kender lokaliteterne.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele dispensation til projektets gennemførelse jfr. afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse"

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods.

Fredningssagen var rejst af Danmarks Naturfredningsforening og med tiltræden af den daværende ejer af Tirsbæk Gods, kammerherreinde Adda Nedergaard, som havde tilbudt en frivillig fredning uden krav om erstatning.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet nybyggeri m.v. på godsets jorder. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

"Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt...

I en ansøgning om landzonetilladelse, dateret den 15. august 2008, ansøgte Arkimentor ApS på vegne Hans Henrik Algren-Ussing Vejle Kommune om dispensation til at inddrage en tidligere driftsbygning til beboelse. Det fremgår af ansøgningen blandt andet, at bygningen ikke længere har nogen funktion bortset fra, at den lejlighedsvist benyttes som depot. Ifølge ansøgningen skal 132 m^2 af driftsbygningen, der ligger nordøst for hovedbygningen på Tirsbæk Gods, inddrages under den eksisterende beboelseslejlighed, som ligger i tilknytning til driftsbygningen, og i en længe, der er orienteret øst-vest. Arkimentor ApS har blandt andet anført i ansøgningen, at

"En del af driftslængerne er allerede anvendt til beboelse, og ønskes udvidet med et mindre areal, af det til overs værende driftsareal.

Udvidelsen foregår inden for de nuværende bygningsrammer".

Vejle Kommune har i brevet af 17. februar 2009 anført blandt andet, at udvidelsen af boligarealet foregår indenfor den nuværende bygningsprofil. Kommunen har oplyst i brevet, at det areal, ansøgningen vedrører, oprindeligt har været anvendt som gang- og garageareal, at tagetagen er uopvarmet og uudnyttet, og at det areal, som ansøgningen vedrører, ikke har været anvendt i driften i mere end 10 år.

Ansøgningen var vedlagt et udførligt tegningsmateriale, der viser, hvorledes det inddragne drifts-areal skal ændres til beboelse, men ikke materiale, der belyser, hvorledes driftsbygningen ser ud inden ombygningen.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved breve af 25. marts 2009 anmodet Vejle Kommune, Miljøcenter Ribe, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, By- og Landskabsstyrelsen, Skov- og Natur-styrelsen Trekantsområdet samt Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 14. april 2009.

Ved høringsfristens udløb forelå der ikke indsigelser mod ansøgningen, men i et brev af 14. april 2009 til fredningsnævnet har arkitekt Hardy Nielsen, Arkimentor ApS, anført, at Odense Museum har oplyst, at bygningsfredningen på Tirsbæk Gods alene omfatter den trefløjede hovedbygning, "hvilket er et mindre omfang end bygherre og undertegnede var klar over på tidspunktet for dispensationsansøgningen." Arkitekten har herefter anført i brevet, at da det omhandlede areal ikke er omfattet af fredningen, forudsættes det, at ansøgningen om dispensation er unødvendig.

Denne henvendelse besvarede fredningsnævnet ved brev af 14. august 2009 således:

"...
De har endvidere på vegne Hans Henrik Algreen-Ussing ansøgt Vejle kommune om dispensation til at inddrage en del af en tidligere driftsbygning til beboelse.

Det fremgår af kendelsen om fredning af Tirsbæk gods blandt andet, at

> "a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
>
> ..."

Jeg skal på baggrund af fredningsbestemmelsen anført under litra a) anmode Dem om at fremsende en tegning, der viser, hvorledes facaderne på den driftslænge, der skal inddrages til beboelse ser ud inden ændringen af bygningens anvendelse til boligformål.

...

Deres svar imødeses snarest belejliget, så fredningsnævnet kan afslutte behandlingen af sagen...."

Dette brev besvarede arkitekt Hardy Nielsen ved brev af 17. august 2009 således:

"Som svar på Deres brev af 14. august 2009 fremsendes hermed svar fra Odense Museum ang. Fredningsstatus på bygningerne på Tirsbæk Gods.

Som det fremgår af vedhæftede svar er fredningen af facaderne kun omhandlende selve slotsbygningen, og ikke de omkringliggende driftslænger, der ikke er underlagt fredningen.

...

Med baggrund i ovenstående forudsætter jeg at under litra a) i før omtalte korrespondance, at tegningsmateriale af facader pt. er uden betydning, hvorfor de ikke er medsendt..."

I et brev af 31. august 2009 besvarede fredningsnævnet arkitekt Hardy Nielsens brev således:

"...
Tirsbæk Gods blev fredet ved fredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. august 2009. Kendelsen omfatter ejendommene matr. nr. 1 a, 1 b, 1 c, 1 d, 1 e, 1 f, 1 g, 1 h, 1 i, 1 k, 1 l og 1 m Tirsbæk, Engum sogn.

Det fremgår blandt andet af kendelsens § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for

ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Ved fredningsbestemmelsernes § 3 er der pålagt godsets ejer en række indskrænkninger i benyttelsen af ejendommen. Disse indskrænkninger gælder uanset rækkevidden af bygningsfredningen af godsets bygninger.

Til Deres orientering kan jeg oplyse, at bygningsfredningen af slottet ikke administreres af fredningsnævnet.

Selvom gennemførelsen af et projekt kan ske uden tilladelse fra den myndighed, der administrerer bygningsfredningen, er det ikke ensbetydende med, at projektet tillige kan gennemføres uden dispensation fra fredningsnævnet.

Fredningskendelsen indeholder i § 3 en række bestemmelser, der regulerer blandt andet de tiltag, som Deres henvendelse til nævnet vedrører.

I fredningsbestemmelsernes § 3 hedder det blandt andet:

"Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.

...

Ifølge fredningsbestemmelserne skal fredningsnævnet tage stilling til Deres henvendelse til nævnet.

De bedes derfor besvare de spørgsmål, der fremgår af fredningsnævnets brev af 14. ds."

Denne henvendelse besvarede arkitekt Hardy Nielsen ved mail af 23. oktober 2009. I mailen oplyste arkitekten blandt andet, at der i foråret var blevet meddelt byggetilladelse til projektet, og at ombygningen nærmede sig sin afslutning. Mailen var vedhæftet fotografier af den ombyggede sidebygning.

Med en mail af 10. november 2009 fremsendte arkitekt Hardy Nielsen herefter fotografier af sidebygningen, som den så ud før ombygningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk gods og dets omgivelser er gennemført blandt andet for at bevare de for godset landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene i nær kontakt med Vejle Fjord.

Ved ombygningen af den tidligere driftslænge er der sket en ændring af længens udseende og arkitektoniske fremtoning. Tidligere fremtrådte længen som en avlsbygning, medens den efter ombygningen, der blandt andet omfatter ændringer af facaden, har skiftet karakter, og præget af en driftsbygning er blevet dæmpet. Overordnet set er karakteristikaene for bygningsmassen under Tirsbæk Gods imidlertid bevaret, fordi ombygningen er gennemført i det formsprog og farvevalg, der kendetegner godsets bygninger.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000- område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Godset er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark.

Fredningsnævnet vurderer, at dispensation fra fredningsbestemmelserne til at gennemføre ombygningen ikke vil indebære en sådan forringelse for Natura 2000 området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

På denne baggrund finder fredningsnævnet, at der kan meddeles en lovliggørende dispensation til inddragelsen af driftsbygningen til beboelse, selvom bygningens udseende er blevet ændret.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, af Hans Henrik Algreen-Ussing, Vejle Kommune, Skov – og Naturstyrelsen, Randbøl Statsskovdistrikt, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite i Vejle, Friluftsrådet samt andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del
Kolding, den 1. februar 2010.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Hans Henrik Algren-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.
Skov- og Naturstyrelsen Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl.
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.
Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle.
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø.
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådets lokalafdeling v/ Lone Høgholt, Møllehusvej 32, Grejs, 7100 Vejle.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Domhusgade 24, 6000 Kolding
76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets j. nr. 51/2011: Ansøgning om dispensation til at afholde Tirsbæk Green den 9. og 10. juni 2012.

Fredningsnævnet har den 28. november 2011 modtaget en ansøgning fra Hans Henrik Algreen-Ussing og Højgaard Event & Marketing v/Merete Højgaard, Vigen 15, Andkær Vig, Børkop, om dispensation til at afvikle Tirsbæk Green Game den 9. og den 10. juni 2011 ved Tirsbæk Gods. Arrangementet omfatter en række aktiviteter, der skal afvikles på godsets arealer, hovedsageligt på arealerne mellem banelinjen og godsets bygninger.

De arealer, hvor Tirsbæk Green Game skal afvikles, er fredet ved fredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. august 1977, om fredning af Tirsbæk Gods. Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at der ikke må opstilles boder, skure, master og lignende på de fredede arealer, at arealerne ikke må benyttes til camping, teltslagning eller lignende, at der ikke må lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje og stier, og at knallertkørsel og anden motorkørsel ikke er tilladt. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, såfremt de fredede arealer skal benyttes til arrangementet.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele Tirsbæk Games v/Hans Henrik Algreen-Ussing og Højgaard Event & Marketing dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til arrangementets afvikling på de fredede arealer på de vilkår, der er anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods. Kendelsen omfatter cirka 390 ha jord omkring godset.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet aktiviteter m.v. på godsets jorder. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

> "Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt væg-

tige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
b) …
c) …
d) …
e) Opstilling af boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignende samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.
f) Arealerne må ikke benyttes til motorbaner…
g) Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning og lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.
h) Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restauranten ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.…
i) …
j) …
k) …
l) Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje og stier. Knallertkørsel og anden motor kørsel er ikke tilladt. Ridning er kun tilladt efter aftale med ejeren…"

I en ansøgning, dateret den 24. november 2011, har Højgaard Event & Marketing ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at afholde arrangementet Tirsbæk Games den 9. og 10. juni 2012 på arealer vest og nord for bygningerne på Tirsbæk Gods og slotshaven.

Højgaard Event & Marketing har anført følgende om arrangementet i ansøgningen:

"…

Arrangementet er en udendørs Event, der giver publikum mulighed for at besøge Tirsbæk Green Game og se - eller deltage i - alle de aktiviteter der er entreret med i forbindelse med arrangementet, og samtidig nyde herlighedsværdierne omkring Tirsbæk Gods.

Herunder:

- Aktiviteter listet op
- Beskrivelse af den enkelte aktivitet.
- Kort over området – vedhæftet som fil.

AKTIVITETER
Fårehyrdning
Lumberjack Show (skovhugger show)
Jagtsti
Lerdueskydning
Riffelskydning på 80 m bane
Jagtbueskydning

Land Rover kørsel
Trækhundekørsel
Jagthornsblæsning
Distanceridning
Falkonerer
Kajak
Rib sejlads
Mountainbike
KFUM spejdere
…

BESKRIVELSE AF DE ENKELTE AKTIVITETER.

FÅREHYRDNING
Opvisning i et indhegnet område med 8 – 10 får, hvor 2 fårehyrder viser, hvordan man hyrder får ved hjælp af hyrdehunde.

LUMBER JACK SHOW.
4 mænd viser et show, hvor de klatrer i master, saver med kæmpe håndsave, kaster med økser m.m.
Masterne rejses i to "brønde" der er gravet specielt til formålet, og der bygges en scene til opvisning i forbindelse med masterne.

JAGTSTI
En Jagtsti er en på forhånd planlagt bane/rute, hvor der løses opgaver – typisk 8 poster - relateret til jagt, og hvor der typisk er knyttet en kontrolperson til hver enkelt post. Der udbydes også Jagtsti for børn, for at skærpe børns interesse for og om naturen, og opgaverne er selvfølgelig målrettet børn.
Danmarks Jægerforbund står for Jagtstien.

LERDUESKYDNING & RIFFELSKYDNING
Skydning er et væsentligt element i selve konceptet Tirsbæk Green Game - der jo er inspireret af de "Engelske Game Fairs" hvor selve basic er – jagt, fiskeri, hest og hund.
Vi har erfaret, at lægges skydningen udenfor Tirsbæks arealer, har det ikke den ønskede interesse blandt publikum. Skydningen skal ses som en integreret del af det samlede arrangement, og publikum skal kunne spadsere rundt blandt de forskellige aktiviteter, i den rækkefølge de selv ønsker det.

Skydningen vil vi derfor gerne have til at foregå, på en 80 m udendørs "bane" – allerede udpeget og godkendt til formålet af politiet - på de marker beliggende nord for Tirsbæk Gods. Det betyder at skyderetningen peger væk fra de andre aktiviteter, og dermed også placeres i yderkanten af det fredede område. Se vedhæftede kort.

Riffelskydningen vil vi gerne kunne benytte i tidsrummet kl. 10.00 – 12.00 og igen fra kl. 13.30 -16.00 begge dage – dog er det ikke sikkert vi kommer til at udnytte tidsrummet fuldt ud.

BUEJAGT
Sydjysk Buejægerlaug stiller en godkendt bane op, hvor deres instruktører hjælper de publikummer, der måtte have lyst at prøve. Banen placeres i haveanlægget på Tirsbæk

TRÆKHUNDEKØRSEL
Hundene bliver spændt for små vogne, og publikum kan se - og måske prøve en kort tur. Kørslen vil foregå på de faste køreveje omkring Godset og ned mod fjorden. Det er Dansk trækhundeforening der står for afviklingen.

HUNDE
Der vil være forskellige opvisninger og aktiviteter i samme område som opvisning med fårehunde, f.eks. fremvisning af forskellige jagthunderacer, hvalpelegestue og Agility. Dyrenes Beskyttelse og Førerhundeforeningen er repræsenteret samme sted.

DISTANCERIDNING
Danmarks Distancerytter forening og Hedensted Rideklub, sætter dette ridt op, efter gældende regler fra Dansk Rideforbund.

Start og mål vil foregå fra Hedensted Rideklub, men en del af den færdig planlagte rute, vil gå igennem Tirsbæk, så de besøgende kan se rytterne.

Den endelige rute er endnu ikke fastlagt, men for Tirsbæks arealer, vil der blive tale om en kortere strækning - og det anviste vil være faste køreveje.

JAGTHORSNBLÆSNING
Dette vil foregå i haven og hvor andre aktiviteter er jagtrelateret.

FALKONERER
Falkonererne giver opvisning med deres fugle i haven.

KAJAK
Havkajakken fra Erritsø kommer med kajakker. Publikum kan prøve at sejle på voldgraven og på Vejle fjord, og samtidig få en snak med instruktørerne.

RIB SEJLADS
Rib sejlads foregår på Vejle fjord efter de gældende regler her. Firmaet RibIt fra Ålborg forestår denne aktivitet, og publikum har mulighed for at komme ud at sejle i de hurtige både..

MOUNTAINBIKE
I den part af skoven - kaldet Kongeskoven - er det tanken at afmærke en MTB rute på eksisterende stier og køreveje, så de publikummer der ønsker det, kan prøve at køre på MTB.

DGI vil stå for aktiviteten.

LAND ROVER KØRSEL

Land Rovere hører selvfølgelig også med til ”Game Fairs”, og publikum har mulighed for at blive kørt en tur i terrænet, på de faste køreveje.

SPEJDERE
KFUM spejderne flytter ind på Tirsbæk for weekenden. De bygger deres typiske lejr op af telte og granrafter. KFUM spejderne er tænkt som en aktivitet, for de børn der besøger Tirsbæk Green Game.

ANDET
På bilag 1. kort, er der nævnt område for udstillere, fortrinsvis med telte som ”boder”. Forventet antal udstillere er omkring 70.

I forbindelse med udstillerområdet, er der også boder med spisesteder, udover den i forvejen eksisterende Restaurant Slotsstalden.

Mht. forventet besøgstal på Tirsbæk Green Game, er det stort set umuligt at vurdere – vejret bestemmer en del!

I 2011 besøgte ca. 2.800 gæster Tirsbæk Green Game, og vi håber selvfølgelig på flere i 2012…”

På et kort, der er vedhæftet ansøgningen, har ansøgerne markeret, hvor de enkelte aktiviteter, arrangementet omfatter, skal afvikles:

Kort over aktiviteter

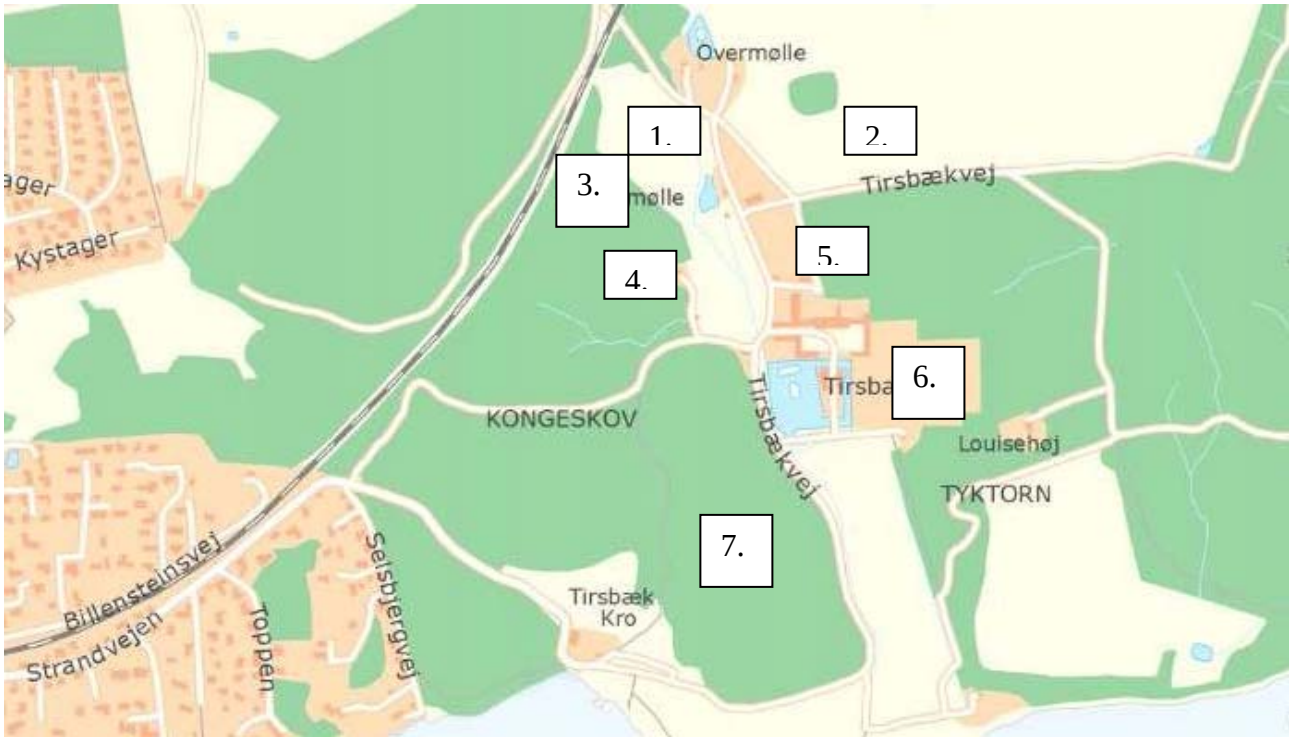

1. Hesteaktiviteter
2. Lerdue & Riffelbaner
3. KFM spejdere
4. Hundeaktiviteter
5. Lumber jack
6. Udstillere & jagtbue
7. Mountainbike
8. Kajak & Rib sejlads

På et særskilt kort har ansøgerne markeret skydebanerne således:

Specifik placering af skydebaner

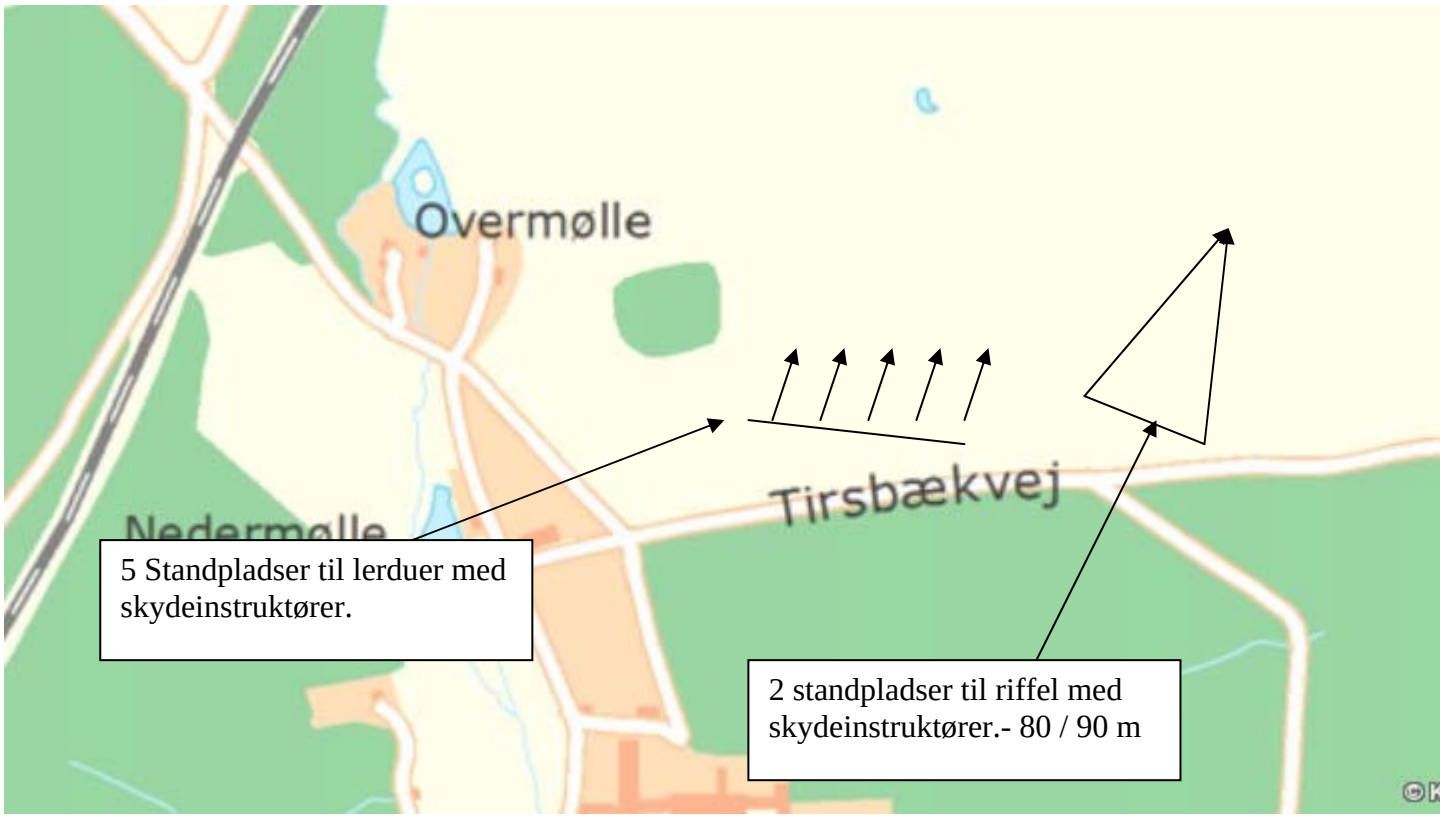

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet har i høringsbrev, dateret den 27. januar 2012 anmodet Naturstyrelsen Ribe, Naturstyrelsen Trekantsområdet, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité, Friluftsrådet, Friluftsrådets lokalafdeling og Dansk Orni-

tologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 10. februar 2012.

I et brev af 10. februar 2012 har Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite anført følgende:

> "…
>
> Der blev 18. og 19. juni 2011 afholdt et lignende arrangement, hvor der ca. kom 2.800 gæster. Det planlagte arrangement i år har flere aktiviteter, og man håber på et større besøgstal end i 2011.
>
> De planlagte aktiviteter drejer sig om følgende: Fårehyrdning, Lumberjack Show, Jagtsti, Lerdueskydning, Riffelskydning på 80 m bane, Jagtbueskydning, Land Rover kørsel, Trækhundekørsel, Jagthornblæsning, Distanceridning, Falkonerer, Kajak, Rib sejlads Mountainbike og KFUM spejdere.
>
> Der gælder en række fredningsbestemmelser for Tirsbæk Gods og flere af aktiviteterne er i strid med disse:
>
> 3 e Opstilling af boder, skure, transformatorstationer, drivhuse master og lignende samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.
>
> 3 g Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning eller lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.
>
> 3 h Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.
>
> 3 l Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje eller stier. Knallertkørsel og anden motorkørsel er ikke tilladt. Ridning er kun tilladt efter aftale med ejeren.
>
> Tirsbæks skovarealer, der ligger syd for jernbanelinjen, indgår i Natura 2000 område N78, bestående af Habitatområde H 67 og Fuglebeskyttelsesområde F 45. Både aktiviteter i og også omkring området må ikke skade de arter eller naturtyper, der er grundlaget for udpegelsen af området.
>
> Arrangementet i år har flere aktiviteter end tidligere og er placeret på et yderst uheldigt tidspunkt midt i fuglenes yngletid. Specielt hvepsevågen, der er en del af udpegningsgrundlaget, er en meget sky fugl, der skal have ro i ynglesæsonen.
>
> DN finder det yderst problematisk, at der indgår Land Rover kørsel som en planlagt aktivitet. Fredningsbestemmelserne tillader hverken knallertkørsel eller anden motorkørsel i det fredede område.
>
> Ligeledes kan DN ikke acceptere hverken lerdueskydning eller riffelskydning i Natura 2000 området midt i fuglenes yngletid.

> Det planlagte arrangement med alle dets aktiviteter og herunder øget biltrafik den 9. og 10. juni vil virke forstyrrende på naturen i Natura 2000 området og kan skade de arter, der er grundlaget for udpegelsen af området. Herudover er nogle af aktiviteterne specielt Land Rover kørsel direkte i modstrid til fredningsbestemmelserne
>
> Danmarks Naturfredningsforening kan derfor ikke anbefale, at fredningsnævnet meddeler ansøgeren dispensation til afholdelse af Tirsbæk Green Game den 9. og 10. juni 2012.
>
> Vi vil anbefale, at arrangementet afholdes senere på året, f.eks. sidst i august af hensyn til naturen, og samtidig vil vi anbefale, at Land Rover kørsel udgår af programmet.
>
> Vi finder ikke, at en besigtigelse af området er nødvendig…"

Der er ikke i øvrigt rejst indsigelser mod ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Tirsbæk Gods er fredet ved kendelsen, afsagt den 15. august 1977. Det fremgår blandt andet af kendelsen, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som en landbrugsejendom og en skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven, alt i nær kontakt med Vejle Fjord. Kendelsen indeholder derfor detaljerede fredningsbestemmelser, der skal sikre formålet med fred-ningen.

Fredningsnævnet kan imidlertid i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, men det er en forudsætning herfor, at der foreligger vægtige grunde til at fravige bestemmelsen.

Fredningsnævnet lægger i overensstemmelse med oplysningerne i brevet af 24. november 2012 fra Højgaard Event & Marketing til grund, at arrangementet finder sted den 9. og 10. juli 2012, at aktiviteterne hovedsageligt finder sted omkring selve godset og de nære arealer heromkring, at alle aktiviteterne på de fredede arealer i forbindelse med arrangementet er begrænset til disse 2 dage, og at aktiviteterne med kørende genstande og til hest skal følge de faste køreveje, der i forvejen findes i skovene.

Fredningsnævnet lægger endvidere til grund fra besigtigelser af Tirsbæk gods, at der på de arealer, der berøres af projektet, er støjpåvirkninger fra den almindelige landbrugsmæssige drift på godset og fra jernbanelinjen umiddelbart nord for godset, samt at arealerne i øvrigt er offentligt tilgængelige.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Godset er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark. Efter habitatdirektivets art. 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter i habi-

tatområderne samt forstyrrelse af de arter, som området er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger. Ifølge art. 6, stk. 3, og stk. 4, skal medlemslandene vurdere konsekvenserne af planer og projekter, når disse kan påvirke en lokalitet væsentligt.

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af arrangementets kortvarige tidsmæssige udstrækning, placeringen af lokaliteterne for de enkelte aktiviteter, der indgår i arrangementet, og at Tirsbæk skovene i øvrigt er åbne for offentligheden, at dispensation fra fredningsbestemmelserne til at afvikle arrangementet ikke vil indebære nogen forringelse for Natura 2000 området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, såfremt de vilkår, der er fastsat nedenfor overholdes.

Det er på denne baggrund Fredningsnævnets samlede vurdering af ansøgningen, at den tidsmæssigt afgrænsede benyttelse af de fredede arealer den 9. og 10. juni 2012 ikke vil stride mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods og de tilstødende fredede arealer.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, samt stk. 2 til 4, Hans Henrik Algreen-Ussing og Højgaard Event & Marketing dispensation til den 9. og 10. juni 2012 at afholde Tirsbæk Green Game på Tirsbæk Gods, på vilkår,

at parkering for besøgende skal ske på arealerne nord for jernbanen,

at færdslen i området og publikums adgang skal være styret og følge de veje, stier og spor, der i øvrigt er tilgængelige for publikum,

at ingen form for færdsel og ingen af de aktiviteter, arrangementet omfatter, må foregå nær hvepsemågens og isfuglens redesteder,

at lerdueskydning og riffelskydning skal foregå på et af Vejle Kommune som tilsynsmyndighed anvist område,

at kørslen med Land Rovere skal følge en af Vejle Kommune som tilsynsmyndighed godkendt bane eller finde sted indenfor et af tilsynsmyndigheden godkendt område,

at enhver form for kørsel, ridning og færdsel i øvrigt i forbindelse med afviklingen af de enkelte aktiviteter skal følge allerede anlagte veje, stier og spor, godkendt af Vejle Kommune som tilsynsmyndighed,

at skader på de fredede arealer omgående afhjælpes,

og

at udstillere og andre, der har stande, boder eller lignende på de fredede arealer efterlader de fredede arealer, der benyttes til arrangementet, i rengjort stand.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Kolding, Domhusgade 22 – 24, 6000 Kolding, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 22. februar 2012

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse er sendt til:

Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Naturstyrelsen Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe - post@rib.mim.dk
Naturstyrelsen Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl – trekantsomraadet@sns.dk
Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle – post@vejle.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø – ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV – fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådets lokalafdeling v/ Lone Høgholt, Møllehusvej 32, Grejs, 7100 Vejle – trekantsomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – natur@dof.dk
Merete Højgaard, Vigen 15, Ankær Vig, 7080 Børkop - info@tirsbaekgreengame.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding,
99 68 68 00,
Mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets j. nr. 123/2012: Ansøgning om dispensation til at afholde Tirsbæk Green den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 og den 13. og 14. juni 2015.

Fredningsnævnet har den 29. oktober 2012 modtaget en ansøgning fra Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø, og Tirsbæk Green Game v/ eventansvarlig Merete Højgaard, Vigen 15, Andkær Vig, Børkop, om dispensation til at afvikle Tirsbæk Green Game i dagene den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 samt den 13. og 14. juni 2015 ved Tirsbæk Gods. Arrangementet omfatter en række aktiviteter, der skal afvikles på godsets arealer, hovedsageligt på arealerne mellem banelinjen og godsets bygninger.

De arealer, hvor Tirsbæk Green Game skal afvikles, er fredet ved fredningsnævnets kendelse, afsagt den 15. august 1977, om fredning af Tirsbæk Gods. Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at der ikke må opstilles boder, skure, master og lignende på de fredede arealer, at arealerne ikke må benyttes til camping, teltslagning eller lignende, at der ikke må lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje og stier, og at knallertkørsel og anden motorkørsel ikke er tilladt. Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, såfremt de fredede arealer skal benyttes til arrangementet.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele Tirsbæk Green Game v/Hans Henrik Algreen-Ussing og eventansvarlig Merete Højgaard dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til arrangementets afvikling på de fredede arealer på de vilkår, der er anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods. Kendelsen omfatter cirka 390 ha jord omkring godset.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at

> "Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet aktiviteter m.v. på godsets jorder. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

”Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
b) …
c) …
d) …
e) Opstilling af boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignende samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.
f) Arealerne må ikke benyttes til motorbaner…
g) Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning og lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.
h) Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restauranten ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.…
i) …
j) …
k) …
l) Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje og stier. Knallertkørsel og anden motor kørsel er ikke tilladt. Ridning er kun tilladt efter aftale med ejeren…”

I et brev, dateret den 22. oktober 2012, har Tirsbæk Green Game ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at afholde arrangementet Tirsbæk Green Games i dagene den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 samt den 13. og 14. juni 2015 på arealer vest og nord for bygningerne på Tirsbæk Gods og i slotshaven.

Tirsbæk Green Games har anført følgende om arrangementerne i ansøgningen:

”…

Arrangementet er en udendørs Event, der giver publikum mulighed for at besøge Tirsbæk Green Game og se - eller deltage i - alle de aktiviteter der er entreret med i forbindelse med arrangementet, og samtidig nyde herlighedsværdierne omkring Tirsbæk Gods.

Som arrangører er det vores ønske, at kunne gøre Tirsbæk Green Game til en årligt tilbagevendende oplevelsestradition for familien, så derfor ansøges hermed for de kommende tre år således –

2013 er arrangementet planlagt til d. 8. og 9. juni.
2014 forventes arrangementet afholdt d. 7. og 8. juni.
2015 forventes arrangementet afholdt d. 13. og 14. juni.

Herunder:

- Aktiviteter listet op
- Kort over området - vedhæftet

AKTIVITETER
Fårehyrdning
Falkonerer
DM i Skovhuggershow
Jagtbueskydning
Jagthornsblæsning
Distanceridning
Opvisning af forskellige hesteshow på ridebanen
Opvisning af forskellige hundeshow på hundebanen
Kajak
Rib sejlads
Mountainbike
"Madmekka" – nyhed til 2013
Arbejdende stande
Mange børneaktiviteter (ponyridning, halmhoppeborg, 4H, spejdere, jagtsti
Mange udstillere, der sælger grej og gear til udendørslivet.

På det vedhæftede kort er placeringen af de nævnte aktiviteter vist.

De nævnte udstillere er fortrinsvis placeret med telte som "boder".

Forventet antal udstillere er omkring 100.

Publikumsparkering vil foregå på de markarealer, tilhørende Tirsbæk gods, beliggende nord for banelinjen.

Mht. besøgstal på Tirsbæk Green Game, er det stort set umuligt at vurdere – vejret bestemmer en del!

I 2012 besøgte ca. 3.000 gæster Tirsbæk Green Game henover weekenden, og vi håber selvfølgelig på flere de kommende år.

Arrangementet afholdes i et samarbejde mellem Tirsbæk Gods v/ hans Henrik Algreen-Ussing og Højgaard Event & Marketing v/Merete Højgaard.

Vi håber på Fredningsnævnets dispensation, så Tirsbæk Green game kan afvikles, de kommende 3 år på de nævnte datoer…"

På et kort, der er vedhæftet ansøgningen, har ansøgerne markeret, hvor de enkelte aktiviteter, arrangementet omfatter, skal afvikles:

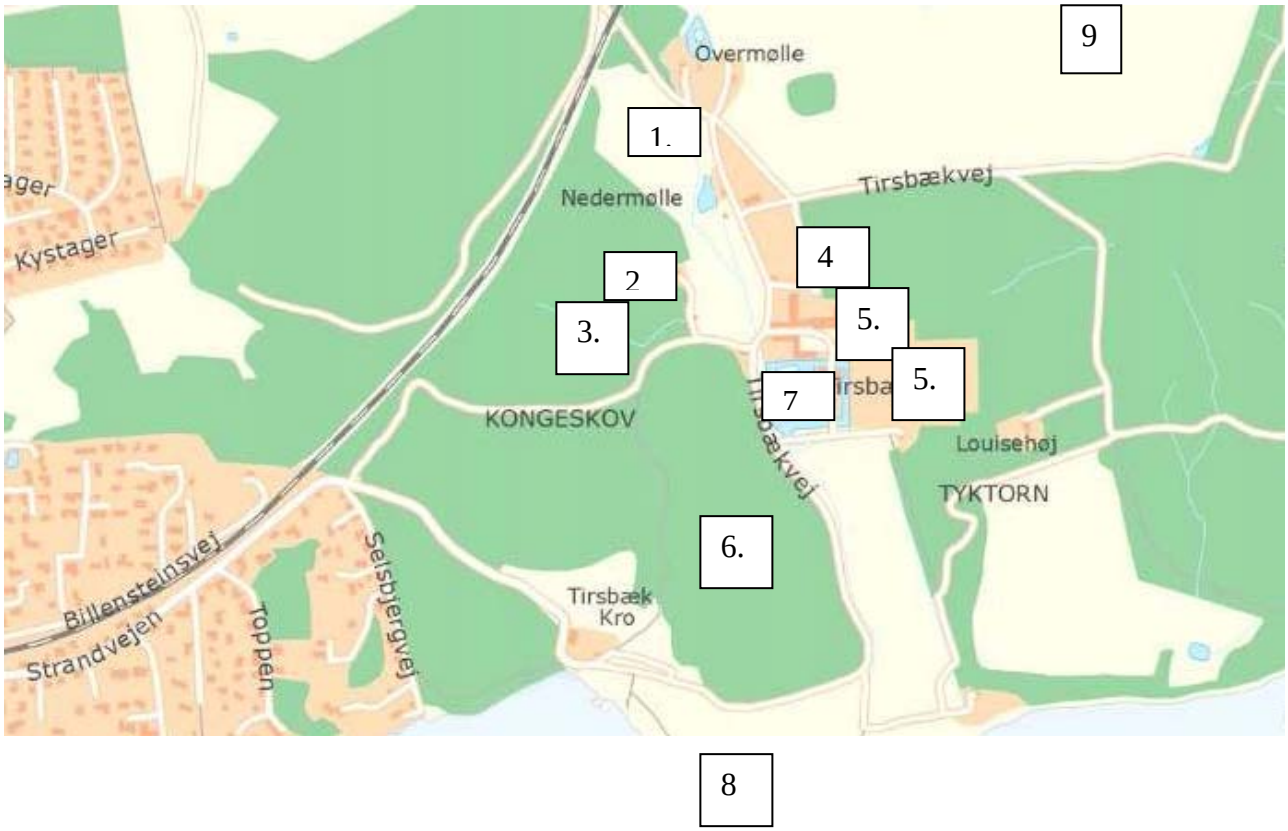

1. Hesteaktiviteter
2. Børneaktiviteter
3. Hundeaktiviteter
4. DM i Skovhuggershow
5. Udstillere, Bue & Jagtbue
6. Mountainbike
7. Kajak
8. Ribsejlads
9. Distanceridning

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet har i høringsbrev, dateret den 14. november 2012 anmodet Naturstyrelsen Ribe, Naturstyrelsen Trekantsområdet, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité, Friluftsrådet, Friluftsrådets lokalafdeling og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 28. november 2012.

I et brev af 25. november 2012 har Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite anført følgende:

”…

Tirsbæk Green Game har den 29. oktober 2012 forelagt fredningsnævnet en ansøgning om dispensation til afholdelse af arrangementet Tirsbæk Green Game på arealer ved Tirsbæk Gods som en årligt tilbagevendende begivenhed i de kommende tre år således –

2013 er arrangementet planlagt til den 8. og 9. juni.
2014 forventes arrangementet afholdt den 7. og 8. juni.
2015 forventes arrangementet afholdt den 13. og 14. juni.

Der gælder en række fredningsbestemmelser for Tirsbæk Gods og flere af aktiviteterne er i strid med disse -

3 e Opstilling af boder, skure, transformatorstationer, drivhuse master og lignende samt opsætning af reklameskilte må ikke finde sted.

3 g Arealerne må ikke benyttes til camping, teltslagning eller lignende, dog kan den eksisterende campingplads udnyttes.

3 h Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.
3 l Der må ikke lægges hindringer i vejen for offentlighedens adgang til fods eller på cykel på ejendommens private veje eller stier. Knallertkørsel og anden motorkørsel er ikke tilladt. Ridning er kun tilladt efter aftale med ejeren.

Fredningsnævnet skal derfor meddele ansøgeren dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt projektet skal gennemføres.

Tirsbæks skovarealer, der ligger syd for jernbanelinjen, indgår i Natura 2000 område N78, bestående af Habitatområde H 67 og Fuglebeskyttelsesområde F 45. Både aktiviteter i og også omkring området må ikke skade de arter eller naturtyper, der er grundlaget for udpegelsen af området.

Arrangementet har været afholdt i 2010, 2011 og 2012.

Langt de fleste af aktiviteterne i det planlagte arrangement foregår på arealer i umiddelbar nærhed af godsets bygninger, og DN skønner ikke at de planlagte aktiviteter vil skade de arter eller naturtyper, der er grundlaget for udpegelsen af Natura 2000 område N78.

Danmarks Naturfredningsforening kan derfor anbefale at fredningsnævnet meddeler ansøgeren dispensation til afholdelse af Tirsbæk Green Game den 8. og 9. juni 2013, og ligeledes på de planlagte datoer i 2014 og 2015, forudsat at de planlagte aktiviteter i 2014 og 2015 er identiske med aktiviteterne i 2013…”

Der er ikke i øvrigt fremkommet bemærkninger til ansøgningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Tirsbæk Gods er fredet ved kendelsen, afsagt den 15. august 1977. Det fremgår blandt andet af kendelsen, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som en land-brugsejendom og en skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven, alt i nær kontakt med Vejle Fjord. Kendelsen indeholder derfor detaljerede fredningsbestemmelser, der skal sikre formålet med fred-ningen.

Fredningsnævnet kan imidlertid i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, men det er en forudsætning herfor, at der foreligger vægtige grunde til at fravige bestemmelsen.

Tirsbæk Green Game har ansøgt om tilladelse til at afvikle Tirsbæk Green Game i dagene den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 samt den 13. og 14. juni 2015.

Fredningsnævnet lægger i overensstemmelse med oplysningerne i brevet af 22. oktober 2012 fra Tirsbæk Green Game samt kortet, som er vedhæftet ansøgningen, til grund, at aktiviteterne i forbindelse med afviklingen af arrangementet hovedsageligt finder sted omkring selve godset og de nære arealer heromkring, samt at arrangementet er begrænset til dage, der er oplyst i ansøgningen.

Fredningsnævnet lægger endvidere til grund fra besigtigelser af Tirsbæk gods, at der på de arealer, der berøres af projektet, er støjpåvirkninger fra den almindelige landbrugsmæssige drift på godset og fra jernbanelinjen umiddelbart nord for godset, samt at arealerne i øvrigt er offentligt tilgængelige.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Godset er derfor omfattet af en række bestemmelser om internationale naturbeskyttelsesområder i Danmark. Efter habitatdirektivets art. 6, stk. 2, skal medlemslandene træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter i habitatområderne samt forstyrrelse af de arter, som området er udpeget for, hvis disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger. Ifølge art. 6, stk. 3, og stk. 4, skal medlemslandene vurdere konsekvenserne af planer og projekter, når disse kan påvirke en lokalitet væsentligt.

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af arrangementets kortvarige tidsmæssige udstrækning, placeringen af lokaliteterne for de enkelte aktiviteter, der indgår i arrangementet, og at Tirsbæk skovene i øvrigt er åbne for offentligheden, at afviklingen af arrangementet ikke vil indebære nogen forringelse for Natura 2000 området langs nordsiden af Vejle Fjord og for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, såfremt de vilkår, der er fastsat nedenfor overholdes.

Det er på denne baggrund og under forudsætning af, at de planlagte aktiviteter i 2014 og 2015 svarer til de aktiviteter, der skal afvikles i 2013 på de fredede arealer, Fredningsnævnets samlede vurdering af ansøgningen, at den tidsmæssigt afgrænsede benyttelse af de fredede arealer til i

dagene den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 samt den 13. og 14. juni 2015 at afvikle Tirsbæk Green Game ikke vil stride mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods og de tilstødende fredede arealer.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, samt stk. 2 til 4, Hans Henrik Algreen-Ussing og Tirsbæk Green Game ved den eventansvarlige Merete Højgaard dispensation til i dagene den 8. og 9. juni 2013, den 7. og 8. juni 2014 samt den 13. og 14. juni 2015 at afholde Tirsbæk Green Game på Tirsbæk Gods, på vilkår,

at parkering for besøgende skal ske på arealerne nord for jernbanen,

at færdslen i området og publikums adgang skal være styret og følge de veje, stier og spor, der i øvrigt er tilgængelige for publikum,

at ingen form for færdsel og ingen af de aktiviteter, arrangementet omfatter, må foregå nær hvepsemågens og isfuglens redesteder,

at enhver form for kørsel, ridning og færdsel i forbindelse med afviklingen af de enkelte aktiviteter skal følge allerede anlagte veje, stier og spor, godkendt af Vejle Kommune som tilsynsmyndighed,

at skader på de fredede arealer omgående afhjælpes,

at de aktiviteter, der skal afvikles i 2014 og 2015, svarer til de aktiviteter, der er beskrevet i ansøgningen, for så vidt angår 2013,

og

at udstillere og andre, der har stande, boder eller lignende på de fredede arealer, efterlader de fredede arealer, som benyttes til arrangementet, i rengjort stand.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f. eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast til partshøring.
Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Byggeriet må ikke påbegyndes, før klagefristen er udløbet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 12. december 2012

Vagn Kastbjerg
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Merete Højgaard, Vigen 15, Ankær Vig, 7080 Børkop - info@tirsbaekgreengame.dk
Naturstyrelsen Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe - post@rib.mim.dk
Naturstyrelsen Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl – trekantsomraadet@sns.dk
Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø nst@nst.dk
Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle – post@vejle.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø – ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV – fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådets lokalafdeling v/ Lone Høgholt, Møllehusvej 32, Grejs, 7100 Vejle – trekantsomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening Vejle vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fr. Merete Højgaard,
Vigen 15,
Ankær Vig,
7080 Børkop.

Vedr. fredningsnævnets sagsnummer 18/2014: Ansøgning om ændring af tidspunktet for afvikling af Tirsbæk Green Game 2014.

Fredningsnævnet meddelte den 12. december 2012 dispensation til afholdelse af Tirsbæk Green Game i 2013, 2014 og 2015.

Fredningsnævnet har modtaget Deres mail om ændring af tidspunktet for afviklingen af Tirsbæk Green Game 2014 fra dagene den 7. og 8. juni 2014 til dagene den 14. og 15. juni 2014, fordi det oprindeligt planlagte arrangement falder sammen med pinsen 2014.

Fredningsnævnet har i forbindelse med Deres tidligere ansøgninger vurderet om afviklingen af arrangementet er i strid med formålet med fredningen af Tirsbæk Gods og arrangementets betydning for Natura 2000 området langs nordsiden af Vejle Fjord, samt for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 45.

Fredningsnævnet har i dispensationen meddelt til arrangementet i 2011 anført blandt andet begrundet i en indsigelse mod afviklingen af arrangementet i fuglenes yngletid, "at den tidsmæssigt afgrænsede benyttelse af de fredede arealer den 18. og den 19. juni 2011 ikke vil stride mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods og de tilstødende fredede arealer."

Fredningsnævnet har således fastslået, at hverken afviklingen af arrangementet eller tidspunktet i forsommeren strider mod formålet med fredningen eller de interesser, der knytter sig til Natura 2000 området og fuglebeskyttelsesområdet.

Fredningsnævnet har derfor ingen bemærkninger til, at tidspunktet for arrangementet i 2014 ændres fra dagene den 7. og 8. juni 2014 til dagene den 14. og 15. juni 2014.

De vilkår, der er fastsat for dispensationen, der blev meddelt den 12. december 2012 og gældende for årene 2013, 2014 og 2015, gælder uændret.

Det betyder,

"…

at parkering for besøgende skal ske på arealerne nord for jernbanen,

at færdslen i området og publikums adgang skal være styret og følge de veje, stier og spor, der i øvrigt er tilgængelige for publikum,

at ingen form for færdsel og ingen af de aktiviteter, arrangementet omfatter, må foregå nær hvepsemågens og isfuglens redesteder,

at enhver form for kørsel, ridning og færdsel i forbindelse med afviklingen af de enkelte aktiviteter skal følge allerede anlagte veje, stier og spor, godkendt af Vejle Kommune som tilsynsmyndighed,

at skader på de fredede arealer omgående afhjælpes,

at de aktiviteter, der skal afvikles i 2014 og 2015, svarer til de aktiviteter, der er beskrevet i ansøgningen, for så vidt angår 2013,

og

at udstillere og andre, der har stande, boder eller lignende på de fredede arealer, efterlader de fredede arealer, som benyttes til arrangementet, i rengjort stand…"
Fredningsnævnet har ingen bemærkninger til, at Tirsbæk Green Game ændrer navn til "Eventyr på Godset"

Jeg har truffet denne beslutning i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning:

Beslutningen kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

> Adressaten for afgørelsen,
> ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
> offentlige myndigheder,
> en berørt nationalparkfond,
> lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
> landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
> landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1. klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2. klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3. klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.
4.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f. eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast til partshøring.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 29. april 2014

Vagn Kastbjerg
formand

Denne beslutning er sendt til:

Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Merete Højgaard, Vigen 15, Ankær Vig, 7080 Børkop - info@tirsbaekgreengame.dk
Eventyr på Godset, post@eventyrpaagodset.dk
Naturstyrelsen Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl, trekantsomraadet@sns.dk

Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, nst@nst.dk
Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Kirketorvet 22, 7100 Vejle, post@vejle.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité v/ Uffe Rømer, Klokkeager 20, Bredballe, 7120 Vejle Ø, ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådets lokalafdeling v/ Lone Høgholt, Møllehusvej 32, Grejs, 7100 Vejle, trekantsomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer 26/2014: Ansøgning fra landinspektør Christian Graversen, Vejle, om frasalg af ca. 10 ha agerjord og 22 ha skov fra Tirsbæk Gods til sammenlægning med ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hgd, Engum, og om dispensation til at opføre en underjordisk driftsbygning på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hgd, Engum.

Fredningsregisterets reg. nr. 1213 INV – Tirsbæk Gods, Vejle Kommune.

Fredningsnævnet har den 2. april 2014 modtaget en ansøgning, dateret den 31. marts 2014, fra landinspektør Ole Buhl, Vejle, på vegne godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, om frasalg af ca. 10 ha agerjord og ca. 22 ha fredskov fra Tirsbæk Gods til Michael Slipsager, Tirsbækvej 191, Vejle Ø. I forbindelse med Michael Slipsagers køb af jorden ansøger Michael Slipsager om dispensation til at opføre en driftsbygning på sin ejendom matr. nr. 1 a Tirsbæk.

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods. Det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk gods som en

> "landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven i nær kontakt med Vejle Fjord".

Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at

> "3. ...
> b) Nye landbrugsbygninger i øvrigt, herunder landarbejderboliger, skal opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.
> c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt.
> ...
> 4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for:
> a) at ejendommen drives som landbrugsejendom og skovejendom efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens bestemmelser
>
> ...
> d) at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse, herunder eventuelt institutionsbyggeri, men ikke industri, fra den del af ejendommen, som eventuelt bliver inddraget under byzone, hvilket areal, om hvis udstrækning der er opnået enighed mellem ejeren og Vejle kommune, er vist på kortet
>
> Yderligere arealer af ejendommen, herunder i det pågældende område, forventes ikke inddraget til byformål...
>
> e) at der frasælges et areal af matr. nr. 1 a og 1 h Tirsbæk, som vist på kortet, til anlæg af en "Marina" med tilsluttende arealer samt til offentlig parkeringsplads...

> 5. Såfremt ejeren af godset ved mageskifte ... eller ved køb erhverver arealer i Vejle Kommune i tilknytning til Tirsbæk Gods, skal han tilbyde sådanne arealer inddraget under denne fredning, jfr. det under 1. anførte om fredningens formål..."

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan dispenseres til frasalg af jorden og til opførelse af en driftsbygning på de frasolgte arealer.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 14. november 2014, hvor nævnet tillige har besigtiget ejendommen.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Hans Henrik Algreen-Ussing og Michael Slipsager afslag på ansøgningen om dispensation til at frasælge jorden til sammenlægning med Michael Slipsagers ejendom og at opføre driftsbygningen på Michael Slipsagers ejendom. Begrundelsen for afslagene fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

I ansøgningen har landinspektør Ole Buhl oplyst, at Tirsbæk Gods ønsker at afhænde godt 10 ha agerjord og godt 22 ha skov, der ligger mellem Tirsbækvej og jernbanen til Michael Slipsager. Arealerne er adskilt fra selve godset af jernbanen.

Landinspektør Ole Buhl anfører til støtte for ansøgningen:

> "Efter den almindelige praksis i forhold til landbrugsloven kan Tirsbækvej 191 oprettes som en landbrugsejendom ved tilkøb af tilgrænsende jord, hvorved ejendommen kommer op over minimumsstørrelsen for landbrugsnotering på 2 ha. Sagen forelægges NaturErhvervsstyrelsen, som skal meddele tilladelse efter landbrugsloven.
>
> Det er endvidere almindelig praksis efter skovloven at fredskov kan deles, når skoven gennemskæres af en jernbane som Vejle-Horsens banen, der ikke kan/må passeres kørende eller gående på den pågældende strækning. Sagen har været drøftet med Naturstyrelsen, Randbøl, som er enig i denne vurdering og sagen vil i forhold til skovloven blive forelagt naturstyrelsen."

Landinspektør Ole Buhl oplyser i ansøgningen, at ønsket fra godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing om salg af jorden skal ses i sammenhæng med, at jorden har begrænset værdi som ager grundet arrondering og nordlig hældning, bynær beliggenhed, perifert fra den centrale del af Tirsbæk Gods, og godsets økonomiske situation.

Landinspektør Ole Buhl anfører herefter, at fredningens formål er at sikre økonomisk baggrund for godsets eksistens. Salget af agerjorden og skoven vil styrke godsets samlede økonomi. Hans Henrik Algreen-Ussing ønsker at erhverve tillægsjord øst og nordøst for godset, når der er mulighed herfor. Efter overdragelsen af jorden til Michael Slipsager skal fredningsbestemmelserne fortsat være gældende for de frasolgte arealer.

Landinspektør Ole Buhl oplyser, at der i forbindelse med Michael Slipsagers køb af jorden og skoven er behov for en ladebygning på 238 m^2, som kan rumme de nødvendige maskiner, redskaber, afgrøder og træ, fordi den eksisterende bygningsmasse på ejendommen ikke er indrettet hertil, og samtidig sikres det, at der ikke står maskiner mv., som kan virke skæmmende. Ladebygningen skal ifølge projektet opføres oven for Tirsbækvej og nordøst for den eksisterende

bygningsmasse på ejendommen. Landinspektør Ole Buhl bemærker, at der eventuelt kan ske supplerende skovrejsning/tilplantning af arealet nord og øst for ladebygningen.

Ansøgningen indeholder herefter en beskrivelse af ladebygning. Da projektet er blevet ændret under nævnets behandling af sagen, medtages beskrivelsen af bygningen ikke.

Der henvises i brevet til en redegørelse, udarbejdet af godsets revisor, Preben Lund, om godsets økonomiske situation og værdien for godset af det areal, som ønskes afhændet.

I redegørelsen, der er dateret den 7. marts 2014 og stilet til landinspektør Ole Buhl, har revisor Preben Lund anført:

> "...
>
> Som revisor og rådgiver for Tirsbæk Gods igennem mere end 20 år har jeg fulgt den familieejede virksomhed tæt, og har medvirket til gennemførelsen af generationsskiftet, således Tirsbæk i dag alene ejes af Hans Henrik Algreen-Ussing.
>
> Overdragelsen af godset til Hans Henrik er sket successivt. I forbindelse med overdragelse af den sidste del var det nødvendigt at optage yderligere lån i godset til berigtigelse af overdragelsen.
>
> For bedst muligt at afbalancere de finansielle udgifter og afdrag med indtægterne fra godset i form af udlejning af ejendomme, samt skov- og landbrugsdrift, har Hans Henrik besluttet at frasælge et mindre skov- og landbrugsareal, der i dag er at betragte som marginaliseret, henset til placering, bonitet og arrondering (området indeholder store kuperede partier).
>
> Dette salg vil frigive tilstrækkelig likviditet til at sikre, vedligeholde og udvikle Tirsbæks drift i fremtiden, som en kombineret land- og skovejendom.
>
> Det er en beslutning, som jeg som rådgiver, er enig i og finder nødvendig."

Fredningsnævnet sendte med brev af 29. april 2014 ansøgningen i høring.

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 12. maj 2014 protesteret mod ansøgningen og har anbefalet fredningsnævnet at meddele afslag på ansøgningen.

Danmarks Naturfredningsforening har anført i brevet blandt andet:

> "...
>
> En stor del af Tirsbæk Gods indgår i Natura 2000 område N78 bestående af habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.
>
> Fredskoven, der ligger nord for jernbanen og som påtænkes arealoverført fra Tirsbæk Gods til ejendommen Tirsbækvej 191, indgår således i Natura 2000 området.
>
> En påtænkt arealoverførsel ændrer ikke ved områdets status som en del af Tirsbækfredningen og som en del af Natura 2000 området.
>
> Tirsbækvej 191, der er opført i 2004, er en enfamilie bolig, men opført med udtryk som en 3 – længet ejendom.
>
> Bygningsmassen består af følgende:

Bygning 1: fritliggende enfamiliehus med grundareal på 304 m^2 og boligareal på 556 m^2.

Bygning 2: Sidefløj mod øst med grundareal på 125 m^2 plus tagetage på 91 m^2. Samlet boligareal 102 m^2 og erhvervsareal på 82 m^2. Bygningen er en blandet bolig- og erhvervsbygning med kontor og møderum.

Bygning 3: Sidefløj mod vest med grundareal på 125 m^2. Indbygget garage på 100 m^2 og tagetage på 91 m^2. Bygningen er i BBR klassificeret som garage og udhusbygning med arkiv/disp. rum i tagetage.

Bygning 4: En åben verandabygning med bebygget areal 33 m^2.

Den nuværende ejendom er ifølge BBR en beboelsesejendom (fritliggende parcelhus) på en grund på 0,55 ha.

Ved den påtænkte arealoverførsel vil Tirsbækvej 191 fremover få ca. 10 ha agerjord og 24 ha fredskov. Agerjorden har nordlig hældning, og dette er af godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing beskrevet som en medvirkende årsag til begrænset værdi som ager.

Det er DN's opfattelse,

at ejendommen Tirsbækvej 191 ikke kan blive en økonomisk bæredygtig selvstændig landbrugsejendom ved tilkøb af ovenstående arealer,

at byggeri af en driftsbygning strider mod fredningsbestemmelserne punkt 3 litra b, der klart angiver at nye landbrugsbygninger....skal opføres i tilknytning til de eksisterende landbrugsbygninger.

Tirsbækvej 191 er en enfamilie bolig, og der er ingen eksisterende landbrugsbygninger,

at intentionen med fredningen i 1977 var at bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens. I fredningsdeklarationen tillades det at frasælge et areal i den nordlige del af fredningen til åben lav bebyggelse, hvilket blev effektueret i 2012, hvor også dette areal udgik af fredningen.

Herudover tillader fredningsbestemmelserne at frasælge et mindre areal til "Marina" samt til offentlig parkeringsplads,

at intentionen med fredningen i 1977 ikke har været at bortsælge 22 ha skov og 12 ha ager til oprettelse af ny selvstændig landbrugsejendom med henblik på at opføre nye driftsbygninger.

Da etablering af nyt landbrug og opførelse af driftsbygninger er imod fredningens formål, og da opførelse af nyt byggeri vil forringe områdets karakter som åbent, kan DN derfor ikke anbefale, at fredningsnævnet meddeler dispensation fra fredningsbestemmelserne i fredningen af Tirsbæk Gods til gennemførelse af projektet..."

Vejle Kommune har i mail af 12. maj 2014 udtalt, at

"...
Ud fra ejendommens fremtidige størrelse vurderes det viste maskinhus på 238 m^2 at være driftsmæssigt nødvendigt, men da det vurderes at være placeret uden tilknytning til ejendommes samlede bebyggelse vil det kræve en zonetilladelse for så vidt angår placering, udformning og evt. beplantning.

Ejendommen er beliggende inden for bevaringsværdigt landskab, kystnærhedszonen, skovbyggelinjen og område med kulturhistoriske værdier. Det vurderes at der ikke kan meddeles zonetilladelse til den viste placering, men at der dog vil kunne meddeles tilladelse til en placering tættere på det samlede bygningsanlæg på den fremtidige ejendom. Det vurderes at en afstand på ca. 30 m vil være mulig og fornuftig.

Ud fra placeringen vil der ved en tilladelse til at opføre en driftsmæssig nødvendig bygning blive stillet krav om at der etableres en skærmende beplantning for at afbøde påvirkningen af det værdifulde landskab. Der kan dog ikke efter kommunens vurdering etableres en vold/dige for at skjule maskinhuset.

Det er i dispensationsansøgningen anført at der evt. kan ske skovrejsning på arealet mod nord og nordøst, det meste af dette område er dog i kommuneplanen registreret med information om at skovrejsning er uønsket..."

I et brev af 12. juni 2014 til fredningsnævnet oplyser landinspektør Ole Buhl, at der har været en uformel dialog mellem godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing og Uffe Rømer, Danmarks Naturfredningsforening. På baggrund af blandt andet drøftelserne har godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing og Michael Slipsager besluttet at ændre og præcisere ansøgningen, således:

"...

1. Den ansøgte driftsbygning/lade ændres til alene at være en bygning på ca. 200 m^2 til maskiner samt biobrændselsanlæg. Maskinhusdelen giver mulighed for at en nødvendig mindre maskinpark under tag. Køber vil alene anskaffe mindre maskiner til løbende drift af skov og pleje af veje, stier og grønne arealer, mens større skoventreprenøropgaver og moderne landbrugsdrift af tilkøbte arealer vil blive løst af professionelle skovfolk og landmænd med egne (store) maskiner. Bygningen nedgraves og placering ændres, så bygningen etableres (100% under terræn) umiddelbart øst for de eksisterende bygninger på matr. nr. 1 aa. Maskinhuset vil alene være synligt via en nødvendig nedkørselsrampe, som forbinder maskinhuset med den befæstede vej nord for ejendommen, som har forbindelse til den gamle skovvej der leder ind i skoven mod nordøst. Ovenpå bygningen etableres en grøn flade af græstørv eller lignende i niveau med nuværende terræn, som sikrer, at anlægget er stort set usynligt. Endvidere placeres i samme bygning et biobrændselsanlæg, (som alene vil blive synligt via en skorsten) som skal fungere som primær varmekilde for bebyggelsen på matr. nr. 1 aa. Der vil blive anvendt CO2 neutralt brændsel i form af flis fra den tilkøbte skov, ikke salgbart træ m.v. (erstatter nuværende naturgasopvarmning)

   Der henvises til vedlagt illustrerende plantegning samt snit/facade set fra forpladsen mod skoven. (projektet ikke færdigbearbejdet!)

2. Tirsbæk Gods tilbyder at forpligte sig til inden 2 år at tilkøbe landbrugsarealer/skov af mindst samme størrelse (ca. 32 ha), som de arealer, der nu ønskes frasolgt mellem Tirsbækvej og jernbanen. Der kan efter nærmere forhandling/myndighedsbehandling på de tilkøbte arealer tilbydes pålagt fredningsbestemmelser eller lignende, som "låser" disse arealer, som en del af Tirsbæk gods som driftsenhed, samt pålægger evt. øvrige relevante reguleringer efter nærmere forhandling med DN-Vejle og Fredningsnævnet..."

Fredningsnævnet gennemgik det reviderede projekt og oplyste i brev af 19. august 2014 til landinspektør Holmgaard Graversen, der nu repræsenterede Hans Henrik Algreen-Ussing, at projektet ikke kunne danne baggrund for behandling i nævnet. Nævnet anmodede derfor om at få tilsendt en målfast tegning og en projektbeskrivelse.

I en mail, sendt den 27. august 2014 til fredningsnævnet, har Michael Slipsager anført:

"...

Vedr. Areal overførsel fra Tirsbæk Gods til Tirsbækvej 191 ... har vi supplerende udarbejdet nogle yderligere 3D tegninger, som beskriver/illustrerer garage anlægget yderligere, til allerede fremsendte ansøgning j.nr. 1411026.

Der foretages INGEN terræn ændringer, andet end den nødvendige nedkørsel til garage anlægget, se nye tegninger (vedhæftet). Nedkørslen er iøvrigt planlagt til at være på det "flade stykke" nord øst for eksisterende østfløj. Så der skal i realiteten kun fjernes en "kile" til op/nedkørsel, således INGEN yderligere regulering, rundt om anlægget.

Den overskydende jordmængde fra anlægget, indarbejdes på samme matrikel, nede på den dyrkede mark ved skovkanten. Den overskydende jord vil hernede blive udlagt i et lag, der maksimalt er 0,40 m højt.

Som det kan ses på medsendte tegninger, opføres hele anlægget tæt på de eksisterende bygninger. Skovdige og skoven vil med denne løsning IKKE blive berørt, hverken under eller efter at anlægget er opført.

Garage anlægget vil enten blive støbt på stedet i armeret beton el. konstrueret i færdige beton elementer. Garage anlægget vil ligge 40 cm. under terræn, så den eksisterende græs eng, kan genetableres når anlægget står færdigt..."

Landinspektør Holmgaard Graversen har i en mail af 1. september 2014 oplyst supplerende, at der er udarbejdet en ny beliggenhedsplan for driftsbygningen på baggrund af en opmåling. Landinspektøren anfører herefter:

"...

Jeg vurderer, at det vedhæftede forslag mindsker generne mest muligt, idet den nye placering tager bedre hensyn til terrænet end det oprindeligt fremsendte forslag. Driftsbygningen er placeret så højt som muligt på arealet, således terrænregulering ud over til nedkørslen undgås og således nedkørslen bliver så lidt synlig som muligt for udefrakommende. Endvidere har ejeren optimeret bygningen ved at lave en indskudt rampe/nedkørsel, således bygningen komprimeres og medfører mindste mulig ulempe. Bygningens visuelle udtryk ses af vedhæftede illustrationsplaner..."

Tegningerne til maskinhuset og beliggenhedsplanen er vedhæftet denne afgørelse.

Naturstyrelsen, Det åbne Land, har i et brev af 13. november 2014 til fredningsnævnet oplyst supplerende, at ansøgningen ud over frasalget af jorden fra godset og opførelse af driftsbygningen tillige omfatter deponering af opgravet agerjord i et op til 40 cm tykt lag på de omgivende arealer.

Styrelsen anfører blandt andet i brevet om Michael Slipsagers ejendom:

"

Ejendommen
Det ansøgte omhandler udvidelse af matr. nr. 1 aa Tirsbæk Hgd, Engum ved areal-overførsel af matr. nr. 1 v og bø Tirsbæk Hgd, Engum til førstnævnte.

Den modtagende matrikel ligger i landzone og har status som fritliggende enfamiliehus (parcelhus) med et bygningsareal på 304 m^2 og et boligareal på 556 m^2. Ejendommens samlede areal er på ca. 0,5 ha.

Øvrig regulering/planlægning på arealet
Som omtalt ovenfor er ca. 22 ha omfattet af fredskovpligt. Skovlovens § 12 ... indeholder et forbud mod udstykning eller arealoverførsel af sammenhængende fredskovpligtige arealer.

Det oplyses i sagen (brev fra landinspektør Hveenegaard & Jens Bo af 31/3-2014), at Naturstyrelsen Randbøl er blevet kontaktet i sagen med henblik på en vurdering af muligheden for at foretage en opdeling. Der foreligger ikke nogen skriftlig udtalelse fra skovlovsmyndigheden.

Det skal oplyses, at det nu er Naturstyrelsen Vadehavet, der er Skovlovsmyndighed. Spørgsmålet om arealoverførsel skal forelægges denne myndighed.

Der er registreret et beskyttet jord- og stendige, j. fr. museumslovens § 29 a med en beliggenhed, der er sammenfaldende med den ønskede driftsbygning...

Det ansøgte er delvist beliggende i Natura 2000 område 78 "Skove langs nordsiden af Vejle fjord", som består af fuglebeskyttelsesområde nr. 45 og habitatområde.

Udpegningsgrundlag fuglebeskyttelsesområde (SPA) 45 Skovområde ved Vejle Fjord

- Hvepsemåge Y F1
- Isfugl Y F3.

Udpegningsgrundlag habitatområde (SAC) 67 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord:

1096 Bæklampret...
1166 Stor vandsalamander...
1210 Enårig vegetation på stenene strandvolde
1220 Flerårig vegetation på stenede strande
1230 Klinter eller klipper ved kyst
1330 Strandenge
2110 Forstrand og begyndende klitdannelser
2130 *Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
2190 Fugtige klitlavninger
3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160 Brunvandede søer og vandhuller
6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (*vigtige orkidélokaliteter)
6230 *Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
7220 *Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
7230 Rigkær
9120 Bøgeskove på morbund med kristtorn
9130 Bøgeskove på muldbund
9150 Bøgeskove på kalkbund
9160 Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
91Do * Skovbevoksede tørvemoser
91Eo * Elle- og askeskove ved "vandløb, søer og væld

En større del af løvskovsområdet på matr. nr. 1 v Tirsbæk hgd, Engum er kortlagt med naturtypen 9130 "Bøg på Muld", som desuden kan være yngleplads for Hvepsemåge.

Det ansøgte kan ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer om projekter medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivet bilag IV..."

Naturstyrelsen Trekantsområdet har i brev af 14. november 2014 til fredningsnævnet oplyst.

"...

Den 13. november 2014 får Naturstyrelsen Trekantsområdet kendskab til et brev af 31. marts 2014 sendt fra Landinspektørfirma Hvenegaard & Jens Bo til Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig Del, som er en ansøgning til fredningsnævnet vedr. påtænkt arealoverførsel fra Tirsbæk Gods til ejendommen matr. nr. 1aa Tirsbæk Hgd, Engum, Tirbsækvej 191, Vejle Ø.

Ifølge ansøgningen ønsker Tirsbæk Gods at udstykke 10 ha agerjord og 22 ha fredskov, matr. nr. 1 v Tirsbæk Hgd, Engum, til afhændelse til naboejendommen matr. nr. 1 aa smst. og at opføre et maskinhus på 238 m^2 på den frastykkede agerjord. Naboejendommen omfatter ikke fredskov i forvejen.

Hvenegaard og Jens Bo Landinspektører skriver i brevet:

"Det er endvidere almindelig praksis efter skovloven at fredskov kan deles, når skoven gennemskæres af en jernbane som Vejle-Horsens banen, der ikke kan/må passeres kørende eller gående på den pågældende strækning. Sagen har været drøftet med Naturstyrelsen, Randbøl, som er enig i denne vurdering og sagen vil i forhold til skovloven blive forelagt Naturstyrelsen."

Naturstyrelsen har ikke modtaget en ansøgning om udstykning af fredskov på Tirsbæk Gods, hverken fra Hvenegaard & Jens Bo landinspektører eller på anden vis.

Når Hvenegaard og Jens Bo skriver, at Naturstyrelsen Trekantsområdet (tidligere Randbøl Statsskovdistrikt) er enig i, at fredskoven på matr. nr. 1 v Tirsbæk hgd., Engum, kan udstykkes fra matr. nr., 1 h smst., fordi der går en jernbane mellem de to matrikler, er det ikke korrekt.

Undertegnede blev i foråret 2014 ringet op af landinspektør Ole D. Buhl, som på det tidspunkt arbejdede for Hvenegaard & Jens Bo. Han ville drøfte muligheden for at sende en ansøgning efter skovloven om placering af maskinhuset delvis indenfor fredskovsarealet på matr. nr. 1 aa Tirsbæk Hgd., Engum.

Landinspektøren sendte aldrig en ansøgning, hvorfor Naturstyrelsen Trekantsområdet ikke behandlede sagen i forhold til skovloven, hverken maskinhusets placering delvis i fredskov eller muligheden for udstykning af fredskov..."

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Frednævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 14. november 2014, hvor nævnet har foretaget besigtigelse.

I besigtigelsen deltog Hans Henrik Algreen-Ussing og Michael Slipsager, landinspektør Holmgaard Graversen, for Naturstyrelsen, København, biolog Søren Hansen, for Vejle Kommune naturmedarbejder Bo Levensen og byggesagsbehandler Morten Bang og for Danmarks Naturfredsforening Uffe Rømer

Der er anført blandt andet følgende i fredningsnævnets forhandlingsprotokol fra besigtigelsen:

"...

Landinspektør Holmgaard Graversen redegjorde for ansøgningen og oplyste, at fredningen af Tirsbæk Gods blev gennemført for at sikre, at Vejle ikke voksede ud på godsets arealer. Som en naturlig følge heraf er formålet med fredningen derfor at sikre godset for fremtiden som en landbrugs- og skovejendom. Det betyder imidlertid ikke, at godset skal hindres i i takt med udviklingen at ændre sine driftsformer. Det fremgår derfor af fredningsbestemmelserne, at godset skal drives i overensstemmelse med den til enhver tid gældende landbrugslovgivning og skovlovgivning. Hans Henrik Algreen-Ussing ønsker at sikre godsets økonomi. Han har derfor besluttet at afhænde 10 ha agerjord og 22 ha skov til Michael Slipsager og på sigt at tilkøbe mere rentabel agerjord til sammenlægning med godsets jorder. Michael Slipsagers ejendom er på ca. 5000 kvm. Ved at tilkøbe 10 ha agerjord og 22 ha skov får ejendommen en sådan størrelse, at den kan oprettes som et landbrug. Det betyder, at de frasolgte arealers status ikke bliver ændret, kun ejerforholdene. Med et jordtilliggende på ca. 32 ha er det nødvendigt at have maskiner til driften. Michael Slipsager ansøger derfor om dispensation til at opføre en underjordisk maskinbygning, fordi han ikke i sine eksisterende bygninger har mulighed for at opbevare de nødvendige maskiner under forsvarlige forhold og på en måde, så de ikke skæmmer omgivelserne. Ifølge planen skal maskinbygningen opføres i bakken nordøst for beboelsesbygningerne på hans ejendom. Den skal bruges til opbevaring af ejendommens maskinpark, og et biobrændselsanlæg, som alene vil blive synligt på grund af en skorsten. Biobrændselsanlægget skal erstatte et naturgasfyr i hovedbygningen og vil fremover være den eneste opvarmningskilde. Da maskinbygningen skal opføres under jordoverfladen, skal der etableres en rampe fra tilkørselsvejen. For at undgå at rampen bliver synlig og dermed virker dominerende, skal den anlægges i græsarmerede sten med 2 tempi, og der skal etableres en slørende beplantning omkring rampen og skorstenen.

Michael Slipsager oplyste supplerende, at terrænet ikke skal reguleres i forbindelse med opførelsen af bygningen; landskabet vil opleves på samme måde som i dag efter afslutningen af byggeriet.

På forespørgsel bekræftede landinspektør Holmgaard Graversen, at der ikke er ansøgt om tilladelse efter skovloven.

Uffe Rømer bemærkede, at Danmarks Naturfredning har vurderet salget af jorden og projektet til den underjordiske maskinbygning. Det er naturfredningsforeningens opfattelse, at fredningen af Tirsbæk Gods er til hinder for, at der kan frasælges 10 ha agerjord og 22 ha skov, fordi kendelsen forudsætter, at godset skal bevares som en landbrugs- og skovbrugsejendom. Selvom der kun er tale om frasalg af en mindre del af godsets jord, er et sådant frasalg ikke forudsat i kendelsen, der alene hjemler adgang til at sælge jord til tæt lav bebyggelse i den nordvestlige del af fredningsområdet og til en marina. Det aktuelle fraslag af jord og skov er begyndelsen til udhuling af fredningen. Det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at det vil stride mod fredningsbestemmelserne at dispensere til maskinbygningen, fordi kendelsen forudsætter, at landbrugsbygninger skal ligge i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse på godset. Det er i øvrigt vanskeligt at forestille sig, at der kan oprettes et bæredygtigt landbrug på Tirsbækvej 191, så bygningen tjener derfor heller ikke et landbrugsmæssigt formål.

Byggesagsbehandler Morten Bang oplyste, at Vejle Kommune ikke har bemærkninger til frasalget af jorden fra godset, og at Vejle kommune heller ikke har bemærkninger til opførelsen af en underjordisk maskinbygning, fordi bygningen ikke vil stride mod det landskabelige element i fredningen. Kommunen vil imidlertid stille vilkår om, at der etableres en slørende beplantning omkring nedkørslen til det underjordiske anlæg for at dæmpe den visuelle opfattelse af rampen.

Landinspektør Holmgaard Graversen anførte til bemærkningen fra Danmarks Naturfredningsforening, at fredningsnævnet ved behandlingen af sagen ikke skal skele til, om der kan etableres et økonomisk bæredygtigt landbrug på Michael Slipsagers ejendom, for familien Slipsager skal ikke leve af hverken landbruget eller skovbruget.

Hans Henrik Algreen-Ussing tilføjede, at visse af godsets jorder er marginaljord uden egentlig landbrugsmæssig værdi set med nutidens øjne. Det, der var økonomisk og landbrugsmæssigt bæredygtigt i 1977, er ikke nødvendigvis bæredygtigt i dag. Tirsbæk gods kan ikke opretholdes på 1977-niveauet. Han ønsker, at godset skal forblive fredet, men fredningen skal tilpasses forholdene i 2014, så godset kan sikres for fremtiden.

Biolog Søren Hansen oplyste supplerende, at der endnu ikke er indsendt en ansøgning fra Michael Slipsager om tilladelse efter skovloven. Skovmyndighederne har derfor ikke behandlet sagen..."

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet består under behandlingen af denne sag af formanden, retspræsident Vagn Kastbjerg, det ministerudpegede medlem Flemming Davidsen og det kommunalt udpegede medlem Jens Ravn.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

<u>To af fredningsnævnets medlemmer, formanden og det ministerudpegede medlem, udtaler herefter:</u>

Det fremgår af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk gods som en landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige

landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven i nær kontakt med Vejle Fjord.

Kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods er en landskabsfredning, hvor godset indgår som det bærende element. Initiativet til fredningen af Tirsbæk Gods blev taget af godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda de Neergaard. For at nå og sikre dette formål skulle godset bevares som en bæredygtig økonomisk enhed bestående af landbruget og skovbruget, som skal drives efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens regler.

Disse medlemmer udtaler herefter om:

Frasalget af jorden:

Kendelsen indeholder i fredningsbestemmelsernes § 4, litra d) og § 4, litra e) bestemmelser om salg af 2 nærmere afgrænsede arealer til specifikke formål, og i § 5 bestemmelser om, at arealer, der erhverves ved mageskifte eller ved køb, skal inddrages under fredningen.

Kendelsen adskiller sig derfor fra en traditionel landskabsfredning, fordi kendelsen forudsætter, at formålet med fredningen skal sikres gennem godsets fortsatte drift, og derfor indeholder fredningsbestemmelserne principielt forbud mod salg af godsets arealer, bortset fra de salg, der ved fredningens gennemførelse var forudsat i fredningsbestemmelsernes § 4, litra d) og § 4, litra e).

På denne baggrund, da et vilkår om tilkøb af erstatningsjord ikke kan håndhæves og uanset udtalelsen fra godsets revisor, vurderer fredningsnævnets flertal, at der ikke kan dispenseres til arealoverførslen af agerjorden og skoven til sammenlægning med Michael Slipsagers ejendom.

Opførelsen af den underjordiske maskinhal:

Landinspektør Ole Buhl har endvidere på Michael Slipsagers vegne ansøgt om dispensation til at opføre en underjordisk maskinhal på det areal, som Michael Slipsager ønsker at købe af Hans Henrik Algreen-Ussing. Michael Slipsagers ejendom har et jordtilliggende på ca. 5000 m^2, og ejendommen er ikke hverken en landbrugs- eller skovbrugsejendom.

Begrundelsen for ansøgningen om dispensation til at opføre maskinbygningen er navnlig behovet for opbevaring af de maskiner og arbejdsredskaber, der skal benyttes til driften af de tilkøbte arealer. Da dette behov ikke består, fordi fredningsnævnet ikke kan dispensere til arealoverførslen, som er en forudsætning for byggeriet, finder fredningsnævnets flertal allerede af denne grund, at der ikke kan dispenseres til opførelse af maskinbygningen.

Et af fredningsnævnets medlemmer, det kommunalt udpegede medlem, udtaler om:

Frasalget af jorden:

Det fremgår forudsætningsvist af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, at godset skal opretholdes som en landbrugs- og skovbrugsejendom for at sikre formålet med fredningen. Udgangspunktet er derfor, at der ikke må ske salg af jorder fra godset ud over det salg, som kan ske med udtrykkelig hjemmel i fredningsbestemmelserne for at forhindre, at indtægtsgrundlaget for godset falder bort.

Godsets revisor oplyser i sin udtalelse, at frasalget af agerjorden og skoven vil frigive tilstrækkelig likviditet til i fremtiden at sikre, vedligeholde og udvikle driften af Tirsbæk Gods som en landbrugs- og skovbrugsejendom, og at revisoren er enig i beslutningen om fraslaget, som han finder nødvendig.

Dette medlem af fredningsnævnet lægger revisorens udtalelse til grund.

Godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing har gennem landinspektør Ole Buhl meddelt, at Tirsbæk Gods "tilbyder at forpligte sig" til inden 2 år at tilkøbe landbrugsarealer/skov af mindst samme størrelse (ca. 32 ha), som de arealer, der skal overtages af Michael Slipsager.

På denne baggrund og da frasalget ikke vil få betydning for udpegningsgrundlaget for de fredede arealer, vurderer dette medlem af fredningsnævnet, at hverken formålet med fredningen af Tirsbæk Gods eller fredningsbestemmelserne er til hinder for, at der kan meddeles dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, på vilkår,

at Hans Henrik Algreen-Ussing inden den 31. december 2016 har tilkøbt ca. 32 ha agerjord og skov til sammenlægning med godsets jorder,

at Hans Henrik Algreen-Ussing foranlediger, at der inden den 31. december 2016 er rejst sag om fredning af de tilkøbte arealer,

at Michael Slipsager bekoster og lader tinglyse en deklaration på sin ejendom om, at de tilkøbte arealer aldrig må udstykkes eller bebygges. Naturstyrelsen indsættes som påtaleberettiget ifølge deklarationen,

og

at agerjorden og skoven skal tilbageskødes godset, såfremt vilkåret om tilkøbet af tillægsjord ikke er opfyldt ved tidsfristens udløb.

Opførelse af en underjordisk maskinhal:

Maskinhallen og dens beliggenhed er beskrevet i det projekt, der er vedhæftet denne afgørelse.

Efter frasalget af agerjorden og skovarealet og arealernes sammenlægning med Michael Slipsagers ejendom, vil arealerne fortsat være omfattet af fredningsbestemmelserne for Tirsbæk Gods.

Ifølge fredningsbestemmelserne skal nye landbrugsbygninger opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.

Kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods indeholder ikke bestemmelser, der regulerer en situation som den foreliggende.

Det er dette medlems vurdering, at dispensationen til frasalget af ca. 32 ha jord nødvendiggør, at der opføres en bygning, der kan anvendes til opbevaring af maskiner, som er nødvendige for driften af

arealerne, og at denne bygning skal opføres i forbindelse med bygningerne på Michael Slipsagers ejendom.

Dette medlem af fredningsnævnet finder derfor, at der kan dispenseres til, at der opføres en maskinbygning i forbindelse med bygningerne på Michael Slipsagers ejendom.

Maskinbygningen, der er beskrevet i det reviderede projekt, skal opføres som en underjordisk bygning og kræver derfor omfattende jordarbejder, som indebærer terrænændringer i anlægsfasen, men terrænet skal retableres, så landskabsformerne genskabes.

Det fremgår af projektet, at rampen til maskinbygningen skal opføres på nordsiden af bygningen, bort fra bygningerne på Michael Slipsagers ejendom og ud mod landskabet.

Dette medlem af fredningsnævnet vurderer, at det er væsentligt, at alle aktiviteter, der knytter sig til maskinbygningen, samles på et så lille areal som muligt. Rampen skal derfor placeres på sydsiden af maskinbygningen.

Som følge af det anførte, og da der ikke er grundlag for at antage, at opførelsen af maskinbygningen og den senere benyttelse af maskinbygningen vil påvirke udpegningsgrundlaget for hverken Fuglebeskyttelsesområdet eller Habitatområdet, stemmer dette medlem af fredningsnævnet for, at der meddeles Michael Slipsager dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til at opføre en underjordisk maskinbygning på arealet umiddelbart nordøst for bygningerne på sin ejendom på vilkår,

at bygningen opføres på det sted, der er markeret på vedhæftede luftfoto bilag g,

at opgravet jord deponeres uden for det fredede område,

at nedkørselsrampen placeres på sydsiden af bygningen,

at der ikke etableres slørende beplantning omkring rampen,

at bygningens tag dækkes med græs,

at samtlige skure m.v., der er på arealet i øjeblikket, fjernes senest ved byggeriets påbegyndelse,

og

at Michael Slipsager forpligter sig til at fjerne bygningen, såfremt vilkåret for salget af agerjorden og skoven ikke bliver opfyldt, således at handlen skal gå tilbage.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Fredningsnævnets afgørelse går derfor ud på, at der meddeles afslag på ansøgningen om frasalg og arealoverførsel fra Tirsbæk Gods til Michael Slipsagers ejendom og afslag på ansøgningen fra Michael Slipsager om dispensation til opførelse af en underjordisk maskinbygning på Michael Slipsagers ejendom.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis
1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 5. februar 2015

Vagn Kastbjerg
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Michael Slibsager, Tirsbækvej 191, 7120 Vejle Ø.
Landinspektør Christian Holmgaard Graversen, chg@geopartner.dk
Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, pr. mail post@vejle.dk
Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, pr. mail dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Uffe Rømer, ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, pr. mail fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådet c/o Lone Høgholt, trekantomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, pr. mail natur@dof.dk
DOF Vejle, vejle@dof.dk

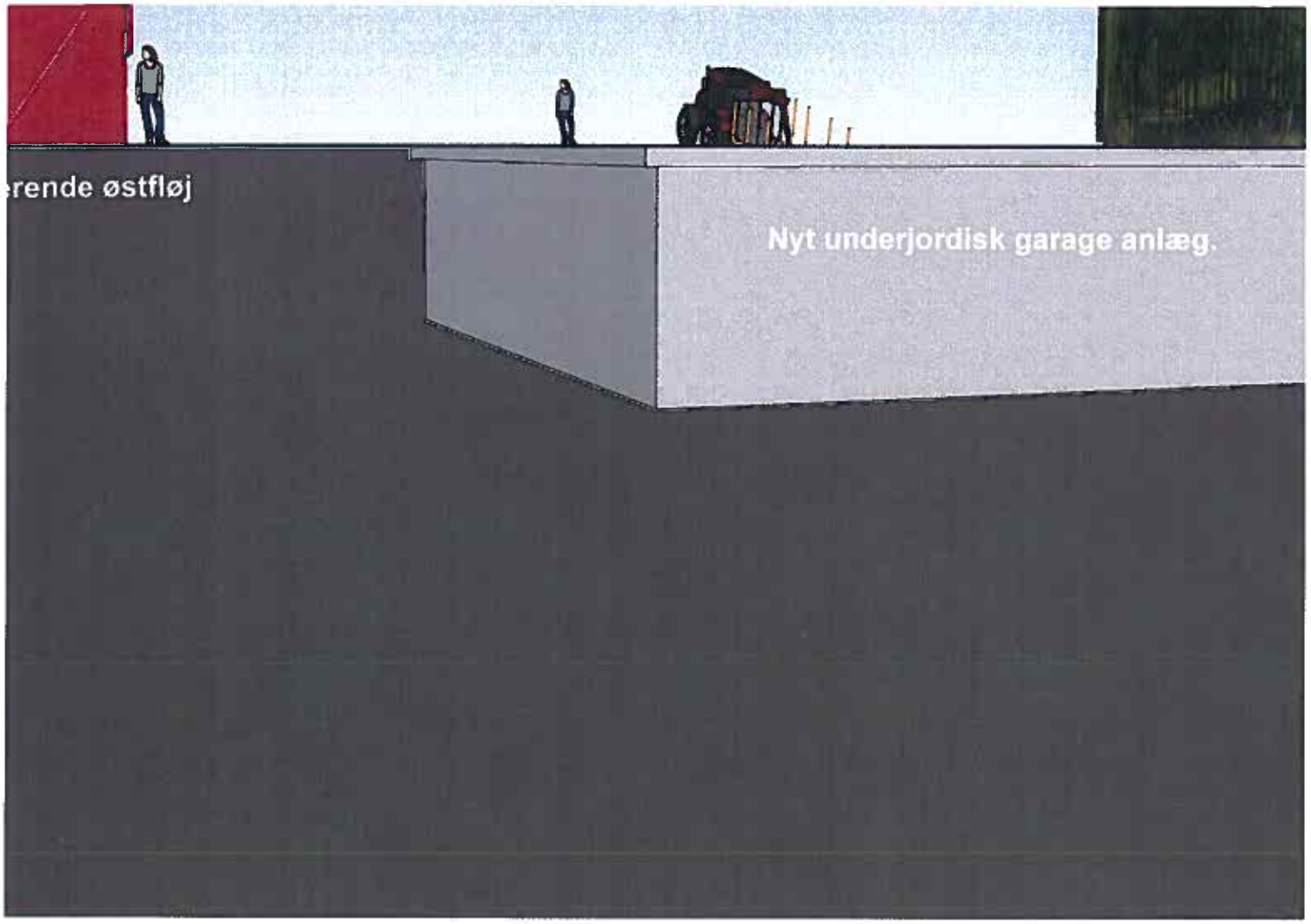
erende østfløj
Nyt underjordisk garage anlæg.

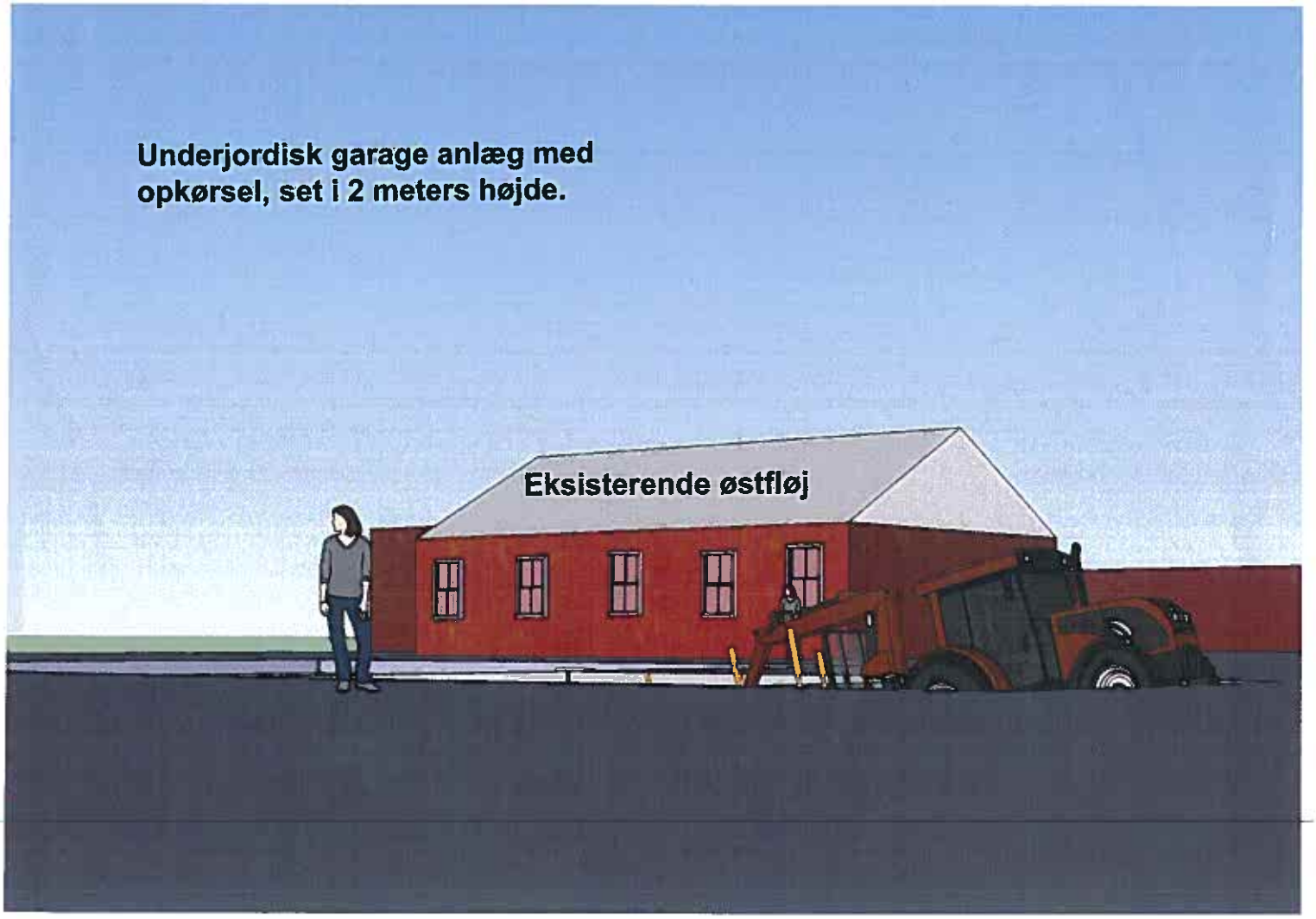
Underjordisk garage anlæg med
opkørsel, set i 2 meters højde.
Eksisterende østfløj

Nyt underjordisk garage anlæg
under den eksisterende græs eng,
øst for eksisterende bebyggelse.

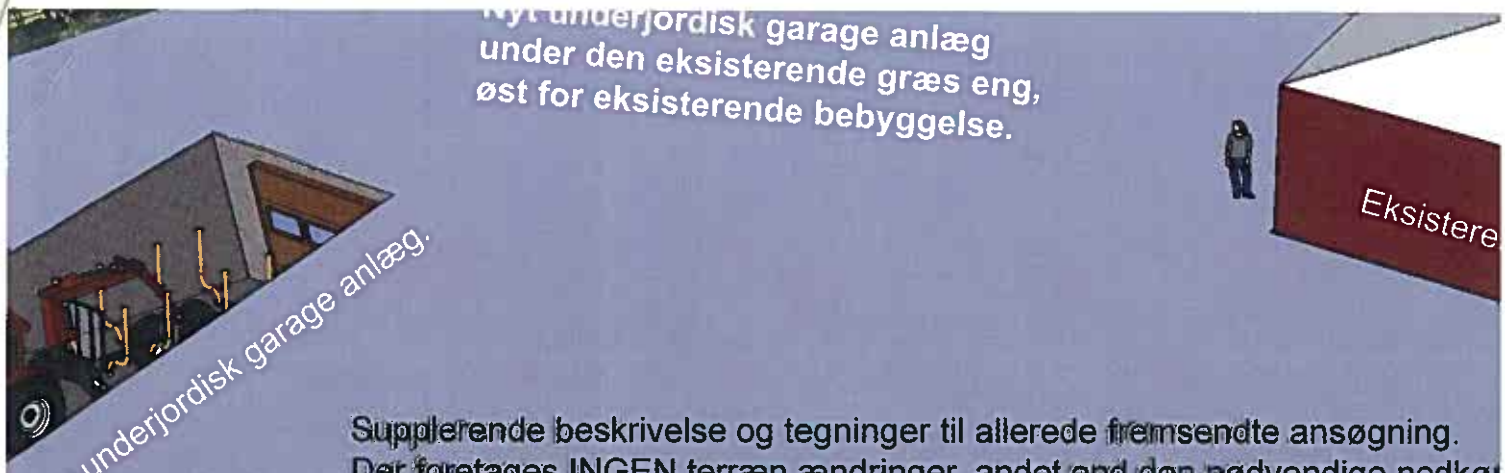

til ny underjordisk garage anlæg.

Supplerende beskrivelse og tegninger til allerede fremsendte ansøgning.
Der foretages INGEN terræn ændringer, andet end den nødvendige nedkø
til garage anlægget, som iøvrigt er planlagt til at være på det "flade stykke"
nord øst for eksisterende østfløj. Så der skal i realiteten kun fjernes en "kile
op/nedkørsel, således INGEN yderligere regulering, rundt om anlægget.
Den overskydende jordmængde fra anlægget, indarbejdes på samme
matrikel, nede på den dyrkede mark ved skovkanten. Den overskydende jo
vil hernede blive udlagt i et lag, der maksimalt er 0,40 m højt.
Som det kan ses på medsendte tegninger, opføres hele anlægget tæt på d
eksisterende bygninger. Skovdige og skoven vil med denne løsning, ikke bl
berørt hverken under eller efter at anlægget er opført.
Garage anlægget vil enten blive støbt på stedet i armeret beton el. konstru
i elementer. Garage anlægget vil ligge 40 cm. under terræn, så den eksiste
ende græs eng, vil blive genetableret.

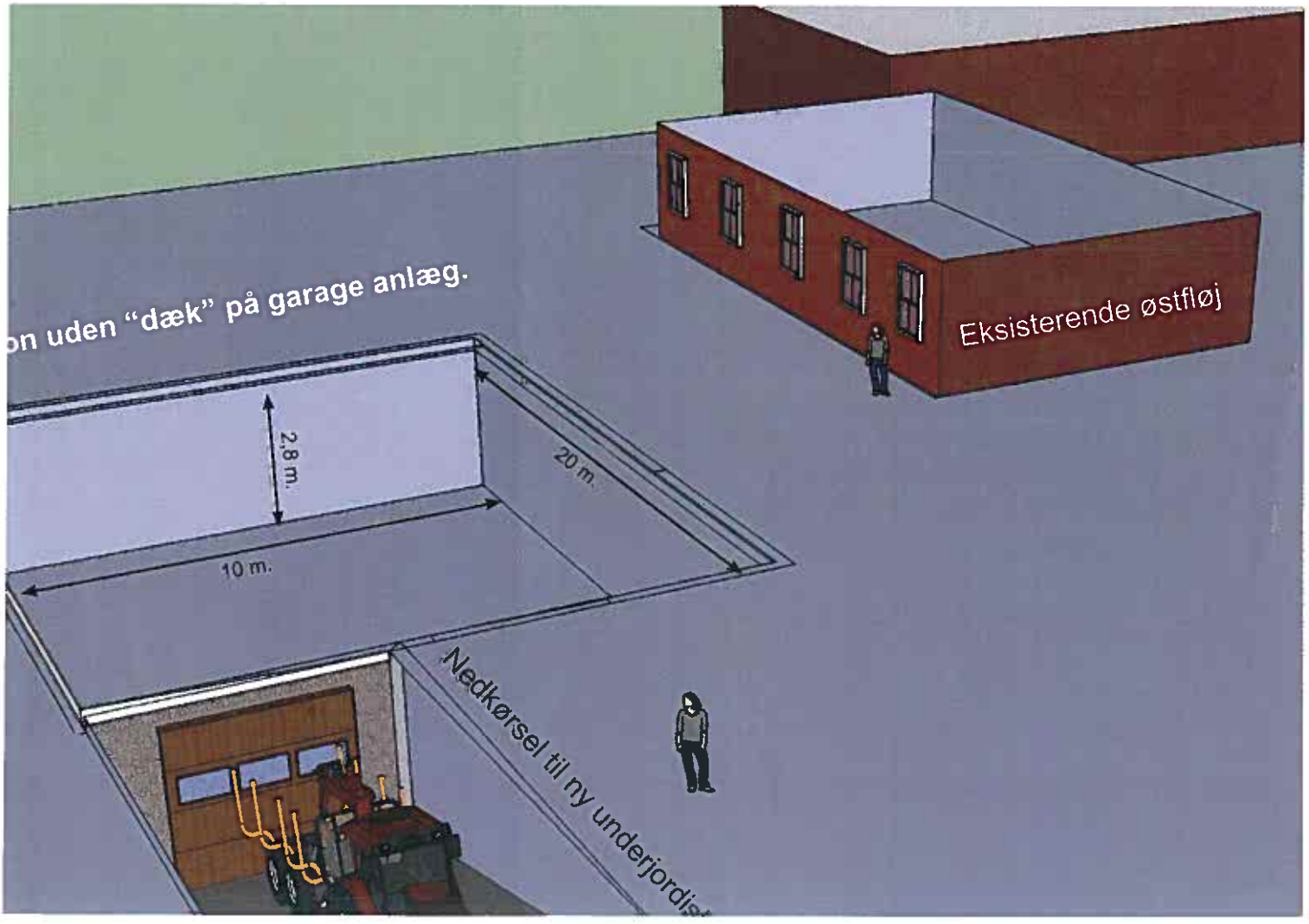

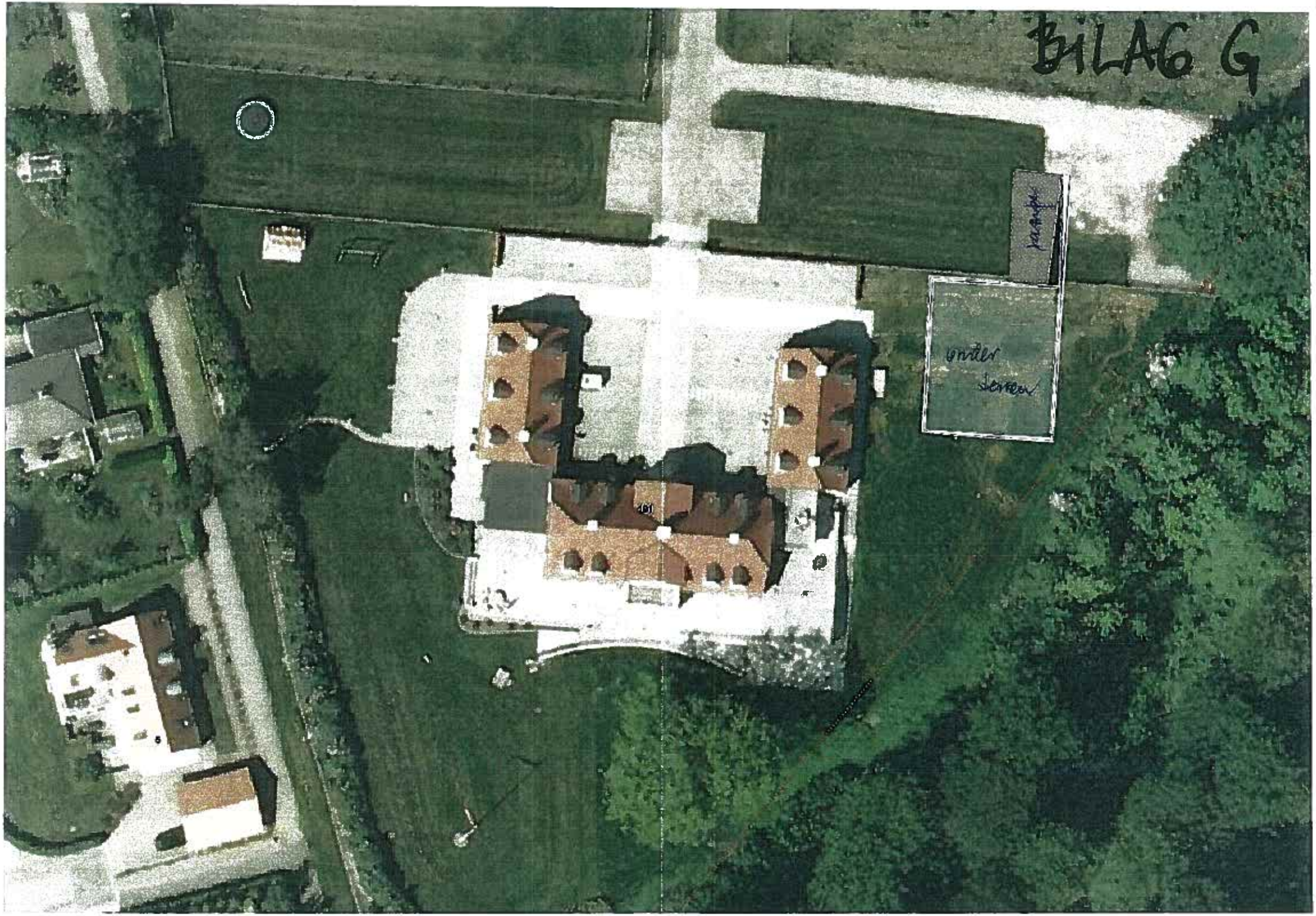
BILAG G

BILAG H.

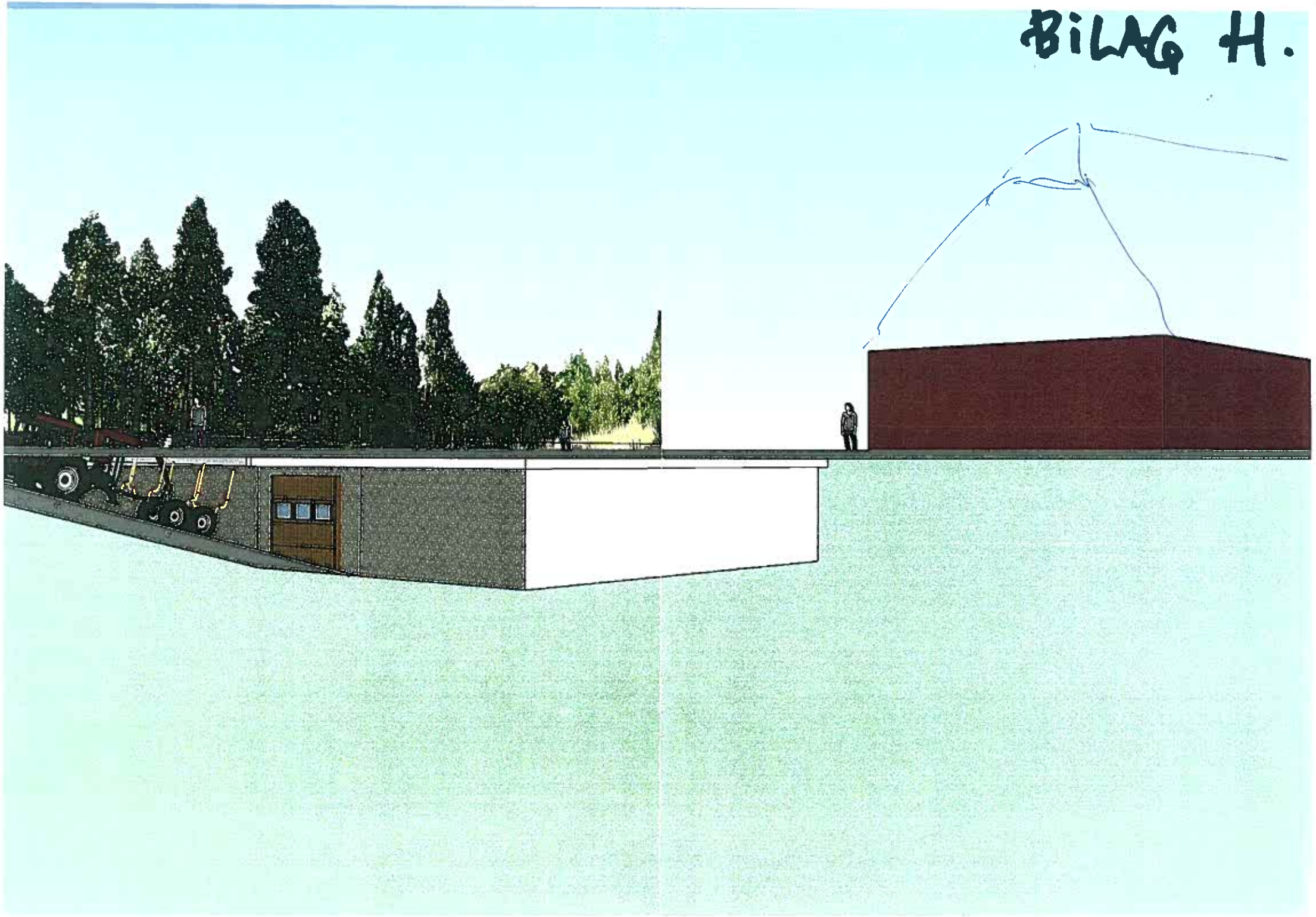

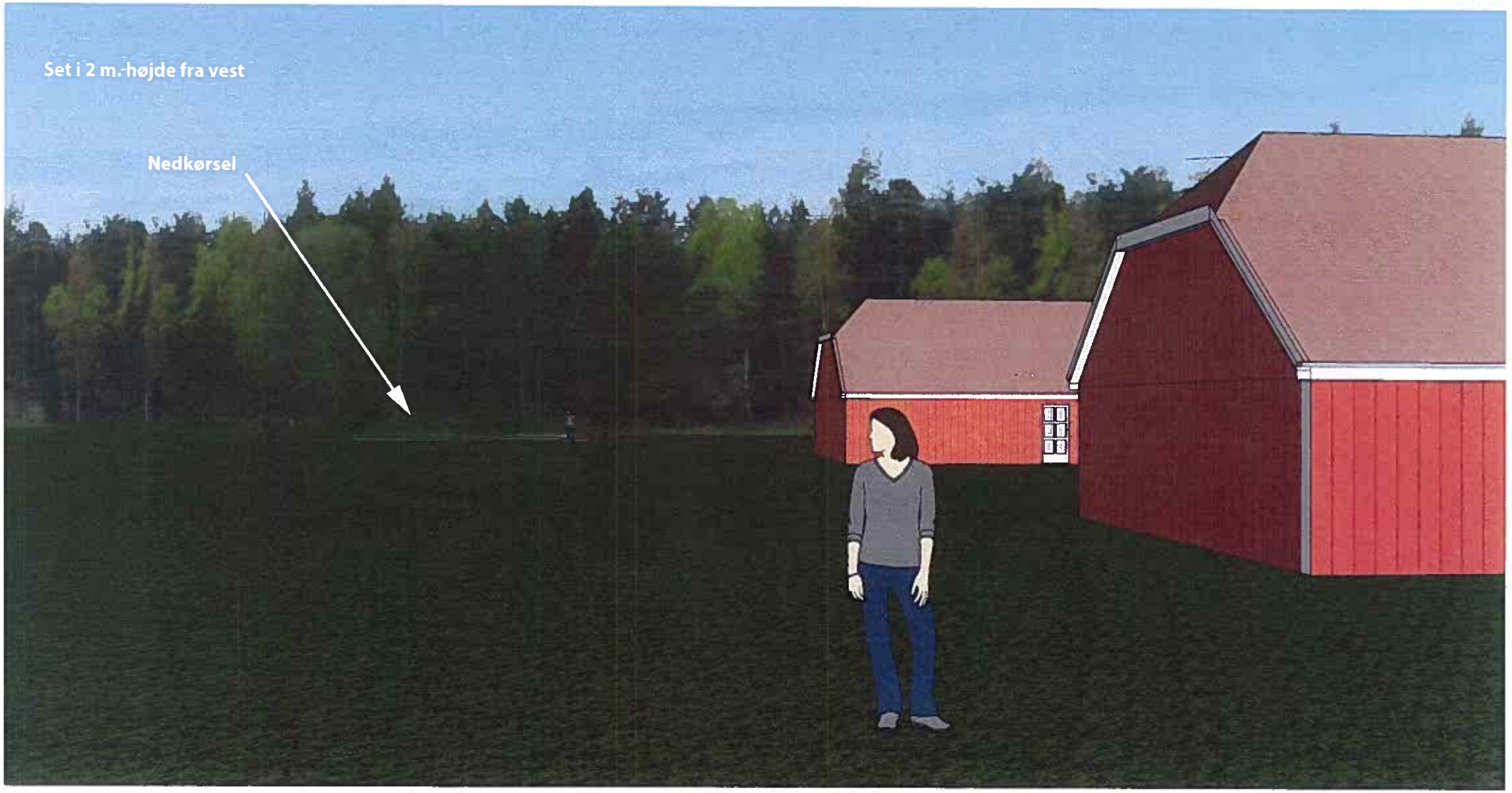
Set i 2 m.-højde fra vest
Nedkørsel

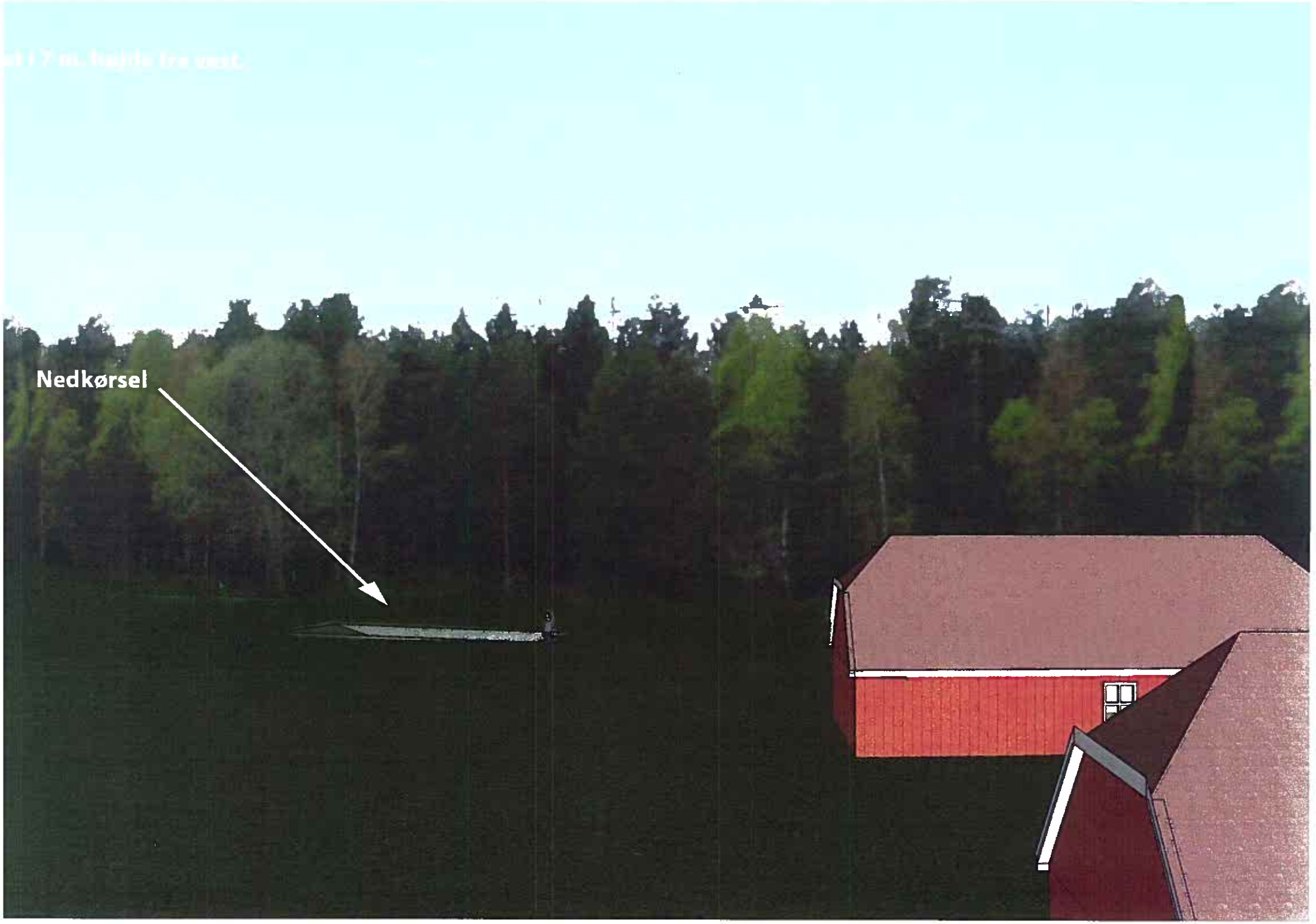
Nedkørsel

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-20-2015: Ansøgning fra Vejle Kommune om dispensation til at opføre en restaurationsbygning ved Tirsbæk Strand.

Fredningsregisteret: Reg. nr. 1831.02 – Tirsbæk Gods, Vejle Kommune.

Ansøgningen

Fredningsnævnet har fra Vejle Kommune modtaget en ansøgning om dispensation til at opføre en restaurationsbygning på ejendommene matr. nr. 1 n Tirsbæk Hovedgård, Engum, - Strandvejen 185a og 185 b Vejle Øst.

Restaurationsbygningen er projekteret til ca. 950 m^2 og skal erstatte en bygning på 429 m^2, der tidligere blev anvendt til restauration.

Ejendommen matr. nr. 1 n Tirsbæk Hovedgård, Engum, er omfattet af kendelse om fredning af Tirsbæk Gods, afsagt den 15. august 1977 af Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 1, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en

> ”landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord”.

Det fremgår af indledningen til fredningsbestemmelsernes § 3, at der kan dispenseres fra fredningsbestemmelserne, ”såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge”. Det er bestemt i fredningsbestemmelsernes § 3, litra a), at der ikke må opføres nyt boligbyggeri, eller tilbygninger til eksisterende bygninger, af fredningsbestemmelsernes § 3, litra h), at der ikke i eksisterende bygninger eller nye bygninger må indrettes restauration eller cafeteria, og at restaurationen ved stranden i den syd-vestlige del af ejendommen kan genåbnes, og af fredningsbestemmelsernes § 4, litra e), at der af godsets arealer kan afhændes et areal til anlæg af en marina

> ”med tilsluttende arealer, samt til offentlig parkeringsplads, dog således, at planerne for ”Marinaen” og for indretning af dette areal i øvrigt forelægges fredningsnævnet til godkendelse efter samråd med Vejle Kommune
>
> …
>
> Det bemærkes, at fredningens generelle bestemmer er gældende for Mariane-arealet med de indskrænkninger, som følger af arealets benyttelse som Marina-areal…”

Restaurationen skal opføres på marina-arealet, der er udstykket fra ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum, som matr. nr. 1 n smst.

Projektet kan derfor ikke gennemføres uden dispensation fra kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods.

Arealet ved Tirsbæk Strand indgår tillige i Natura 2000-område nr. 67 - Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Fredningsnævnet skal derfor, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, tage stilling til, hvorvidt projektets gennemførelse påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 11. december 2015.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet meddeler Vejle Kommune afslag på ansøgningen om dispensation til at gennemføre projektet.

Begrundelsen for afslaget fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets begrundelse for afgørelsen".

Sagens baggrund

Vejle Kommune har med brev af 27. maj 2015 ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at opføre en restaurationsbygning på Tirsbæk Strand til erstatning for en eksisterende bygning, der tidligere er blevet benyttet til restauration.

Vejle Kommune anfører i brevet blandt andet:

"…

Anmodningen vedrører del af matrikel nr. 1n Tirsbæk Hgd., Engum, Strandvejen 185A og 185B, 7120 Vejle Ø.

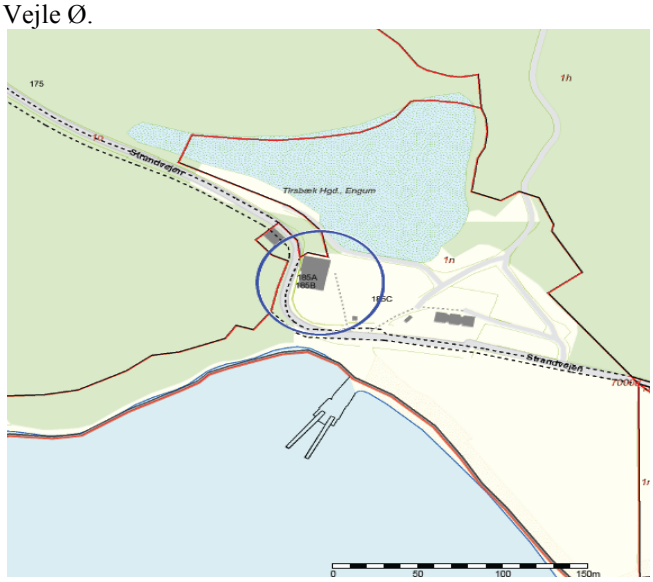

Kortet viser ejendommens placering med blå cirkel.

I fredningens punkt 3h står, at ”Der må ikke i eksisterende bygninger eller i nye bygninger indrettes restauration eller cafeteria. Restaurationen ved stranden den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes.”

Vejle Kommune har solgt ejendommen til restauration på betingelse af, at der opnås de nødvendige myndighedsgodkendelser, og at kommunen vil afstedkomme, at der søges om disse godkendelser.

Udover en dispensation fra fredningen kræver restauranten også, at Naturstyrelsen dispenserer fra strandbeskyttelseslinjen. I den forbindelse har Vejle Kommune fremsendt projekt til forsøgsordningen for kyst- og naturturisme.

Den eksisterende bygningsmasse, der frem til 1960´erne husede Tirsbæk Kro, skal nedrives og erstattes af en ny bebyggelse, der skal anvendes til restauration.

Ejendommens nye ejere ønsker at videreføre ”Det gamle traktørsteds stolte traditioner” som en betydningsfuld og værdsat attraktion og udflugtsmål i området…

Brevet indeholder denne visualisering af den nye bygning, set fra stranden

Visualisering af den nye bebyggelse.

Vejle Kommune har i en projektbeskrivelse – ”Restaurant ved Tirsbæk Strand” – dateret april 2015 redegjort detaljeret for projektet og forsøgsordningen for kyst- og naturturisme.

Der er anført følgende i projektbeskrivelsen:

Indledning

Vejle Kommune satser i disse år stærkt på oplevelser langs fjorden, bl.a. med projekter for en kabelbane og en revitalisering af Skyttehusbugten. På Tirsbæk Strand arbejdes der pt. med faciliteter for vinterbaderne.

Derudover støtter kommunen Madværket, der er Trekantområdets fødevarefællesskab, der har til formål at skabe lokal vækst gennem udvikling af madkoncepter med global potentiale.

Vejle Kommune har længe ønsket, at der igen drives restaurant på Tirsbæk Strand.

Kommunen har derfor solgt ejendommen til opførelse af en ny restaurant med en placering og arkitektur, der har respekt for de landskabelige og naturmæssige værdier, der er i området.

Ejendommen er solgt med krav om, at eksisterende bebyggelse skal nedrives.

For området gælder en fredning fra 1977 for Tirsbæk Gods, hvor i der står, at "restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes".

En ny restaurant vil være i overensstemmelse med kommunens overordnede mål for turisme om udviklingen af brugen af kysten og naturen, og understøtter de øvrige aktiviteter der foregår på Tirsbæk Strand.

En ny restaurant knyttet op til eksisterende kyst- og naturturisme, forventes at bidrage til den turisme afledte værditilvækst og beskæftigelse i Vejle, og øge tiltrækningen af udenlandske turister.

Naturen og historien

Tirsbæk Strand er en smuk strand, skov og naturområde, beliggende på den nordlige side af Vejle Fjord, få kilometer øst for Vejle Midtby. Ejendommen, der ligger som afslutningen af Strandvejen, er smukt kuperet, med flotte udsigter mod strand og skov, stejle skovbevoksede skrænter og frodige enge.

Hovedbygningen fra 1877 er kendt som Tirsbæk

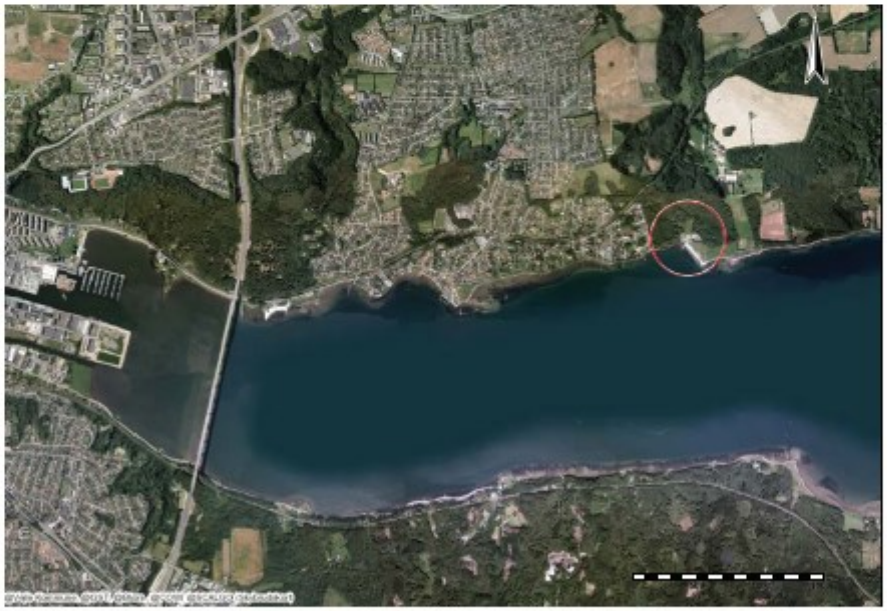

Området, vist med rød ring, i forhold til fjorden og byen, 2014

Ejendommens placering i forhold til skoven og stranden, 2014

Kro, der med sin fine beliggenhed nær vandet, i generationer har været et yndet udflugtsmål for vejlenserne. Traktørstedet indgik sammen med en række lignende steder langs Vejle fjord, som mål for turbådene "Munkebjerg" og "Hvidbjerg".

Det gamle traktørsted lukkede i midten af 1960'erne hvor fjordsejladserne ophørte, og har indtil 2014 fungeret som klubhus for sejlklubben Neptuns jolleafdeling og bolig.

Tirsbæk Strand
Tirsbæk Strand er en familievenlig strand med sand, grill- og bålpladser, kiosk og toiletter. Området oplever en stigende tilgang af gæster.

Stranden har Blå Flag.

Der er et brohoved til brug for både strandgæster, krabbefiskere, jollesejlere, roere, vinterbadere og mange andre. Som en ekstra mulighed for at komme i kontakt med vandet, er der trapper på begge sider af brohovedet.

I 2009 fik kommunen dispensation fra strandbeskyttelseslinjen til at renovere området ved Tirsbæk Strand bl.a. til at opføre en 110 m² ny bygning med kiosk, offentlige toiletter samt naturformidlerværksted.

Et stenrev fra 2013 skal forbedre de lokale forhold for marine dyr og planter og samtidigt danne rammen som farverigt snorkelrev for alle dykkeinteresserede badegæster på stranden.

Ved Tirsbæk er der mulighed for nogle fantastiske gåture med kig ind til herregårdslandskabet ved det smukke Tirsbæk Slot, der ligger ca. 600 meter fra standen. Derefter kan man vælge travetur i Tirsbækskovene eller gå videre ud langs skovdækkede kystskrænter langs fjorden til Ulbækhus.

Østkystruten, der er en del af den nationale cykelrute, går igennem området.

Der er en offentlig parkeringsplads til fri afbenyttelse for områdets besøgende.

Bebyggelsen som den ser ud i dag. På forsiden ses den nye bebyggelse

Bygningens placering og arkitektur
Ejendommens nye ejere ønsker at videreføre "Det gamle traktørsteds stolte traditioner" som en betydningsfuld og værdsat attraktion og udflugtsmål i området.

Den eksisterende bygningsmasse fremstår meget nedslidte og forfaldne og er uegnede til en moderne cafe- og restaurationsdrift. Projektet for ejendommen omfatter en total sanering/nedrivning af eksisterende bygninger, og opførelse af nye tidssvarende bygning og anlæg.

Projektet består af 2 bygningsvolumer, som er forskudt for hinanden. Den samlede bygning er tilpasset det eksisterende terræn og fremstår ved såvel ankomsten fra vestsiden som terrassesiden mod syd og øst i en etage med en markant tagkonstruktion.

Ønsket er, udover at skabe en ny og bedre bygningsmasse, at den samlede bebyggelse herefter skal fremstå som en sammenhængende bebyggelse, der i proportioner og materialevalg vil berige og forskønne hele området.

Med udgangspunkt i skov/landbrugsarkitekturen, stald og ladebygninger, er det ønsket, at den samlede fremtidige bebyggelse skal fremstå som en arkitektonisk nyfortolkning af landbeboelser/laden med præcise former og bygningsvolumer. Materiale - og proportionsmæssigt er bygningerne tilpasset hinanden med afsæt i skovens farver og nuancer og områdets særlige karakter med hensyn til såvel terræn og eksisterende bevoksning/beplantning. Den samlede plan for området vil ikke indebærer nogen form for ændringerne af de eksisterende skovområder.

Bygningerne vil materialemæssigt fremstå med facade- og tagmaterialer i henholdsvis i tegl/strå i mørke sortbrune og gyldne nuancer og vandret træbeklædning enten som rå træfacader der patinerer sølvgrå eller som bliver efterbehandlet med f.eks. trætjære og fremstå sorte. Bygningerne står på en base af tegl og tagfladerne vil fremstå i ubrudte præcise former uden synlige ovenlys og tagvinduer. Særlige udsatte vinduer og åbninger vil blive forsynet med skodder eller porte, dels for almindelig aflukning/aflåsning dels for solafskærmning. Afskærmningen giver mulighed for, at

imødekomme og udelukke generende refleksioner og "lysforurening" i de mørke timer.

Bygningens størrelse
Eksisterende bebygget areal er 429 m². Den ny bebyggelse, der placeres på samme sted, er ca. 950 m².

Der forventes dagligt ca. 35 frokostgæster og ca. 35 aftengæster. Der forventes, at der holdes åbent 360 dage om året. Der forventes afholdt ca. 100 selskabsarrangementer, med et gennemsnit på ca. 60 personer, fordelt årligt på 50-60 dage.

Bygningen skal have en vis størrelse, da indretning af ny restaurant/cafe skal ske med udgangspunkt i moderne driftsbetingelser, og hvis der skal opnås en god rationel drift og indtjening. Et sammenspil mellem forskellige former for restaurationsvirksomhed er nødvendig for, at sikre en rationel drift og brug af alle restaurationens faciliteter. Et moderne køkken med store og dyre foranstaltninger skal drives og bruges intensiv for, at sikre en optimal drift. Derfor indrettes restauranten med en tilhørende bar/cafe og selskabslokaler.

Turisme
Kommunens turismestrategi
I Planstrategi 2015 for Vejle Kommune vil vi udvikle turisterhvervet i byen og på landet med udgangspunkt i vores særlige kvaliteter i landskabet og kulturarven. Det skal ske i samarbejde med erhvervslivet og kulturinstitutionerne. Vi vil arbejder med:
• Udfoldelse af aktivitets- og erhvervsturismens potentialer.
• At udnytte de store investeringer i faciliteter i f.eks. Jelling og Vejle kunstmuseum.
• At understøtte visionen om Zootopia i Givskud Zoo.
• At skabe nye produkter og nye events, der tiltrækker særlige turistsegmenter.
• Udvikling af samarbejde om Destination Legoland.

Vi vil i den kommende kommuneplan forbedre adgang og kvalitet i natur- og kystområderne. De store herlighedsværdier, der ligger i Trekantområdets smukke natur- og kystområder, skal gøres mere tilgængelige for både borgere og turister, og kvaliteterne i områderne skal styrkes. Formålet med initiativet er at understøtte bosætningen og

Restaurantens arkitektur tager afsæt i skovens farver og nuancer

turismen i området, og der vil være fokus på at realisere potentialerne i de områder, der har værdi for hele Trekantområdet. Der forventes at blive et samspil med bl.a. destinationsorganisationerne og Naturpark Lillebælt om dette.

Turisme og økonomi
I VisitDenmarks rapport Turismens økonomiske betydning i Vejle 2012, kan læses, at turismeforbruget i Vejle på 1,7 mia. kr. er Region Syddanmarks næststørste og svarer til 9 pct. af det samlede turismeforbrug i regionen.

Turismen er et relativt vigtigt erhverv i Vejle. Med en andel på 2,1 pct. af kommunens samlede udbud af varer og tjenester ligger Vejle over både regions- og landsniveauet.

21 % af turismeforbruget stammer fra udenlandske turister. Det er under lands- og regionsgennemsnittet.

For den turisme afledte værditilvækst og beskæftigelse for restauranter (og værtshuse), er Vejle under gennemsnittet.

Udvikling af Vejle Ådal / Vejle Fjord
Vejle Ådal og Vejle Fjord rummer store naturværdier og masser af oplevelser for både borgere og turister. I tæt dialog med lodsejerne er Vejle Kommune derfor i gang med at undersøge, hvordan området kan udvikle sig i fremtiden. Flere interessenter er også inddraget i arbejdet; Kulturhistorien, lokalråd, turisme, friluftsforeninger og de grønne organisationer. Man har bl.a. undersøgt, hvilke muligheder og problemstillinger der er ved at blive naturpark eller nationalpark.

Planforhold
Ejendommen er beliggende i landzone.

Ejendommen er omfattet af:
- Strandbeskyttelseslinje
- Skovbyggelinje
- Fredskov, der hvor eksisterende bygninger ligger
- Fredning af 15.8.1977 for Tirsbæk Gods
- Natura 2000-område

Jævnfør Vejle Kommuneplan 2013-2025 er ejendommen også omfattet af:

- Kystnærhedszone
- Bevaringsværdig bygning, høj bevaringsværdi 3
- Kulturmiljø
- Særlige økologiske forbindelsesområder og potentielt økologisk forbindelsesområde
- Værdifuldt landskab
- Naturområde og potentielt naturbeskyttelsesområde
- Lavbundsareal, delvist
- Særligt værdifulde naturområder

Da ansøgningen ikke var fyldestgørende anmodede fredningsnævnet Vejle Kommune om supplerende oplysninger om projektet.

Vejle kommune sendte den 13. juli 2015 fredningsnævnet et brev med et grundrids, visualiseringer af bygningen og Vejle Kommunes overordnede indstilling til bygningens udformning.

Visualiseringen af bygningen er vedhæftet denne afgørelse.

Vejle Kommune oplyser, at kommunen er positivt indstillet overfor bygningens udformning.

På det grundrids, der er vedlagt brevet, er den eksisterende bygnings og den nye bygningsplacering markeret:

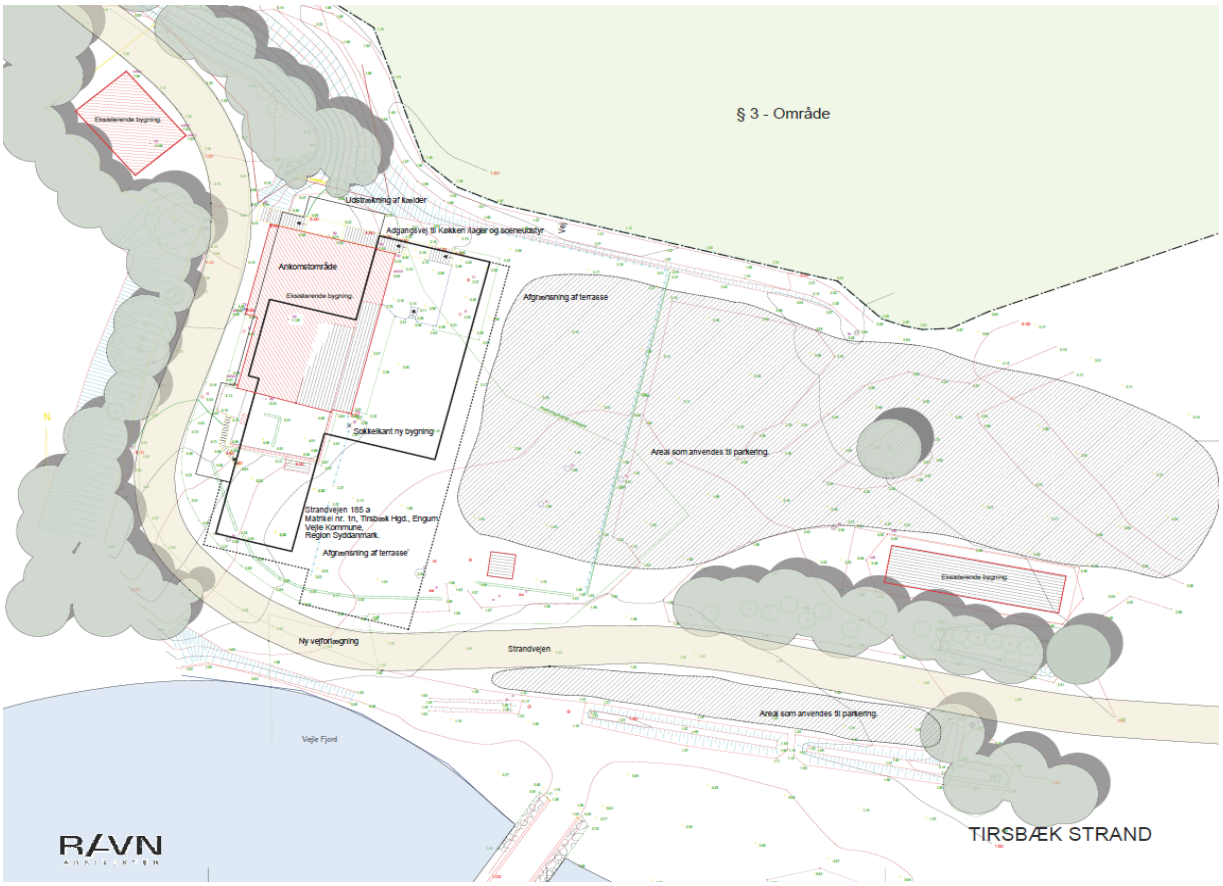

Fredningsnævnet sendte den 28. august 2015 ansøgningen i høring.

I et brev af 21. september 2015 har Bredballe Strand Grundejerforening v/formanden Ole Hoppe anført, at grundejerforeningen vil påpege 2 problemområder, der efter grundejerforeningens opfattelse bør afklares, inden der meddeles dispensation:

> "…
> 1.Trafikforhold på Strandvejen

De i bilagsmaterialet angivne antal daglige gæster er gennemsnitstal ud fra 360 åbningsdage pr. år, men det der er relevant er spidsbelastningernes forøgelse af trafikmængden på Strandvejen, der i forvejen er hårdt belastet i visse perioder, og med mange farlige situationer grundet de mange vejudkørsler og udkørsler fra parcelhuse.

Vi må derfor anmode om at Vejle kommune allerede nu fremkommer med løsningsforslag, der sikrer en rolig, glidende og sikker trafikafvikling som forudsætning for dispensationen.

2. Parkeringsareal

Ved godt vejr i sær i weekends i sommertiden er parkeringsarealerne meget hårdt belastede, og med parkerede biler overalt også uden for de autoriserede områder. Denne belastning vil blive yderligere forøget, med kaos til følge.

Forøgelse i antallet af parkeringspladser bør gennemtænkes og beskrives inden tilladelser gives.

Gryden derude ved Tirsbæk Strand er med sin udsigt til fjord og skov meget smuk, og selve byggeriet er flot og falder fint ind i naturen, ligesom der omkring eksisterende jollereareal skabes ordnede og pænere forhold, men antallet af mulige restaurationsgæster spidsbelastningstidspunkter risikerer at skabe kaos…"

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 2. september 2015 oplyst, at det efter foreningens opfattelse er nødvendigt at foretage besigtigelse, inden der træffes afgørelse.

Naturstyrelsen har i et brev af 4. december 2015 oplyst blandt andet:

"…
Fredningsnævnet bør særlig være opmærksom på følgende:

- at projektet er beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen, og at der er fremsendt en ansøgning til forsøgsordningen for kyst- og naturturisme.

Denne forsøgsordning administreres af Erhvervs- og Vækstministeriet, men Naturstyrelsen kan oplyse, at projektet ikke er udvalgt, som et af de projekter der har opnået en forsøgstilladelse efter denne ordning.

Projektet forudsætter derfor en dispensation jf. Naturbeskyttelseslovens § 15 (Strandbeskyttelseslinjen). Naturstyrelsen har ikke modtaget en ansøgning herom.

- at det ansøgte er beliggende på et areal pålagt fredskovspligt jf. skovloven. Naturstyrelsen Vadehavet er myndighed herfor, og projektet vil kræve en tilladelse efter skovloven. Naturstyrelsen har ikke modtaget en ansøgning herom.

- at det ansøgte er beliggende i Natura 2000 område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord. Vejle Kommune bør overfor Fredningsnævnet redegøre for, hvorvidt det ansøgte kan påvirke Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag eller Natura 2000 planens målsætning.

Ansøgningen synes i øvrigt, at være fuldt oplyst af kommunen.

Ansøgningen giver ikke Naturstyrelsen anledning til yderligere bemærkninger. Hvis fredningsnævnet har behov for yderligere oplysninger eller har særlige spørgsmål, står Naturstyrelsen selvfølgelig til rådighed…"

Vejle Kommune har med mail af 10. december 2015 sendt fredningsnævnet denne konsekvens vurdering af projektets betydning for Natura 2000-området:

”Restaurant ved Tirsbæk Strand, Natura 2000

Oplysning om evt. konsekvenser for internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter

Vurdering foretaget d. 30. april 2015 i forbindelse med fremsendelse af projektet til forsøgsordning for kyst- og naturturisme til Naturstyrelsen.

Hvis der skulle være en påvirkning af N2000-området N78 ”Skove langs nordsiden af Vejle Fjord”, som projektet ligger i, vil det være i forhold til hvepsevåge, der er på områdets udpegningsgrundlag.

Der er intet som tyder på at hvepsevågen yngler i nærheden af Tirsbæk Strand. Hvepsevågen opholder sig i habitatområdet fra ca. 10. maj og indtil ultimo august. I den periode er der i forvejen meget menneskelig aktivitet i området omkring Tirsbæk strand. Merbelastningen må forventes primært at skabe øget aktivitet omkring selve restauranten på adressen Strandvejen 185 og i kystzonen ved nærved beliggende Tirsbæk Strand, og ikke ind i skovområderne langt øst derfor, hvor hvepsevågen formodes at yngle.

Det er på den baggrund vurderingen, at etablering af et nyt spisested på adressen Strandvejen 185 ikke vil påvirke arter på udpegningsgrundlaget i N2000-området.”

Fredningsnævnets møde den 11. december 2015:

I mødet deltog for Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning arkitekt Lars Buksti, ingeniør Rikke Tovbjerg Simonsen og byggesagsbehandler Pia Madsen, for Tirsbæk Gods godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing samt for Danmarks Naturfredningsforening, medlem af afdelingsbestyrelsen Uffe Rømer og Bodil Asmund.

Drøftelserne under mødet er refereret således i fredningsnævnets forhandlingsprotokol:

”…
Ingeniør Tove Tovbjerg Simonsen oplyste, at Vejle Kommune ejer det areal, hvor den nye restaurationsbygning skal ligge. Der har tidligere været et teglværk og senere et traktørsted og til sidst en restauration på arealet. Bygningen, hvor restaurationen var, ligger her stadigvæk og har et bebygget areal på 429 m^2, men bruges ikke længere til det oprindelige formål. Det er ikke muligt at sætte bygningen i en sådan stand, så den igen kan bruges som restaurant. Vejle Kommune har fået en henvendelse fra en liebhaver, der vil købe arealet med bygningen for at opføre en bygning, som skal indrettes til restaurant. Liebhaveren har fået udarbejdet et projekt til en restaurationsbygning, der skal opføres tilnærmelsesvist på sted, hvor den gamle restaurationsbygning ligger. Der er herefter indgået en købsaftale betinget af, at fredningsnævnet dispenserer fra kendelsen om fredningen af Tirsbæk Gods til projektets gennemførelse.

Ingeniør Tove Tovbjerg Simonsen gennemgik herefter tegningerne og anførte, at bygningen skal bestå af to bygningskroppe, der er en smule forskudt i forhold til hinanden, men bygningerne vil visuelt fremstå som én samlet bebyggelse, tilpasset det eksisterende terræn. Arkitekterne, der har udarbejdet projektet, har taget udgangspunkt i de teglværksbygninger, som oprindeligt lå stedet, samt datidens skov- og landbrugsarkitektur og med en nyfortolkning af de gamle bygninger, tilpasset landskabet. Proportions- og materialemæssigt er de to bygningskroppe tilpasset hinanden og med udgangspunkt i skovens farver og nuancer samt områdets særlige karakter. Hvis en restauration skal drives på Tirsbæk Strand, skal bygningen have en sådan størrelse, at der er plads til ca. 35 frokostgæster og et tilsvarende antal aftengæster. Der er tillige budgetteret med ca. 100 selskabsarrangementer årligt, fordelt over 50 til 60 dage og med ca. 60 gæster pr. arrangement. Vejle Kommune er klar over, at der skal etableres yderligere parkeringspladser på arealet, men kommunen har endnu ikke taget stilling til, hvorledes parkeringsproblemet kan løses. Vejle Kommune har sendt projektet til ”Forsøgsordningen for kyst- og naturturisme”, fordi en ny restaurant på dette sted vil være i overensstemmelse med kommunens

overordnede mål for udviklingen af brugen af kysten på nordsiden af Vejle Fjord og naturen omkring Vejle og samtidig tiltrække udenlandske turister. En restaurationsvirksomhed vil tillige understøtte de øvrige aktiviteter, som foregår på Tirsbæk Strand. Projektet forventes at bidrage til en afledt værditilvækst og beskæftigelse i Vejle.

Uffe Rømer anførte, at Danmarks Naturfredningsforeningens afdeling i Vejle har vurderet projektet. Naturfredningsforeningen kan ikke gå ind for, at der meddeles dispensation til bygningen, fordi bygningen markant adskiller sig ved sin højde og sin arkitektoniske udformning fra bygningerne, som er opført på Tirsbæk Gods. Alle bygninger på godsets jorde og arealer, udstykket herfra, er opført i den såkaldte Tirsbæk stil og understøtter i deres arkitektur oplevelsen af det landskab, der er så karakteristisk for Tirsbæk Gods. Tegningerne til restauranten viser en bygning med en høj tagkonstruktion, store glaspartier og store terrasser og i en stil, der heller ikke klæder kystlandskabet. Hvis forventningerne er, at der dagligt kommer 30 til 40 frokostgæster, et tilsvarende antal aftengæster, selskaber med op til 60 gæster, og at restaurationen skal have en medarbejderstab af en vis størrelse for at kunne servicere dette antal gæster, kræver det en væsentlig forøgelse af antallet af parkeringspladser på Tirsbæk Strand. Det vil betyde, at det areal, der benyttes af "almindelige strandgæster", skal reduceres tilsvarende. Allerede nu er der et stort pres på parkeringsarealet, men også på tilkørselsvejen, som benyttes til parkering, fordi Tirsbæk Strand ikke har den nødvendige parkeringskapacitet på varme sommerdage, hvor byens borgere søger ud på stranden, som er den eneste bynære rekreative lokalitet ved fjorden. Danmarks Naturfredningsforening har vanskeligt ved at se, at parkeringsbehovet kan dækkes, når der samtidig skal tages hensyn til, at stranden er offentlig tilgængelig med mange besøgende inde fra byen. Hertil kommer, at ordnede parkeringsforhold kun kan etableres, hvis parkeringsarealet får en eller anden form for belægning, at der etableres en relevant belysning på parkeringsarealet, og at tilkørselsvejen asfalteres. Både belægningen og belysningen vil skæmme arealet. Selvom projektet er flot, kan ønsket om en restaurant ikke retfærdiggøre en dispensation fra fredningen af Tirsbæk Gods. Danmarks Naturfrednings-forening vil kunne acceptere en mindre bygning, der i sin arkitektoniske udformning tager udgangspunkt i "Tirsbæk-stilen".

Ingeniør Tove Tovbjerg Simonsen bemærkede hertil, at bygningen ikke kan være mindre, fordi det tilstræbes, at stedet skal være eksklusivt og attraktivt.
Arkitekt Lars Buksti tilføjede, at Tirsbæk Strand ikke nødvendigvis skal bebygges med huse i Tirsbæk stilen. Oplevelsen af bygningen skal ses i forhold til de høje skovbevoksede skrænter bag Tirsbæk Strand. Arkitekterne har ved udformningen af bygningen tilpasset bygningskroppen og tagkonstruktionen til landskabet og har evnet at skabe en bygning, der harmonerer med kystlandskabet uden at virke dominerende, fordi bygningens gavl vender ud mod fjorden. Arkitekterne har bevidst tilstræbt et stort udhæng for at skærme for lyset. Hvis udhænget fjernes, vil taget blive lavere, men det kan så nødvendiggøre, at der opsættes skæmmende parasoller på terrassen ud mod kysten. Vejle Kommune vil ikke udelukke, at der gennem forhandling kan foretages ændringer af projektet for at tilgodese indsigelserne mod bygningens udformning. Danmarks Naturforenings opmærksomhed skal henledes på, at træerne på skrænterne bag bygningen altid vil være højere end bygningen og dæmpe den visuelle opfattelse af bygningens højde. Det er afgørende for køberen af grunden, at restaurationsbygningen bliver ca. 950 m^2, fordi der skal være økonomi i projektet.

Uffe Rømer anførte heroverfor, at bygningen vil komme til at stå i skærende kontrast til det røde hus, der ligger på den anden side af tilkørselsvejen.

Ingeniør Tove Tovbjerg Simonsen bemærkede hertil, at det røde hus er med i handlen.

Hans Henrik Algreen-Ussing fremlagde sine skriftlige bemærkninger til ansøgningen og anførte indledningsvist, at fredningen af Tirsbæk Gods er en frivillig fredning. Det er formålet med fredningen af Tirsbæk Gods, at sikre godset som en land- og skovbrugsmæssig driftsenhed. Såfremt fredningsnævnet dispenserer til dette projekt, er det den første dispensation til et projekt, som ikke tjener formålet med fredningen. Kroen eller traktørstedet på Tirsbæk Strand har været lukket i mange år. Det er hans opfattelse, at fredningskendelsen ikke giver mulighed for - efter så mange års fravær af en restauration på stedet - at åbne en ny restauration og i givet fald med en fordobling af det bebyggede areal. Fredningsnævnet har gennem mange år fulgt en restriktiv praksis i forhold til dispensationer fra kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods – en praksis, der er fuldstændig i overensstemmelse med kendelsens intentioner og fredningsbestemmelserne. Når Vejle Kommune anfører i ansøgningen og

projektet, at der ved udformningen af bygningen er anvendt en "arkitektonisk nyfortokning", strider dette direkte mod kendelsen, der er præcis og stram i sin definition af, hvad der kan dispenseres til. Det skal understreges, at kendelsen anvender formuleringer som "at sikre og bevare natur- og kulturelementer". Bygningen er udformet på en måde, som er fuldstændig fremmed for den arkitektur, som kendetegner bygningsmassen på Tirsbæk Gods: Der er store glas-facader mod vandet, skodder, der næppe kan forventes benyttet, når restauranten er åben 360 dage om året, facader i sort og naturfarver og et voldsomt tag. Der er behov for en belysning af udenomsarealerne og parkeringspladsen. Lysstandere er fremmede elementer for en kystlinje i det åbne land. Fredningsnævnet skal være opmærksom på, at vejen til Tirsbæk Strand tillige tjener som brand- og redningsvej til godset, og at vejen dagligt benyttes til transporter af leverancer til/og fra godset. Det er derfor afgørende, at adgangsforholdene til godset ikke forringes ved anlæg af store parkeringsarealer og veje, spærret af parkerede biler. Hvorledes vil det være muligt uden indgreb i det fredede landskab at etablere op til 70 parkeringspladser på arealet? Det skal endelig påpeges, at ønsket om at etablere en restaurant med selskabslokaler strider mod den tidligere anvendelse af stranden og bemærkningen i kendelsen om, at der skal være mulighed for at åbne et traktørsted på Tirsbæk Strand. Hvis fredningsnævnet dispenserer til projektet, fraviger fredningsnævnet sin hidtidige restriktive praksis og åbner i realiteten "en ladeport".

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det, der ansøges om, ikke indebærer forringelse af de naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Fredningen af Tirsbæk Gods er en frivillig fredning, som godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda de Neergaard, tilbød gennemført uden erstatning for de indskrænkninger, fredningen ville betyde for godset og dets fremtidige drift.

Kammerherreinde Adda de Neergaards baggrund for ønske om fredningens gennemførelse og formålet med fredningen kommer klart til udtryk i fredningsbestemmelsernes § 1.

Kammerherreinde Adda de Neergaards ønske om at bevare godset og de herlighedsværdier, som knytter sig hertil, kommer ligeledes klart til udtryk i de meget restriktive fredningsbestemmelser, der herefter er fastsat i kendelsen om fredningen af godset.

Det fremgår af indledningen til fredningsbestemmelsernes § 3, at godset pålægges indskrænkninger ved fredningen, men "dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge".

Der er med denne bestemmelse indført et dobbelt krav til dispensationsadgangen: Dels krav, der fulgte af den dagældende naturfredningslovs § 34, hvorefter fredningsnævnet kunne "gøre undtagelse" fra en fredning – princippet er videreført i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan dispensere fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke er

i strid med fredningens formål – og dels det individuelle krav i denne kendelse om, at der kun kan dispenseres, "såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge."

Fredningsbestemmelserne indeholder forbud mod boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger, en særbestemmelse om nye landbrugsbygninger samt i § 3, litra h) en bestemmelse om, at der ikke i de eksisterende bygninger eller nye bygninger må indrettes restauration eller cafeteria, men bestemmelsen tillader, at "Restaurationen ved stranden i den sydvestlige del af ejendommen kan genåbnes".

Fredningsbestemmelserne hjemler i § 4, litra e) mulighed for, at der kan frasælges et areal til anlæg af en marina med tilsluttende arealer, men det bemærkes i slutningen af § 4, litra e),

> "at fredningens generelle bestemmelser er gældende for Marina-arealet med de indskrænkninger som følger af arealets benyttelse som Marina-areal".

Restaurationsbygningen skal opføres på marina-arealet. Henvisningen til de generelle bestemmelser indebærer, at ansøgningen om dispensation til at opføre restaurationsbygningen skal vurderes efter fredningsbestemmelsernes § 3.

Fredningsnævnet vurderer, at de forhold, som kan begrunde en dispensation, skal relatere sig til det overordnede formål med fredningen, der som en status quo fredning, ikke alene skal bevare godset, men også landskabet omkring godset.

Selvom Vejle Kommune i ansøgningen beskriver og redegør for projektets betydning for den strategiplan, kommunen har lagt for navnlig udviklingen af turismen, finder fredningsnævnet, at denne strategi ikke relaterer sig til fredningen og overordnet set er fredningen uvedkommende.

På denne baggrund konkluderer fredningsnævnet, at der ikke foreligger vægtige grunde, som understøtter ansøgningen om en dispensation til projektets gennemførelse, og at det tillige strider mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods at dispensere til et byggeri af denne størrelse og karakter.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljø-klagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljø-klagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis
1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 12. februar 2016

Vagn Kastbjerg,
Formand

Denne afgørelse med bilag er sendt til:

Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, pr. mail post@vejle.dk
Vejle Kommune, att.: Rikke Tovbjerg Simonsen, pr. mail RITSI@vejle.dk
Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø.
Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk
Bredballe Strand Grundejerforening c/o Ole Hoppe – mail olehoppe41@gmail.com
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, pr. mail dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Uffe Rømer, ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, pr. mail fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådet c/o Bent Holgersen, trekantomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, pr. mail natur@dof.dk
DOF Vejle, vejle@dof.dk

NÆVNENES HUS

10. maj 2017
Sagsnr. NMK-522-00299
KlageID: 72190
PIVHA-NMKN

AFGØRELSE
i sag om afslag på arealoverførsel indenfor fredning i Vejle Kommune

MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR nr. 37795526
EAN nr. 5798000026070
nmkn@naevneneshus.dk
naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens[1] § 50, stk. 1 (fredningsdispensation).

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster afgørelsen fra Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del, af 5. februar 2015 om afslag på arealoverførsel af 32 ha fra Tirsbæk Gods, matr.nr. 1bø og 1v Tirsbæk Hgd., Engum, til naboejendommen matr.nr. 1aa Tirsbæk Hgd., Engum.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet[2]. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 121 af 26. januar 2017 om naturbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet
Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet den 24. februar 2015 af Dansk Skovforening på vegne af ejendommens ejer. Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 24, stk. 6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager har gjort gældende, at fredningsnævnet på baggrund af en forkert præmis om, at der ikke må ske salg af jorder fra godset ud over det salg, der kan ske med udtrykkelig hjemmel i fredningsbestemmelserne, har truffet afgørelse uden at foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt det ansøgte vil være i strid med fredningens formål. Det areal, der ønskes solgt og arealoverført vil fortsat være omfattet af fredningen. Det anføres, at et frasalg er nødvendigt for godsets samlede økonomi, og at ansøgning vil blive sendt til Naturstyrelsen med henblik på tilladelse til udstykning af fredskov.

Sagens oplysninger
Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del, har den 5. februar 2015 meddelt afslag på dispensationsansøgning om arealoverførsel/frasalg af ca. 10 ha agerjord og ca. 22 ha fredskov fra klagers ejendom, matr.nr. 1bø og 1v til naboejendommen, matr.nr. 1aa.

Fredningsnævnet meddelte samtidig afslag på naboens (den modtagende ejendoms) ansøgning om opførelse af en driftsbygning i forbindelse med den planlagte arealoverførsel, som samtidig ville betyde, at naboejendommen skulle ændres fra en beboelsesejendom til en landbrugsejendom. Denne del af afgørelsen er ikke påklaget.

Tirsbæk Gods udgør et samlet areal på ca. 380 ha indenfor det fredede område.

Naboejendommen – den modtagende ejendom – er i BBR registreret som en beboelsesejendom med et areal på ca. 5.500 m^2. På ejendommen er opført to boliger med et samlet boligareal på 658 m^2 samt 2 udhusbygninger med et samlet areal på 158 m^2.

<u>Fredningen</u>
Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnet for Vejle Amts sydlige fredningskreds' kendelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods. Fredningen har baggrund i, at en tidligere ejer af Tirsbæk Gods, kammerherreinde Addi Neergaard, frivilligt og uden erstatning havde tilbudt fredning af godset. I forbindelse med forelæggelsen af fredningssagen blev der ført en række forhandlinger med Vejle Kommune, idet kommunen bl.a. havde planer om at overføre en del af godsets arealer til byzone med henblik på at muliggøre etablering af et nyt boligområde. Parterne blev enige om, jf. fredningens § 4, litra d, at det skulle være muligt at frasælge et angivet areal til formålet.

Det fremgår af kendelsen, at formålet med fredningen er *"at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord."*

I fredningens generelle bestemmelser er bl.a. fastsat følgende:

"3. Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelse af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt væsentlige grunde herfor skønnes at foreligge. (...)
a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres er ikke tilladt.
b) Nye landbrugsbygninger i øvrigt, herunder landarbejderboliger, skal opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.
(...)
4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for
a) at ejendommen drives som landbrugsejendom og skovejendom efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens regler, (...)
d) at der frasælges arealer til åben og lav bebyggelse ... fra den del af ejendommen, som eventuelt bliver inddraget under byzone, hvilket areal, om hvis udstrækning der er opnået enighed mellem ejeren og Vejle kommune. Yderligere arealer forventes ikke inddraget til byformål.
e) at der frasælges et areal af matr.nr. 1a og 1 h Tirsbæk, som vist på kortet, til anlæg af en "Marina" med tilsluttende arealer samt til offentlig parkeringsplads (...).

5. Såfremt ejeren af godset ved mageskifte (jfr. 4d og 4e) eller ved køb erhverver arealer i Vejle Kommune i tilknytning til Tirsbæk gods, skal han tilbyde sådanne arealer inddraget under denne fredning, jfr. det under 1. anførte om fredningens formål."

<u>Tidligere meddelt dispensation</u>
Den 16. januar 2003 meddelte fredningsnævnet dispensation til en udstykning fra godset med et areal på 0,5 ha med henblik på etablering af den naboejendom, som i nærværende sag ønskes udvidet med 32 ha. På arealet lå en gammel ubeboelig landarbejderbolig, og arealet blev i forbindelse med ansøgning om opførelse af ny bolig udstykket til selvstændig beboelsesejendom. Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at udstykningen ikke skønnes at stride mod fredningens formål, idet arealet i forvejen er bebygget. Dispensationen er givet med vilkår, herunder om byggeriets indpasning i landskabet. Denne afgørelse har ikke været påklaget til det daværende Naturklagenævnet.

<u>Ansøgningen</u>
Hvenegaard & Jens Bo Landinspektører A/S har den 31. marts 2014 på vegne af ejeren af Tirsbæk Gods ansøgt fredningsnævnet om dispensation

til frasalg og arealoverførsel af ca. 32 ha ager og skov til naboejendommen, Tirsbækvej 191. Arealet er beliggende mellem Tirsbækvej og jernbanen, og støder op til Tirsbækvej 191, som er en beboelsesejendom på 5.500 m^2, som fredningsnævnet tillod udstykket i 2003.

Godsets ønske om salg og arealoverførsel af arealet skal ses i forhold til arealets begrænsede værdi som ager grundet arrondering og nordlig hældning, at arealet er bynært beliggende, perifert fra den centrale del af Tirsbæk samt godsets økonomiske situation. Om den økonomiske situation er henvist til en redegørelse fra godsets revisor.

Det er anført i ansøgningen, at fredningen i sit formål har at sikre den økonomiske baggrund for godsets eksistens, og at et salg som det ansøgte vil styrke godsets samlede økonomi og ejerens ønsker om, når lejlighed byder sig, at erhverve tillægsjord til godset mod øst og nordøst. Fredningsbestemmelserne for det solgte forbliver i øvrigt uændrede i forbindelse med et salg.

Om arealoverførslen er det oplyst, at Tirsbækvej 191 skal oprettes som en landbrugsejendom, da ejendommens areal kommer over minimumsstørrelsen for landbrugsnotering. Oprettelsen af en ny landbrugsejendom skal forelægges NaturErhvervstyrelsen, som skal meddele tilladelse efter landbrugsloven. Det er endvidere anført, at det er almindelig praksis efter skovloven, at fredskov kan deles, når skoven gennemskæres af en jernbane som Vejle-Horsensbanen. Sagen har været drøftet med Naturstyrelsen, Randbøl, som er enig i denne vurdering.

Det fremgår endvidere af ansøgningen, at der i forbindelse med arealoverførslen bliver behov for en ladebygning på den modtagende ejendom. Den skal kunne rumme de nødvendige maskiner, redskaber, afgrøder og træ m.v., idet den eksisterende bygningsmasse ikke er indrettet hertil.

Sagen i fredningsnævnet

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har i brev af 12. maj 2014 til fredningsnævnet anført, at det er DN's opfattelse, at den modtagende ejendom ikke kan blive en økonomisk bæredygtig selvstændig landbrugsejendom ved tilkøb af arealerne, at det klart fremgår af fredningsbestemmelsernes pkt. 3, litra b, at landbrugsbygninger skal opføres i tilknytning til eksisterende landbrugsbygninger, og byggeri af en driftsbygning derfor er i strid med bestemmelsen. Det er endvidere anført, at ejendommen er en enfamiliebolig, og at der ikke er eksisterende landbrugsbygninger på ejendommen. Det er intentionen med fredningen at bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk grundlag for godsets eksistens. Det fremgår, at der i fredningsdeklarationen tillades at frasælge et nordligt liggende areal og et yderligere mindre areal, og at det ellers ikke har været intentionen med fredningen at bortsælge ejendommen til oprettelse af en ny selvstændig landbrugsejendom med henblik på at opføre nye driftsbygninger.

Det anføres, at etablering af et nyt landbrug og opførelse af driftsbygninger er imod fredningens formål, og da opførelse af nyt byggeri ville forringe områdets karakter som åbent, kan DN ikke anbefale en dispensation fra fredningen.

Vejle Kommune har i mail af 12. maj 2014 til ansøgningen bemærket, at ud fra ejendommens fremtidige størrelse vurderes en driftsbygning på 238 m^2 at være driftsmæssigt nødvendig, men da den placeres uden tilknytning til ejendommens samlede bebyggelse kræver opførelsen en landzonetilladelse for så vidt angår placering, udformning og beplantning.

Det fremgår endvidere af kommunens brev, at ejendommen er beliggende inden for bevaringsværdigt landskab, kystnærhedszonen, skovbyggelinjen og et område med kulturhistoriske værdier. Det vurderes, at der ikke kan meddeles landzonetilladelse til den ansøgte placering. Det er endvidere oplyst, at det meste af arealet mod nord og nordøst, hvor der evt. skal ske skovrejsning, i kommuneplanen er registreret som et område, hvor skovrejsning er uønsket.

Ved brev af 12. juni 2014 har *landinspektøren* sendt ændringer til ansøgningen til fredningsnævnet, hvori bl.a. Tirsbæk Gods tilbyder at forpligte sig til at købe landbrugsarealer/skov af mindst samme størrelse, som ønskes frasolgt, og at disse arealer kan blive pålagt fredningsbestemmelser.

Naturstyrelsen, Det åbne land, har ved brev af 13. november 2014 som teknisk bistand til fredningsnævnet udtalt, at der ikke foreligger nogen skriftlig udtalelse fra skovlovsmyndigheden om muligheden for at foretage en opdeling. Endvidere fremgår det, at området er omfattet af Natura 2000-område 78, Skove langs Nordsiden af Vejle Fjord. Ifølge Naturstyrelsen kan det ansøgte ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Naturstyrelsen, Trekantsområdet, har i brev af 14. november 2014 oplyst, at Naturstyrelsen, Trekantsområdet, ikke har modtaget en ansøgning om udstykning af fredskov på Tirsbæk Gods. Det fremgår endvidere, at det ikke er korrekt, at Naturstyrelsen er enig med landinspektøren i, at der kan ske udstykning af fredskov, fordi der går en jernbane mellem de to matrikler. Naturstyrelsen har henvist til, at landinspektøren skulle sende en ansøgning, hvilket ikke er sket.

<u>Fredningsnævnets behandling og afgørelse</u>
Fredningsnævnet har den 14. november 2014 besigtiget området og holdt møde med sagens parter og interessenter. Under mødet blev bemærkningerne fra de skriftlige indlæg i det væsentlige gentaget.

Fredningsnævnet har på den baggrund den 5. februar 2015 meddelt afslag efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til den ansøgte arealoverførsel i overensstemmelse med nævnets flertal.

Det fremgår af afgørelsen, at kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods er en landskabsfredning, hvor godset indgår som det bærende element. For at nå og sikre formålet skulle godset bevares som en bæredygtig økonomisk enhed bestående af landbruget og skovbruget, som skal drives efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens regler.

To af nævnets medlemmer udtalte, at fredningsbestemmelsernes § 4 litra d) og e) og § 5 indeholder et principielt forbud mod salg af godsets arealer, bortset fra de ved fredningens gennemførelse forudsatte salg i bestemmelserne § 4, litra d) og § 4, litra e). Kendelsen adskiller sig fra en traditionel landskabsfredning, fordi kendelsen forudsætter, at formålet med fredningen skal sikres gennem godsets fortsatte drift, og at fredningsbestemmelserne indeholder et principielt forbud mod salg af godsets arealer. På den baggrund og da tilkøb af erstatningsjord ikke kan håndhæves, vurderer flertallet, at der ikke kan dispenseres til arealoverførslen.

Ét medlem udtaler, at det forudsætningsvis fremgår af kendelsen, at godset skal opretholdes som landbrugs- og skovbrugsejendom for at sikre formålet med fredningen. Udgangspunktet er derfor, at der ikke må ske salg af jorder fra godset ud over salg, som kan ske med udtrykkelig hjemmel i bestemmelserne for at forhindre, at indtægtsgrundlaget for godset falder bort. Dette medlem har lagt revisorens udtalelser om den økonomiske nødvendighed af et salg til grund, og finder, at dispensation kan meddeles på vilkår om, at godsets ejer tilkøber et tilsvarende areal til godset inden den 31. december 2016, at der inden samme dag er rejst fredningssag om de tilkøbte arealer, at der på den modtagende ejendom tinglyses deklaration om, at denne ejendom aldrig må udstykkes eller bebygges, og at arealet skal tilbageskødes, såfremt tilkøbet af tillægsjord ikke er opfyldt inden fristen.

Klagen

I klagen er det anført, at fredningsnævnets flertal i afgørelsen har udtalt, at der "ikke må ske salg af jorder fra godset ud over det salg, som kan ske med udtrykkelig hjemmel i fredningsbestemmelserne for at forhindre, at indtægtsgrundlaget for godset falder bort". Fredningsnævnet kan derfor efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler meddele dispensation fra samtlige øvrige elementer i fredningen, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Fredningsnævnet har således truffet afgørelse efter den forkerte præmis uden at foretage en selvstændig vurdering af, om en dispensation er i strid med fredningens formål.

Klager finder, at fredningsnævnets afgørelse skal ændres, idet det fremgår af den vedlagte revisorerklæring, at et frasalg er nødvendigt for godsets samlede økonomi, og derfor vil være foreneligt med fredningens formål.

Klager bemærker samtidig, at det frasolgte areal fortsat vil være under fredningens bestemmelser.

Fredningsnævnet har til klagen bemærket, at afgørelsen fastholdes, og at klagen ikke giver anledning til at afgive en udtalelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse
I sagens behandling har deltaget 6 af Miljø- og Fødevareklagenævnets 7 medlemmer: Birgitte Egelund Olsen (formand), Pelle Andersen-Harild, Torben Hansen, Knud Mathiesen, Henrik Twilhøj og Jens Vibjerg.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Ifølge stk. 2 kan der kun meddeles dispensation fra fredningsbestemmelser, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for. Ifølge stk. 3 kan kun meddeles dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for særligt beskyttede dyrearter, eller ødelægge særligt beskyttede plantearter (bilag IV-arter).

Videregående afvigelser fra fredningen samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan kun ske efter reglerne om gennemførelse af fredninger, jf. stk. 5.

Ejendommen er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods, jf. fredningsnævnets kendelse af 15. august 1977.

Fredningens formål er "at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord", jf. fredningens § 1.

Endvidere indeholder fredningsbestemmelserne i § 3a) og b) et forbud mod boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger og en bestemmelse om, at nye landbrugsbygninger i øvrigt skal opføres i tilknytning til allerede eksisterende landbrugsbygninger. Der kan dispenseres herfra, hvis vægtige grunde skønnes at foreligge. I § 4d) og e) er fredningen ikke til hinder for, at konkret fastsatte arealer frasælges godsets ejendom.

Klager har gjort gældende, at fredningsnævnet på baggrund af en forkert præmis om, at der ikke må ske salg af jorder fra godset ud over det salg, der kan ske med udtrykkelig hjemmel i fredningsbestemmelserne, har

truffet afgørelse uden at foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt det ansøgte vil være i strid med fredningens formål.

Formålet med den i sagen ansøgte arealoverførsel er at omdanne en almindelig beboelsesejendom på 0,5 ha til en landbrugsejendom ved at tilføre ejendommen et areal på ca. 32 ha fra Tirsbæk Gods. I forbindelse med den påtænkte udvidelse af naboejendommen, vil ejendommen få en størrelse, hvor der ifølge landbrugsloven kræves tilladelse til at etablere en landbrugsejendom.

For at kunne etablere landbrug har ejeren af naboejendommen - den modtagende ejendom – ansøgt fredningsnævnet om at opføre landbrugsbygninger i forbindelse med arealoverførslen. Fredningsnævnet har ligeledes meddelt afslag hertil, og denne del af afgørelsen er ikke påklaget.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det ikke direkte fremgår af fredningskendelsen, at der er forbud mod frasalg, udstykninger og arealoverførsler. Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det forhold, at der i fredningens bestemmelser i § 4, litra d) og e) eksplicit er taget stilling til og givet mulighed for to konkrete frasalg, indikerer et forbud mod frasalg i øvrigt. Dette understøttes videre i § 5, hvoraf det eksplicit fremgår, at der kan ske mageskifte for så vidt angår arealerne nævnt i § 4, litra d) og e). Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der med disse bestemmelser sammenholdt med fredningens formål gælder et forbud mod frasalg i fredningen, hvorfor den ansøgte arealoverførsel kræver en dispensation fra fredningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at baggrunden for den ansøgte arealoverførsel er etablering af en ny, selvstændig landbrugsejendom, hvor det er hensigten, at der skal opføres nye bygninger. En landbrugsejendom skal efter landbrugslovens[3] § 11 "drives på forsvarlig måde under hensyn til de erhvervsmæssige jordbrugsmæssige udnyttelsesmuligheder, til natur og miljø og til bevarelse af de landskabelige værdier". Dette indebærer, at der på ejendommen kan drives landbrug, skovbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole, ligesom det indebærer, at der kan drives pelsdyrfarm, hestestutteri, biavl, dambrug, ålebrug.

Ved etablering af det ny landbrug er der behov for driftsbygninger, jf. ansøgningen om opførelse af en driftsbygning på den modtagende ejendom. Ifølge landbrugslovens § 9 skal en landbrugsejendom holdes forsynet med en passende beboelsesejendom, og i praksis betragtes en bolig på en landbrugsejendom derfor som en nødvendig landbrugsbygning. Ved en arealoverførsel vil betingelserne i fredningens § 3 litra b) være opfyldt for, at den modtagende ejendom kan udbygges med driftsbygninger, idet beboelsesbygningen på ejendommen vil ændre status fra en beboelses-

[3] Lovbekendtgørelse nr. 27 af 4. januar 2017 om landbrugsejendomme.

ejendom til en landbrugsbygning. Det fremgår af § 3, at bygninger til landbrugsdrift skal opføres i tilknytning til allerede eksisterende landbrugsbygninger.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at opstart af landbrugsdrift og opførelse af driftsbygninger ikke er foreneligt med fredningens formål om at bevare godsets særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet med godsets bygninger og jorder. Med et nyetableret landbrug vil driften og udbygning med landbrugsbygninger betyde, at der vil ske ændringer landskabeligt og kulturlandskabeligt, ligesom der etableres en ny bygningsmasse uden tilknytning til godsets eksisterende bygninger. Bestemmelserne i fredningens § 3 understøtter dette.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der med fredningens generelle bestemmelser i §§ 3 a) og b), 4 d) og 4 e) samt 5 set i lyset af formålsbestemmelsen samt baggrunden for arealoverførslen, vil den ansøgte arealoverførsel i den konkrete sag være i strid med fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Den ansøgte arealoverførsel er således en videregående afvigelse, som kræver delvis ophævelse af fredningen, og som kun kan ske efter reglerne om gennemførelse af fredninger, jf. stk. 5.

Klager har anført, at et frasalg er nødvendigt for godsets samlede økonomi, og at det derfor er foreneligt med fredningens formål. Der henvises til revisorerklæring om, at det ansøgte frasalg vil frigive tilstrækkelig likviditet til at sikre, vedligeholde og udvikle godsets drift i fremtiden som en kombineret land- og skovejendom.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at formuleringen af de økonomiske forhold i formålsbestemmelsen ikke skal fortolkes som godsets løbende driftsøkonomi som styrende parameter, men derimod som en overordnet betragtning om, at en ejendom typisk skal have en vis størrelse, før der består et økonomisk eksistensgrundlag. I forlængelse heraf finder nævnet, at det anførte om godsets størrelse og økonomi kun er det grundlæggende middel til at sikre og bevare ejendommens særlige landskabelige og kulturelle værdier som landbrugs- og skovejendom i samspil med godsets bygninger og jorder, hvilket er det egentlige formål med fredningen.

Til det af klager anførte om at opkøbe erstatningsarealer og lade dem frede, bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at en fredningssag kun kan rejses af Danmarks Naturfredningsforening, en kommune samt Miljø- og Fødevareministeren, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 3.

Det af klager i øvrigt fremførte giver ikke Miljø- og Fødevareklagenævnet anledning til yderligere bemærkninger, jf. nævnslovens § 11.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

På baggrund af ovenstående stadfæster Miljø- og Fødevareklagenævnet afgørelse fra Fredningsnævnet for Sydjylland, Nordlig del, af 5. februar 2015 om afslag til arealoverførsel af 32 ha fra Tirsbæk Gods, matr.nr. 1bø og 1v Tirsbæk Hgd., Engum, til naboejendommen matr.nr. 1aa Tirsbæk Hgd., Engum og afgørelsen står således ved magt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

På nævnets vegne

Birgitte Egelund Olsen
Formand

Afgørelsen er sendt til:

Dansk Skovforening, Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C, info@skovforeningen.dk
Fredningsnævnet For Sydjylland, Nordlig del, sagsnr.: 26/2014, biran@domstol.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk,
Vejle Kommune, naturfriluftsliv@vejle.dk, morba@vejle.dk
Miljøstyrelsen, Fredningsregisteret, sagsnr.: NST-4112-02355, mst@mst.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-70-2016: Ansøgning fra godsejer Hans Henrik Algren-Ussing, Tirsbæk, om dispensation til at afgrave og pålægge jord på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgaard, Engum.

Fredningsregisteret: Reg. nr. 1831.02 – Tirsbæk Gods, Vejle Kommune.

Ansøgningen

Godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing har den 1. november 2016 ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at pålægge et lag råjord varierende fra 0 cm til 100 cm i tykkelsen på et ca. 500 m^2 stort areal af ejendommen matr.nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum, er omfattet af kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods, afsagt den 15. august 1977 af Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 1, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en

> "landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord".

Det fremgår af indledningen til fredningsbestemmelsernes § 3, at der kan dispenseres fra fredningsbestemmelserne, "såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge". Det er bestemt i fredningsbestemmelsernes § 3, litra c), at det ikke er tilladt at ændre terrænet ved afgravning eller påfyldning.

Pålægningen af jordlaget kan derfor ikke gennemføres uden dispensation fra kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods.

Arealerne omkring Tirsbæk Gods indgår tillige i Natura 2000-område nr. 67 - Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Fredningsnævnet skal derfor, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, tage stilling til, hvorvidt projektets gennemførelse påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse:

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til projektets gennemførelse.

Begrundelsen for dispensationen fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse".

Vilkår for dispensationen:

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Udbringningsarealet må ikke overstige 500 m^2
2. Der må ikke deponeres mere 250 m^3 ren råjord på arealet.
3. Råjorden må udlægges i en dybde/tykkelse på ind til 80 cm.
4. Det skal ved tilsynsmyndighedens foranstaltning sikres, at råjorden inden udlægningen undersøges for urenheder, herunder forurenende stoffer, murstensrester, betonrester og lignende.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Sagens baggrund:

Det fremgår af godsejer Hans Henrik Algreen-Ussings ansøgning, at jorden, der skal pålægges, er råjord uden fremmede genstande eller forurenende stoffer. Det areal, hvor råjorden skal udlægges, er et markareal, som er i almindelig omdrift. Baggrunden for ansøgningen er, at det areal, der er omfattet af projektet, er hældende ned mod en skovkant, der er "særdeles besværlig at optimere med større landbrugsmaskiner. Hvis nævnet tillader pålægningen af jordlaget, sikres en fremtidig optimal udnyttelse af markarealet, der er en del af en sammenhængende mark på 23 ha."

Fredningsnævnet anmodede i brev af 28. november 2016 godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing om supplerende oplysninger om mængden i kubikmeter af råjorden, der skulle udlægges, og om dybden/tykkelsen af jordlaget kunne reduceres til mindre end 1 meter.

Godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing oplyste i en mail af 26. januar 2017, at den mængde råjord, der skulle udlægges, var ca. 250 m^3, og at dybden/tykkelsen af det pålagte lag kan reduceres til maksimalt 0,80 meter.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har i høringsbrev, sendt den 22. maj 2017, anmodet Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Miljøstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 6. juni 2017.

Denne frist blev efter anmodning fra Vejle Kommune forlænget til den 26. juni 2017.

Danmarks Naturfredningsforening, Vejle, har i brev af 6. juni 2017 oplyst, at foreningen har konstateret, at der allerede er deponeret store mængder jord i en lavning ovenfor skoven ved markarealet,

og at den deponerede mængde dækker en strækning på ca. 35 meter med en bredde på 10 til 12 meter. Jordbunkens højde varierer fra ca. 1 meter til ca. 2 meter og med en skønsmæssig højde på ca. 1,5 meter. Danmarks Naturfrednings vurderer derfor, at der er placeret ca. 600 m^3 jord i projektområdet, men tager forbehold for denne angivelse.

Danmarks Naturfredningsforening oplyser endvidere, at den synlige jord forekommer ren, men foreningen har observeret, at der "flere steder" forekommer betonrester og mursten. Der er derfor ikke udelukkende tale om "såkaldt rå (ren) ord."

Danmarks Naturfredningsforening anfører herefter, at såfremt jorden kommer fra Tirsbæk Gods, må der derfor være ske en terrænændring andets steds på godset. Danmarks Naturfredningsforening ønsker derfor at få oplyst, hvor jorden stammer fra, og såfremt jorden stammer fra godsets arealer, skal der dispenseres hertil.

Danmarks Naturfredningsforening anfører endelig:

> "DN Vejle er betænkelig ved umiddelbart at anbefale fredningsnævnet at meddele godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation til terrænregulering af et areal på ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgaard, Engum.
>
> Det må være et absolut krav, at terrænreguleringen foretages med ren jord, og der maksimalt påfyldes 0,8 meter jord..."

Miljøstyrelsen har i en mail, sendt den 14. juni 2017, oplyst, at ansøgningen ikke giver styrelsen anledning til bemærkninger.

Vejle Kommune har i en mail, modtaget den 28. juni 2017, oplyst, at Vejle Kommune efter at have modtaget oplysninger om, hvor jorden skal udlægges, ikke har bemærkninger til ansøgningen.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i § 50, stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. § 50, stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningsnævnet skal tillige tage stilling til, om pålægningen af jordlaget indebærer en forringelse af de naturtyper og levestederne for de arter eller betydelige forstyrrelser for de arter, som området nord for Vejle er udpeget for, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 til 4.

Fredningen af Tirsbæk Gods og arealerne omkring godset er en status quo fredning, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 1 skal sikre og bevare godset som en landbrugs – og skovbrugsejendom. Fredningbestemmelserne indeholder i § 3, litra c, forbud for terrænreguleringer ved afgravning og påfyldning.

Fredningsnævnet vurderer med udgangspunkt i formålet med fredningen, at fredningen næppe skal forstås således, at fredningen skal kunne hindre, at driften af godsets arealer kan optimeres, hvis andre dyrknings – og driftsformer end de , der var gængse i 1970'erne, kan bidrage til bedre at sikre godsets økonomi og dermed formålet med fredningen.

Godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing har sendt fredningsnævnet et luftfoto med markering af det areal, som ansøgningen vedrører.

Det fremgår af luftfotoet, at arealet ligger i fredningsområdets nordvestlige udkant i relativ stor afstand fra det egentlige herregårdsmiljø og herlighedsværdierne omkring godset.

På denne baggrund vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod det overordnede formål med fredningen at dispensere til pålægning af et muldlag på arealet, selvom der herved sker en terrænændring.

Fredningsnævnet vurderer, at pålægningen af muldlaget ikke i sig selv vil påvirke udpegningsgrundlaget i Natura 2000 området væsentligt eller beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for dyrearter, omfattet af habitatdirektivets bilag VI, og at der ikke skal foretages en nærmere konsekvens af projektet.

Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation til at udlægge 250 m^3 ren råjord på et areal på 500 m^2 af markarealet under matr.nr. 1 a Tirsbæk Hovedgaard, Engum på de vilkår, der er anført under afsnittet " Vilkår for dispensationen".

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.
Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenæv-net, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Kolding, den 20. juli 2017

Vagn Kastbjerg
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Hans Henrik Algreen-Ussing – mail: hhau@tirsbaekgods.dk
Vejle kommune, Teknisk Forvaltning - mail: post@vejle.dk
Vejle Kommune, att.: Pia Kjær Madsen - mail: piakm@vejle.dk
Miljøstyrelsen, København – mail: mst@mst.dk
Danmarks Naturfredningsforening, København - mail dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Vejle v/ Uffe Rømer - mail:,ufferomer@gmail.com
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV - mail: fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådet c/o Bent Holgersen – mail: trekantomraadet@friluftsraadet.dk
Dansk Ornitologisk Forening København V - mail: natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, Vejle – mail:vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-45-2015: Ansøgning fra Vejle Spildevand A/S om dispensation til at etablere en afskærende regnvandsledning fra Boligområdet Tirsbæk Bakker med tilløb til Tirsbæk Bæk.

Fredningsregisteret: Reg. nr. 01831.02 – Tirsbæk Gods, Vejle Kommune.

Ansøgningen:

Vejle Kommune har med brev af 8. oktober 2015 sendt fredningsnævnet en ansøgning fra Vejle Spildevand A/S om etablering af en regnvandsledning fra boligområdet Tirsbæk Bakker til Tirsbæk Bæk, der løber ud i Vejle Fjord. Projektet berører ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum.

Retsgrundlaget

Ejendommen matr. nr. 1 a Tirsbæk Hovedgård, Engum - Tirsbæk Gods - blev fredet ved kendelse, afsagt den 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods.

Fredningen af godsets arealer er en frivillig fredning, som godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda de Neergaard, tilbød gennemført uden erstatning for de indskrænkninger, fredningen ville betyde for godset og dets fremtidige drift.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 1, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en

> ”landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord”.

Det fremgår af indledningen til fredningsbestemmelsernes § 3, at der kan dispenseres fra fredningsbestemmelserne, ”såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge”.

Det er bestemt i fredningsbestemmelsernes § 3, litra c), at det ikke er tilladt at ændre terrænet ved afgravning eller påfyldning.

Arealerne omkring Tirsbæk Gods indgår i Natura 2000-område nr. 67 - Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45.

Fredningsnævnet skal derfor, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, tage stilling til, hvorvidt projektets gennemførelse strider mod formålet med fredningen, og om projektet påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 26. august 2016, hvor nævnet har foretog besigtigelse og derefter udsatte sagen, fordi Vejle Spildevand A/S skulle vurdere alternative linjeføringer eller forlængelse af regnvandsledningen til et punkt nedstrøms godsets bygninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Vejle Spildevand A/S afslag på ansøgningen.

Begrundelsen for afslaget fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse."

Sagens baggrund

Vejle Kommune har oplyst i brevet af 8. oktober 2015, at en del af regnvandsledningen skal etableres gennem det stærkt kuperede terræn ovenfor Tirsbæk Gods, og at ledningen under forløbet frem mod Tirsbæk Bæk krydser en del områder, der er fredet.

Vejle Kommune oplyser endvidere, at alle arealer inden for fredningen, bortset fra udløbet til Tirsbæk Bæk, vil blive retableret, d.v.s. at der ikke sker ændringer i koter.

Vejle Kommune oplyser tillige, at udløbet til Tirsbæk Bæk etableres, inden vandløbet krydser jernbanen og bliver udformet som en stenfaskine med skjult rørudløb, således at tilløbet til bækken overrisler til Tirsbæk Bæk.

Vejle Kommune oplyser endelig:

> "…
>
> > Da projektområdet grænser op til Natura 2000-området nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Jord, blev der i forbindelse med vedtagelse af lokalplanen om boligområdet ved Tirsbæk bakker, foretaget en konsekvensvurdering af projektet i november 2008. Det blev i den forbindelse konkluderet, at projektet kan gennemføres uden væsentlige konsekvenser for Natura-2000-området…"

Det fremgår af konsekvensvurderingen, at regnvand fra den nordlige del af boligområdet Tirsbæk Bakker skal afledes til regnvandsbassiner, hvorfra regnvandet skal ledes gennem en regnvandsledning til recipienten Tirsbæk Bæk og via bækken til Vejle Fjord.

Det fremgår endvidere af konsekvensvurderingen, at Tirsbæk Bæk og et tilløb fra øst er målsat som gydevandløb for ørreder og andre laksefisk. Et vestligt tilløb er målsat som biologisk værdifuldt vandløb. Kravet til smådyrslivets sammensætning er i Vejle Amts Regionsplan fastsat til målsætningsklas-se 6, mens Tirsbæk Bæk ved udløbet i Vejle Fjord har målsætningsklasse 5.

Det fremgår endelig af konsekvensvurderingen, at der er flere regnvandsbassiner vest for Tirsbæk Bæk, og at der findes i alt 5 bassiner, der afleder til Tirsbæk Bæks vestlige del, mens et bassin afleder til den østlige del.

Konsekvensvurderingen beskriver herefter det nye boligområdes betydning for det hydrologiske regime med udgangspunkt i, at det areal, boligområdet omfatter, tidligere har været benyttet til landbrug, og konkluderer, at den hydrauliske påvirkning ikke vil være væsentlig større end under de eksisterende forhold og ikke vil have nævneværdig betydning for kvaliteten i vandløbet og det nedstrøms Natura-2000 område eller isfuglen, der er registeret i vandløbene i skovene på nordsiden af Vejle Fjord.

Vejle Spildevand A/S har anført i ansøgningen blandt andet, at Vejle Kommune i forbindelse med etableringen og udviklingen af boligområdet Tirsbæk Bakker har stillet krav i tillæg nr. 128 til spildevandsplanen for området, at afløb fra regnvandsbassiner i boligområdet skal afledes til en afskærende regnvandsledning, der har tilløb til Tirsbæk Bæk. Ledningen skal etableres gennem det stærkt kuperede landskab ned mod Tirsbæk Gods og undervejs krydse Tirsbæk Bæk. På dele af strækningen skal ledningen lægges i en dybde på 10 til 15 meter under terræn; denne del af ledning etableres ved en styret underboring. På den del af tracéet, der skal etableres ved gravning, vil bredden på udgravningen være 5 til 7 meter, og arbejdsarealet, der skal anvendes til oplægning af muld og råjord, vil være 15 til 20 meter bredt. Arbejdsarealet skal endvidere anvendes til langsgående transporter.

Vejle Spildevand A/S har anført endvidere i ansøgningen, at projektet er sendt til Vejle Kommune, der skal vurdere hvilke tilladelser og dispensationer, der er nødvendige for projektets gennemførelse. Vejle Kommune har vurderet, at projektet skal forelægges Fredningsnævnet med henblik på stillingtagen til, om projektet kan gennemføres uden dispensation fra kendelsen om fredning af Tirsbæk Gods.

Der er herefter anført følgende i ansøgningen:

"…

1. Projektgennemgang

   Der er vedhæftet pdf-fil med placering af den afskærende regnvandsledning.

   På den gravede del udføres arbejdet med følgende arbejdsgang:

   - Afsætning af brønde og ledningsanlæg
   - Afrømning og oplægning af muld mile
   - Opgravning og oplægning af råjord i mile
   - Udlægning af støttelag
   - Lægning af rør
   - Omkringfyldning ved rør
   - Genindbygning af råjord
   - Genudlægning af muld.
   - Grubning samt eventuel harvning af det berørte areal

   I det følgende gennemgås strækningerne enkeltvis…."

Det fremgår af ansøgningen, at anlægsarbejdet er delt i 9 etaper fra regnvandsbassinet til udløbet i Tirsbæk Bæk, at regnvandsledningen dimensioneres til ø 400 mm fra regnvandsbassinnet til Tirsbækvej og fra Tirsbækvej til udløbet i bækken til ø 500 mm.

På dele af strækningen - 3 etaper - fra regnvandsbassinet til bækken skal nedlægningen af regnvandsledningen ske ved styrede underboringer med en lægningsdybde varierende mellem 8 meter og 15 meter; der etableres presse- og modtagegruber, der måler (bredde x længde) 2 til 3 meter x 15 til 20 meter.

På andre dele af strækningen - 5 etaper - fra regnvandsbassinnet til bækken skal der etableres gravekasser, hvor regnvandsledningen anbringes; gravekasserne etableres med en udgravningsbredde på mellem 3 og 6 meter samt skråningsanlæg på 1:1/1:2. Arbejdsarealet, der skal benyttes til oplægning af muld og råjord i særskilte miler samt transport langs tracéet, får en bredde på 15 til 20 meter.

På den sidste etape - udløbet i Tirsbæk Bæk - udføres ledningen med en diameter på 500 mm fra Tirsbækvej til skråningen ovenfor bækken. Der etableres en stenfaskine på skråningen; stenfaskinen skal sikre, at regnvandet risler ned over sten inden udløbet i vandløbet for at beskytte vandløbet mod erosion.

De arealer, der skal benyttes til anlægsarbejdet, retableres svarende til de eksisterende arealer.

Fredningsnævnets forberedelse af sagen

Ansøgningen indeholdt ikke oplysninger om, hvem der ejede de arealer, der berøres af projektet.

Fredningsnævnet bad derfor Vejle Kommune oplyse navne og adresser på lodsejere i projektområdet.

Vejle Kommune meddelte den 3. december 2015, at den eneste lodsejer i projektområdet er godsejer Hans Henrik Algreen Ussing, Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet sendte sagen i høring den 6. januar 2016 med høringsfrist den 21. januar 2016.

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 6. januar 2016 udtalt:

> "…
>
> Baggrunden for ansøgningen er, at Vejle Kommune i forbindelse med udvikling af boligområdet i Tirsbæk bakker har stillet krav om, at afløb fra regnvandsbassiner i området afledes til afskærende regnvandsledning, med tilløb til Tirsbæk Bæk.
>
> Ledningen etableres gennem et stærkt kuperet terræn og krydser undervejs en del af det område, der er fredet jf. fredningskendelsen om fredningen af Tirsbæk Gods.
>
> Fredningens formål er at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og derved bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.
>
> Det fremgår af fredningsbestemmelserne §3, litra c), at det ikke er tilladt at ændre terrænet ved afgravning eller påfyldning.
>
> Projektområdet grænser op til Natura 2000-område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord..

Danmarks Naturfredningsforening mener ikke, at det beskrevne projekt vil have negative virkninger på det fredede område og strider mod intentionerne i fredningen.

Danmarks Naturfredningsforening mener ej heller, at det beskrevne projekt vil have negative påvirkninger på udpegningsgrundlaget for Natura-2000 område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord.

Danmarks Naturfredningsforening kan derfor anbefale fredningsnævnet, at der meddeles ansøger dispensation til gennemførelse af projektet…"

Naturstyrelsen har oplyst i mail af 18. januar 2016, at styrelsen som teknisk bistand for nævnet ikke har bemærkninger til ansøgningen.

Godsejer Hans Henrik Algreen Ussing har i mail, modtaget den 8. februar 2016, anført:

"…
Da jeg som lodsejer af Tirsbæk, berøres af den af Vejle Kommune tænkte/forespurgte spildevands ledning, opfordrer jeg hermed FN til at medtage følgende forhold ved sagsbehandlingen af denne sag.

Ved at etablere en spildevandsledning der skal transportere overfladevand fra de befæstede arealer i byggeriet Tirsbæk Bakker, vil der fra min side være en del forhold der bør belyses.

Jeg har ingen indsigelser til den fysiske gennemførelse af arbejdet med etableringen af den 400 mm ledning. Det er et spørgsmål om udfærdigelse af en skriftlig aftale mellem Vejle Kommune og Tirsbæk.

Bekymringen er derimod rette mod vandet der skal føres i denne ledning.

Bekymringen kan deles i to forhold: Vandkvalitet og vandmængde.

Spildevand fra befæstede arealer i en bebyggelse vil indeholde rester af: olie, benzin, algefjerner, diverse sæber, salt, diverse husholdnings kemi, m.m. Kort sagt; Der er ikke tale om rent regnvand.

Alle de stoffer der anvendes på arealerne og som er vandopløselige, vil fortsætte til Tirsbækken.

Tirsbækken har i dag status som; Vand egnet til gyde og opvækst område for ørred- og lakseyngel. Ved tilførsel af spildevand i de mængder som en 400mm ledning vil kunne føre, vil dette procentvis være meget i forhold til den nuværende vandføring i Tirsbækken.

Således vil der i visse perioder, være fare for at vandkvaliteten vil ændres i nedadgående retning.

Hvad angår vandmængden, så er Tirsbækken snoet/slynget og placeret, steder hvor den nuværende vandmængde har banet vej gennem Tirsbæks arealer, ned mod vejle Fjord. En øget vandmængde i form af den omtalte ledning, vil kunne medføre at bækkens slyngning og erosion af det omkring liggende land, ændres i en udstrækning og grad som ikke er forudsigelig. Hvorledes dette kan forudsiges ved undertegnede ikke. Jeg tror heller ikke at mange andre kan beskrive denne ændring. Den øgede vandmængde vil medtage mere materiale fra brinker og sider idet vandmængden vil stige når ledningen er etableret. Det interessante i dette forhold, er at bækken skal håndtere den ledningsførte vandmængde på tidspunkter, hvor der i forvejen er meget vand i bækken, forårsaget af nedbør faldet på Tirsbæks arealer.

Ovennævnte betragtninger giver undertegnede følgende spørgsmål som jeg anmoder FN at medtage i sagsbehandlingen:

Vandkvaliteten vil kunne forringes til skade for den natur og fauna som er indeholdt på Tirsbæk.
Erosion af brinker og sider langs Tirsbækken vil kunne ændre bækkens placering til gene for bygninger, natur, bygværker i nærheden af bækken.

Ligeledes vil en øget vandmængde føre mere materiale med ned mod voldgraven, hvor der opstrøms denne, er etableret et sandfang. Dette sandfang er ikke dimensioneret til den øgede vandmængde.

Omkostninger forårsaget af den øgede vandmængde er ikke medtaget i det af Vejle Kommune fremsendte materiale. Her tænkes der både på omkostninger i forbindelse med udvidelse af sandfang, sikring af bygværker og nærliggende natur, samt løbende omkostninger til fjernelse af sediment fra sandfang og oversvømmede arealer samt uforudsete forhold.

Det største punkt i min bekymring er det faktum at Tirsbæk Fredningen også omfatter bækken; Hvorledes vil undertegnedes muligheder være, når der skal graves sediment op og retableres arealer der er ødelagt af større vandmængde? Fredningen giver ikke ejer tilladelse til at foretage dette, uden forudgående tilladelse fra FN. Tiden er her efter min mening, en af flere afgørende faktorer for at kunne sikre fredede bygninger. Vandkvaliteten i Tirsbækken er i fremtiden ikke længere reguleret af Tirsbæk selv, men af mange mennesker der ikke har samme viden og indsigt i hvor og hvorledes deres spildevand vil ændre en fredet natur…"

Fredningsnævnet bad i brev af 3. marts 2016 Naturstyrelsen om bemærkninger til de tekniske spørgsmål, som godsejer Hans Henrik Algreen Ussing rejser i sit høringssvar.

Naturstyrelsen har i brev af 2. maj 2016 kommenteret godsejer Hans Henrik Algreen Ussings høringssvar således.

"…

Fredningsnævnet anmoder Naturstyrelsen om en sagkyndig vurdering af de tekniske spørgsmål, der følger af indsigelse i sagen fra Godsejer Hans Henrik Algreen-Ussings og som fredningsnævnet skal inddrage i sin vurdering af, hvorvidt der kan dispenseres til projektets gennemførelse.

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Naturstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Naturstyrelsen har kontaktet Vejle Kommune, som d. 29. april 2016 har fremsendt nedenstående, som vedhæftes til Fredningsnævnets orientering:

- Konsekvensvurdering - Lokalplan nr. 1054. Boligområde ved Tirsbæk Bakker, etape 1. Udarbejdet af Rambøll November 2008

- Tilladelse dateret 4. november 2010 til midlertidig udledning af regn- og overfladevand fra deletape af etape 1 af Lokalplan 1098 (Tirsbæk Bakker) samt rundkørsel via bassin og nyt udløb AS10U til Tirsbækken

- Vejle Kommunes miljøvurdering af lokalplanforslag nr. 1098 Boligområde Tirsbæk Bakker, etape 1, Vejle – godkendt 16. december 2009

- Tillæg nr. 128 til spildevandsplan vedtaget af Vejle Kommune d. 29. juni 2009

<u>Fredningen</u>

Ejendommen er omfattet af fredning af Tirsbæk Gods ved fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1978

Fredningens formål er:

”Fredningens formål er at sikre og bevare Tirsbæk gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord. ”

I fredningens bestemmelser (afsnit 3) står følgende som er relevant for sagen:

c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. Gravning af grus til godsets eget brug kan ske ved "Skovgaard" og "Overmarken”.

Indsigelser fra Tirsbæk gods

Indsigelsen omfatter tre forhold:

1 - Vandkvalitet – indsigelsen vedrører en bekymring for at spildevand fra befæstede arealer i en bebyggelse vil indeholde rester af olie, benzin, algefjerner, diverse sæber, salt, diverse husholdnings kemi, m.m. og ikke rent regnvand. Det er således bekymringen at der i visse perioder, være fare for at vandkvaliteten vil ændres i nedadgående retning og specifikt at vandkvaliteten vil kunne forringes til skade for den natur og fauna som er indeholdt på Tirsbæk.

Det er Naturstyrelsens vurdering at vandkvalitetsspørgsmål ikke er omfattet af fredningen, men at det alene er et forhold, som skal varetages af Vejle Kommune i forbindelse med kommunens sagsbehandling efter anden lovgivning.

Som følge af at vandløbet afvander til det nedstrøms beliggende Natura 2000 område kan der dog være en indirekte påvirkning af Natura 2000 områdets naturtyper vandløb (3260) og næringsrig sø (3150) samt bæklampret.

Fredningsnævnet kan jf. naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 2 ikke dispensere fra fredningen, hvis det ansøgte kan forringe naturtyper eller levesteder for arter fra udpegningsgrundlaget.

Vejle Kommune har anmodet Rambøll om at foretage en konsekvensvurdering i henhold til bekendtgørelse nr. 408 af 01. maj 2007 vedrørende udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Konsekvensvurderingen, der er udarbejdet i 2008 forholder sig udelukkende til afledning af overfladevandspåvirkning på vandløb (naturtype 3260) og bæklampret samt planens eventuelle påvirkning på isfugle og hvepsevåger.

Konsekvensvurderingens konklusion er, at planen ikke får væsentlige konsekvenser for EF-habitatområde nr. 67 eller EF-Fuglebeskyttelsesområde nr. 45 forudsat, at afværgetiltag oplistet i afsnit 6 gennemføres.

Naturstyrelsen finder ikke grundlag for at vurdere anderledes.

Det bemærkes endvidere, at de vandmiljømæssige aspekter i projektet myndighedsbehandles i udledningstilladelse fra Vejle Kommunes jf. miljøbeskyttelseslovens § 28.

2 – Vandmængde - indsigelsen vedrører en bekymring for at en øget vandmængde i form af den omtalte ledning, vil kunne medføre at bækkens slyngning og erosion af det omkring liggende land, ændres i en udstrækning og grad som ikke er forudsigelig.

Bekymringen er specifik hvorvidt:

- Erosion af brinker og sider langs Tirsbækken vil kunne ændre bækkens placering til gene for bygninger, natur, bygværker i nærheden af bækken.
- Øget vandmængde vil føre mere materiale ned mod voldgraven, hvor der opstrøms denne, er etableret et sandfang og hvorvidt sandfanget ikke er dimensioneret til den øgede vandmængde.
- den øgede vandmængde kan føre til øgede omkostninger i forbindelse med udvidelse af sandfang, sikring af bygværker og nærliggende natur, samt løbende omkostninger til fjernelse af sediment fra sandfang og oversvømmede arealer samt uforudsete forhold.

Naturstyrelsen finder, at spørgsmålet om vandmængde er belyst i Vejle Kommunes udledningstilladelse (2009) hvoraf det bl.a. fremgår følgende: "Det vurderes ydermere, at den hydrauliske påvirkning ikke vil være væsentlig større end under de eksisterende forhold, da det kommende befæstede areal vil være lille i forhold til det samlede opland til bækken"

3 - Det største punkt i min bekymring er det faktum at Tirsbæk Fredningen også omfatter bækken; Hvorledes vil undertegnedes muligheder være, når der skal graves sediment op og retableres arealer der er ødelagt af større vandmængde? Fredningen giver ikke ejer tilladelse til at foretage dette, uden forudgående tilladelse fra FN. Tiden er her efter min mening, en af flere afgørende faktorer for at kunne sikre fredede bygninger. Vandkvaliteten i Tirsbækken er i fremtiden ikke længere reguleret af Tirsbæk selv, men af mange mennesker der ikke har samme viden og indsigt i hvor og hvorledes deres spildevand vil ændre en fredet natur.

Som det fremgår af ovenstående dokumenter fra Vejle Kommune vil påvirkningen af de hydrauliske forhold være uvæsentlig og forholdet mellem vandløbsvedligeholdelsen og fredningen vil således også være uforandret.

Det er tilsynsmyndigheden (Vejle Kommune), der skal vurdere om evt. bortgravning af sediment kan være så omfattende, at det er omfattet af fredningens bestemmelser, og derved skal forelægges Fredningsnævnet.

Naturstyrelsen finder samlet set, at de bekymringer som Tirsbæk Gods har fremsendt i forbindelse med Fredningsnævnets sagsbehandling er varetaget i forbindelse med Vejle Kommunes udledningstilladelse og øvrige myndighedsvaretagelse. Såfremt udledningstilladelsen, i forbindelse med fortsat udbygning af boligområdet, revideres vil netop de fysiske, kemiske og biologiske forhold i Tirsbækken blive inddraget…"

Godsejer Hans Algreen Ussing har i en mail, modtaget den 23. august 2016 kommenterer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings udtalelse.

Godsejer Hans Algreen Ussing skriver i sin kommentar:

"…

Jeg har læst det af NST fremsendte, og har herefter den holdning at især den hydrauliske effekt på Tirsbækken, er større end hvad både Vejle Kommune og NST, giver udtryk for.

Jeg vil således gerne, yderligere have medtaget følgende i min indsigelse:

Tirsbæk Gods er bekendt med vandløbslovgivningen hvad angår forpligtelsen til modtagelse af vand fra opstrøms liggende arealer.

I den forbindelse er det Tirsbæk Gods(TG), bekymring at den planlagte ledning i fremtiden vil tilføre så store mængder vand til Tirsbækken at, brinker og bygværker samt placering i landskabet, mærkbart vil blive påvirket.

Vandet fra denne ledning vil interessant nok blive til ledt på tider, hvor der i forvejen vil være en stor vandføring i vandløbet. Når det regner ned i Tirsbæk Bakker, vil det forventeligt også regne på det oplandsareal som Tirsbækken afvander i dag.

Således vil vandføringen stige markant.

At NST ikke mener at vandkvaliteten i Tirsbækken hører under fredningen, finder jeg forkert. Ved at tilføre spildevand fra befæstede arealer, vil der i al fremtid tilføres et fremmed materiale i form af de tidligere nævnte, vandopløselige stoffer.

Tillades dette, vil Tirsbækken blive recipient for dette vand for evigt. Eneste regulering i fremtiden er en henstilling til borgerne om ikke at benytte disse stoffer på befæstede arealer.

Det naturlige vand der løber i Tirsbækken i dag er af en så høj kvalitet, at det ikke indeholder spildevand. I den sammenhæng er det interessant at se på kravene til spildevandsudledning fra huse i det åbne land. Her skal der renses før udledning kan tillades til naturlige recipienter.

Jeg anser således en tilladelse til den tænkte ledning, som en omgåelse af spildevands håndteringen i Danmark.

Ovennævnte argumenter skal ligeledes ses i relation til at der er andre løsninger der sikrer vandkvaliteten i Tirsbækken. Man kan relativt enkelt føre omtalte ledning i rør helt ned til Vejle fjord. En anden løsning kunne være at tilslutte denne ledning til den nyetablerede separat ledning der forløber fra det sydlige Bredballe Villapark og ned til Vejle Fjord. Sidst og ikke mindst, så er Tirsbæk Bakker dimensioneret til over 800 boligenheder, hvorved der i fremtiden vil blive tilført endnu mere gråt spildevand(fag term for spildevand der ikke indeholder wc vand), når boligområdet er fuldt udbygget …"

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet foretog besigtigelsen den 26. august 2016.

I besigtigelsen deltog for Vejle Forsyning A/S ingeniør Finn Reese og ingeniør Morten Schmidt, godsejer Hans Henrik Algreen Ussing, Tirsbæk Gods, for Vejle Kommune biolog Birthe Overgaard og for Danmarks Naturfredningsforening, Vejle afdeling, Uffe Rømer og Axel Schou.

Forhandlingerne fra besigtigelsen er refereret således i fredningsnævnets forhandlingsprotokol:

"...

Fredningsnævnets formand oplyste, at Vejle Kommune den 8. oktober 2015 har modtaget en ansøgning fra Vejle Spildevand A/S om dispensation fra kendelsen om fredningen af Tirsbæk Gods, afsagt den 15. august 1977, til at etablere en regnvandsledning fra boligområdet Tirsbæk Bakker til Tirsbæk Bæk, der løber ud i Vejle Fjord. Da projektet berører de fredede arealer ved Tirsbæk Gods, skal fredningsnævnet vurdere, om der kan meddeles dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til den del af projektet, der skal etableres indenfor fredningsområdet.

Fredningsnævnets formand oplyste endvidere, at Tirsbæk Gods tillige indgår i Natura 2000-område nr. 67 - Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45. Fredningsnævnet skal derfor, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, tage stilling til, hvorvidt projektets gennemførelse påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Ingeniør Finn Reese oplyste, at Vejle Kommune har etableret et boligområde i Tirsbæk Bakker, der ligger ovenfor Tirsbæk Gods. I forbindelse med etableringen af boligområdet har Vejle Kommune stillet

krav om, at afløb fra regnvandsbassiner i boligområdet skal afledes til en skærende regnvandsledning, der skal have tilløb til Tirsbæk Bæk. Ledningen skal etableres gennem det stærkt kuperede landskab. På en del af tracéet skal ledningen lægges i dybder på 10 til 15 meter. Regnvandsledningen bliver dimensioneret til en diameter på 400 til 500 mm. Terrænet skal retableres, når ledningsarbejdet er afsluttet.

Ingeniør Finn Reese oplyste endvidere, at det ikke kan undgås, at overfladevandet fra boligområdet kan blive forurenet under løbet frem til regnsvandsbassinerne. Regnvandsbassinerne er åbne jordbassiner med et permanent vandspejl og dykket udløb. Forureningen af overfladevandet skal reduceres i bassinerne, så vandet ikke under vejs ned mod fjorden forurener Tirsbæk Bæk.

Hans Henrik Algreen Ussing bemærkede indledningsvist, at han ikke har indsigelser mod den fysiske gennemførelse af arbejdet med etableringen af regnvandsledningen, og at han har noteret sig, hvorledes entreprenøren skal sikre, at anlægsarbejdet forvolder mindst mulig skade på landskabet, hvor anlægsarbejdet skal udføres, blandt andet ved at udlægge køreplader og jorddepoter. Overfladevandet skal ledes til Tirsbæk Bæk og derfra til Vejle Fjord.

Hans Henrik Algreen Ussing bemærkede herefter, at Tirsbæk Bakker tidligere var landbrugsområder, som kunne optage overfladevandet, der faldt som regn. Der er planlagt et boligområde med 300 til 400 boliger i Tirsbæk bakker, men det fremgår af kommuneplanen, at området skal udbygges yderligere, så der, når udbygningen er gennemført, vil være mellem 800 og 1000 boliger i bakkerne. Det er hans opfattelse, at flere forhold skal belyses, inden fredningsnævnet træffer afgørelse. Der er to hovedfocusområder: Vandkvaliteten og vandmængderne.

Hans Henrik Algreen Ussing anførte nærmere om vandkvaliteten:

Når der skal etableres et boligområde med 800 til 1000 boligenheder, anlægges nye veje, opkørsler og indkørsler og større arealer skal befæstes, vil det betyde øgede mængder overfladevand, der skal afledes, først til regnvandsbassiner og derfra videre til slutrecipienten, Vejle Fjord. Overfladevandet fra de befæstede arealer vil "spule" rester af olie, benzin, algefjerner, diverse sæber, salt og rester af husholdningskemi væk. Overfladevandet er derfor ikke rent. Alle de stoffer, der anvendes på arealerne, og som er vandopløselige, vil fortsætte til Tirsbæk Bæk og påvirke bækken, der har status som vandløb, egnet som gyde- og opvækstområde for ørred- og lakseyngel. Hvis bækken tilføres spildevand i de mængder, som en 400mm ledning vil kunne føre, vil dette procentvis være meget i forhold til vandføringen i bækken.

Hans Henrik Algreen Ussing anførte nærmere om vandmængderne:

Tirsbæk Bæk er et snoet og slynget vandløb, der i årenes løb har "banet" sig vej gennem Tirsbæks arealer ned mod vejle Fjord. I perioder med megen nedbør vil overfladevandet blive ledt til regnvandsbassinerne og videre gennem regnvandsledningen ned til Tirsbæk Bæk. Vandpresset og dermed vandhastigheden vil blive øget betydeligt, fordi regnvandsledningen skal transportere store mængder vand. Den øgede vandmængde vil transportere mere materiale fra bækkens brinker og bredder, når ledningen er etableret. Det vil betyde, at bækkens slyngninger og erosionen af de omkringliggende arealer vil ændres i en udstrækning og grad, som ikke er forudsigelig. Det problematiske i dette forhold er tillige, at bækken skal håndtere den ledningsførte vandmængde på tidspunkter, hvor der i forvejen er meget vand i bækken, forårsaget af nedbør faldet på Tirsbæks arealer.

Hans Henrik Algreen Ussing anførte endvidere, at Tirsbæk Bæk er ynglevand med en stor biodiversitet. Det er derfor væsentligt, at der etableres en kontrolforanstaltning, som sikrer vandkvaliteten, men også presset fra store vandmængder, fordi der er forskel på et åbent vandløb, hvor vandføringen fra tid til anden øges, og en lukket rørledning med en begrænset diameter, og som slutter i bækken ovenfor hovedbygningen på Tirsbæk Gods. I perioder med store nedbørsmængder vil vandhastigheden i bækken blive meget høj, når ledningen er etableret, med den konsekvens, at vandet vil "æde" af brinkerne og erodere de naturlige slyngninger, så bækken bliver et "lige vandløb". Den høje vandhastighed og den øgede vandføring vil også påvirke voldgraven og hovedbygningen samt efterlade store mængder sediment, der kan være forurenet, i vandløbet og på arealerne tæt på slottet. Han har etableret et sandfang opstrøms voldgraven. Sandfanget er ikke dimensioneret til den forøgede vandmængde, som må forven-

tes. I øjeblikket fjerner godset ca. 100 kbm. sediment pr. år fra bækken og voldgraven. Projektet indebærer derfor latente trusler mod Tirsbæk Bæk og Tirsbæk Gods´ bygninger.

Hans Henrik Algreen Ussing anførte endelig, at hvis Vejle Forsyning fastholder projektet, vil det påføre Tirsbæk Gods øgede omkostninger til udvidelse af sandfanget, sikring af bygværker og sikring af landskabet omkring bækken, men også udgifter til løbende fjernelse af sediment fra sandfanget, tidvist fjernelse af aflejringer efter oversvømmelser og udgifter til at imødegå uforudsete forhold. Vejle Kommune har ikke medtaget disse ekstraomkostninger, godset bliver pålagt, i projektet.

Hans Henrik Algreen Ussing konkluderede, at det derfor er afgørende at få klarlagt hvilke overvejelser, Vejle Forsyning har gjort sig om de fremtidige påvirkninger af landskabet og Tirsbæk Gods, og han opfordrede derfor Vejle Forsyning til at overveje, om der kan etableres en anden løsning, så overfladevandet ledes uden om Tirsbæk Bæk gennem en rørledning til fjorden.

Uffe Rømer tilføjede, at Danmarks Naturfredningsforening ikke har bemærkninger til den del af projektet, der vedrører den fysiske etablering af regnvandsledningen, fordi anlægsarbejdet ikke vil få betydning for den beskyttede natur og naturværdierne i landskabet.

Uffe Rømer tilføjede endvidere, at Danmarks Naturfredningsforening er enig i Hans Henrik Algreen Ussings vurderinger af trusselbilledet mod Tirsbæk Bæk og arealerne omkring Tirsbæk. Der findes i de fredede områder på nordsiden af Vejle Fjord et rigt dyre- og planteliv både i vandløb, på marker og i skovene. Overfladevandet fra Tirsbæk Bakker vil i et eller andet omfang være forurenet med olierester, vaskemidler, ukrudtsbekæmpelsesmidler, sprøjegifte etc. Det vil medføre en forurening af bækken og gå ud over vandkvaliteten. Danmarks Naturfredningsforening deler derfor Hans Henrik Algreen Ussings bekymring og støtter som følge heraf hans opfordring til Vejle Kommune og Vejle Forsyning om at finde en alternativ løsning, så overfladevandet ikke ledes til Tirsbæk Bæk.

Biolog Birthe Overgaard bemærkede supplerende, at Vejle Kommune heller ikke har bemærkninger til denne del af projektet, fordi projektet ikke har negative konsekvenser for den beskyttede natur.

Biolog Birthe Overgaard anførte, at Vejle Kommune ikke kan se bort fra de bekymringer, som Hans Henrik Algreen Ussing har givet udtryk for.

Ingeniør Hans Schmidt kommenterede Hans Henrik Algreen Ussings bekymringer og understregede, at der er udarbejdet planer og konsekvensvurderinger, som ikke underbygger en antagelse om, at projektet indebærer risici for Tirsbæk Bæk og godsets bygninger.

Ingeniør Hans Schmidt oplyste, at projektet udviklede sig, fordi regnvandsledningen skal samle nogle eksisterende vandløb op. Overfladevandet skal flyttes fra Tirsbæk Bakker ned til fjorden, og derfor kom de afskærende ledninger i spil. Hvis boligområdet udbygges yderligere, vil der kommer flere befæstede arealer og derfor skal der på sigt etableres et eller flere bassiner til opsamling af overfladevand. Overfladevandet vil fortsat løbe ned mod fjorden, og udviklingen viser, at der kommer flere og kraftigere regnskyl, som også vil skabe en større og kraftigere afstrømning. Der er derfor flere faktorer, som har betydning for overfladevandets påvirkning af Tirsbæk Bæk og godsets bygninger.

Hans Henrik Algreen Ussing bemærkede hertil, at rørlægningen, der slutter ved udløbet i bækken, vil betyde, at overfladevandet fra Tirsbæk Bakker vil løbe ned mod bækken og ud i bækken med en relativt højere hastighed end vandstrømmen i bækken. Vandkvaliteten i bækken overvåges hele tiden. Han skal hvert år indsende 2 vandprøver for at sikre, at bækken ikke forurenes. Den samme forpligtelse gælder ikke for Vejle Kommune. Risikoen for forurening vil blive øget, når overfladevandet fra Tirsbæk Bakker ledes ud i bækken. Han havde inden mødet i dag bedt Herup, der er naturvejleder, deltage i besigtigelsen, men Herup har fået forbud herimod af Vejle Kommune, som er af den opfattelse, at der er en interessekonflikt mellem kommunens interesser og Tirsbæks interesser. Han gentog derfor opfordringen til Vejle Kommune om at revurdere projektet, enten således at kommunen ændrer linjeføringen, eller at hele tracéet fra Tirsbæk Bakker til et punkt syd for Tirsbæk Gods og umiddelbart før fjorden rørlægges, så afledt vand ikke påvirker hverken bækken eller dens dyre og planteliv.

Ingeniør Finn Reese oplyste, at Vejle Forsyning ikke har overvejet alternativer til det foreliggende projekt, fordi det vil betyde væsentligt øgede udgifter for Vejle Spildevand.

Hans Henrik Algreen Ussing anførte hertil, at Tirsbæk Bæk er et vandløb med en højvandkvalitet. Der er stor sandsynlighed for, at vandkvaliteten forringes, hvis overfladevandet fra de befæstede arealer i Tirsbæk Bakker ledes ud i bækken, fordi den vandopløselige forurening følger med ud i bækken.

Ingeniør Hans Schmidt oplyste, at forurening i overfladevandet vil blive opfanget i regnvandsbassinerne. Vejle Forsyning vil naturligvis årligt kontrollere, at vandkvaliteten i bækken ikke forringes.

Uffe Rømer bemærkede, at Danmarks Naturfredningsforening deler Hans Henrik Algreen Ussings bekymring for forurening af bækken og understregede, at det er væsentligt, at en forureningsulykke forebygges, inden ulykken sker.

Ingeniør Hans Schmidt anførte hertil, at Vejle Spildevand naturligvis løbende vil overvåge tilstanden.

Fredningsnævnets formand bemærkede, at fredningsnævnet ikke alene vil fokusere på vandkvaliteten, når afgørelsen skal træffes, men nævnet skal også vurdere projektets betydning for det fredede landskab.

Hans Henrik Algreen Ussing gentog, at han både fokuserer på vandkvaliteten i bækken og konsekvenserne af en øget vandføring som følge af afledningen af overfladevandet fra bakkerne. Risikoen for skader kan minimeres, hvis rørledningen slutter nedstrøms voldgraven, eller rørledningen får et andet forløb end projekteret. Det vil også betyde, at sediment aflejres på et sted, hvor eventuelle skader vil kunne begrænses. Det skal også fremhæves, at afstrømningen kan vise sig i løbet af et splitsekund, som det har vist sig at have været tilfældet de senere år, hvor der er kommet voldsomme mængder nedbør.

Hans Henrik Algreen Ussing rejste afsluttende spørgsmålet om, hvorledes han skal forholde sig, hvis projektet gennemføres i den foreliggende form, fordi bækken er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods. Hvis han skal fjerne sediment fra bækken og aflejringer efter oversvømmelser samt retablere arealer, der er blevet ødelagt af de større vandmængder, skal fredningsnævnet formentlig meddele dispensation hertil. Ejerne af godset har med deres viden og indsigt om bækken håndteret vandmængderne, så godslandskabet ikke er blevet ødelagt. Det kan ikke forventes, at de mange nye beboere i Tirsbæk Bakker har den samme indsigt og viden og er klar over, at forurenet overfladevand og de øgede vandmængder kan ødelægge bækken og det fredede landskab.

Der var efter drøftelse enighed om, at Vejle Forsyning skal undersøge mulighederne for enten en alternativ linjeføring eller rørlægning af regnvandsledningen frem til et punkt nedstrøms voldgraven.

Fredningsnævnets formand oplyste, at nævnet udsætter sagen for at afvente Vejle Forsynings undersøgelse af mulighederne for alternative løsninger på afledningen af overfladevandet fra Tirsbæk Bakker.

Ingeniør Finn Reese oplyste, at Vejle Forsyning vil underrette fredningsnævnet om mulighederne for alternative løsninger…"

Fredningsnævnet har herefter afventet et eventuelt revideret forslag fra Vejle Spildevand A/S og ved flere breve anmodet kommunen om status på sagen.

Godsejer Hans Henrik Algreen Ussing har i brev af 3. januar 2018 anført blandt andet:

"I sags nummer FN-SJN-45-2015, vedrørende ansøgning fra Vejle Spildevand om dispensation til at etablere en afskærende overfladevandsledning til" Tirsbækken", fremsender undertegnede på ny, en redegørelse for de forhold" Tirsbækken" vil blive påvirket af.

Tirsbæk Gods ligger nedstrøms i forhold til boligområdet kaldet; Tirsbæk Bakker(TB). Vandløbet "Tirsbækken", er således modtager af det vand der måtte blive til ledt fra omtalte boligområde(TB). Da der sidst var møde i denne sag, oplyste jeg om væsentligt ændrede forhold i vandkvaliteten samt vandmængden såfremt der bliver udledt overfladevand fra TB.

I den tid der er gået siden mødet den 26. august 2016, er TB blevet udbygget med resultat at der i dag til ledes overfladevand fra bebyggelsen. Det ses tydeligt på vandmængden samt vandkvaliteten idet der efter hver nedbørsperiode, er en stigende vandmængde samt en meget større opblanding af sediment i vandet når det rammer voldgraven ved Tirsbæk Slot. Jeg er naturligvis klar over at en nedbørsperiode vil øge vandmængden samt opblanding af sediment i det strømmende vand. Det er dog for intet at regne i forhold til hvad der nu (vinteren 2017/2018), er visuelt sket med vandet og vandføringen i bækken.

Før der var bebyggelse opstrøms Tirsbæk, udgjordes oplandet til "Tirsbækken", af skove og marker. På det tidspunkt blev en meget stor del af nedbørsmængden tilbageholdt gennem nedsivning i jorden. Denne nedsivning bevirkede en stor forsinkelse samt en relativ langsom udledning gennem områdets mark dræn, til "Tirsbækken". Hvad angår vandkvaliteten, så virkede jorden som filter der tilbageholdte partikler.

Ved den påbegyndte bebyggelse af TB, til ledes den spildevandsmængde som udgøres af overfladevand fra befæstede arealer til bækken. Resultatet er at der opblandes mange forskellige fremmedstoffer så som bl.a. sprinklervæske, salt, algefjerner, autoshampoo, olie samt husholdningskemi generelt. Uden tilstrækkelig effekt, er den forsinkelse som jorden gav tidligere, forsøgt dannet ved etablering af forsinkelses bassiner, før overfladevandet til ledes "Tirsbækken".

Begge forhold; vandføring og vandkvalitet har bevirket at vandet i det højt målsatte vandløb "Tirsbækken", er ændret til et meget lavere niveau i vandkvalitet. Vandføringen er desværre steget markant efter de nævnte nedbørsperioder, med den konsekvens at vandet der møder Voldgraven fører væsentligt mere sediment med sig fra kanter og brinker langs bækken.

Ovenstående beskrivelse, efterlader mig som ejer af den fredede ejendom; Tirsbæk, med det indtryk at der ikke er iværksat holdbare tiltag for en fremtidig sikring af vandkvaliteten i "Tirsbækken".

Det positive i denne sag set herfra, er at der eksisterer tekniske løsninger som kunne sikre "Tirsbækken" mht. vandkvalitets målsætning og begrænsning af erosion langs bækkens løb.

Jeg stiller mig gerne til rådighed for Fredningsnævnet, såfremt der måtte være spørgsmål i denne sag…"

Vejle Spildevand A/S har i en mail af 15. januar 2018 oplyst, at

"…

Vejle Spildevand har aftalt med Vejle Kommune, at der vælges en anden løsning end transportledningen til håndtering af de forskellige regnvandsudløb opstrøms Tirsbæk gods. Der ændres som udgangspunkt ikke på eksisterende regnvandsudløb, men bassin B420 ændres så det får et vådvolumen der svarer til BAT (bedste tilgængelige teknologi) inden for regnvandsbassiner, samtidig med at udløbet i bassinet flyttes for at optimere renseprocessen i bassinet – der udover etableres der dræn i niveau med det permanente vådvolumen og det alm. udløb hæves 20-30 cm for at få ekstra rensning (inkl. sænkning af temperaturen) af det vand der løber ud via drænet.

Vejle Spildevand A/S vil snarest ansøge Vejle Kommune om en revideret udledningstilladelse for B420 (udløb AS10U) der omfatter disse ændringer.

Ligeledes vil fremtidigt bassin B421 ved byggemodningen Katrinelund (nyt område syd for B420 og Juulsbergvej) blive etableret som et pilotprojekt, hvor der vil ske udløb både fra dræn og alm. rør, samtidig med at der etableres variabelt udløb – der vil blive fulgt op på bassinernes rensekrav og virkning ift. Vandløbet ved et måleprogram som endnu ikke er opsat.

Vejle Kommune vurderer samlet set, at den høje miljøtilstand i Tirsbæk – som pt. ikke er blevet påvirket af udviklingen i området siden 2009-2010 – fortsat kan opretholdes herefter. Der vil fortsat blive udtaget årlige prøver til faunabedømmelser nedstrøms i vandløbet for at monitere udviklingen…"

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Tirsbæk Gods ligger i Natura 2000-område nr. 67, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45.

Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det, der ansøges om, ikke indebærer forringelse af de naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Fredningen af Tirsbæk Gods er en frivillig fredning, som godsets daværende ejer, kammerherreinde Adda de Neergaard, tilbød gennemført uden erstatning for de indskrænkninger, fredningen ville betyde for godset og dets fremtidige drift.

Kammerherreinde Adda de Neergaards baggrund for ønsket om fredningens gennemførelse og formålet med fredningen kommer klart til udtryk i fredningsbestemmelsernes § 1.

Kammerherreinde Adda de Neergaards ønske om at bevare godset og de herlighedsværdier, som knytter sig hertil, kommer ligeledes klart til udtryk i de meget restriktive fredningsbestemmelser, der er fastsat i kendelsen om fredningen af godset.

Det fremgår af indledningen til fredningsbestemmelsernes § 3, at godset pålægges indskrænkninger ved fredningen, men "dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde skønnes at foreligge".

Der er med denne bestemmelse indført et dobbelt krav til dispensationsadgangen: Dels krav, der fulgte af den dagældende naturfredningslovs § 34, hvorefter fredningsnævnet kunne "gøre undtagelse" fra en fredning – princippet er videreført i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan dispensere fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål – og dels det individuelle krav i denne kendelse om, at der kun kan dispenseres, "såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge."

Fredningsnævnet vurderer, at de forhold, som kan begrunde en dispensation, skal relatere sig til det overordnede formål med fredningen, der som en status quo fredning ikke alene skal bevare godset, men også landskabet omkring godset.

Vejle Forsyning A/S har i ansøgningen beskrevet, hvorledes nedlægningen af ledningen, der skal lede vandet fra boligområdet Tirsbæk Bakker til Tirsbæk Bæk, skal foretages. Eventuelle beskadigelser på de fredede arealer i forbindelse med nedlægningen af ledningen kan imødegås ved udlægning af køreplader og etablering af depoter til opbevaring af opgravet materialer, indtil materialerne skal genindbygges i terrænet, og arealerne skal retableres.

Godsejer Hans Henrik Algreen Ussing har i sine indlæg og under besigtigelsen beskrevet sin opfattelse af følgevirkningerne af den øgede vandmængde, der vil blive tilført Tirsbæk Bæk, såfremt projektet gennemføres, fordi overfladevand fra befæstede arealer i boligområdet vil blive ledt til regnvandsbassiner og derfra gennem rørledningen til bækken i modsætning til tidligere, hvor overfladevand blev tilbageholdt på markerne og skovene og nedsivet i jorden med en relativt langsom udledning gennem markdræn til bækken samtidig med, at jorden tilbageholdt partikler.

Godsejer Hans Henrik Algreen Ussing har oplyst blandt andet, at vandmængden stiger i Tirsbæk Bæk efter nedbørsperioder, at der er en større opblanding af sediment i vandet, når det rammer voldgraven omkring Tirsbæk Slot, og at overfladevandet fra Tirsbæk Bakker efter bebyggelsen af området opblandes med forskellige fremmede stoffer så som sprinklervæske, salt, algefjerner, autoshampoo, olie samt husholdningskemi generelt.

Godsejer Hans Henrik Algreen Ussing har endelig påpeget indvirkningen på bækkens bredder og brinker ved en øget og kraftig tilførsel af vand til bækken med mulige ikke naturskabte ændringer af landskabet til følge.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at nævnet ved vurderingen af ansøgningen ikke kan se bort fra, at det fredede godslandskab kan blive påvirket ved erosion og derfor i negativ retning, hvis overfladevandet fra Tirsbæk Bakker ledes ud i bækken opstrøms godset. Dette forhold skal derfor indgå i vurderingen af, hvorvidt det strider mod fredningens formål at dispensere til projektets gennemførelse, fordi nævnet skal foretage en helhedsvurdering af projektets samlede indflydelse på det fredede område.

Efter besigtigelsen den 26. august 2016 blev behandlingen af sagen udsat, for at Vejle Spildevand A/S skulle have lejlighed til at undersøge mulighederne for enten en alternativ linjeføring af regnvandsledningen eller en rørlægning af regnvandsledningen frem til et punkt nedstrøms voldgraven, hvor påvirkningen af vandet fra regnvandsledningen på bækkens bredder og de omgivende arealer vil være mindst.

Vejle Spildevand A/S har trods henvendelser fra fredningsnævnet ikke sendt forslag til alternative løsninger.

Fredningsnævnet finder, at der er rejst så tungtvejende indsigelser af godsejer Hans Henrik Algreen Ussing mod projektets konsekvenser for det fredede område - vandmængderne og kvaliteten af overfladevandet, som ledes ud i bækken - at nævnet ikke kan afvise, at det vil stride mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods og godslandskabet at meddele Vejle Spildevand A/S dispensation til projektets gennemførelse uden nærmere undersøgelser af de indsigelser, der er rejst mod projektets betydning for landskabet omkring bækken, og som har givet anledning til, at Vejle Spildevand

A/S ville undersøge mulighederne for alternative linjeføringer af regnvandsledningen eller rørlægning af ledningen til et punkt nedstrøms voldgraven.

Ifølge kendelsen om fredningen af Tirsbæk Gods kan der kun dispenseres, såfremt vægtige grunde for en dispensation skønnes at foreligge. I betragtning af, at fredningen af Tirsbæk Gods blev gennemført som en frivillig fredning uden erstatning, og da etableringen af regnvandsledningen ikke er begrundet i hensynet til godslandskabet og driften af godset, men hensynet til afledningen af overfladevand fra naboejendommene ovenfor godset, vurderer fredningsnævnet, at de vægtige grunde, der skal foreligge for at meddele dispensation til projektet, ikke er tilstede i denne sag.

På denne baggrund konkluderer fredningsnævnet, at det strider mod formålet med fredningen af Tirsbæk Gods at dispensere til det foreliggende projekt, og at der ikke foreligger vægtige grunde set i forhold til godsets interesser, som understøtter ansøgningen fra Vejle Spildevand A/S.

Fredningsnævnets afgørelse går således ud på, at der meddeles Vejle Spildevand A/S afslag på dispensationsansøgningen.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.
Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Kolding, den 24. marts 2018.

Denne afgørelse er sendt til:

Vejle Spildevand A/S, att.: Finn Reese - finre@vejlespildevand.dk

Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, - post@vejle.dk

Vejle Kommune, att.: Biolog Birthe Overgaard - BIROV@vejle.dk

Vibeke og Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø tirsbaek-gods@mail.dk

Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbækvej 133, 7120 Vejle Ø hhau@tirsbaekgods.dk

Miljøstyrelsen – mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, - mail: dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings Vejle afdeling v/ Uffe Rømer, mail: ufferomer@gmail.com

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, - mail: fr@friluftsraadet.dk

Friluftsrådet c/o Lone Høgholt- mail: trekantomraadet@friluftsraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, - mail natur@dof.dk

DOF Vejle, - mail: vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-27-2018: Ansøgning om dispensation til at opføre et maskinhus/ladebygning på Tirsbæk Gods.

Fredningsregisteret reg. nr.: 01831.02 – Tirsbæk Gods

Ansøgningen:

Arkitekt Hardy Stagelund Nielsen, Egtved, har den 16. august 2018 på vegne godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods, ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at opføre et maskinhus/en ladebygning på 643 m² på Tirsbæk Gods.

Det retlige grundlag for fredningsnævnets behandling af ansøgningen:

Tirsbæk Gods og arealerne omkring godset blev fredet ved kendelse, afsagt den 15. august 1977. Det er formålet med fredningen at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en

> ”landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skoven i nær kontakt med Vejle Fjord”.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at

> ” 3…
>
> b) Nye landbrugsbygninger i øvrigt, herunder landarbejderboliger, skal opføres i tilknytning til de allerede eksisterende landbrugsbygninger.
>
> c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt.
>
> …
>
> 4. Fredningen skal i øvrigt ikke være til hinder for:
>
> a) at ejendommen drives som landbrugsejendom og skovejendom efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens bestemmelser…”

En del af arealerne tilhørende Tirsbæk Gods, herunder projektområdet for maskinhuset/ladebygningen, ligger i Natura 2000 - område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord. I området indgår habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan dispenseres til at opføre maskinhuset/ladebygningen, og om projektet har betydning for de arter, naturtyper mv., der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Fredningsnævnets afgørelse:

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af § 10, stk. 5, i forretningsordenen for fredningsnævn.

Fredningsnævnet meddeler i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation til at opføre maskinhuset/ladebygningen.

Begrundelsen herfor fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets begrundelse for afgørelsen".

Vilkår for dispensationen:

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Maskinhuset/ladebygningen skal placeres på godsets ejendom som vist på situationsplanen, der er vedhæftet denne afgørelse.
2. Maskinhuset/ladebygningen skal opføres i overensstemmelse med tegningen og materialebeskrivelsen, meddelt af arkitekt Hardy Stagelund Nielsen.
3. Maskinhusets facader skal males i den røde farve, der er karakteristisk for bygningerne på Tirsbæk Gods.
4. Taget skal udføres i et ikke-reflekterende materiale.
5. Byggeaffald skal fjernes fra det fredede område senest ved ibrugtagningen af bygningen.

Hvis disse vilkår ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Ansøgningen:

Det fremgår af ansøgningen med tilhørende bilag, at landbruget på Tirsbæk Gods har udvidet arealerne samt overtaget flere markopgaver, som tidligere blev udført af maskinstationer. For at opnå besparelser i driften indkøbes hjælpestoffer (gødning) typisk til to år ad gangen, og en påbegyndt produktion af saft og vin fra den historiske have har gjort det nødvendigt med mere lagerplads til udstyr og maskiner. Der ansøges derfor om tilladelse til at opføre et maskinhus/en ladebygning til opbevaring af materiel og maskiner, der er nødvendige for driften af Tirsbæk Gods.

Det fremgår af ansøgningen med tilhørende tegningerne, at maskinhallen/ladebygningen måler (l x b x h) 33,75 m x 19,05 m x 8,804 m.

Arkitekt Hardy Stagelund Nielsen har oplyst i en mail, modtaget den 5. oktober 2018, at

> "…
>
> Der anvendes samme bygningsform, materialer og farver som hosliggende bygning med flisfyr.

Facader og porte beklædes med lodret træbeklædning i gran, der fremstår som rødmalet 1 på 2 beklædning.

Taget tækkes med profilerede stålplader i rød farve.

Der anvendes farver med samme RAL/NCS kode, som på hosliggende bygning…"

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har den 5. september 2018 sendt sagen i høring hos Vejle Kommune, Miljøstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening med svarfrist den 20. september 2018.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod projektet.

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev 11. september 2018 anført blandt andet:

"…

Det ansøgte maskinhus/ladebygning har ifølge de fremsendte tegninger et areal på 643 m2 (33,75 m x 19,05 m) og en højde på 8,804 m til toppen af saddeltaget. Facadehøjde bliver 4,176 m.

Bygningen placeres syd for og parallelt med halmladen og den nord for halmladen beliggende lade med fyrrum og skorsten. Der planlægges samme materialevalg og farver som på halmladen, der ligeledes blev opført i nøjagtig samme stil som laden med fyrrum og skorsten.

Halmladen har en højde på 11,25 m og et lidt større grundareal end den planlagte nye bygning.
Den nye bygning skal bruges til opbevaring af maskineri og gødning, der er nødvendig for landbrugsdriften på godset.

Det er DN´s vurdering, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på udpegningsgrundlaget for habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

Det er ligeledes DN´s vurdering, at den nye bygning vil falde fint sammen med de eksisterende bygninger på godset og ikke virke skæmmende i landskabet, samt at projektet ikke er i strid med fredningens formål.

DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet…"

Fredningsnævnets begrundelse for afgørelsen:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk Gods og arealerne omkring godset er en status quo fredning, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 1 skal sikre og bevare godset som en landbrugs – og skovbrugsejendom. Fredningsbestemmelsernes § 3 åbner mulighed for , at der kan opføres nye landbrugsbygninger, men forudsætter, at nybygninger skal opføres i tilknytning til allerede eksisterende landbrugsbygninger på godsets ejendom.

Fredningsbestemmelsernes § 4, fastslår i overensstemmelse med præamblen til fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke i øvrigt skal være til hinder for, at Tirsbæk Gods drives som en landbrugsejendom og skovejendom efter landbrugslovgivningens og skovlovgivningens bestemmelser.

Projektet til maskinhuset/ladebygningen skal understøtte godset som en idriftværende landbrugsejendom og skal benyttes til opbevaring af maskiner og oplag af gødningsstoffer mv. Bygningen skal ifølge situationsplanen opføres i tilknytning til andre driftsbygninger på godset.

Betingelserne for at dispensere til projektets gennemførelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, er derfor opfyldt.

Det er endvidere en forudsætning for dispensationen, at opførelsen af maskinhuset/ladebygningen ikke indebærer en forringelse af de naturtyper og levestederne for de arter eller betydelige forstyrrelser for de arter, som området nord for Vejle er udpeget for, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 til 4.

Fredningsnævnet vurderer, at opførelsen af bygningen og benyttelsen af bygningen, der er placeret mellem bestående driftsbygninger ikke i sig selv vil påvirke udpegningsgrundlaget i Natura 2000 området væsentligt eller beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for dyrearter, omfattet af habitatdirektivets bilag VI. Der skal derfor ikke foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektet.

Fredningsnævnet meddeler herefter i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation til at opføre et maskinhus/en ladebygning på 643 m^2 på godsets ejendom på de vilkår, der er anført under afsnittet ” Vilkår for dispensationen”.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevne-neshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte

sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.
Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Kolding, den 22. oktober 2018

Denne afgørelse er sendt til:

Hans Henrik Algreen-Ussing – mail: hhau@tirsbaekgods.dk

Arkitekt Hardy Stagelund Nielsen – hsn@arkimentor.dk

Vejle kommune, Teknisk Forvaltning - mail: post@vejle.dk

Miljøstyrelsen, København – mail: mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, København - mail dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Vejle v/ Uffe Rømer - mail:,ufferomer@gmail.com

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV - mail: fr@friluftsraadet.dk

Friluftsrådet c/o Lone Høgholt – mail: trekantomraadet@friluftsraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening København V - mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vejle – mail:vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
KOLDING ÅPARK 11, 6000 KOLDING – MAIL: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Banedanmark,
Amerika Plads 15,
2100 København Ø.

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-36-2018: Ansøgning fra Banedanmark om dispensation til at opsætte en sendemast og en teknikkabine på et fredet areal nord Tirsbæk Gods.

Fredningsregisteret. Reg. nr. 01831.02 - Tirsbæk Gods

Ansøgningen

Banedanmark har den 4. oktober 2018 ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at opsætte en sendemast og en teknikkabine på et areal nord for banelinjen mellem Horsens og Vejle. Arealet er omfattet af fredningen af Tirsbæk Gods.

Retsgrundlaget

Tirsbæk Gods og arealerne omkring godset blev fredet ved kendelse afsagt den 15. august 1977 med det formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som en landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de særlige og landskabelige værdier, som knytter sig til godset, i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorden og skovene "i nær kontakt med Vejle Fjord".

Fredningen er en status quo fredning og indeholder bestemmelser om driften af de fredede arealer.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 3, litra d), at der ikke må ske terrænændringer i fredningsområdet, og af fredningsbestemmelsernes § 3, litra e), at der ikke må opstilles boder, skure, transformerstationer, drivhuse, master og lignende på de fredede arealer.

Tirsbæk gods ligger på nordsiden af Vejle Fjord og indgår i Natura 2000-område nr. 67 – skovene langs nordsiden af Vejle Fjord. Habitatområde nr. 67 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 45 indgår i Natura 2000-området.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles Banedanmark dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet meddeler Banedanmark dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til at opstille masten på lokaliteten: Easting: 539802 / Northing: 6175047 på ejendommen matr. nr. 3 Tirsbæk Hgd., Engum

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Masten skal anbringes på den lokalitet, der er vist på luftfotoet, der er medtaget i ansøgningen, jf. nedenfor.

2. Masten og teknikkabinen skal udføres som vist på den fil, der er vedhæftet denne afgørelse.

3. Hvis anlægsarbejdet sker i en våd periode, skal terænnet skånes mod køreskader ved udlægning af køreplader.

4. Det skal sikres, at anlægsarbejdet ikke påvirker Tirsbækken eller bækkens brinker, samt at anlægsarbejdet ikke medfører udledning af sediment eller andet til bækken.

5. Terrænet skal retableres efter anlægsarbejdets afslutning.

6. Såfremt overskudsjord ikke kan genindbygges, skal det deponeres uden for det fredede område efter Vejle Kommunes anvisning.

7. Byggeaffald skal deponeres uden for det fredede område.

Hvis disse vilkår ikke overholdes bortfalder ansøgningen.

Sagens baggrund

Banedanmark oplyser i ansøgningen blandt andet, at forligskredsen bag Togfonden tilkendegav, at den nuværende internetdækning af jernbanen ikke er tilfredsstillende, og at danskerne skal sikres god internetdækning i alle tog på hele statens jernbanenet med henblik på, at passagererne bl.a. skal kunne anvende toget som en fuld funktionsdygtig arbejdsplads. Der er derfor reserveret 100 millioner kr. til investeringer i radiomaster langs jernbanenettet samt fibernet til transmission og teknikhytter.

Banedanmark oplyser endvidere, at det overordnede projekt består af tre hovedelementer, der er indbyrdes afhængige: 1) Indbygning af signalforstærkere fra mobiloperatørerne i DSB's tog, 2) indbygning af WiFisystem for datatransmission i DSB's tog, samt 3) forbedret mobil- og internetdækning langs Banedanmarks jernbanenet. Mobildækning sikres langs jernbanen ved at udnytte bestående master samt opgradering masteinfrastrukturen ved at udbygge netværket med nye master samt etablere transmission. Endelig etableres der repeatere i DSB-togene, hvorved signalet langt bedre kan trænge igennem til passagererne.

Placeringen af master sker gennem dialog med mobiloperatørerne, kommuner og Banedanmark. Operatørerne vil efterfølgende leje sig ind på de opstillede master og indkøbe, installere og idriftsætte

radioudstyr, så passagerer kan anvende toget som arbejdsplads med en styrket netforbindelse. Projektet vil endvidere også forbedre mobildækningen for omkringboende til jernbanen.

Ansøgningen indeholder herefter følgende oplysninger om masten, der skal rejses inden for fredningen af Tirsbæk Gods:

> "…
> Idet masten skal give den nødvendige radiodækning til tre mobiloperatører, ansøges der om opsætning af en 48 meter høj mast. Masten etableres på et fundament på 6 meter x 6 meter.
>
> Ved siden af masten etableres teknikkabine (ca. 3 meter x 3 meter og 2,9 meter høj), hvor teleoperatørernes udstyr placeres. Der trækkes kabler fra antennerne i masten til udstyret på jorden. For grundplan af gittermast henvises til bilag 1.
>
> I henhold til BR18 ansøges der om én samlet tilladelse til de nødvendige antenner, link, radiotekniske komponenter og kabler. – dvs. der søges om opsætning af i alt 12 stk. panelantenner og 8 stk. link-antenner samt radiotekniske komponenter.
>
> I forbindelse med placeringen af en mast, er der flere faktorer, der spiller ind:
>
> Mastens højde har afgørende betydning for hvor stort et område, antennerne kan dække. Jo højere masten er, jo større områder vil masten kunne dække.
>
> Jernbanens forløb har ligeledes betydning for mobildækningen. Jo mere ret en jernbanestrækning forløber samt jo færre højdeforskelle på landskabet, der er, jo lettere er det at dække en strækning.
>
> Endelige skygger træer, bygninger samt andre strukturer for mobilsignalet og er med til at påvirke, hvordan dækningen bliver fra den enkelte placering. Særligt er skovområder svære at dække, idet mange tætstående træer skygger for mobilsignalet.
>
> Det er projektets opgave at skabe yderligere dækning på jernbanen, hvorfor masterne placeres så tæt på jernbanen som muligt, således at træer, bygninger mv. ikke skygger for signalet.
>
> Således er der af dækningsmæssige årsager valgt en gittermast på 48 meter.
>
> En gittermast er lettere i konstruktionen end fx en rørmast, og syner dermed mindre i landskabet. Rørmaster produceres ikke på 48 meter. Herudover giver gitterkonstruktionen mulighed for, at de forskellige operatører har mulighed for at placere udstyret både indvendigt og udvendigt på masten, hvilket bevirker, at masten virker mindre kompakt.
> Ved at benytte en gittermast frem for en rørmast, vil Banedanmark og mobiloperatørerne have mulighed for at udføre service uden at det nødvendigvis er et krav at jernbanesporet spærres, idet drift- og vedligeholdelse af gittermast ikke nødvendiggør brug af lift. Derved er der mulighed for, at togtrafikken ikke bliver berørt.

Det fremgår af ansøgningen, at Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen har truffet afgørelse om, at opsætningen af denne type mast i Natura-2000 områder ikke er et selvstændigt bilagspunkt i bilag 3 i VVM-direktivet, hvorfor projektet ikke er omfattet af VVM-reglerne.

Det fremgår endvidere af ansøgningen, at

> "…
> Miljøministeriet i september 2010 traf afgørelse om opsætning af master til Banedanmarks GSM-R system[1]. Heri fremgår, at GSM-R projektet ikke vurderes at kunne påvirke bilag IV arter, og at der ikke skal foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på bilag IV arter jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. Miljøministeriet vurderer yderligere, at masterne ikke kan påvirke fuglearter. Trækfugle kan komme i nærheden af mastepositionen, men det vurderes, at de trækker så højt oppe, at de ikke kan påvirkes af masten. Flagermus orienterer sig ved ekkolokalisering, og kan derfor flyve uden om antennen. Træerne langs banen er af sikkerhedshensyn ikke særlig gamle. Derfor er det meget lidt sandsynligt, at der skulle forekomme gamle, hule træer, der kan tjene som rastepladser for flagermus. Selve baneterrænet med blotlagte skærver kan være levesteder for markfirben, men anlægsarbejdet vil altid foregå i god afstand fra banekassen. Master anlægges ikke i områder med blød bund og fugtige jordforhold.
>
> Derfor vurderes der ikke at være risiko for at påvirke padder, der optræder på bilag IV."

Banedanmark beskriver herefter i ansøgningen om mastens placering blandt andet:

> "…
> Området ved Tirsbæk Gods er er et svært område at dække radioteknisk, idet området er præget af skov, topografien er kuperet og banen kurver. Banedanmark og projektet Internet i Tog ønsker derfor at opsætte en mast i området omkring Tirsbæk Gods. Bilag 3 viser dækningskort før og efter en mast.
>
> I forbindelse med udvælgelsen af placering har der været flere kandidater i spil. Banedanmark har i samarbejde med teleoperatørerne – Telenor, Telia, "3" og TDC vurderet de forskellige placeringer og udvalgt den bedste placering, som både giver god dækning og er mulig at bygge.
>
> Det er i dag nødvendigt at fremtidssikre sendestationerne, således at Teleoperatørerne er sikre på, at de kan leve op til de krav, som brugerne har i dag og vil have i fremtiden. Det er vigtigt at sikre at brugeroplevelsen er af den kvalitet, som kræves i dag.
>
> Kandidat 3 (fravalgt):
> Området tættest på Tirsbæk Gods er fravalgt, idet masten dermed vil være meget synlig fra godset, ligesom placeringen ikke vil give den nødvendige radiomæssige dækning.
>
> Kandidat 2 (fravalgt):

Det er blevet undersøgt om det er muligt at opnå den nødvendige dækning ved at udskifte den eksisterende mast ved Strandvejen 165 i Bredballe. Det har desværre vist sig, at de topografiske forhold ved eksisterende mast gør, at de radiodækningsmæssige krav ikke kan opfyldes, Banedanmark har ligeledes undersøgt, om en højere mast kan skabe den nødvendige dækning. Dette vil heller ikke skabe den nødvendige dækning.

Kandidat 1 (ansøgt):
Placeringen opfylder kravet til radiodækning, idet den er placeret midt i dækningshullet. En eksisterende adgangsvej tæt på gør det muligt at drifte og vedligeholde masten. Den ansøgte position vil ligeledes placeres langt fra indkørslen til Tirsbæk Gods.

Banedanmark ønsker derfor at placere mast samt tilhørende teknikkabine i det åbne land langs jernbanen. Masten er søgt indpasset i landskabet, således at den placeres i et tætbevokset område, hvor træer dækker den nederste del af masten. For dækningskort henvises til bilag 4.

Banedanmark har ligeledes undersøgt andre placeringer i nærheden af den ansøgte placering. Jordbunden i området nær den ansøgte placering er imidlertid af en sådan beskaffenhed, at det ikke er byggeteknisk muligt at bruge disse områder."

Banedanmark oplyser om konsekvenserne af projektet for Natura 2000-området blandt andet:

"…
Banedanmark har i forbindelse med placering af mast lige uden for Natura 2000-område nr. 78: Skove langs nordsiden af Vejle Fjord, udarbejdet en konsekvensvurdering af projektet…

Det fremgår af konsekvensanalysen, at af hensyn til tilstand i det målsatte vandløb Tirsbæk, samt evt. forekomst af habitatarten bæklampret og bilag IV arten odder stilles der følgende krav til anlægsarbejdet for ny mast. Kravet vil blive stillet i udbudsmaterialet til entreprenøren, og skal dokumenteres ved ugentlige miljøtilsyn i anlægsfasen.

Det skal sikres, at anlægsarbejdet ikke påvirker vandløbet ellers dets brinker, samt at anlægsarbejderne ikke medfører udledning af sediment eller andet til vandløbet.

Det skal vurderes konkret, om der er flagermusegnede træer, der skal fældes, og der skal tages nødvendige tiltag, hvis der er flagermusegnede træer. Flagermusegnede træer kan dog godt fældes i perioden 1. september til 31. oktober samt 1. maj til 15. maj.

Sammenfattende vurderes det med de nævnte tiltag for at minimere påvirkninger, at der ikke vil være væsentlige påvirkninger i hverken anlægsfase eller driftsfase af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord ved etablering af en 48 m høj gittermast.

Det vurderes, at områdets økologiske funktionalitet for de relevante bilag IV-arter vil blive opretholdt…"

Banedanmark oplyser endelig i ansøgningen:

> "…
> Mast og teknikkabine ønskes placeret i Fredning for Tirsbæk Gods. Fredningens formål er at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slot, avlsbygninger, agerjord og skov alt i nær kontakt med Vejle Fjord.
>
> Banedanmark ønsker at søge dispensation fra Fredningen af Tirsbæk Gods til opsætning af mast og teknikkabine inden for fredningens afgrænsning. Masten opsættes, som ovenfor beskrevet, i et tætbevokset område og tæt ved jernbanen. Masten er søgt tilpasset området bedst muligt. Banedanmark har fået udført to visualiseringer, der viser en mast på den ønskede placering.

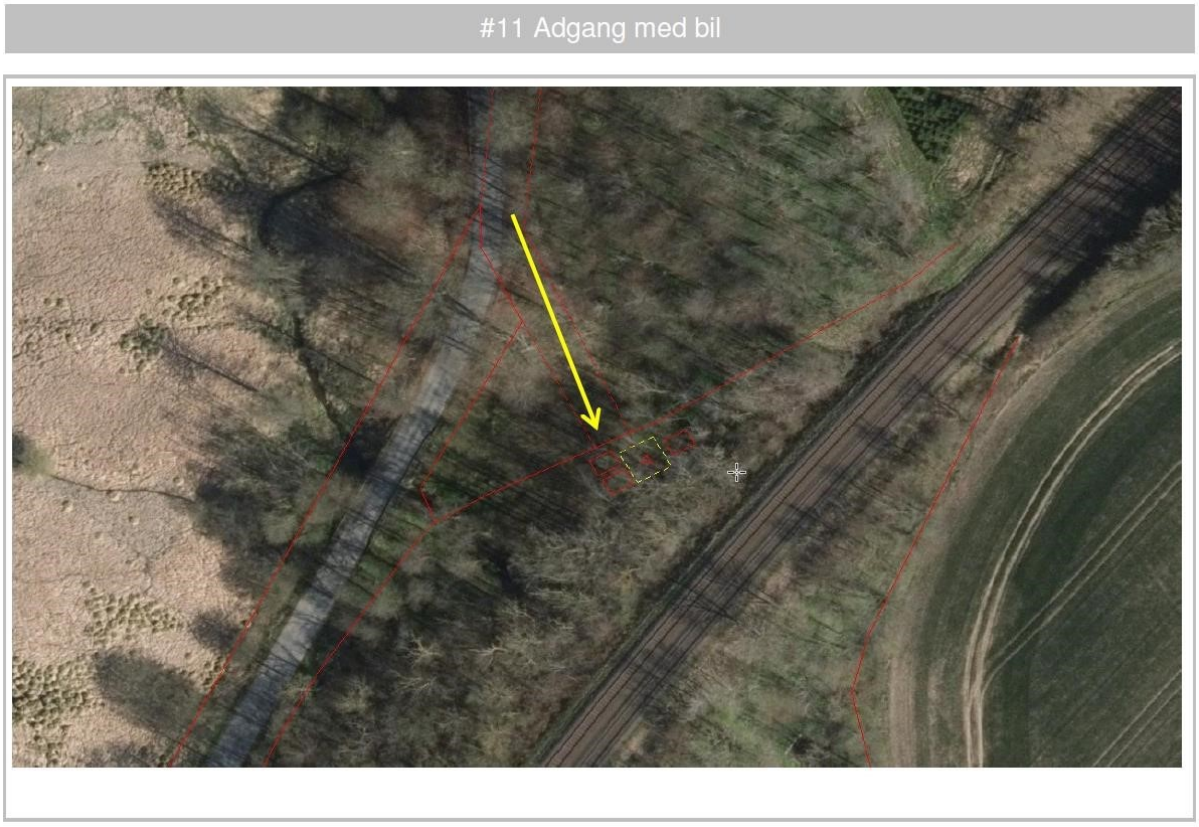

Banedanmark har baseret sin konsekvensvurdering på en undersøgelse af området, som Niras har foretaget.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har i høringsbrev, udsendt den 17. december 2018 anmodet Vejle Kommune, Teknisk Forvaltning, Miljøstyrelsen, København, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og

Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 14. januar 2019.

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev af 27. december 2018 anført blandt andet:

> "…
> Det drejer sig om en 48 m høj gittermast placeret på et fundament på 6 m x 6 m og umiddelbart ved siden af en teknikkabine på 3 m x 3 m x 2,9 m. Masten placeres ca. 25 m nord for det §3 beskyttede vandløb Tirsbæk og nord for jernbanen i en afstand fra denne på ca. 20 m. Mastens fundament placeres i kote 25,5.
>
> DN Vejle er velkendt i området og har den 27.12.2018 besigtiget stedet, hvor masten planlægges rejst. Der er tæt bevoksning på stedet, men ikke langt derfra fører en mindre skovvej fra Tirsbækvej delvis ind til projektområdet.
>
> Formålet med masten er at medvirke til forbedring og sikring af en god mobil- og internetdækning på det danske jernbanenet.
>
> DN Vejle har ved gennemgang af det fremsendte materiale fundet adskillige unøjagtigheder.
>
> Matr. nr. 3 Tirsbæk Hgd., Engum har *ikke* adressen Tirsbækvej 150, *men* adressen Tirsbækvej 85, 7120 Vejle Øst. I bilag 3 og bilag 5 er matrikelbetegnelsen angivet som matr. nr. 67 Bredballe By, Bredballe. Dette er *ukorrekt*, idet det drejer sig om matr. nr. 3 Tirsbæk Hgd., Engum. Der henvises til Miljøportalen.
> Matr. nr. 3 Tirsbæk Hgd., Engum er ejet af Banedanmark og gennemløbes af den jyske dobbeltsporede hovedjernbanelinje.
>
> Matriklen er beliggende inden for Tirsbæk-fredningen, der er fredet ved Fredningsnævnet for Vejle Amts sydlige fredningskreds afgørelse, afsagt den 15. august 1977.
>
> En række bestemmelser gælder for fredningen:
>
> ….
>
> Det er DN´s vurdering, at masten ikke strider mod fredningens formål, samt at den planlagte placering er hensigtsmæssig ud fra et landskabeligt synspunkt. Det er ligeledes DN´s vurdering, at forbedring og sikring af god mobil- og internetdækning for togpassagererne er en vægtig grund til at dispensere fra fredningsbestemmelserne i 3. litra c.
>
> Projektområdet er placeret lige uden for Natura 2000 område nr. 78 "Skove langs nordsiden af Vejle Fjord". Dette område udgøres af habitatområde H67 og fuglebeskyttelses-område F45. Der er 21 naturtyper og 4 arter i udpegningsgrundlaget. I det fremsendte materiale vurderes det sammenfattende, at der ikke vil være væsentlige påvirkninger i hverken anlægs- eller driftsfase på udpegningsgrundlagets arter og naturtyper. DN er enig i den vurdering.

> I området er der registreret mange arter af flagermus, der alle er Bilag IV arter. Projektet tager hensyn til disse, og det vurderes, at områdets økologiske funktionalitet for de relevante Bilag IV arter vil blive opretholdt. DN er ligeledes enig i den vurdering.
>
> DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne i 3. litra c, således at projektet kan gennemføres…"

Miljøstyrelsen har i en mail, modtaget den 18. januar 2019, oplyst, at masten skal placeres " uden for men relativt nær Natura 2000-område nr. 78, Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord. Der er i ansøgningen redegjort for forholdet til såvel Natura 2000-området som til plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV. Miljøstyrelsen har oplyst, at styrelsen er enig i, at det ansøgte ikke vil have en negativ påvirkning.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod projektet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Fredningen af Tirsbæk Gods og arealerne omkring godset er en status quo fredning, der ifølge fredningsbestemmelsernes § 1 skal sikre og bevare godset som en landbrugs- og skovbrugsejendom.

Fredningsbestemmelsernes § 3, litra c) og litra e) forbyder, at der foretages terrænændringer, samt at der opstilles master og skure på de fredede arealer.

Ansøgningen vedrører et anlægsarbejde, der skal udføres på ejendommen matr. nr. 3 Tirsbæk Hgd., Engum.

Masten og teknikkabinen skal anbringes på nordsiden af jernbanetracéet og på en lokalitet, der ligger i nogen afstand fra godset og de herlighedsværdier, som knytter sig til den centrale del af fredningsområdet.

Fredningsnævnet lægger til grund, at de jordarbejder, der skal foretages i forbindelse med opstillingen af masten og teknikkabinen, er begrænsede, og at det areal, der skal benyttes til opstillingen af masten og teknikkabinen, er begrænset i forhold til fredningsområdets samlede størrelse.

Betingelserne for at dispensere til projektets gennemførelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, er derfor opfyldt.

Det er en forudsætning for dispensationen, at opstillingen og benyttelsen af masten og teknikkabinen ikke indebærer forringelse af eller betydelige forstyrrelser for de arter, naturtyper og levestederne for arterne, som området nord for Vejle Fjord er udpeget for, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

Masten og teknikkabinen skal placeres lige uden for Natura-2000 område nr. 78 "Skove langs nordsiden af Vejle Fjord". Dette områder udgøres af habitatområde H67 og Fuglebeskyttelsesområde F45.

Banedanmark har oplyst, at der er sket tilpasning af projektet af hensyn til de dyre- og plantearter, der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura-2000 området, at det er sikret, at anlægsarbejdet ikke påvirker Tirsbækken og bækkens brinker, samt at der ikke i forbindelse med anlægsarbejdet udledes sediment eller andet til vandløbet.

Banedanmark har på baggrund af Niras´ vurderinger konkluderet, at der ikke vil være væsentlige påvirkninger i hverken anlægsfasen eller driftsfasen for de arter og naturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ved etablering af masten og teknikkabinen, og at områdets økologiske funktionalitet for de relevante bilag IV-arter vil blive opretholdt.

Miljøstyrelsen har tiltrådt denne vurdering.

Fredningsnævnet vurderer på denne baggrund, at opstillingen af masten og teknikkabinen og driften af anlægget ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget i Natura-2000 området væsentligt.

Fredningsnævnet meddeler derfor Banedanmark dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til at projektets gennemførelse de vilkår, der anført under afsnittet "Vilkår for dispensationen".

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.
Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis
1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.
Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 10. juli 2019

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
KOLDING ÅPARK 11, 6000 KOLDING - MAIL: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-24-2019: Ansøgning om dispensation til at opføre en tilbygning til et af beboelseshusene på Tirsbæk Gods.

Fredningsregisterets nummer: 01831.02 – Tirsbæk Gods

Ansøgningen

Fredningsnævnet har den 24. maj 2019 modtaget en ansøgning fra arkitektfirmaet Arkimentor på vegne godsejer Hans Henrik Algren-Ussing, Tirsbæk Gods, om dispensation til at opføre en tilbygning til et af beboelseshusene – Bomhuset - på godset for at sikre bedre adgangsforhold til beboelseshuset. Bomhuset er opført på ejendommen matrikel nr. 1h Tirsbæk hgd., Engum.

Retsgrundlaget

Den 15. august 1977 afsagde Fredningsnævnet for Vejle amts sydlige fredningskreds kendelse om fredning af Tirsbæk gods.

Kendelsen vedrører cirka 390 ha jord omkring godset.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelsernes § 1, at det er formålet med fredningen at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som en landbrugs - og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens, og dermed for at bevare de særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorderne og skovene, "alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Fredningsbestemmelsernes § 3 regulerer blandt andet nybyggeri, ombygninger og tilbygninger. Det hedder i bestemmelsen blandt andet:

> "Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelsen af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal, forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.
>
> a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved dens ydre ændres, er ikke tilladt.
> b) …
> c) Ændringer i terrænet ved afgravning eller påfyldning er ikke tilladt. Gravning af grus til godsets eget brug kan ske ved "Skovgaard" og "Overmarken…"

En del af arealerne tilhørende Tirsbæk Gods, herunder Bomhuset, er placeret indenfor Natura 2000-område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord, bestående af habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

Fredningsnævnet skal derfor, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, tage stilling til, om betingelserne for at dispensere til projekternes gennemførelse er opfyldt, og hvorvidt en dispensation til gennemførelsen af anlægsarbejderne vil stride mod Danmarks internationale forpligtelser ifølge habitatdirektivet.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet meddeler Hans Henrik Algreen-Ussing dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, til at opføre tilbygningen.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår under afsnittet "Fredningsnævnets begrundelse".

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Tilbygningen skal opføres i overensstemmelse med beskrivelsen i projektet.

2. Tilbygningen skal udføres med facader af tegl, der overfladebehandles med rød silikatmaling som den øvrige bygning.

3. Taget dækkes med rød dansk vingetegl.

4. Gesimsen opmures som på boligen.

5. Vinduer samt ny hoveddør udføres med samme dimensioner og udtryk som de eksisterende vinduer i Bomhuset,

6. Byggeaffald skal fjernes fra det fredede område umiddelbart efter færdiggørelse af byggeriet.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Sagens baggrund:

Arkitektfirmaet Arkimentor har oplyst i ansøgningen blandt andet:

"…

Der ansøges hermed om dispensation fra den stedlige fredning på Tirsbæk Gods til for opførelse af en mindre tilbygning med samme facadeudtryk som eksisterende bygning.

Bygningen har tidligere været anvendt som beboelse for godsets ansatte, men har gennem mange år været opdelt i 2 lejemål, der udlejes som beboelse til personer udenfor godsets personalestab.

Begrundelse:

De nuværende adgangsforhold giver en dårlig funktion i boligen, hvorfor der ønskes opført en tilbygning med trappe på vestgavlen, hvorfra bygningen er mindst synlig fra adgangsvejen.

Den nye tilbygning vil give bygningen en god nutidig funktionalitet, der kan være med til at sikre en god drift af lejemålet fremadrettet.

Beskrivelse:

Eksisterende tagkonstruktion forlænges ud over tilbygningen, hvorved der skabes en naturlig samhørighed mellem bygningerne.

Tilbygningen udføres med facader af tegl, der overfladebehandles med rød silikatmaling som den øvrige bygning, og taget tækkes med rød dansk vingetegl.

Gesims opmures som på boligen, og vinduer samt ny hoveddør udføres med samme dimensioner og udtryk som eksisterende…"

Det fremgår af en situationsplan, at tilbygninger måler 5,028 meter x 3,00 meter.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved breve af 12. juli 2019 anmodet Miljøstyrelsen, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om en udtalelse om projektet med høringsfrist den 2. september 2019.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod projekterne.

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev af 16. juli 2019 anført blandt andet:

"….

DN Vejle bemærker, at matrikelangivelsen af Tirsbækvej 151, Bomhuset, ikke er helt korrekt.

Bomhuset er et dobbelthus. Ifølge matrikelkortet på miljøportalen er huset beliggende både på matr. nr. 1p Tirsbæk Hgd., Engum og på matr. nr. 1h Tirsbæk Hgd., Engum. Det er udelukkende den yderste vestlige ende af Bomhuset, der er beliggende inden for matr. nr. 1h Tirsbæk Hgd., Engum.

Tirsbæk gods ligger inden for det område, der er fredet ved Fredningsnævnet for Vejle Amts sydlige fredningskreds afgørelse, afsagt den 15. august 1977.

En række bestemmelser gælder for fredningen:

1….

3.…
a) Nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved deres ydre ændres, er ikke tilladt.

…

En del af arealerne tilhørende Tirsbæk Gods, herunder Bomhuset, er placeret indenfor Natura 2000-område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord bestående af habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45, der er udpeget af hensyn til 4 habitatnaturtyper og 3 arter.

Tilbygningen til Bomhusets vestlige ende har et grundareal på 3 m x 5, 028 m = ca. 15 m2 og er en smule smallere end selve huset. Højden af tilbygningen svarer til husets højde, og taget forlænges ud over tilbygningen.

Tilbygningen begrundes med, at de nuværende adgangsforhold giver en dårlig funktion af boligen.

DN Vejle er yderst velkendt med området og har 16.07.2019 besigtiget Bomhuset fra de offentlige stier.

Det er DN´s vurdering, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på udpegningsgrundlaget for habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

Det er ligeledes DN´s vurdering, at den nye tilbygning vil falde fint sammen med det eksisterende hus og de øvrige bygninger på godset og ikke virke skæmmende i landskabet, samt at projektet ikke er i strid med fredningens overordnede formål.

DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet…"

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan Fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Det er formålet med fredningen at sikre og bevare "Tirsbæk Gods" som en landbrugs - og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet mellem slottet, avlsbygningerne, agerjorderne og skovene, "alt i nær kontakt med Vejle Fjord."

Bomhuset ligger inden for bygningsmassen på godsets ejendom. Tilbygningen skal opføres på vestsiden af Bomhuset og er ifølge tegningerne velintegreret i det eksisterende hus; tilbygningen har ingen visuel betydning for den synsmæssige oplevelse af godset og de herlighedsværdier, der knytter sig til godset. Tilbygningen vil derfor ikke virke skæmmende i landskabet.

Da tilbygningen bliver opført i et formsprog, der svarer arkitektonisk til bygningsmassen på godset, vurderer fredningsnævnet derfor, at det ikke strider mod formålet at dispensere til projektets gennemførelse.

Det er fredningsnævnets vurdering, at opførelsen af tilbygningen og brugen af tilbygningen vil få nogen negativ indflydelse på udpegningsgrundlaget for habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, og stk. 2, Hans Henrik Algren-Ussing dispensation til at opføre tilbygningen på de vilkår, der fremgår under afsnittet "Vilkår for dispensationen".

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.
Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.
Gebyret tilbagebetales, hvis

1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis
1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 29. oktober 2019

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - Mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Den 16. august 2020

FN-SNJ-6-2020: Rydning af beplantning og opstilling af køreledningsmaster.

Fredningsregisteret Reg. nr. 01831.02 Tirsbæk Gods og Reg. nr.07062.00 Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig samt bekendtgørelse nr. 321 af 23/10 1933 om Fredning af Takstræet (taxus baccata) på Munkebjerg ved Vejle Fjord.

Fredningsnævnet har den 21. juni 2019 fra Banedanmark modtaget ansøgning om tilladelse til at foretage rydning eller beskæring af beplantning på arealer på begge sider af banestrækningen i forbindelse med pålægning af eldrift samt til opsætning af køreledningsanlæg (master/køreledninger).

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet meddeler Banedanmark dispensation fra fredningerne af Tirsbæk Gods og Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at gennemføre projektet.

Banedanmark skal søge Naturstyrelsen om dispensation fra bekendtgørelse nr. 321 af 23/10 1933 om Fredning af Takstræet (taxus baccata) på Munkebjerg ved Vejle Fjord.

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Færdsel med maskiner på rydningsarealerne skal ske på den mest skånsomme måde.
2. Der skal anvendes maskiner med et marktryk, der ikke må overstige 0,3 kg/kvadratcentimeter for at undgå komprimering af jordbunden og ændringer af terrænet.
3. Kørespor skal udjævnes, når arbejdet er afsluttet.
4. Arealer med beskyttet natur må ikke lide overlast ved færdsel og ved arbejde med maskiner. Kørespor på disse arealer skal undgås eventuelt ved udlægning af køreplader eller planlægning af færdsel, så beskadigelse af disse arealer undgås.
5. Rydningen må ikke foretages som en bortgravning af stød og humuslag, men som flishugning og knusning af stød og opvækst ned til jordfladen, så terrænændringer undgås.
6. Træeffekter skal fjernes fra de fredede arealer.

7. Det træagtige materiale, der opstår ved flishugning, skal fordeles i rydningszonen, men flis og knust materiale må ikke deponeres i rydningsspor, § 3-områder og Natura 2000-områder.

Hvis disse vilkår ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Sagens baggrund

Ansøgningen vedrører arealer omfattet af fredningsnævnets afgørelser af 15. august 1977, 14. februar 1952 og 22. oktober 2012 om fredning af arealer ved Tirsbæk Gods, der er en tilstandsfredning, der har til formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspillet med slot, avlsbygninger, agerjord og skov i nær kontakt med Vejle Fjord. Fredningen har bestemmelse om, at fredningsnævnet efter indhentet udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening kan dispensere fra fredningens bestemmelser, herunder om, at der ikke må foretages terrænændringer ved afgravning eller påfyldning samt at der ikke må opstilles boder, skure, transformatorstationer, drivhuse, master og lignende. De på ejendommen værende frie trægrupper, enkeltstående træer eller levende hegn må ikke fældes.

Herudover ansøges om rydning eller beskæring af træer, der er omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 19. december 1979 om fredning af arealer ved Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig, der har til formål at bevare den højstammede bøgeskov samt samspillet mellem de i dag skovbevoksede arealer og de arealer, som er friholdt for bevoksning. Fredningen har bestemmelse om, at de nuværende ca. 125-årige bøges omdrift forlænges, så fældning ikke må finde sted i videre udstrækning, end det er nødvendigt for at forynge bevoksningen. Foryngelsen skal ske ved plughugst og naturforyngelse.

Endelig anføres, at projektet berører fredede takstræer i skovene ved Munkebjerg

Takstræerne på Munkebjerg blev fredet ved bekendtgørelse nr. 321 af 23/10 1933 om Fredning af Takstræet (taxus baccata) på Munkebjerg ved Vejle Fjord.

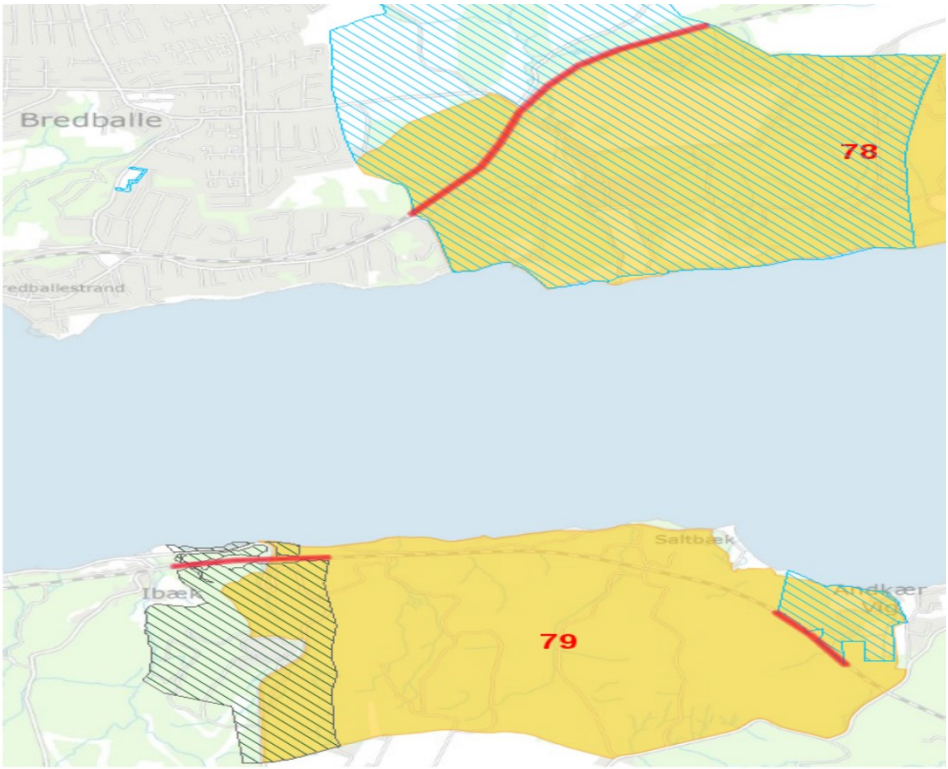

På ovenstående kort er det ansøgte vist med rødt. Fredet areal er vist med skravering medens sort skravering er en bekendtgørelsesfredning. Områder med gult er Natura2000-områder.

I ansøgningen er projektet beskrevet således:

"…Banedanmark har forud for elektrificering af jernbanestrækningen Fredericia - Aarhus behov for at indhente alle nødvendige myndighedstilladelser samt dispensationer forud for projektets besigtigelses- og ekspropriationsforretninger, som varetages af Kommissarius ved Statens Ekspropriationer i Jylland.

Nødvendige myndighedstilladelser omfatter bl.a., at der er taget stilling til behov for dispensation til at foretage rydning af beplantning ved pålægning af eldriftsservitut samt opsætning af køreledningsanlæg (master/køreledninger) på begge sider af banen ift. nedenstående arealfredninger i Vejle Kommune:

- Tirsbæk Gods
- Takstræer Munkebjerg
- Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig

Fredningsnævnet har den 4. april 2019 tilkendegivet, at man ift. de beskrevne rydningsaktiviteter, som finder sted i forbindelse med projektets pålægning af eldriftsservitut, har behov for en konkret ansøgning om rydning i ovenstående fredningsområder med beskrivelse af indgrebets reelle omfang og betydning for den visuelle opfattelse af de fredede områder og takstræer.

Nærværende skrivelse udgør Banedanmarks konkrete ansøgning om dispensation iht.

Naturbeskyttelseslovens § 50 ift. rydningsaktiviteter ved pålægning af eldriftsservitut indenfor fredede områder.

Tirsbæk Gods
Fredningen omfatter godset og de omkringliggende jorder. Jernbanen gennemskærer det fredede område på en strækning på knap 2 km - jf. fig. 1.

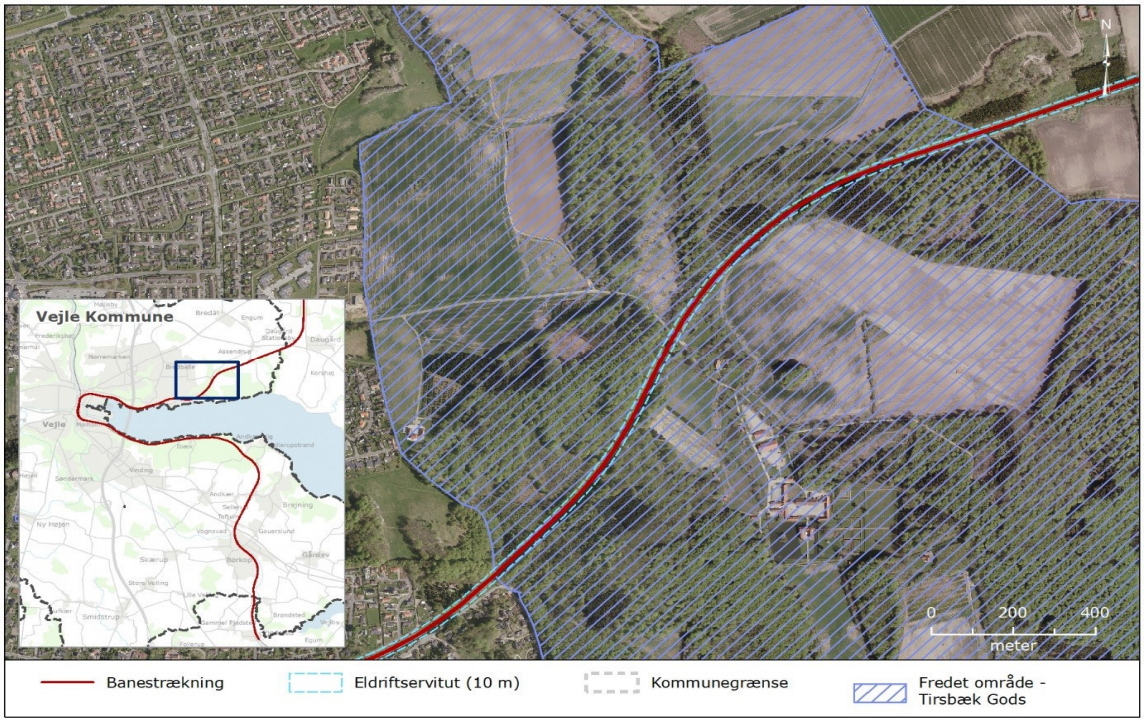

Fig. 1 Fredningen Tirsbæk Gods og jernbanen med indtegnet eldriftsservitut (10 m) på denne delstrækning.

Rydningsaktiviteter i forbindelse med pålægning af eldriftsservitut indebærer, at Banedanmark langs jernbanen som udgangspunkt foranlediger rydning på egne matrikler fra nærmeste elektrificerede spormidte og 10 meter væk - eller frem til skel på 3. parts matrikler, hvis skel ligger inden for de 10 m.

Rydning og fældning på 3. parts matrikler foretages i henhold til eldriftsservitut – dvs. træer og buske fjernes /beskæres, hvis de er mindre end 10 meter fra lodret linje gennem nærmeste elektrificerede spormidte og vurderes at kunne nå nærmere end 3 meter til nærmeste spændingsførende del af køreledningsanlægget (jf. figur 2).

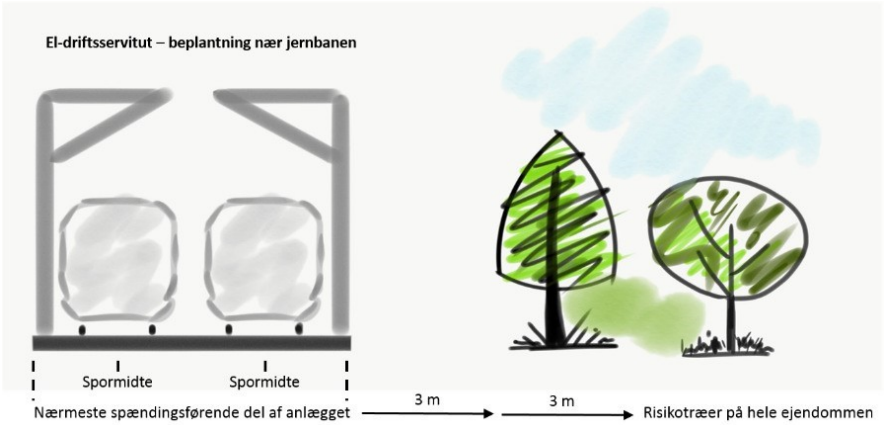

Figur 2 Rydning ved pålægning af eldriftsservitut

Rydning og fældning på 3. parts matrikler, udover 3 meter fra nærmeste spændingsførende del af køreledningsanlægget, vil blive foretaget ud fra en forstfaglig vurdering - dvs. en risikovurdering ud fra jernbanesikkerhedsmæssige hensyn. Forstfaglig vurdering beror på en konkret registrering af risikotræer.

Pålægning af eldriftsservitut kan tillige indebære, at høje træer i større afstand end 10 meter fra banen må beskæres/fældes, hvis de ud fra en forstfaglig vurdering udgør en risiko for den elektrificerede bane. Forstfaglig vurdering beror også i denne sammenhæng på en konkret registrering af risikotræer.

Jernbaneareal/-matrikel er ikke på noget punkt i fredningskendelsen af 15. august 1977 nævnt som en del af det fredede areal. Det er således rydning på private arealer, der har betydning i forhold til fredningen. Af de nævnte matrikler i fredningskendelsen omfatter de private matrikler: 1a, 1h og 1l, Tirsbæk, Engum Sogn.

Disse matrikler kan - jf. ovenstående - blive berørt af rydningsaktiviteter iht. pålægning af eldriftsserivtut. Det vurderes ud fra den beskrevne metode, hvor Banedanmark foranlediger en konkret risikovurdering af rydningsbehov udover 3 meter fra nærmeste spændingsførende del af køreledningsanlægget, at indgreb vedr. beplantning vil indebære et relativt begrænset indgreb på det fredede område.

Nedenstående billede af en elektrificeret jernbanestrækning (figur 3) viser, hvordan bane med køreledningsanlæg og rydning i tilknytning hertil ser ud.

Figur 3 Billede af jernbanestrækning md køreledningsanlæg

Køreledningsmaster opstilles 4 meter fra nærmeste elektrificerede spormidte på begge sider af den dobbeltsporede jernbanestrækning. På de ca. 2 km, hvor banen gennemskærer det fredede område *Tirsbæk Gods* vil master kunne placeres på banematrikel – dvs. uden for det fredede areal.

Takstræer Munkebjerg

Fredningen omfatter takstræer (taxus baccata), som ikke må fældes eller beskadiges. Området med de fredede træer findes på begge sider af jernbanen – jf. figur 4.

***Figur 4 Område med fredede takstræer ved Munkebjerg og* jernbanen med indtegnet eldriftsservitut (10 m) på denne delstrækning.**

Som det fremgår af figuren, vil rydningsaktiviteter, ved pålægning af eldriftsservitut, berøre området med de fredede træer i ganske begrænset omfang. Det forventes som udgangspunkt ikke, at der vil ske indgreb på fredede takstræer. Hvis det kommer på tale, vil dette alene ske ud fra en forstfaglig vurdering af, at bevoksning udgør en risiko for den elektrificerede bane.

Opstilling af køreledningsmaster 4 meter fra nærmeste elektrificerede spormidte vil alene ske på banematriklen – uden indgreb på fredede træer.

Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig
Et delområde af det fredede areal grænser op til jernbanen på en ca. 450 meter lang strækning – jf. figur 5.

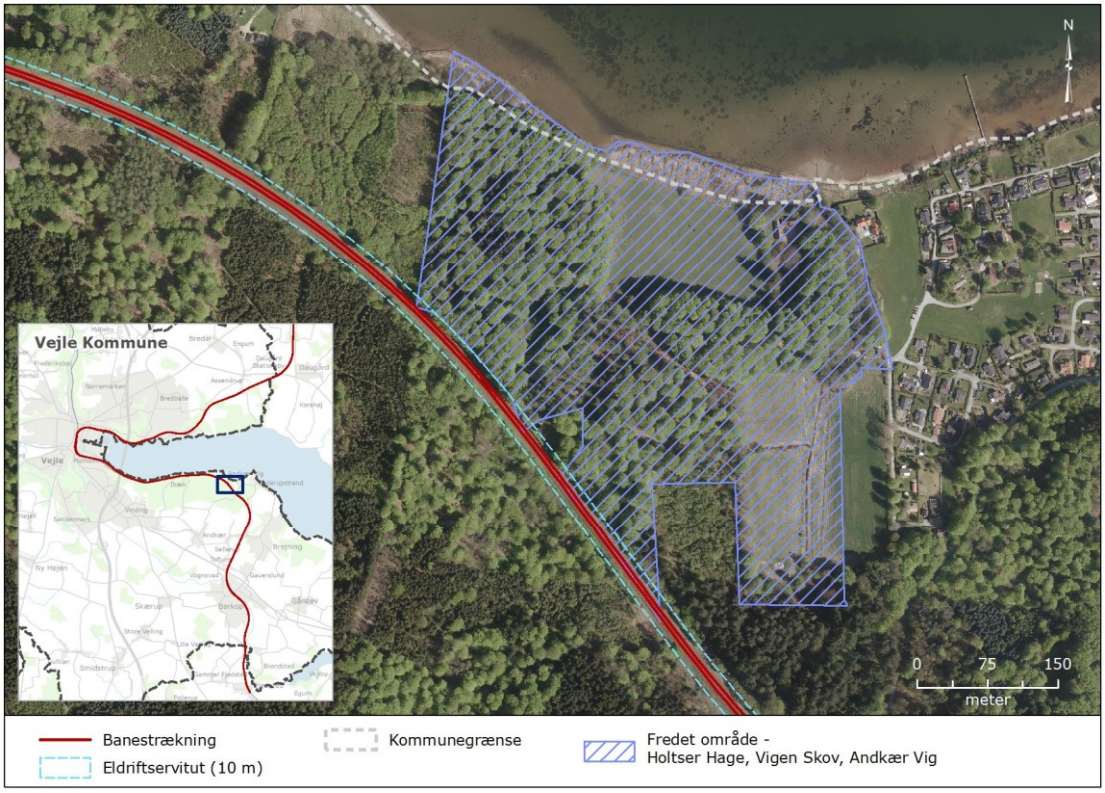

***Figur 5 Fredet område (Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig) og* jernbanen med indtegnet eldriftsservitut (10 m) på denne delstrækning.**

Som det fremgår af figur 5 er der tale om et meget begrænset overlap mellem det fredede område og det servitutbelagte areal inden for 10 meter-zonen. Hvis rydning på det fredede område kommer på tale, vil dette alene ske ud fra en forstfaglig vurdering af, at bevoksningen udgør en risiko for den elektrificerede bane.

Opstilling af køreledningsmaster 4 meter fra nærmeste elektrificerede spormidte vil ske uden for det fredede område, idet master opsættes på banematrikel, som ikke er en del af fredningen…."

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har foretaget høring af lodsejere og interesseorganisationer.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod ansøgningen.

Miljøstyrelsen har i mail af 23. oktober 2019 om Natura2000 anført blandt andet følgende:

Det ansøgte er beliggende i Natura 2000-område nr. 78 og 79 (fuglebeskyttelsesområde nr. 45 og habitatområde nr. 67 og 68)

Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde nr. 45 i Natura 2000-område nr. 78:

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 45		
Fugle:	Hvepsevåge (Y)	Isfugl (Y)

Udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 67 i Natura 2000-område nr. 78:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 67		
Naturtyper:	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Grå/grøn klit (2130)
	Klitlavning (2190)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Bøg på muld (9130)
	Bøg på kalk (9150)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Bæklampret (1096)	Stor vandsalamander (1166)

Udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 68 i Natura 2000-område nr. 79:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 68		
Naturtyper:	Strandeng (1330)	Kildevæld* (7220)
	Bøg på mor med kristtorn (9120)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	

Vejle kommune har den 14. august 2020 fremsendt notater om VVW-redegørelse og om natur. Og overfladevansforhold. Kommunen vurderer på baggrund heraf, at det ansøgte ikke er i strid med Natura2000.

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 6. oktober 2019 anført blandt andet

"…..
Tirsbæk Gods
Jernbanen gennemskærer det fredede område på knap 2 km. Jernbanen gennemskærer H67 og F45 (Skove langs nordsiden af Vejle Fjord).

I ansøgningen fra Banedanmark gøres der rede for at rydningsaktiviteter i forbindelse med eldrifts-servitut indebærer, at Banedanmark langs jernbanen som udgangspunkt foranlediger rydning på egne matrikler fra nærmest elektrificerede spormidte og 10 meter væk – eller frem til skel på 3. parts matrikler, hvis skel ligger inden for de 10 meter.

Rydning og fældning på 3. parts matrikler foretages i henhold til eldriftsservitut – dvs. træer og buske fjernes/beskæres, hvis de er mindre end 10 meter fra lodret linje gennem nærmest elektrificerede spormidte og vurderes at kunne nå nærmere end 3 meter til nærmeste spændingsførende del af køreledningsanlægget.

Rydning og fældning på 3. parts matrikler, udover 3 meter fra nærmeste spændingsførende del af køreledningsanlægget, vil blive foretaget ud fra en forstfaglig vurdering.

Pålægning af eldriftsservitut kan tillige indebære, at høje træer i større afstand end 10 meter fra banen må beskæres/fældes, hvis de ud fra en forstfaglig vurdering udgør en risiko for den elektrificerede bane.

Jernbaneareal/-matrikel er ikke på noget punkt i fredningskendelsen fra 15. august 1977 nævnt som en del af det fredede areal.

Banedanmark vurderer, at indgreb vedr. beplantning vil indebære et relativt begrænset indgreb på det fredede område.

Alle køreledningsmaster vil kunne placeres på banematrikel – dvs. uden for det fredede område.

Det er DNs vurdering, at projektet ikke strider mod fredningens overordnede formål og fredningsbestemmelserne og ej heller er en trussel for udpegningsgrundlaget for Habitatområde H67 og Fuglebeskyttelsesområde F45, hvorfor DN anbefaler fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet hvad angår fredningen af Tirsbæk Gods.

Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig
Et delområde af det fredede areal grænser op til jernbanen på en ca. 450 meter lang strækning. Jernbanen gennemløber Habitatområde H68 Munkebjerg Strandskov.

Der er tale om et meget begrænset overlap mellem det fredede område og det servitutbelagte område inden for 10 meter-zonen.

Opstilling af køreledningsmaster 4 meter fra nærmeste elektrificerede spormidte vil ske uden for det fredede område, idet master opsættes på banematrikel, der ikke er en del af fredningen.

Det er DNs vurdering, at projektet ikke strider mod fredningens overordnede formål og fredningsbestemmelserne og ej heller er en trussel for udpegningsgrundlaget for Habitatområde H68, hvorfor

DN anbefaler fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet hvad angår fredningen af Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig.

Takstræer i skovene ved Munkebjerg
Takstræerne på Munkebjerg blev fredet 23. oktober 1933 i følge "Bekendtgørelse om fredning af Takstræet (taxus baccata)".
Jernbanen gennemløber Habitatområde H68 Munkebjerg Strandskov.

Banedanmark vurderer, at rydningsaktiviteter, ved pålægning af eldriftsservitut, i begrænset omfang vil berøre området med de fredede takstræer.

Opstilling af køreledningsmaster 4 meter fra nærmeste elektrificerede spormidte vil alene ske på banematriklen – uden indgreb på de fredede takstræer.

Det er DNs vurdering, at projektet ikke strider mod fredningens overordnede formål og fredningsbestemmelserne og ej heller er en trussel for udpegningsgrundlaget for Habitatområde H68, hvorfor DN anbefaler fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet hvad angår fredningen af takstræerne på Munkebjerg……"

Fredningsnævnets afgørelse

Banedanmark skal efter naturbeskyttelsesloven søge Naturstyrelsen om dispensation fra bekendtgørelse nr. 321 af 23/10 1933 om Fredning af Takstræet (taxus baccata) på Munkebjerg ved Vejle Fjord.

Fredningen af arealer ved Tirsbæk Gods og arealer ved Holtser Hage, Vigen Skov og Andkær Vig betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

I betragtning af, at rydningsaktiviteterne er begrænset til de nære arealer omkring jernbanelinjen, der i forvejen er belastet af togtrafikken, at rydningsaktiviteterne kun berører et begrænset område, og at ulemperne ved rydningsarbejdet kan minimeres, hvis der gennem vilkårene for dispensationen tages de nødvendige hensyn til landskabet og naturen, vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen at dispensere til rydningsaktiviteterne.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler derfor Banedanmark dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektet på de vilkår, der er fastsat ovenfor under afsnittet "Vilkår for dispensationen".

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage

tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Med venlig hilsen

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 22. august 2021

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-25-2021: Ansøgning om tilladelse til at etablere en rekreativ sti.

Fredningsregisteret reg. nr. 01831.02: Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har den 12. maj 2021 fra Vejle Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til at etablere en rekreativ grussti på matr.nr. 1a Tirsbæk Hgd., Engum ved Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk.5.

Sagens baggrund

Arealet er omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods, der har til formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed bevare de for ejendommen landskabelige og kulturelle værdier i samspil med slot, avlsbygninger, agerjord, skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord. Fredningen har blandt andet bestemmelse om, at terrænændringer ved afgravning eller påfyldning ikke er tilladt.

Der ansøges om tilladelse til at anlægge en 2,5 meter bred grussti beregnet for gående og cyklende på matr.nr. 1a Tirsbæk Hgd., Engum. Stien anlægges som udgangspunkt direkte på terræn.

Stien er en del af et samlet stiforløb, kaldet ”den grønne sti”, som forløber i den nordlige del af Vejle by fra Vejle Sygehus til Tirsbæk Strand.

Der inddrages ca. 1.100 m2 beskyttet mose til stiforløbet. Som erstatning udlægges 1,35 ha landbrugsjord umiddelbart vest derfor til udvikling af overdrev.

Stiforløbet i beskyttet mose er vist med gul streg og erstatningsarealet er indrammet med grønt på dette kortbilag:

Den samlede længde sti på beskyttet moseområde er 130 meter.

Nedenfor er vist et eksempel på stiforløbet:

Vejle Kommune har den 18. december 2020 meddelt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3 til stiforbindelsen i kanten af beskyttet mose langs Tirsbækvej på følgende vilkår:

1. Som belægning på stien anvendes grus/stenmel.

2. Stien anlægges uden belysning inden for det fredede område.

3. Jord til opbygning af stifundament og banketter hentes lokalt.

4. Som erstatning for inddragelse af ca. 1.100 m2 mose til stiforløbet, udlægges 1,35 ha landbrugsjord som beskyttet natur til udvikling af overdrev som vist på kortet.

5. Banketter mellem sti og mose eftersås ikke, men skal efterlades til naturlig indvandring af lokale vilde planter.

Vejle Kommune har oplyst, at stiprojektet er beliggende umiddelbart uden for Natura 2000 område (N78) Skove langs nordsiden af Vejle Fjord. Kommunen vurderer, at Natura 2000 området ikke påvirkes af projektet. Der er ikke registreret bilag IV-arter i området.

Det er oplyst, at Vejle Museum ikke har indvendinger mod det ansøgte.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har i en mail til fredningsnævnet den 1. juli 2021 blandt andet oplyst, at projektområdet ligger umiddelbart nord for Natura 2000 område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord bestående af habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45, der er udpeget af hensyn til 4 habitatnaturtyper og 3 arter.

Det er DN´s vurdering, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på Natura 2000 området.

DN har registreret flere arter af flagermus ved projektområdet. DN vurderer ikke, at projektet vil have en negativ indflydelse på disse Bilag IV-arter.

Det er DN´s vurdering, at projektet ikke vil have en negativ indflydelse på udpegningsgrundlaget for habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

Det er DN´s vurdering, at projektet ikke strider mod fredningens overordnede formål.

DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet under forudsætning af, at projektet udføres som beskrevet af Vejle Kommune på de anførte 5 vilkår samt yderligere et vilkår om, at færdsel til fods og på cykel (herunder el-cykel) er tilladt på stien. Knallertkørsel og anden motorkørsel er ikke tilladt. Ridning er ikke tilladt.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Tirsbæk Gods betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk.1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Det er fredningsnævnets vurdering, at det ansøgte ikke vil være i strid med fredningens formål, hvorfor der meddeles dispensation på følgende vilkår:

1. Som belægning på stien anvendes grus/stenmel.
2. Stien anlægges uden belysning inden for det fredede område.
3. Jord til opbygning af stifundament og banketter hentes lokalt.
4. Som erstatning for inddragelse af ca. 1.100 m2 mose til stiforløbet, udlægges 1,35 ha landbrugsjord som beskyttet natur til udvikling af overdrev som vist på kortet.
5. Banketter mellem sti og mose eftersås ikke, men skal efterlades til naturlig indvandring af lokale vilde planter.
6. Færdsel til fods og på cykel (herunder elcykel) er tilladt på stien. Knallertkørsel og anden motorkørsel er ikke tilladt. Ridning er ikke tilladt.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er

forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 4. september 2022

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-15-2022: Forlængelse af tagterrasse/overdækning på Tirsbækvej 191, Vejle.

Fredningsregisteret reg. nr. 01831.02: Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har den 8. april 2022 fra BullWall A/S ved Michael Slipsager modtaget ansøgning om tilladelse til at forlænge en tagterrasse/overdækning på matr.nr. 1aa Tirsbæk Hgd., Engum, beliggende Tirsbækvej 191, 7120 Vejle.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Sagens baggrund

Arealet er omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods, der har til formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed bevare de for ejendommen landskabelige og kulturelle værdier i samspil med slot, avlsbygninger, agerjord, skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

Fredningen har blandt andet bestemmelser om, at nyt boligbyggeri og tilbygninger til eksisterende boliger samt ombygning af sådanne, hvorved deres ydre ændres, ikke er tilladt.

Af ansøgningen fremgår blandt andet følgende:

"…

Vi ønsker at have et lidt større areal i skygge, hvor vi kan sætte nogle havemøbler og vil gerne forlænge det eksisterende udhæng med 2,5 meter. Forlængelsen af udhænget vil blive udført på samme måde og i samme stil, materialer, i samme farver osv. – som det eksisterende.

…"

Ansøgningen er vedlagt blandt andet følgende visualiseringer:

Nuværende åben veranda

Ansøgning om forlængelse (2,5 meter) af åben veranda.
Byggemetode og udtryk vil være i samme stil, én søjle "flyttes" til ny hjørne søjle.
Materialer, stil og farver vedbliver de samme.
2,5 m
Ansøgning om ny forlænget åben veranda

Vejle Kommune har i mail af 26. april 2022 om Natura 2000 og Habitatområde oplyst, at ejendommen er beliggende lige inden for Natura2000-område nr. 78 Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord. Udvidelse af udhæng vil efter kommunens vurdering ikke medføre påvirkning af arter og naturtyper på Natura2000-områdets udpegningsgrundlag. Der er ikke registreret bilag IV-arter på eller i nærheden af ejendommen, og kan der sandsynligvis forekomme flagermus i området. Det ansøgte findes ikke at ville kunne påvirke flagermus eller andre bilag IV-arter.

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 27. april 2022 udtalt:

"…

Ansøgningen er vedlagt tegning og billede af det eksisterende udhæng, som bruges som åben veranda, samt tegning og billede af det ansøgte udhæng, der vil betyde, at den åbne veranda udvides med 2,5 meter i længden. Bredden af verandaen fremgår ikke tydeligt af det fremsendte, men DN skønner den til ca. 6 meter, hvilket betyder, at verandaen udvides med ca. 15 m2.

Det er DN´s vurdering, at tilbygningen ikke virker skæmmende på bygningsmassen på matriklen og udføres i harmoni med den eksisterende byggestil på ejendommen.
…

Det er … DN´s vurdering, at det ansøgte projekt ikke er i strid med fredningens overordnede formål.

DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet under forudsætning af

at tilbygningen til den eksisterende åbne veranda udføres fuldstændig svarende til det fremsendte materiale, samt

at al byggeaffald fjernes fra det fredede område umiddelbart efter færdiggørelse af byggeriet.

…"

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, at en dispensation ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet lægger til grund, at det ansøgte er af relativt begrænset omfang, det opføres i tilknytning til eksisterende byggeri, og vil ligge delvist skjult af de eksisterende bygninger. Det vil ikke have nogen uheldig indvirkning på landskabet, og helhedsindtrykket af bygningerne på det fredede areal ændres ikke i væsentligt omfang.

På denne baggrund vurderer fredningsnævnet, at det ansøgte projekt ikke vil være er i strid med fredningens formål. Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation på følgende vilkår:

- at projektet udføres, som beskrevet i ansøgningen
- at alt byggeaffald fjernes umiddelbart efter projektets færdiggørelse og deponeres uden for det fredede område.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er

forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - mail: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 4. september 2022

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-18-2022: fældning af alle træer og genplantning i to alléer ved Tirsbæk Gods.

Fredningsregisteret reg. nr. 01831.02: Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har den 11. maj 2022 fra Vejle Kommune som ejer af matr.nr. 1n Tirsbæk Hgd. Engum og fra Hans Henrik Algreen-Ussing, Tirsbæk Gods som ejer af matr.nr. 1p smst ansøgt om tilladelse til at fælde alle træer og genplante i 2 alléer på disse matrikler.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Sagens baggrund

Arealerne er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1977 om fredning af arealer ved Tirsbæk Gods, der har til formål at Fredningens formål er at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspil med slot, avlsbygninger, agerjord, skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet følgende:

"…

Ved fredningen pålægges følgende indskrænkninger i udnyttelse af ejendommen, dog således at nævnet i alle tilfælde kan dispensere fra bestemmelserne, såfremt vægtige grunde herfor skønnes at foreligge. Nævnet skal forinden en eventuel dispensation meddeles, indhente en udtalelse fra Danmarks Naturfredningsforening.

i) De på ejendommen værende alléer, frie trægrupper, enkeltstående træer og levende hegn må ikke fældes. Dog kan rådne træer eller andre uddøende træer fældes mod efterplantning af samme art

…".

I ansøgningen er blandt andet følgende anført:

"…

På Tirsbæk strand, beliggende på matr. Nr. 1n Tirsbæk Hgd. Engum, samt ved Tirsbæk gods, matr. Nr. 1p Tirsbæk Hgd. ENgum, er der alléer bestående af ahorn (ÆR). Træerne i begge alleer er efterhånden gået helt eller delvist ud med tørre grene hængende ud fra kronerne.

Dette gør at færdsel i nærheden af træerne er farligt for gæster og publikum (se nedenstående billeder, samt luftfoto med placering). Træerne er mellem 100 og 120 år gamle hvilket for et ahorntræ er en høj alder i Danmark. En del store døde grene er begyndt at falde ned, til stor fare for publikum. Arealerne omkring disse alleer er meget flittigt besøgt af gæster, både vandrende, cyklende og strandgæster.

Vi anmoder derfor om tilladelse til at fælde alle træerne da kun meget få træer ikke er til fare for publikum. I stedet for at genplante med ahorn, som ikke er en særlig brugbar allé-art, foreslår vi at der plantes Lind.

Lind er en træart der egner sig godt til brug i alleer, og tåler bedre en senere styning. Historisk har der på Tirsbæk altid været adskillige alleer med netop Lind, ikke mindst i den nyrenoverede renæssance have der er beliggende umiddelbart øst for Tirsbæk Slot. Foran (nord for), Slottet er der plantet 8 Lind som er form klippet, hvilket Lind egner sig fortrinligt til.

Vejle Kommune og ejeren af Tirsbæk vil med ovenstående beskrivelse, anmode Fredningsnævnet om at give tilladelse til fældning og nyplantning af de to nævnte alléer, hvor som nævnt kun få træer er i en tilstand der ikke kan betegnes som farlige for vores gæster.

Genplantningen vil vi anbefale gøres med Lind.

Såfremt Fredningsnævnet kun kan give tilladelse til fældning af de udgåede træer, bør Fredningsnævnet være opmærksomme på den landskabsæstetiske forandring der gøres ved at blande unge og gamle træer i de historiske alleer

…"

Ansøgningen er vedlagt følgende fotos:

1 kort der viser alléen ved Tirsbæk gods

2 Luftfoto af Tirsbæk Strand. Den røde streg viser alléens placering.

3 Alléen på Tirsbæk strand

4 Nærbillede af et af træerne i alléen på Tirsbæk strand

5 Nærbillede af en af træerne ved Tirsbæk Gods

6 Alléen ved Tirsbæk Gods

Vejle Kommune har i mail af 20. juni 2022 vedrørende Natura 2000 og habitatforhold oplyst:

"…

Vurdering i forhold til Natura 2000
Ejendommen ligger inden for Natura 2000-område nr. 78 Skovene langs nordsiden af Vejle Fjord.
Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er:

1210	Strandvold med enårige planter
1220	Strandvold med flerårige planter
1230	Kystklint/klippe
1330	Strandeng
2110	Forklit
2130	Grå/grøn klit
2190	Klitlavning
3140	Kransnålalgesø
3150	Næringsrig sø
3160	Brunvandet sø
3260	Vandløb
6210	*Kalkoverdrev
6230	*Surt overdrev
6410	Tidvis våd eng
6410	Hængesæk
7140	*Kildevæld
7220	Rigkær

9120 Bøg på mor med kristtorn
9130 Bøg på muld
9150 Bøg på kalk
9160 Ege-blandskov
9190 Stilk-egekrat
91E0 *Aske-elleskov
1014 Skæv vindelsnegl
1096 Bæklampret
1166 Stor vandsalamander
Hvepsevåge (Y)
Isfugl (Y)

Det er Vejle Kommunes vurdering, at fældning af alleerne som ansøgt, ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene.

Bilag IV
Det er sandsynligt at der findes forskellige arter af flagermus i området.
Træer med hulheder kan være potentielle levesteder for flagermus og hulrugende fugle. Hvis der skal fældes træer med hulheder, må disse kun fældes i perioden 1. september – 31. oktober og under forudsætning af, at der er andre træer i området, som vurderes egnede til at huse flagermusene. Det er dog kommunens vurdering, at der i nærområdet stadig er gamle træer, som vil være egnede som levesteder for flagermus, hvorved den økologiske funktionalitet bevares.

Hvis der skal fældes hule træer uden for denne tidsperiode, må det kun ske efter forudgående dispensation fra Naturstyrelsen. Alternativt kan der ske en beskæring/kronereducering af træerne, så længe man skærer over træets hulheder.
Det vurderes, at fældning af alleerne kan ske uden påvirkning af eventuelle andre bilag IV-arter i området.

På grund af det korte tidsrum, hvor de hule træer må fældes, anmodes om en hurtig sagsbehandling …"

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 20. juni 2022 blandt andet anført,

"…

Ansøgerne anmoder om at der genplantes med lind, men har ikke angivet hvilken af de tre arter af lind (småbladet lind, skovlind-*tilia cordata,* storbladet lind-*tilia platyphyllos,* parklind-*tilia vulgaris),* som man ønsker at genplante med. Småbladet lind og storbladet lind er hjemmehørende arter i Danmark, hvor specielt storbladet lind ofte anvendes til allé-træ.

…

Både matr.nr. 1p og 1n Tirsbæk Hgd., Engum indgår i Natura 2000-område nr. 78 Skove langs nordsiden af Vejle Fjord bestående af habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45, der er udpeget af hensyn til 4 habitatnaturtyper og 4 arter.

Det er DN´s vurdering, at projektet isoleret set ikke vil have negativ indflydelse på udpegnings-grundlaget for habitatområde H67 og fuglebeskyttelsesområde F45.

DN Vejle har i årene 2015-2017 registreret flagermus 520 steder i kommunen, herunder i Tirsbæk området. Flagermusene kan både sommer og vinter holde til i hulrum i træer i alléer og skove. Flere af træerne i begge alléer er delvis rådne og har hulrum, og kan meget vel være anvendt af flagermus til både sommer- og vinterophold. Alle arter af flagermus er Bilag IV arter.

DN Vejle er yderst velkendt med området og kommer jævnligt igennem de to alléer. Specielt er der i alléen nord for godsets bygninger en del af træerne, der er rådne med tørre grene og efter kraftigt blæsevejr er der nedfaldne grene. Ligeledes mangler der mange træer i denne allé. Et enkelt sted er der genplantet med et noget trist udseende birketræ.

Alléen nord for godsets bygninger set fra nord. Afstanden mellem de to trærækker i alléen er ca. 4 meter målt fra træernes midte og afstanden mellem tæerne i hver række er ca. 5-6 meter.

Der mangler tydeligvis mange træer i alléen. Til venstre i billedet ses birketræet. Specielt er flere af træerne i rækken til højre præget af ælde med tørre grene. Selve vejbanen har en bredde på 2,4 meter. Kørende trafik behøver ikke bruge alléen hverken for at komme til godsets bygninger eller op ad vejen langs skoven til venstre i billedet.

Al trafik til godset kommende fra nord ad Tirsbækvej skal igennem den fine tunnel, der fører under jernbanen. Bredden af denne tunnel er 4,3 meter.

Alléen ved stranden på matr.nr. 1n er i lidt bedre stand end alléen på matr.nr. 1p. Træerne synes her at være noget mindre og de tørre grene er savet af. Et enkelt træ, der er gået helt ud, har fået hele kronen kappet af. Specielt gennem denne allé færdes der i alle døgnets lyse timer masser af mennesker, der besøger området. Den nationale cykelrute 5, Østkystruten, fører igennem denne allé.

Alléen ved vandet set fra vest. I denne allé mangler der ligeledes en del træer specielt i den venstre række set fra vest. De to rækker af træer står i en afstand af ca. 3,5 meter målt fra midt i stammerne og ca. 4-5 meter mellem træerne i de to rækker. Selve vejen har en bredde på 2,4 meter.

Gamle træer indeholder meget biodiversitet og DN Vejle er ikke begejstret for at fælde disse træer, men vi anerkender, at de aldrende træer i begge alléer kan udgøre en fare for mennesker, der færdes der.

Projektet strider ikke mod fredningens formål. DN Vejle kan derfor anbefale fredningsnævnet at dispensere til projektet under forudsætning af

- at fældningen foretages på et for flagermusene optimalt tidsrum, nemlig fra 1. september til 31. oktober
- Begge alléer tilplantes i deres fulde længde med en ubrudt række af træer
- Afstanden mellem trærækkerne i begge alléer og træerne i hver række skal være stort set svarende til, hvad den er i de nuværende alléer
- Der skal anvendes træer på egne stammer og ikke podede træer
- Der skal genplantes med den hjemmehørende art storbladet lind-*tilia platophyllos*

…"

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, at en dispensation ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet lægger til grund af, at de aldrende træer i begge alléer kan udgøre en fare for mennesker, der færdes der. Herefter og efter sagens oplysninger i øvrigt foreligger der vægtige grunde for det ansøgte, hvorfor fredningsnævnet vurderer, at det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation på de vilkår, som Danmarks Naturfredningsforening har foreslået:

- at fældningen foretages på et for flagermusene optimalt tidsrum, nemlig fra 1. september til 31. oktober
- at begge alléer tilplantes i deres fulde længde med en ubrudt række af træer
- at afstanden mellem trærækkerne i begge alléer og træerne i hver række skal være stort set svarende til, hvad den er i de nuværende alléer
- at der skal anvendes træer på egne stammer og ikke podede træer
- at der skal genplantes med den hjemmehørende art storbladet lind-tilia platophyllos

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk
fredningsnaevn.dk/fredningsnaevnene/sydjylland-nordlig-del/
c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding

Den 30. april 2025

Sagsnr. FN-SJN-10-2025 (Fredningsregisteret, reg.nr 01831.02).

Afgørelse om dispensation til arealoverførsel ved Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har 7. marts 2025 fra Christian Holmgaard Graversen, Geopartner, på vegne af godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing og nabo Michael Slipsager, Tirsbækvej 191, modtaget en ansøgning om tilladelse til en arealoverførsel inden for arealet omfattet af Tirsbækfredningen i Vejle Kommune, idet 1,44 hektar overføres fra matr.nr. 1bø Tirsbæk Hgd., Engum, ejet af Tirsbæk Gods, til matr.nr. 1aa Tirsbæk Hgd., Engum, ejet af Michael Slipsager.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag og besluttet at meddele dispensation.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningen

De arealer, som ansøgningen vedrører, blev fredet ved fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1977.

Det er formålet med fredningen, at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed for at bevare de for ejendommen særlige landskabelige og kulturelle værdier i samspil med slot, avlsbygninger, agerjord, skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord.

Ansøgningen

Det fremgår af ansøgningen blandt andet:

> "…
>
> Ca. 1,4 ha skifter ejer i forbindelse med sagen, hvoraf de ca. 2550 m² allerede i praksis anvendes af modtager ejendommen, og der således for det areal er tale om en administrativ berigtigelse af de faktiske forhold. Det øvrige areal på ca. 11850 m², som overføres til matr.nr. 1aa Tirsbæk Hgd., Engum, sker der ingen anvendelses- eller fredningsmæssige ændringer for, idet de fortsat vil blive anvendt til ager og skovbeplantning. Der er således blot tale om et ejerskifte. Formålet med Tirsbækfredningen er at sikre, at Tirsbæk Gods kan bevares som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for

godsets eksistens. Henset til arealets ringe størrelse og marginale placering i forhold til godsets øvrige arealer, strider arealoverførslen ikke imod fredningens formål, da de overførte arealer har en meget lille driftsmæssig værdi pga. deres arrondering (tilspidsende smal ager og nåletræsbeplantning).

…"

Høringssvar

Danmarks Naturfredningsforening har i et høringssvar af 23. marts 2025 blandt andet oplyst:

> "…
>
> Der har tidligere i 2014, FN-SJN-26-2014, været ansøgt om arealoverførsel fra Tirsbæk Gods til Tirsbækvej 191, og DN Vejle henviser til afgørelsen i denne sag.
>
> Trods det nu drejer sig om et begrænset areal, anser DN Vejle sagen som principiel, og vi anser, at arealoverførselen strider mod fredningens formål, hvorfor vi ikke kan anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation.
>
> …"

Der er ikke ved høringsfristens udløb modtaget andre høringssvar

Danmarks internationale forpligtelser til at beskytte dyre- og plantearter

Vejle kommune har 18. marts 2025 blandt andet oplyst:

> "…
>
> **Natura2000**
>
> Begge matrikler ligger lige på grænsen til Natura2000 området Skove langs nordsiden af Vejle Fjord. (Link)
>
> På udpegningsgrundlaget for dette Natura2000 område er følgende arter:
>
> **Hvepsevåge**
>
> Lever hovedsageligt af hvepse- og humlebilarver som den graver op. Hele hvepsekager graves op og bringes tilbage til ungerne i reden.
>
> Hvis der ikke er mange hvepse og humlebireder supplerer hvepsevågen med mus og fugleunger.
>
> Hvepsevågen bygger reder i skovene fouragerer den i mere åbne områder som fx heder og enge.
>
> **Isfugl**
>
> Lever af småfisk, vandinsekter og forskellige krebsdyr. Den yngler ved søer og vandløb omkranset af krat eller skov.
>
> Reden placeres for enden af en 1 m lang gang som udgraves i skrænter i nærheden af dens fiskepladser.
>
> **Stor vandsalamander**
>
> Lever af regnorme, snegle, insekter og insektlarver. Den yngler i vandhuller af meget forskellige størrelser, men de skal gerne være solindstråling på størstedelen af vandfladen.
>
> Stor vandsalamander opholder sig gerne i dødt ved eller under store sten i nærheden af ynglevandhullerne uden for ynglesæsonen.
>
> Eftersom ansøgningen ikke lægger op til at der skal ske en ændring i arealanvendelse efter flytning af matrikelgrænsen forventes det ikke at det kan have en negativ indvirkning på nogen af arterne som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området.

Bilag-iv arter i nærheden

Der er observeret 17 bilag IV arter i nærheden af projektområdet.

Akvatiske

Gråsæl, spættet sæl og Marsvin.

Flagermus

Dværgflagermus, Vandflagermus, Troldflagermus, Pipistrelflagermus,

Sydflagermus, Brunflagermus, Damflagermus, Frynseflagermus og Langøret flagermus.

Terrestiske

Skæv vindelsnegl, Markfirben, Odder, Hasselmus og Spidssnudet frø

Eftersom ansøgningen ikke lægger op til at der skal ske ændringer i arealanvendelsen efter flytning af matrikelgrænsen forventes det ikke at nogle af disse bilag IV arter kan blive negativt påvirket af projektet.

Bilag-V planter

Ingen af de planter der er beskyttet efter §50 stk. 3 i Naturbeskyttelsesloven er observeret inden for 5 kilometer af matriklerne i ansøgningen.

Det forventes derfor ikke at disse arter vil blive negativt påvirket af projektet.

…"

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet vurderer efter kommunens oplysninger og det ansøgtes karakter, at en dispensation ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningskendelsen adskiller sig fra en traditionel landskabsfredning, fordi kendelsen forudsætter, at formålet med fredningen skal sikres gennem godsets fortsatte drift, idet udgangspunktet er, at der ikke må ske salg af jorder fra godset ud over det salg, som kan ske med udtrykkelig hjemmel i fredningsbestemmelserne § 4, litra d) og § 4, litra e) for at forhindre, at indtægtsgrundlaget for godset falder bort.

Fredningsnævnet lægger til grund, at det overførte areal fortsat skal anvendes til ager og skov. Der er tale om overførsel af et meget begrænset areal med en relativt lille driftsmæssig værdi for godset.

Det ansøgte vurderes ikke at få nogen uheldig indvirkning på landskabet eller naturen i området.

På denne baggrund vurderer fredningsnævnet, at det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, hvorfor der meddeles dispensation.

Fredningen af det overførte areal bortfalder ikke som følge af arealoverførslen, således at de restriktioner, der hviler på det fredede areal, fortsat gælder.

En dispensation må efter naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2 bortfalder dispensationen, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,

hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Vagn Kastbjerg
Suppleant for formanden

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL

sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk
fredningsnaevn.dk/fredningsnaevnene/sydjylland-nordlig-del/
c/o Retten i Kolding, Kolding Åpark 11, 6000 Kolding

Den 30. april 2025

Sagsnr. FN-SJN-24-2023 (Fredningsregisteret, reg.nr 01831.02: Tirsbæk Gods).

Afgørelse om dispensation til at etablere en skovbegravelsesplads på Tirsbæk Gods.
Fredningsnævnet har 23. august 2023 fra godsejer Hans Henrik Algreen-Ussing modtaget en ansøgning om tilladelse til at etablere en skovbegravelsesplads på matr.nr. 1a med flere, Engum Sogn, Tirsbæk Gods.

Fredningsnævnet har efter høring behandlet sagen på skriftligt grundlag og besluttet at meddele dispensation.

Begrundelsen og vilkårene for afgørelsen fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnets behandling har efter forslag fra Miljøstyrelsen været udsat på det ansøgtes behandling efter skovloven.

Fredningen
Arealet er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1977 om fredning af Tirsbæk Gods, der har til formål at sikre og bevare Tirsbæk Gods som landbrugsejendom og skovejendom af en sådan størrelse, at der er økonomisk baggrund for godsets eksistens og dermed bevare de for ejendommen landskabelige og kulturelle værdier i samspil med slot, avlsbygninger, agerjord, skov, alt i nær kontakt med Vejle Fjord. Fredningen har blandt andet bestemmelse om, at terrænændringer ved afgravning eller påfyldning ikke er tilladt.

Ansøgningen
Det fremgår af ansøgningen blandt andet:

> "…
> Det påtænkte skovbegravelsesområde er beliggende sydvest for Tirsbæk Gods ned mod Tirsbæk Strand. Arealet er bestående af et kuperet morænelandskab med en mindre gennemskærende slugt pegende ned mod Vejle Fjord. Beplantningen består af en cirka 60-årig bøgekultur uden indblanding af nåletræer. I den nordlige ende af selve området er der enkelte, naturligt etablerede kristtjørn- og taksbuske. Disse er et særkende for skovene ved Vejle Fjord, hvorfor disse naturligvis skal bestå og - om muligt - øge sig selv i antal.

Der er i forvejen ideelle tilkørsels- og parkeringsforhold, hvor pårørende og besøgende til skovbegravelsespladsen kan parkere på de allerede etablerede parkeringspladser ved Tirsbæk Strand. Der vil som udgangspunkt ikke blive etableret nye parkeringspladser i forbindelse med skovbegravelsespladsen.

Træerne anvendes som centrum for nedsættelse af urner i to cirkler rundt om udpegede træer. Den inderste cirkel er med en radius på 2m fra centrum af stammen og næste cirkel med en radius på 3m fra stammens centrum.

I forbindelse med etableringen af skovbegravelsesplads udføres der en udvælgelse af de sundeste, mest rette samt individuelt bedst placererede træer. Der tyndes i henhold til skovloven. Træerne vil forventeligt blive stående noget længere end under rationel forstmæssig drift og på den måde bidrage til lagring af CO2 og forhåbentligt også biodiversiteten.

Indretningen af skovbegravelsespladsen begrænser sig til påsætning af et nummer på de udpegede træer, og der etableres ved behov smalle stier rundt på begravelsespladsen til brug for efterladte og andre besøgende.

Når begravelsespladsen/begravelsesområdet tages i brug, vil der ikke være synlige tegn på, at der er nedsat urner. Det er bl.a. ikke tilladt at lægge blomster eller anden dekoration i forbindelse med nedsættelsen og ej heller ved efterfølgende højtider eller personlige mærkedage. Der kan dog af de familier som ønsker det, med gravsteder udenfor strandbeskyttelseslinjen, lægges en mindeplade helt fladt i skovbunden. Urnegravene forberedes ved nænsom boring/gravning med en dybde på ca. 80 cm. I forbindelse med en urnenedsættelse opstilles to til tre beholdere/spande med hhv. sand og muldjord, som anvendes til dækning af graven og gerne også en flytbar bænk. Når nedsættelsen har fundet sted, fjerner Tirsbæk Gods disse spande, således der ikke er synlige tegn på den gennemførte nedsættelse og måler graven ind med et koordinat.

De eneste urner, der er tilladte på skovbegravelsespladser som denne, er urner lavet af biologisk nedbrydeligt materiale.

Pasningen af skoven reduceres til nænsomme plejetiltag med skovbegravelsespladsen for øje, og det er primært naturen selv, der passer begravelsespladsen med dennes variationer og vekslende flora.
Adgangen til og fra samt færdsel på begravelsesområdet er reguleret efter de for skovgæster og publikum gældende regler for privatejede skove, med den udvidelse, at der kan færdes i hele området godkendt til skovbegravelsesplads.
…”

Arealet, hvor skovbegravelsespladsen ønskes etableret, fremgår af nedenstående kortudsnit, fra ansøgningen.

Skovbegravelsesplads Tirsbæk

Placeret i Kongeskoven - Matr. nr. 1h

Areal: ca. 5.5 ha

Matr.nr. 1a Tirsbæk Hgd., Engum
Vejle Kommune

J.nr.: 1913054 / ke Målf.: 1:2000 / A3H Koord.sys.: DKTM2 DVR90

GEO PARTNER
Landinspektører A/S

www. geopartner.dk +45 70 12 10 11 CVR: 20014784

Dato:
9. februar 2023

Rev.dato:

© SDFI - © Geodatastyrelsen - © Hexagon

\\hvmfil01\sag\2019\1913054\120-Geometri\Gravplads_020223_DKTM2_1913054.dgn

Det ansøgte område består af 2 delområder, som er vist med grøn baggrund.

Høringssvar
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, tidl. Miljøstyrelsen har 2. oktober 2024 blandt andet udtalt:

"…
Det fremgår endvidere af ansøgningen og efterfølgende supplerende oplysninger, at der vil blive udvalgt op til 100 træer pr. ha, som centrum for urenenedsættelser. Urnerne vil blive nedsat i 2 cirkler rundt om det enkelte træ (2 og 3 meters radius), og der vil blive nedsat op til 30 urner pr. træ. Fredningstiden for en nedsat urne er som udgangspunkt 10 år, men der er mulighed for forlængelse. Urnerne vil være af biologisk nedbrydelige materialer. Der vil være mulighed for at lægge en natursten med inskription i jordoverfladen.

Det er videre oplyst, at skoven i sin helhed vil blive passet som i dag, som højstammet bøgeskov, og at der vil blive tilstræbt et tyndingshugst for at tilgodese selvforyngelse. Endvidere at det er en sund bøgeskov uden erkendte rådne træer.
Hvis der skulle være risikotræer i området, oplyses det, at de bør fældes, enkelte kan også blive topkappet og blive stående til gavn for biodiversiteten.

Natura 2000-området
Området ligger indenfor Natura 2000-område nr. 78. Skove langs nordsiden af Vejle Fjord.

Området rummer både et habitatområde og et fuglebeskyttelsesområde.
Udpegningsgrundlaget for området fremgår af nedenstående skema.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 67		
Naturtyper:	Strandvold med enårige planter (1210)	Strandvold med flerårige planter (1220)
	Kystklint/klippe (1230)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klitlavning (2190)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Bøg på kalk (9150)
	Ege-blandskov (9160)	Stilkege-krat (9190)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Bæklampret (1096)
	Stor vandsalamander (1166)	

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Skovbevokset tørvemose (91D0) er ikke til stede i habitatområde H67. Den nævnte naturtype gennemgås derfor ikke yderligere.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 45		
Fugle:	Hvepsevåge (Y)	Isfugl (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Hovedparten af området, hvor skovbegravelsespladsen ønskes etableret, er udpeget som naturtypen 'bøg på muld' (kortudsnit herunder).

Naturtypen 'bøg på muld' fremgår med skravering over den grønne baggrundsfarve.

Desuden er hvepsevåge på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte de store, sammenhængende skovområder og de tilknyttede lysåbne plantesamfund langs kysten. Området rummer over 5% af det samlede areal af skovnaturtyperne bøg på muld og bøg på kalk inden for Natura 2000-områder i den biogeografiske region.

Væsentlighedsvurdering

Påvirkning af naturtypen bøg på muld
Miljøstyrelsen har anmodet ansøger om at tilvejebringe en væsentlighedsvurdering for projektets påvirkning af naturtypen bøg på muld, som projektet vil blive udført på.

…

Heraf fremgår blandt andet, under henvisning til medsendte artikler, at tyske undersøgelser har vist, at urner med menneskeaske ikke påvirker skove eller jordbundsforhold nævneværdigt. Særligt er der ingen signifikant forskel på PH-værdier i asken og i skovbunden. De tyske artikler/oplysninger vedhæftes.

Desuden skal urner på en urnebegravelsesplads nedsættes, så urnen er dækket med minimum 50 cm jord. Endvidere skal urner nedsættes fri af grundvand.

Det fremgår endvidere vedrørende færdsel i området med begravelsesplads, at antallet af yderligere skovgæster forventes at blive af uvæsentlig omfang. Der deltager typisk under 10 personer ved en urnenedsættelse og efterfølgende besøg kan ikke mærkes på den allerede eksisterende gående og cyklende trafik. Desuden nævnes at besøgende opfører sig eksemplarisk, at der er sjældent skrald, og at hunde er i snor. De ekstra skovgæster, der vil komme i skoven som følge af den nye funktion, vil have en meget stille adfærd, hvorfor de ikke vil have nogen forstyrrende indvirkning på dyre- og fuglelivet.

Miljøstyrelsen har gennemgået den fremsendte væsentlighedsvurdering og finder ikke, at der er forhold, som giver anledning til at vurdere, at der sker en væsentlig påvirkning af Natura 2000-området.

Påvirkning af arter på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet
Hvepsevåge og isfugl er på udpegningsgrundlaget for områdets fuglebeskyttelsesområde.

Da isfugl ikke lever i skov, vurderer Miljøstyrelsen, at denne art ikke er relevant i forhold til etablering af skovbegravelsespladsen.

I Natura 2000-området findes stabile bestande og velegnede levesteder for hvepsevåge, men der er ikke kendte forekomster af reder i denne del af skoven.

Derfor vurderer Miljøstyrelsen, at en skovbegravelsesplads ikke vil påvirke bestanden af hvepsevåge negativt.

Påvirkning af bilag IV arter
I det område, hvor skovbegravelsespladsen ønskes etableret, kan der potentielt være flagermus, som er opført på habitatdirektivets bilag IV.

Det oplyses i væsentlighedsvurderingen, at hvis der vil komme potentielle træer til gavn for bilag IV arter, vil disse om muligt blive på arealet. Træerne vil muligvis blive topkappet for at mindske risikoen ved færdsel på arealet.

Overordnet set vurderer Miljøstyrelsen, at den økologiske funktionalitet af skovområdet, som levested for flagermus, vil blive opretholdt ved etablering af skovbegravelsespladsen, da det omhandlende område er del af et større sammenhængende skovområde, og da træerne som udgangspunkt vil blive bevaret længere end normalt.

Hvis fredningsnævnet beslutter at meddele dispensation til etablering af skovbegravelsespladsen, skal det sikres at en eventuel fældning eller beskæring af træer, der måtte være yngle- eller rasteplads for flagermus, ikke beskadiger flagermusene. Fredningsnævnet kan i forbindelse med en dispensation vælge at stille vilkår om, at en eventuel fældning eller beskæring af sådanne træer skal ske efter fredningsnævnets dispensation.
…"

Danmarks Naturfredningsforening har i et høringssvar af 25. september 2023 blandt andet oplyst:

"…
Det er DN´s vurdering, at projektet, som det er beskrevet, ikke strider mod fredningens overordnede formål eller fredningsbestemmelserne.
DN kan derfor anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet under forudsætning af at

- der ikke foretages terrænændringer i projektområdet
- nye stier på begravelsespladsen etableres som trampestier
- den etablerede bevoksning af kristtorn- og taksbuske ikke berøres
- forholdene for hvepsevågen ikke forringes
- urnerne fremstilles af biologisk nedbrydeligt materiale
- der ikke varigt placeres borde, stole eller bænke på begravelsespladsen
- projektet i øvrigt udføres, som beskrevet af godsejeren

…"

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen betyder, at det ansøgte projekt kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet vurderer efter sagens oplysninger, herunder især vurderingerne fra Miljøstyrelsen, at en dispensation ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet vurderer, at det ansøgte projekt ikke vil få nogen uheldig indvirkning på de landskabelige, kulturelle eller naturmæssige værdier i området,

Da det ansøgte heller ikke i øvrigt vil stride mod fredningens formål, meddeles der dispensation på følgende vilkår:

- der må ikke foretages terrænændringer i projektområdet
- nye stier på begravelsespladsen skal etableres som trampestier
- den etablerede bevoksning af kristtorn- og taksbuske må ikke berøres
- forholdene for hvepsevågen må ikke forringes
- urnerne fremstilles af biologisk nedbrydeligt materiale
- der må ikke varigt placeres borde, stole eller bænke på begravelsespladsen
- ved fældning eller beskæring af træer, der måtte være yngle- eller rasteplads for flagermus, skal beskyttelse af flagermusene sikres, eller der skal rettes henvendelse til den lokale afdeling af Naturstyrelsen
- projektet skal i øvrigt udføres, som beskrevet i ansøgningen.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen uden videre.

En dispensation må efter naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2 bortfalder dispensationen, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Vagn Kastbjerg
Suppleant for formanden